

פרק א הלכה א

[דף א עמוד א] מתני' אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר, כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אינו צריך בדיקה, ובמה אמרו שתי שורות במרתף? מקום שמכניסין בו חמץ. בית שמאי אומרים שתי שורות על פני כל המרתף, ובית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות:

גמ' כתיב [שמות יב יז] ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים. בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות וגומר. מה אגן קיימין ומה בא הפסוק **לצוות אותנו?** אם לאכילת מצה, כבר כתיב **קדם** [שם טו] שבעת ימים מצות תאכלו. ואם לומר שמתחיל בארבעה עשר, והכתיב [שם יח] עד יום האחד ועשרים לחודש **ואם נחסיר שבעה ימים נמצא שמתחילים בט"ו לחודש ולא בי"ד.** אלא אם אינו ענין לאכילת מצה **שמתחילה בט"ו**, תניהו ענין לביעור חמץ. למה לאור הנר? א"ר שמואל בר רב יצחק מפני שהנר בודק כל שהוא, **לפי שניתן להכניסו לחורים והסדקים.** למה בלילה? א"ר יוסה שאין בדיקת הנר יפה אלא בלילה. ר' מנא לא אמר כן, **אלא מדכתיב [שמות יב יז] ושמרתם את היום הזה לדרתיכם חקת עולם בראשון בארבע עשר יום לחודש בערב תאכלו מצות. ושמרתם את היום הזה, עשה שיהו היום והלילה של ארבע עשר משומרין. ואף שבודק בליל י"ד עצמו, מקצת ליל י"ד ככולו. ויתחיל בי"ג ויהא היום והלילה של י"ד כולם משומרין?** אף רב מנא אית ליה כ"י דאמר ר' יוסי שאור הנר יפה בלילה. ויתחיל אור ל"ג? אין כיני, שכבר מרחיקים את זמן הבדיקה מזמן האיסור, **ליבדוק אפי' מ"ח. אלא וודאי צריך לבדוק סמוך לזמן איסור אכילת חמץ. שאם הבדיקה לא תעשה סמוך לזמן איסור אכילת חמץ, שמא יכניס חמץ למקומות שכבר בדק.** ר' ירמיה אמר, רב שמואל בר רב יצחק בעי, מהו לבדוק לאור האבוקות? מה צריכא ליה למה הוא הסתפק **הרי אור אבוקה גדול יותר?** מפני שאורן מבליח מרצד ולא יציב **וגם שמא יחשוש לשרפה ולא יבדוק טוב.** ר' שמואל בר רב יצחק [דף א עמוד ב] כדעתיה, דר' שמואל בר רב יצחק אמר, מפני שהנר בודק כל שהוא, **לפי שניתן להכניסו לחורים והסדקים. נמצא שאור הנר יפה יותר לבדיקה. ואף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר ככז] נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן. אמר רבי יוסה, מתני' אמרה, שבדיקת היום בדיקה. דתנינן, רבי יודה אומר, בודקין אור לארבעה עשר, ובארבעה עשר בשחרית, ובשעת הביעור. לא סוף דבר רבי יודה, אלא אפילו דרבנין. דתנינן, וחכ"א אם לא בדק אור ל"ד יבדוק בי"ד. **כשבדוק ביום, האם גם אז צריך לבדוק לאור הנר?** נישמענה מן הדא **דתנן.** אין בודקין לא לאור החמה, ולא לאור הלבנה, ולא לאור הככבים, אלא לאור הנר. ניחא לא לאור הלבנה ולא לאור הככבים. אלא לאור חמה? **אם מדובר שבדוק בליל י"ד, וכי יש חמה בלילה?** אלא ודאי הכונה שאם לא בדק בליל י"ד, יבדוק ביום י"ד לאור הנר. הדא אמרה אפי' ביום צריך לבדוק לאור הנר. ולא סוף דבר בית שאין בו אורה, אלא אפילו בית שיש בו אורה, אפילו ביום צריך לבדוק לאור הנר. מבואות האפלין, מהו לבדוקן **לכתחילה ביום לאור הנר?** מיליהון דרבנין אמרין, **שהנר אפילו במקום חשוך לא כמה דהוא מנהר בליליא, הוא מנהר ביממא.** דאמר רב הונא, כד הוינן ערקין בורחים ומתחבאים **מפני הרומאים באילין בוטיטא סכים נסתרים** דסדרא רבה, היו מדליקין עלינו נרות. בשעה שהיו כיהים היינו יודעין שהוא יום, ובשעה שהיו מבהיקין היינו יודעין שהוא לילה. ותייא כ"י, **דאמר רבי אחיאי בר זעירא, נח בכניסתו לתיבה הכניס עמו אבנים טובות ומרגליות. בשעה שהיה כיהות, היה יודע שהוא יום. ובשעה שהיו מבהיקות, היה יודע שהוא לילה. למה נצרך לכך? שכן יש חיה אוכלת ביום ויש חיה אוכלת בלילה. והא כתיב [בראשית ו טז] צוהר תעשה לתיבה ויכל לראות אם יום או לילה? כמאן דאמר לא שימשו המזלות חמה ולבנה וכוכבים בשנת המבול. ר' ירמיה בעי, בתי כניסיות ובתי מדרשות מהו שיהו צריכין בדיקה? מה צריכא ליה, שכן מכניסין לשם מאכלים בשבתות ובראשי חדשים. ותהא פשיטא ליה שחייב שהרי מכניסין לתוכן חמץ. ומה מקום להסתפק? הכן הוא צריכה ליה, הואיל ואורן מרובה, מהו לבדוקן בתחילה ביום לא לאור הנר? ר' יוסה בעי, חצירות שבירושלים שאוכלין שם חלות תודה ורקיקי נזיר. מהו שיהו צריכין בדיקה? בלא כך אינן בודקות מן הנותר? ייבא כהדא תנא, **דתני ר' זכריה חתניה דרבי לוי. נידה חופפת וסורקת שלא ימצא חציצה בשערה. כהנת שטובלת כל יום לאכול בתרומה******

אינה חייבת להיות חופפת וסורקת. נידה [דף ב עמוד א] כהנת חופפת וסורקת, שלא תחלוק בין נידה לנידה. אופ הכא **יבדוק לאור הנר** שלא לחלוק בין ביעור לביעור. תני רבן גמליאל ברבי אינוא, קומי רבי מנא, נידה **כהנת חופפת וסורקת, שלא תחלוק בין נידה לנידה. תני**, כהנת שהיא טובלת בכל יום **לאכול בתרומה**, אינה חופפת ואינה סורקת. **למה אמרה הבריתא שנידה כהנת חופפת וסורקת כדי לא לחלקה משאר נידות? הרי גם כל הטעם הזה היא היתה חייבת לחפוף ולסרוק מפני שהיא מפסקת כל שבעה? א"ל לשמרת יום כנגד יום נצרכה.** חורי הבית העליונים והתחתונים, והיציע והדות **בור בנוי בקרקע הבית והעלייה וגג הבד וגג המגדל בית התבן ובית הבקר, ובית העצים ובית האוצרות, אוצרות היין ואוצרות השמן ואוצרות הפירות, אינן צריכין בדיקה. קס"ד שחורי הבית העליונים הכוונה חורים בתקרה. וחורי הבית התחתונים הכוונה חורים בריצפה. ניחא חורי הבית העליונים אינם צריכים בדיקה, אבל למה חורי הבית התחתונים אינן צריכין בדיקה הרי יתכן שיפול שם חמץ? . הדא אמרה לא חשו לנפילה. א"ר יוסה, תיפתר שהיו שניהן בכותל, אחד למעלה מעשרה וא' למטה מ'.** והא תנינן הדות **בור חפור ברצפת הבית, הדא אמרה שלא חשו לנפילה. שהרי אן חשש שמא תינוק ישים שם חמץ דמתירא הוא התינוק לילך לשם, ולמה לא חש לומר שמא נתגלגל חמץ שם כגון שבעטו בו בלא כוונה? מכאן שלא חששו לנפילה.** תיפתר **בדות** שיש לה ליזבז שולים גבוהים סביב. וגג הבד וגג המגדל. הדא דתימר בגבוהין ג' טפחים. אבל אם אינן גבוהין ג' טפחים כארץ הם. ובאותו שלא נשתמש בו חמץ. אבל באותו שנשתמש בו חמץ, אפילו גבוה כמה צריך בדיקה. אמר רבי מנא ויאות, וכי כן אנן אמרין הדא פייארות **סוכה שהיו משתמשים בגג כמחוסן להניח אוכלים שישמרו מפני הרטיבות. אפילו גבוה כמה לא תהא צריכה בדיקה? אלא ודאי מקום שמשתמש אפילו גבוה הרבה צריך בדיקה. תני רשב"ג אומר, מיטה שהיא חוצצת בתוך הבית ועצים ואבנים מונחין תחתיה, בודק צד החיצון ואינו בודק צד הפנימי. מפני שעצים ואבנים מונחין תחתיה, הא אם אין עצים ואבנים מונחין תחתיה, צריך לבדוק צד הפנימי. הדא אמרה שחשו לנפילה שמא שמא בעטו בחמץ ונכנס פנימה. שאני התם שאני אומר תינוק נגע והכניס שם חמץ. [דף ב עמוד ב] מרתף של יין צריך בדיקה. מרתף של שמן אינו צריך בדיקה. מה בין יין ומה בין שמן? . יין אין לו קבע לא ידוע כמה יצטרפו לסעודה **ופעמים שיורד למרתף באמצע סעודה להביא יין ופיתו בידו. שמן יש לו קבע. אוצר בין של יין בין של שמן אינו צריך בדיקה. אי זהו מרתף? כל שיש אפשרות שיהיה נתון עם הלחם אפילו הוא בחצר. כגון חצר שאינו בוש לאכול שם. שכיוון שלא בוש לאכול שם, שמא יצא באמצע סעודה להביא יין ופיתו בידו. יש מרתף שהוא כאוצר ואוצר שהוא כמרתף. מרתף שהוא בוש לאכול בתוכו, כגון שהוא בחצר פתוחה, הרי הוא כאוצר. ואוצר שאינו בוש לאכול בתוכו כגון בחצר מוקפת גדר, הרי הוא כמרתף. תנן התם, אילו יוצאות שלא בכתובה. היוצאה וראשה פרוע. אמר רבי חיה בשם רבי יוחנן. היוצאה בקפלטין **מבע רשת שלה אין בה משום ראשה פרוע הדא דתימא לחצר. אבל למבוי יש בה משום יוצאה וראשה פרוע.** לענין זה, יש חצר שהוא כמבוי, ומבוי שהוא כחצר. חצר שהרבים בוקעין בתוכה הרי הוא כמבוי. ומבוי שאין הרבים בוקעין בתוכה הרי הוא כחצר. וחש לומר שמא הבהמים הסוחרים שהביאו את החביות לאוצר הכניסו לתוכו חמץ? . אין דרך הבהמים להיות מכניסין לשם חמץ אלא מיני מתיקה. שהן מיני מתיקה בודקין את היין היפה שהאוכל מיני מתיקה מרגיש בטיב היין. היוצא לפרש קודם שלשים יום אינו צריך לבדוק. בתוך שלשים צריך לבדוק **דכבר חלה עליו חובת בדיקה.** הדא דתימר בשיש בדעתו לחזור **קדם פסח.** אבל אין בדעתו לחזור **קדם פסח אלא בפסח עצמו,** אפילו קודם לשלשים יום צריך לבדוק. ובספק **אם כוונתו לחזור בפסח. אבל אם בודאי יחזור בפסח, אפילו מראש השנה. א"ר אבא. ואפילו אן בדעתו לחזור לפסח,** צריך לבדוק שמא ימלך ויחזור. הכל נאמנין על ביעור חמץ אפילו נשים אפילו עבדים. אמר ר' ירמיה בשם ר' זעירה, לית כאן אפילו נשים. **דנשים אינן נאמנות, מפני שהן עצילות והן בודקות כל שהוא כל שהוא. כותים, כל זמן שעושין מצתן חוגגים פסח עם ישראל שקידשו את החדש באותו יום נאמנין הן על ביעור חמץ. כגון ששכר ממנו בית ביום י"ד ואמר לו הכותי אני בדקתי. אם אינן עושין מצתן עם ישראל אלא קדשו יום אחר אינן נאמנין על ביעור חמץ. א"ר יוסה הדא דתימר בבתיים, אבל בחצירות חשודין הן. דאינן דרשין [שמות יב יט] שאור לא ימצא בבתיכם. לא בחצרותיכם. תני רשב"ג אומר, כל מצוה שהכותים נוהגין בה הם מדקדקין בה יתיר מיראאל. אמר ר"ש, הדא דתימר בראשונה שהיו משוקעין בכפרים שלהם. אבל עכשיו שהם התערבו בגוים, אין להן לא מצוה ולא שירי מצוה, חשודין הן ומקולקלין הן. שואלין בהלכות פסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג בחג. בבית וועד בישיבה שואלין קודם לשלשים יום. רשב"ג אומר שתי שבתות.******

אתייהא דר' יוחנן כרבנין, ודחברייא כרשב"ג. א"ר יוחנן טעמון דרבנן, שכן משה עומד בפסח ראשון ואומר להן הלכות הפסח השני. ודחברייא כר' שמעון בן גמליאל, שכן משה עומד בראש חודש ואומר להם הלכות הפסח: **תנן**, במה אמרו שתי שורות במרתף וכו' **בית שמאי אומרים שתי שורות על פני כל המרתף**. אמר רב חונה בשם רב [דף ג עמוד א] קולפו בודק כמין גם [ר]. תני בר קפרא קולפו כמין שני גמין [ר בתוך ר]. היה נתון באמצע הבית. על דעתיה דרב חונא, מפשיטו חלוק אחד שיכבה אחת מכל הכיוונים. על דעתיה דבר קפרא מפשיטו שני חלקות. היה עשוי מדריגות קולפו גמין גמין. **תנן, ובית הלל אומרים שתי שורות החיצונות שהן העליונות**. אמר רבי יעקב בר אחא בשם חזקיה, ושמעון בר אבא אמר בשם רבי יוחנן, שורה החיצונה **שהיא** העליונה הרואה את הפתח ואת הקורה ושלפנים ממנה, **ואית תני** ושלמטה ממנה. הוון בעיי מימר, מאן דאמר שלפנים הימנה, כל שכן שלמטה הימנה. מאן דאמר שלמטה הימנה, הא לפנים הימנה לא. נשתמש בחצי שורה. פשיטא אותה שנשתמש יש לה שלפנים ממנה ושלמטה ממנה. אותה שלא נשתמש בה, יש לה שלפנים ממנה? הדא דתימר במחוללות שיש חלל בן חבית לחבית. אבל באפוצות מהודקות **שאן מקום להניח חמץ** מעביר עליהן את הנר ודיו. **מזה שצריך לבדוק שורה שלמטה ממנה**, הדא אמרה שחשו לנפילה. א"ר פנחס דיפו. אני אומר בשעה שסידרן **כשבא לקחת יין אולי כשהגביה את החבית הכניס שם חמץ**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק א הלכה ב

מתני' אין חוששין שמא גררה חולדה מבית לבית וממקום למקום, דאם כן מחצר לחצר ומעיר לעיר אין לדבר סוף:

גמ' **תנן**, אין חוששין שמא גררה חולדה מבית לבית וממקום למקום. א"ר יונה. **אם חוששים מבית לבית שהם קרובים מי אומר שחוששים ממקום למקום? אלה הכין צורכה מתני**. מעיר לעיר, ומחצר לחצר, ממקום למקום, ומבית לבית. **שאם** חושש את מעיר לעיר, **כל שכן** שאת חושש מחצר לחצר, אם חושש את מחצר לחצר, **כ"ש שחושש את ממקום למקום**. אם חושש את ממקום למקום, **כ"ש שאת** חושש מבית לבית. א"ר יוסה אפילו **כמתניתין** אתיא היא. אין חוששין שמא גררה חולדה מבית לבית וממקום למקום. **וכ"ש שאן חוששים** מחצר לחצר ומעיר לעיר. **שאם אתה חושש** אין לדבר סוף. **וכך כוונת המשנה**. אם מבית לבית אי אתה חושש, לא כל שכן ממקום למקום? אם ממקום למקום אי את חושש לא כל שכן מחצר לחצר? אם מחצר לחצר אי את חושש לא כ"ש מעיר לעיר? [דף ג עמוד ב] **שאם תבא לחשוש אן לדבר סוף שצריך הכל לחשוש שהרי לא יכולין הן כל ישראל לבדוק** חמצן כאחת:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק א הלכה ג

מתני' ר' יהודה אומר בודקין אור ארבעה עשר וארבעה עשר בשחרית ובשעת הביעור, וחכ"א אם לא בדק אור לי"ד יבדוק בי"ד, אם לא בדק בי"ד יבדוק בתוך המועד. לא בדק בתוך המועד יבדוק לאחר המועד, ומה שהוא משייר יניחנו בצינעה כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו:

גמ': **תנן**, ר' יהודה אומר בודקין אור ארבעה עשר וארבעה עשר בשחרית ובשעת הביעור. א"ר יוחנן. טעמא דר' יודה, כנגד ג' פעמים שכתוב בתורה **שצריך לבער את החמץ**. דכתיב [שמות יג ז] **ולא יראה לך חמץ, ולא יראה לך שאור בכל גבולך [דברים ט"ז ד] ולא יראה לך שאור בכל גבולך שבעת ימים**. והכתיב [שמות יב טו] **תשביתו שאור מבתיכם? אז למה לא בודקים ארבע פעמים**. בעשה הוא. והא כתיב [שם יט יב] **שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם?** א"ר יוסה מכיון **שלא יראה לך שאור ושאור לא ימצא בבתיכם**, זה צריך לזה וזה צריך לזה, כמי שכולן אחד. **דאי כתיב רק לא יראה לך שאור**, הייתי אומר הפקיד נכרי אצלו יהא מותר. ת"ל **שאור לא ימצא בבתיכם**.

ואי כתב רק שאור לא ימצא בבתיכם, הייתי אומר אפילו ייחד לו בית יהא אסור. ת"ל לא יראה לך שאור. הא כיצד? הפקיד אצלו אסור. ייחד לו בית מותר. דשלך אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוה. מחלפה שיטתיה דר' יודה? דתני ר' יודה אומר, בודקין אור לארבעה עשר ובארבעה עשר בשחרית ובשעת הביעור. וחכ"א אם לא בדק אור לארבעה עשר יבדוק בי"ד. אם לא בדק בי"ד יבדוק בתוך המועד, לא בדק בתוך המועד יבדוק לאחר המועד. אם אומר אתה שלר"י צריך לבדוק ג' פעמים מהתורה. מה אם קדם חג הפסח בשעה שלא הגיע זמן ביעורו, את אמר צריך לבדוק ג' פעמים. בשעה שהגיע זמן ביעורו במועד עצמו, לא כל שכן שחייב לבדוק? לא צורכה דא אלא אם לא בדק בתוך המועד יבדוק לאחר המועד. שרק בזה חולק רבי יהודה וסובר שאחר החג שוב אינו צריך לבדוק, אבל בתוך המועד גם רבי יהודה מודה שבודק. תנן, ומה שהוא משייר יניחנו בצנעה כדי שלא יהא צריך בדיקה אחריו. כיצד הוא עושה? כופה עליו כלי, כפה עליו כלי ולא מצאו, אני אומר יד נטלתו. לא כפה עליו כלי ולא מצאו. אותו הבית צריך בדיקה? או אף שאר כל הבתים יהו צריכין בדיקה? נישמענה מן הדא, דתני, אבד כזית מן המת בבית. בקשו ולא מצאו, הבית טהור. לכשימצא, הבית טמא למפרע. הדא ילפה מן ההיא וההיא ילפה מן הדא. הדא ילפא מן ההיא, דהיא איבד היא היניח שגם בהניח כזית מת אותו דין. וההיא ילפא מן הדא. אין לך צריך בדיקה אלא אותו הבית בלבד כמו שאמרה המשנה הבית טמא. וכו' יודה שתולים שמא שחולדה אכלה אותו. אפילו אותו הבית לא יהא צריך בדיקה. דא"ר יודה. מעשה בשפחתו של מסיק אחד ברימון שהשליכה נפל אחד לבור. ובא כהן אחד והציץ לידע מה שהשליכה. ובא מעשה לפני חכמים וטיהרו [דף ד עמוד א] שדרך חולדה וברדליס להיות גוררין אותו. מי דמי? רצה היא החולדה אחר הבשר. ואינה רצה אחר הפת. ואפילו תימר רצה היא אחר הבשר ואחר הפת. בשר גוררת ואוכלת. פת גוררת ומנחת. רבנין דקיסרין אמרי בשם ר' אבהו, אין חוששין שמא גררה חולדה. וכו' יודה חוששין. דאם אמרי ודאי גררא גבי נפל וילד לקולא, ק"ו שיאמר לחומרה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק א הלכה ד

מתני': ר"מ אומר אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש. ר' יהודה אומר, אוכלין כל ארבע ותולין כל חמש ושורפין בתחילת שש:

גמ': ר"מ אומר, משש שעות ולמעלן מדבריהן. ר' יודה אומר, משש שעות ולמעלן מדברי תורה. מה טעמא דר"מ? דכתיב [שמות יב טו] אך ביום הראשון תשביתו שיעור מבתיכם. ביום הראשון זה חמשה עשר. יכול משתחשך? ת"ל אך לרבות יום י"ד. הא כיצד? תן לו לפני שקיעת החמה שעה אחת. מה טעמא דר' יודה? דכתיב אך ביום הראשון וכו'. ביום הראשון זה י"ד דראשון מעיקרא משמע דכתיב הראשון אדם תוולד. יכול כל היום כולו? ת"ל אך. הא כיצד? חלוק את היום, חציו לחמץ וחציו למצה. תנן התם, אך אשר יעשה לכל אוכל נפש הוא לבדו יעשה לכם. ג' מיעוטים נאמרו בפסוק, אך, הוא, לבדו. שלא יקצור ולא יטחן ולא ירקד ביום טוב. מחלפה שיטתיה דר"מ? הכא הוא אמר אך לרבות, והכא הוא אמר אך למעט? א"ר שמואל בר אבדומא, לעולם אך בא למעט. והכא מיעטו ליום י"ד שאינו בחמץ. ר"מ אומר כתיב [דברים טז ג] לא תאכל עליו חמץ, אן איסור מהתורה אלא משעת אכילתו של קרבן פסח בליל ט"ו. ור' יודה אומר, לא תאכל עליו חמץ, משעת עשייתו. נמצא לר' יודה אית ליה עשה ולא תעשה על אכילתו, עשה ולא תעשה על ביעורו. עשה על אכילתו דכתיב [דברים טז ג] שבעת ימים תאכל עליו מצות מכלל הן אתה שומע לאו כאילו נאמר תאכל מצות ולא חמץ. כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה. לא תעשה על אכילתו דכתיב, לא תאכל עליו חמץ. עשה על ביעורו דכתיב [שמות יב טו] אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם. לא תעשה על ביעורו דכתיב [שמות יב טז] שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם. [דף ד עמוד ב] גופא ר"מ אומר שורפים בתחילת שש, שמשש שעות ולמעלה מדבריהן. והא לר"מ אפילו שביעית אינו אסור אלא משום גדר, שהרי מדאורייתא רק שעה קדם שקיעת החמה אסור, וחכמים אסרו מחצות היום. ששית למה? משום גדר. ויש גדר לגדר? אלא שעה ששית מתחלפת בשביעית והכל גזרה אחת. הא ר' יהודה אומר תולין כל חמש, מחמש ולמעלה מדבריהן. והא לר"י ששית אינה אסורה

אלא משום גדר. חמישית למה? משום גדר. ויש גדר לגדר? אלא שחמישית מתחלפת בשביעית. גבי עדות תנן, אחד אומר בחמש ואחד אומר בשבע עדותן בטלה, שבחמש חמה במזרח ובשבע חמה במערב. מחלפא שיטתיה דר' יהודה? תמן הוא אמר אין חמישית מתחלפת בשביעית. והכא אמר הכן? א"ר יוסי תמן הדבר מסור לב"ד, וב"ד זריזין הן. ברם הכא הדבר מסור לנשים, והנשים עצילות הן. רבי יוסי בר בון אמר. תמן בעדות תחילת חמישית סוף שביעית ואן אדם טועה שלוש שעות. ברם הכא סוף חמישית ותחילת שביעית ואדם טועה שעה אחת. ותני כן שבתחילת חמש חמה במזרח וסוף שעה שביעית חמה במערב. רב אמר, אפילו לדברי ר"מ, המקדש בחמץ משש שעות ולמעלה, לא עשה כלום. דכיוון שנאסר בהנאה מדרבנן אן בו שווה פרוטה. אמר רבי הונה ויאות. אלו חטים קורטבניות קשות שגדלות במדבר שהחמיצו, שהם חמץ נוקשה ואין אסורות אלא מדרבנן. דילמא טבן אינון במועדא כלום? אף חמץ משש שעות למרות שאיסורו רק מדרבנן, אן הקידושין תופסים. חד בר נש אפקיד דיסיקייא דפיסתא לחם גבי רבי חייה רובה. רבי יוסי בי רבי בון אמר, יוחנן חיקוקיא הוה. אתא שאל לרבי, א"ל תימכר על פי בית דין בשעת הביעור. חד בר נש אפקיד גרבא דכותחה גבי רב חייה בר אשי. אתא שאל לרב, אמר ליה, ימכר על פי ב"ד בשעת הביעור. היידנו שעת הביעור? רבי ירמיה אמר בשחרית. ר' אבא אמר חמישית כר' יודה. אמר רבי יוסה, יאות אמר רבי ירמיה שימכור בשחרית, כלום אמרו בפיקדון ליגע בהן למוכרן לא מפני השב אבידה לבעלים? [דף ה עמוד א] ובחמישית לרבי יודה לא טובה כלום שהרי נאסר באכילה וצריך למוכרו לגוי או למאכל בהמה במחיר זול. חברייא אמרין, חמישית כר' יודה הקדישו מוקדש. עשאו תרומה אינה תרומה. הקדישו מוקדש הקדש דמים, דעדין הוא שווה כסף. עשאו תרומה, אינה תרומה. שלא ניתנה תרומה אלא לאכילה בלבד. אמר לון ר' יוסי, לא מסתברא אלא חילופין. הקדישו אינו מוקדש, עשאו תרומה הרי זו תרומה. הקדישו אינו מוקדש שאין פודין את הקדשים להאכילן לכלבים. עשאו תרומה הרי זו תרומה, טהורה היא דבר תורה, את הוא שגזרת עליה שריפה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק א הלכה ה

מתני': ועוד א"ר יהודה, שתי חלות של תודה פסולות ומונחות על גג האצטבא, כל זמן שהן מונחות כל העם אוכלין, ניטלה אחת מהן תולין לא אוכלין ולא שורפין, ניטלו שתיהן התחילו כל העם שורפין, רבן גמליאל אומר חולין נאכלין כל ארבע, ותרומה כל חמש, ושורפין בתחילת שש:

גמ': תנן, שתי חלות של תודה פסולות ומונחות על גג האצטבא. אמר ר' שמעון בן לקיש בשם רבי ינאי, כשירות היו, אם כך משום מאי הוא פוסלן למה הוא קורא להם פסולות? שלא נשחט עליהן את הזבח שאבד. [דף ה עמוד ב] ולא בשחיטה הן קדושות קדושת הגוף? ואם לא נשחט הזבח אן בהם אלא קדשת דמים, ויפדו ויאכלו? אמר רבי חנניה, הרבה חלות חולין בערב פסח קומי, ולא אוכל, ואת אמרת יפדה חלות קדשים ויאכלו? רבי אמר, באמת פסולות היו. ואך יתכן שתמיד בערב פסח יהו חלות פסולות? מפני שהן ממהרין להביא תודותיהן קדם פסח, לפי שאן מביאים קרבן תודה בפסח מפני חמץ שבתודה, ואי איפשר שלא ישפך דמה של אחד מהן והיא נפסלת. תני שתי פרות חורשות בירושלם לסימן. כל זמן ששתיהן חורשות כל העם אוכלין ניטלה אחת מהן תולין לא אוכלין ולא שורפין ניטלו שתיהן התחילו כל העם שורפים וירושלים לא במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה בארבעה עשר הוא? נראות כחורשות. אית תנויי תני, שתי נרות דולקין, אית תנויי תני שני סדינין. אמר רבי פינחס ולא פליגון. מאן דאמר שתי פרות או שתי נרות, כשחל י"ד ביום חול. מאן דאמר שני סדינין, בשבת. רבי חנניה בעא קומי רבי מנא, ויקבעו לה תקיעה. א"ל אם אומר את כן, נמצאתה אומר שמא יטעו לחשוב שלצורך הקרבת התמיד הן תוקעין והן מתקלקלין. א"ל והא תנינן, שלש להבטיל את העם מן המלאכה, ושלש להבדיל בין קודש לחול. א"ל, תמן כל ערב שבת ושבת הן תוקעין ואין טועין וגם סמוך לשקיעה הוא. ברם הכא, אחת לקיצין הן. אם אומר את כן, אף הן סבירין שמא לתמיד הן תוקעין והן מתקלקלין. ר"ג אומרים חולין כל ארבע ותרומה כל חמש, למה הוסיפו שעה לאכילת תרומה? מפני קדושתה? או משום שאין אוכליה מצויין שהרי מותרת רק לכהנים. מה נפיק

מביניהון? חלות תודה. אין תימר שאין אוכליה מצויין. אלו אוכליהן מצויין, ויהיה אסור לאכלן **בחמישית**. אין תימר מפני קדושתה, אלו יש להן קדושה, ואף הם יאכלו **בחמישית**. [דף ו עמוד א] ר' נתן אומר, כשירות היו החלות. ניטלו, שוהין להן שעה אחת לאכילתן, ובזמן הזה חולין תולין אבל לא שורפין. אית לך מימר משום שאין אוכליה מצויין? הרי אם ההיתר בתרומה היה רק מפני שאן אכליה מצויין, היה אסור לאכול את חלות התודה. אלא נראה שאכילת תרומה בשעה חמישית הותרה מפני קדושתה. אף הכא החלות נאכלות בשעה חמישית מפני קדושתן. א"ר יודה בן פזי. נראין הדברים שתהא הלכה כרבן גמליאל, שהוא אומר מעין שניהן, שהוא מכריעה. אתא ר' אבון ור' יוחנן ואמרו בשם רבי שמעון בן יוצדק, הלכה כרבן גמליאל שהוא אומר מעין שניהן

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק א הלכה ו

מתני': ר' חנניה סגן הכהנים אומר, מימיהן של כהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שניטמא בוולד הטומאה, עם בשר שניטמא באב הטומאה, אף על פי שמוסיפין לו טומאה על טומאתו:

גמ': אמר בר קפרא, במשנה מדובר בבשר שניטמא באב הטומאה דבר תורה. ובבשר שניטמא בוולד טומאה מדבריהן, שהוא טהור מהתורה. ר' יוחנן אמר, בין זה בין זה דבר תורה. על דעתיה דבר קפרא, ניחא מה שאמרה המשנה שהתירו אף על פי שמוסיפין לו טומאה על טומאתו. שהרי זה טמא וזה טהור. על דעתיה דרבי יוחנן, איזה תוספת טומאה יש? הרי אב הטומאה עושה ראשון, ולד טומאה עושה שני, שני שנגע בראשון הרי הוא במקומו שני [דף ו עמוד ב] לרבי יוחנן מאי וולד? ולד ולד. שניטמא בבשר שנגע בוולד, דה"ל האי בשר שלישי. וכשורפו עם הראשון מוסיף לו טומאה, שהשלישי שנגע בראשון נעשה שני. תני בית שמאי אומרים. אין שורפין בשר טהור פסול, כגון פיגול ונותר שטמאתם מדרבנן אבל מדאורייתא הם טהורים עם בשר טמא. וב"ה מתירין לשרוף פסול עם טמא. על דעתיה דבר קפרא ניחא, שיש חידוש במשנה שלנו, שהבריתא לימדה ששורפין פסול תורה כגון פיגול ונותר, עם טומאת תורה. וצריכין את המשנה שלנו למשמע שמותר לשרוף טומאת דבריהן, שהיא טהורה מהתורה עם טומאת תורה. על דעתיה דר"י מה באה המשנה לחדש? הרי אם פסול תורה כמו פיגול ונותר עם טומאת תורה שורפין, כל שכן טומאת תורה עם טומאת תורה. ר' חנניה סגן הכהנים שנאה משום בית שמאי ובית הלל. לומר שבזה אן מחלוקת, ואף בית שמאי שאסרו לשרוף יחד פסול וטמא, פסול טומאה וטמא התירו. א"ר מנא קומי ר' יוסה, על דעתיה דר"י ניחא, על דעתיה דבר קפרא קשיא. דאמר ר' יוחנן, ששה ספיקות היו תולין עליהן ובאין, ובאושא גזרו עליהן שריפה. ור' חנניה סגן הכהנים לא לקודם לאושא היה? וקודם לאושא לא היתה שריפה לטומאה מדבריהן. לכן ר"י חייב היה להעמיד בטומאה מהתורה, וקשה על בר קפרא. א"ל, תיפטר שניטמא בכלי זכוכית שגזרו קדם. א"ל, אפי' תימר ניטמא בכלי זכוכית, הרי מה שגזרו קדם על כלי זכוכית, זה רק לתלות ולא לשרוף. לא כן אמר ר' זעירא, ור' אבונה אמר בשם ר' ירמיה, יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלם גזרו טומאה על ארץ העמים ועל כלי זכוכית. ור' יודא אמר, יהודא בן טבאי ושמעון בן שטח גזרו על כלי מתכות, הלל ושמאי גזרו על טהרת ידיים. ר' ירמיה הקשה דסבר מימר ארץ העמים וכלי זכוכית גזרו רק לתלות אבל לא לשרוף. אבל ר' יוסי סבר מימר, על טמאת ארץ העמים גזרו שתהיה תלויה, ועל טמאת כלי זכוכית גזרו שריפה. ולכן לשיטתו אן קושיה. תנן התם, על ששה ספיקות שורפין את התרומה, ואלו הן ששה ספיקות, על ספק בית הפרס, על ספק ארץ העמים, על ספק בגדי עם הארץ, על ספק רוקין, על ספק מי רגלי אדם שהוא כנגד מי רגלי בהמה. על ודאי מגען שהוא ספק טומאתן, על אלו שורפין תרומה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק א הלכה ז

מתני': הוסיף ר' עקיבה, מימיהן של כהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום, בנר שניטמא בטמא מת, אף על פי שמוסיפין לו טומאה על טומאתו

[דף ז עמוד א] גמ': על דעתיה דר' יוחנן, תמן ר' חנניה סגן הכהנים העיד ששורפין טומאת תורה, שבקדשים אף שלישי טמא ועושה רביעי עם טומאת תורה. ובא ר' עקיבה להוסיף ששורפים שלישי בתרומה שהוא פסול תורה שהרי אן רביעי בתרומה עם טומאת תורה. על דעתיה דבר קפרא, תמן ר' חנניה סגן הכהנים העיד ששורפין טומאת דבריהן שטהור מהתורה עם טומאת תורה, והכא פסול תורה עם טומאת תורה, ולמה אמרה המשנה הוסיף ר' עקיבא? הרי לא בא אלא לפחות. תיפתר בטבול יום מבית פרס שהוא מדבריהן. וכמו שאמרנו שרבי חנניה סגן הכהנים שנאה משום בית שמאי ובית הלל. לומר שאף בית שמאי שאסרו לשרוף יחד פסול וטמא, פסול טומאה וטמא היתירו. גם רבי עקיבא שנאה משום בית שמאי. אבל לשיטת בית הלל אן כל חידוש. א"ר מנא קומי ר' יוסי, ר' עקיבא שאמרה המשנה שהוא הוסיף על מה שהעיד רבי חנניה סגן הכהנים, כדעתיה. דר' עקיבא אמר, כתיב כל אשר בתוכו יטמא. לא נאמר טמא אלא יטמא. יטמא אחרים דבר תורה. לימד על שני שעושה שלישי. נמצא לשיטת רבי עקיבא יש תוספת על העדות של רבי חנניה סגן הכהנים. שאילו הוא העיד על טמא וטמא. ואילו רבי עקיבא הוסיף שאף שמן שהיה פסול, מותר לשרוף אותו בכלי ראשון, אף שהכלי יהפוך אותו מפסול לטמא שיכול לטמא אחרים. אבל לרבי ישמעאל שלא דורש יטמא יטמא והשמן שבתוך הנר שהוא ראשון נפסל ואינו מטמא אן שום חידוש. א"ר יוסי בי ר' בון. אף על גב דלית ליה לר' ישמעאל יטמא יטמא באוכלין ורבי ישמעאל סובר שאן אוכל מטמא אוכל מהתורה. אבל אית ליה יטמא יטמא בכלים. שאף לרבי ישמעאל כלי מטמא אוכל ואם כך אפשר להעמיד את המשנה כך שגם כרבי ישמעאל יהיה חידוש בזה שהתירו לשרוף שמן שנפסל בטבול יום שהוא שלישי, בנר שניטמא ונעשה אב הטומאה. אך נר נעשה אב הטומאה? אית תניי תני, בנר טמא מת, אית תניי תני, בטמא מת. מאן דאמר טמא מת, בכלי שטף כלים העשויים עץ עור או עצם שכשנגעו במת ונעשו אב. מאן דאמר בטמא מת, בכלי מתכות. שכלי מתכת שנגעו בטמא מת, נעשה אב הטומאה, שחרב הרי הוא כחלל. אבל כלי חרס לעולם אינו נעשה אב הטומאה. מה טעמא? דכתיב [במדבר יט טו] וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא. הוא טמא ואינו נעשה אב הטומאה לטמא

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק א הלכה ח

מתני': אמר ר' מאיר, מדבריהן למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח. אמר לו ר' יוסה, אינה היא המידה. מודין רבי אליעזר ור' יהושע ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה. ועל מה נחלקו? על התלויה ועל הטמאה. שר' אליעזר אומר תישרף זו לעצמה וזו לעצמה. ור' יהושע אומר שתיהן כאחת.

[דף ז עמוד ב] גמ': תנן, אמר ר' מאיר, מדבריהן למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח. מהו בפסח? בארבעה עשר, אף שהאיסור רק מדרבנן. מאי מדבריהן? אמר ר"י, מדברי רבי עקיבא ומדברי רבי חנניה סגן הכהנים, שאמרו שמותר לשרוף טומאה קלה עם טומאה חמורה כיוון שממילא שניהם הולכים לאיבוד. שמכאן נוכל ללמוד שאף תרומה טהורה שהולכת לאיבוד בערב פסח, מותר לשרוף עם הטמאה. רשב"ל אמר, מדברי ר' אליעזר ומדברי רבי יהושע שאמר בחבית תרומה שנשברה בגת העליונה והגת התחתונה טמאה. שכיוון שממילא היא הולכת לאיבוד, היתירו לקבל את היין בכלי טמא ולטמא את התרומה, כדי שלא תגיעה לגת התחתונה ותאסור את הכל. א"ר זעירא קומי ר' יוסי. על דעתיה דר' יוחנן ניחא. על דעתיה דר"ש בן לקיש, מה בא ר' אליעזר ורבי יהושע לכאן? הרי שם היתירו בגלל שיש הפסד חולין, שהרי אם לא יטמא את התרומה בידיים, כל הגת התחתונה תאסר. אבל כאן מה יפסיד אם ישרוף זו לעצמה וזו לעצמה? אמר ליה האם חוששים להפסד מועט של מחיר העצים או לא תניין אינון. מי שאומר חוששים,

יכול ללמוד מר"א ורבי יהושע. מי שסובר שלא חוששים להפסד מועט, לומד מר"ע ורבי חנינה סגן הכהנים. אמר ר' יוסי בשם רבי יוחנן, הכל מודין בששה עשר ששורפין תרומה חמץ טהורה וטמאה, שבתוך המועד שניהם איסור תורה. ר' יוסי אמורא מקשי, למה ר' יוסי התנא אמר אינה המידה? מסבירה הגמרא ולמה רבי יוסי האמורא הקשה? דו שמע דאמר ר' יוחנן דר"מ למד מדברי רבי עקיבה ומדברי רבי חנינא סגן הכהנים. והוא שמע דבר קפרא אמר שמדובר באב הטומאה דבר תורה וולד הטומאה מדבריהן, שמדאורייתא הוא טהור. ולא שמע דאמר רבי יוחנן בין זה ובין זה דבר תורה. וסבר שרבי יוחנן כבר קפרא. לכן והוא מקשי, למה ר' יוסי התנא אמר אינה המידה? הרי זה בדיוק אותה מידה. שכשם שמותר לשרוף איסור תורה עם טומאת תורה, שכן שורפין טומאת תורה עם טומאת תורה. כך יהא מותר לשרוף איסור דבריהן תחמת חמץ בארבע עשר עם טומאת תורה, שכן שורפין טומאת דבריהן עם טומאת תורה. אלא ודאי מזה שרבי יוסי אמר אינה מידה, כנראה דשנייא היא איסור, שנייא היא טומאה. אז אך אמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן, שהכל מודין בששה עשר ששורפין תרומה טהורה וטמאה, שכשם שלא חלקת לנו בין איסור תורה לטומאת תורה, שכן שורפין טומאת תורה עם טומאת תורה, כך לא תחלוק לנו בין איסור דבריהן לטומאת תורה, שכן שורפין טומאת דבריהן עם טומאת תורה? אלא חייבין לאמר שרבי יוחנן סובר, שבין זה ובין זה דבר תורה. כי אתא רבי חייה בר אבא מן צור, אמר מן שמיה דר"י, בין זה ובין זה דבר תורה. ואמרית יאות. שלפי העמדה הזו של רבי יוחנן הכל מסתדר. תמן בעדות של רבי חנינה סגן הכהנים, טומאת תורה עם טומאת תורה כפי שהעמיד רבי יוחנן. ברם הכא, חמץ ותרומה טמאה, זה פסול תורה עם טומאת תורה. בגין כך רבי יוסי אמר אינה היא המידה. לפי העמדה של רבי יוחנן שר"מ למד מדבריהם של ר"ח ור"ע, ממה נפשך יהיה קשה. או על דרבי מאיר אם אן זה אותה מידה. או על הדא דרבי יוסי דאמר [דף ח עמוד א] אינה היא המידה אם זו אותה מידה. בר קפרא סבר כרבי שמעון בן לקיש. דרבי שמעון בן לקיש אמר שר"מ למד מדברי רבי אליעזר ורבי יהושע. ושוב ממה נפשך קשיא משיטת בר קפרא על דרבי יוסי אם זו אותה מידה, והדא דרבי מאיר דאמר מדבריהם למדנו אם אן זה אותה מידה. אמר רבי אבין, לא קשה על ר"מ דרבי מאיר כדעתיא, דר' מאיר מחמיר מדבריהם כדברי תורה. היכן אשכחן דרבי מאיר מחמיר מדבריהן כדברי תורה? אמר רבי חנינה כיי דתנינן תמן. הרואה כתם ראה בלא הרגשה, הרי זו מקולקלת שטמאה למפרע וחוששת משום זוב אם היה כתם גדול שיש בו כדי שלוש ראיות וצריכה לישב שבעה נקיים אף שמדאורייתא אן ראה בלא הרגשה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, אין בכתמים משום זוב. תמן תנינן, חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה, רבי אליעזר אומר, אם היתה מונחת במקום תורפה יניחנה במקום מוצנע. ואם היתה מגולה יכסנה. רבי ישע אומר. אם היתה מונחת במקום המוצנע, יניחנה במקום תורפה. ואם היתה מכוסה, יגלנה. רבן גמליאל אומר, אל יחדש בה דבר. אמר רבי יוסה בי רבי בון. מדברי שלשתן, תלויה אסור לשורפה. שהרי לא התירו לעשות מעשה בידיים אלא רק בגרמא. חברייא אמרי בשם רבי אלעזר. חבית, הראשונה היינו המשנה הראשונה שדנה על חבית שנולד בה ספק, כר' יוסי שאמר שלא התירו אלא גרמא אבל בידיים אסור. חבית השנייה, היינו המשנה שאמרה שחבית תרומה שנשברה בגת העליונה ובגת התחתונה חולין טמאים. מודים ר"א ור"י שאם יכול להציל רביעית בטהרה יציל. ואם לאו, ר"א אמר תרד ותטמא ואל יטמאנה בידי. ור"י אומר אף יטמאנה. ושם הלכה כרבי מאיר שמתיר, כיוון שסופה לאיבוד. חברייא אמרין, חבית הראשונה כרבי יוסי, ולית רבי מאיר מודה בה. כיוון שלשיטת ר"מ, כיוון שסופה לאיבוד, מותר אף לטמאנה בידיים. חבית השנייה כרבי מאיר, ולית רבי יוסי מודה בה. כיוון שלשיטת רבי יוסי, אפילו שסופה לאיבוד אסור לטמאנה בידיים. אמר לון רבי יוסי. חמון מה אתון אמרין. חבית הראשונה כרבי יוסי, ברם כרבי מאיר שורפין, וכרבי שמעון שורפין. וירבו רבי מאיר ורבי שמעון על ר' יוסה וישרוף? ולמה פסק רבי כר"י וסתם כמותו. ועוד ראה שמעינן מן הדא שנפסק שלא שורפים [דף ח עמוד ב] מן מה דאנן חמיין רבנין, כד עובדא אתא קומיהן, ואינון אמרון איזיל תלי ולא מורים לשרוף בידיים. היכן אשכחן דרבי שמעון אומר שורפין? הדא דתנינן, אמר לו ר' יוסה, אינה היא המידה. מודה ר' אליעזר לר' יהושע ששורפין זו לעצמה זו לעצמה. ואמר רבי יוחנן את החלק האחרון היינו את מה שאמרה המשנה שמודה ר' אליעזר לר' יהושע ששורפין זו לעצמה זו לעצמה, ר' שמעון שנייא ולא רבי יוסה. דלרבי יוסה תלויה אסור לשרוף אפילו לעצמה. אין תימר לית לרבי מאיר דין תרומה תלויה, שאף תלויה מותר לשרוף כר"ש. והא תני, תרומה חמץ תלויה טהורה, שורפין אותה ערב שבת כש"ד חל בשבת

עם חשיכה דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים, בזמנה בשבת מפורר וזורה לרוח. **ואם לרבי מאיר היה מותר לשרוף תרומה תלויה, למה מחכים עד ערב שבת עם חשכה ולא שורפים בבקר?** א"ר עזריה קומי ר' מנא. תיפתר בתלויה **שדעתו להשאיל עליה**. אמר ליה, וכן אמר רבי יוסי. כל מה דאנן קיימין הכא **שמותר לשרוף בידים**, בתלויה שאין דעתו להשאיל עליה. אבל בתלויה שדעתו להשאיל עליה, הרי זו **כטהורה לדעת הכל**. ותני כן. **דתני**, תרומה תלויה שאמרו שהסתפקו אם טהורה או טמאה היא, הרי היא טמאה, **ואם** אמר הרי אני מניחה על מנת להשאיל עליה, הרי זו טהורה. מיי כדון? **אם בשאן דעתו להשאיל עליה, למה שורפים רק עם חשכה?** אמר רבי יוסי בי רבי בון, תיפתר שנוולד לה ספק טומאה **בערב פסח עם דימדומי חמה**, ולית שמע מינה כלום. **אך אתון אמרין חבית הראשונה חבית שנוולד בה ספק טומאה כרבי יוסי**, ולית ר' מאיר מודה בה? **ואתון אמרין חבית השניה** חבית תרומה שנשברה בגת העליונה ובגת התחתונה חולין טמאים **כרבי מאיר** שמותר לטמאת בידים כיוון שהתרומה ממילא הולכת לאיבוד, **ולית ר' יוסי מודה בה** שלפי דעתו אסור לטמאת בידים? **והתני בד"א?** בבור שאן בו כדי להעלות באחד ממאה, אבל בבור שיש בו כדי להעלות, **אפילו כל שהוא אסור לטמאת**. ואין כר' מאיר, היא בור שיש בו כדי להעלות והיא בור שאין בו כדי להעלות, **למה אסור לטמאות?** הרי ר"מ למד מרבי יהושע שמותר לאבד בידים תרומה שממילא הולכת לאיבוד? **ועוד מן הדא דתנינן**, אמר לו רבי יוסי, מה שר"מ ניסה ללמוד מרבי יהושע שהתיר לטמא בידים חבית תרומה שנשברה בגת העליונה ובגת התחתונה חולין טמאים **לענין שרפת תרומה חמץ בע"פ עם תרומה טמאה**, אינה היא המידה. ולית בר נש אמר אינה היא, **אלא מכלל דו מודה על קדמייתא**, היינו שרבי יוסי מודה לר"מ שרבי יהושע מתיר לטמא בידים חבית תרומה שנשברה בגת העליונה ובגת התחתונה חולין טמאים. אז אך אמרנו שר"י לא מודה לדברי רבי מאיר בחבית שניה? **מיי כדון?** למה בחבית שניה מודה רבי יוסי לרבי יהושע יכול לטמא בידים? אמר רבי יוסי בי ר' בון [דף ט עמוד א] **תמן התיר לטמא בידים כדי לחוס על נכסיהן של ישראל שלא יהפך הגת התחתונה למדומע טמא ויאסר הכל**. והכא מאי אית לך? **למה ר"מ סובר שרבי יהושע יתיר לשרוף תרומה טהורה עם הטמאה בערב פסח הרי אן הפסד?** אפילו הכא אינו מפסיד לישראל ממון שהוא צריך לשרוף עצים בפני עצמן וזו בפני עצמה? **ורבי יוסי סובר**, להפסיד מרובה חששו. להפסיד ממעט לא חששו. א"ר חנניה קומי רבי מנא, **אן ראה שגם רבי יוסה סובר שלרבי יהושע מותר לטמא בידים במקרה של חבית תרומה שנשברה בגת העליונה ובגת התחתונה חולין טמאים**, ממה שאמר רבי יוסי לר"מ אינה היא המידה ולית בר נש אמר אינה היא המידה, **אלא מכלל דו מודה על קדמייתא**. כיוון שר"מ שאמר מדבריהם למדנו, **לא התכוון למחלוקת ר"א ורבי יהושע**, אלא תיפתר כמאן דאמר, מדברי ר' עקיבה ומדברי רבי חנינה סגן הכהנים, ולית שמע מינה כלום. רבי זעירא ורבי אילא תריהון אמרו בשם ר' אלעזר, חבית הראשונה כרבי יוסה. והשנייה חבית שנשברה בגת העליונה ובגת התחתונה חולין טמאים, בין כר"מ בין כר' יוסי, **דכיוון שיש הפסד חולין אף רבי יוסי מודה**. א"ר זעירא קומי ר' מנא, לית הדא פליגא על ר' יוסי? שהרי רבי יוסי לא התיר אלא גרמא ולא בידים. אז אך אמר רבי יוחנן שגם רבי יוסי מסכים? א"ל **אן חובה להסביר שחבית ראשונה כרבי יוסי**, וגם אן חובה להסביר שחבית שניה כר"מ. ואם נרצה נאמר שהבריות דלא כר"מ ונאמר דלא כרבי יוסי. שאפשר שרבי יהושע מתיר אפילו לטמא בידים. ומה שחלק ברישא בגרמא, זה לא בגלל שהוא סובר כדעת רבי יוסי שמותר רק בגרמא. אלא להראות כוחו של ר"א שאפילו בגרמא אסר. ואפשר שרבי יהושע אסר לטמא בידים. ומה שהתיר בסיפא, זה לא בגלל שהוא סובר כר"מ שתרומה שהולכת לאיבוד מותר לטמא בידים, אלא בגלל שחשש להפסד ממון. תני אמר ר"מ, **שורפין את התלויה עם הטמאה**. לפי שמצינו ר"מ שורף תלויה בכל מקום. אמר רבי מנא. **אזלית לקיסרין שמעית דאמר חזקיה בשם רבי ירמיה**. ר' מאיר שורף תלויה בכל מקום. ואמרית ליה. **האם רק במקרה שהיא תלויה דבר תורה?** א"ל אין. אמרתי לו, **אנא פתר לה אפילו בספק שנטמאה במדור של גוים**. מה אית לך? הרי אפילו ודאי טומאת מדור גוים לא שורפים? **דתני**, מדור של גוים תולין. אמרית ליה אני סובר כרבי יוסי ברבי יהודה דתני, **רבי יוסי בי ר' יהודה אומר שורפין**. רק שאני מוסיף עליו וסובר שאף על ספק מדור גוים שורפים. אמר רבי חונא בשם ר' ירמיה. **ר"מ שורף תלויה בשאר ימות השנה**. והתני, תרומה תלויה וטמאה שורפין אותה ערב שבת עם חשיכה דברי ר"מ. וחכמים אומרים, בזמנה מבערים על ידי שמפרר וזורה לרוח. **ואם לר"מ שורפים תלויה**, וישרוף בשחרית? תיפתר בשנתעצל ולא שרף. **תדע לך שהוא כן**. דתנינן תלויה וטמאה שורפים בערב שבת עם חשכה והרי טמאה

כולם מודים שיכול לשרוף, ולא תנינן שישרוף בשחרית. ולא בשנתעצל ולא שרף? אמר רבי אבא מרי אחוי דרבי יוסי. תיפטר שנולד לה טומאה באותה שעה, ולית את ש"מ כלום. אמר רבי יוחנן. ר' יהושע שאמר תרומה שהולכת לאיבוד מותר לטמאותה בידיים. ור"ש שאמר בכור שאחזו דם יקיז אף על פי שעושה מום. והטעם כיון שאם לא יקיז ממנו דם הבכור ימות. שניהן אמרו דבר אחד. רבי אילא אמר. ר"ש דבכורות, ור' יהושע דתרומות. לא הדין מודה לדין ולא הדין מודה לדין. דמה שאמר ר' יהושע בתרומות שיכול לטמאה בידיים, זה משום שיש כאן ודאי הפסד חולין מרובה. אבל בבכורות שאין שם אלא ספק שמא ימות הבכור, לא היה רבי יהושע מתיר לעשות בו מום. ומה שאמר ר"ש להתיר הקזה, דסובר בכור שאחזו דם זה גופא מום, ושוב אינו תם. א"ר זעירא [דף ט עמוד ב] מסתברא ר"ש מודה לר' יהושע. שאם על הפסד מועט התיר, כל שכן בהפסד מרובה. ור' יהושע לא מודה לר"ש. ר' בון בר חייא בעי קומי ר"ז. על דעתך דאת אמר ר"ש יודי לר' יהושע. והתנינן, מודין ר' אליעזר ור' יהושע בתרומת חמץ בערב פסח ששורפין זו תרומה טהורה לעצמה וזו טמאה לעצמה כדי שהטהורה לא תטמא. ואמר רבי יוחנן, רבי שמעון שנהא. ואם ר"ש סובר שלרבי יהושע תרומה שהולכת לאיבוד מותר לטמאה ביד, אז למה לא שורפים את שניהם כאחד? א"ל, תמן תרומה חמץ בשש שעות טהורה היא דבר תורה, ותרומה בעינה היא. אתה הוא שגזרת לשורפה בכל מקום. אבל בחבית שנשברה, הרי התרומה הולכת לאיבוד, לכן מתיר רבי יהושע לטמאה בידיים. לדעת רבי יוסה שסובר שלרבי יהושע אסור לשרוף תרומה תלויה בידיים, ומותר רק גרמא. ולא נפסלה בהיסח הדעת? לא כן א"ר יוחנן, היסח הדעת דבר תורה. הגמרא מביאה כמה מימרות של רבי יוחנן אף שאינם קשורות אלינו. וא"ר יוחנן חבית שנייה כר"מ, דבר תורה, היינו שמה שלומד ר"מ מדברי ר' יהושע שהתיר לטמא אותה ביד זה מדכתב[במדבר יח, ח] ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי. תרומתי כתיב בלשון יחיד, בתרומה אחת הכתוב מדבר. אבל בתלויה אי אתה מצווה בשמירתה. ואמר רבי יוחנן, אחיזת דם כר"ש שהתיר להקיז ממנה דם, דבר תורה. אם כך למה תלויה לא נשרפת הרי נפסלת בהסח הדעת? א"ל אן כאן הסח הדעת שהוא משמרה שלא תגע בטהרות אחרות. התיב רבי יצחק בריה דר' חייא רובה. הגע עצמך שהיא תרומת החמץ נתונה על גבי גחלים לשורפה, שאן חשש שיגע בטהרות אחרות והסיח דעתו. האם יהיה מותר לשרוף איתה גם תרומה טמאה? א"ל לכשיתננה. א"ר מנא לרבי שימי. אתון אמרין דיודה ר"ש לרבי יהושע שכיוון שהולכת לאיבוד יהיה מותר לטמאה ביד. והרי אפילו ר' יהושע לא סובר את מה שאמרנו בשמו שיכול לשרוף את התלויה. דתני אמר רבי יהושע איך נשרוף תלויה עם הטמאה, שמא יבוא אליה ויטהרם. משמע שסובר שאפילו אם אירע לתרומה ספק טומאה דאורייתא שהולכת לאיבוד, לא יטמאה בידיים. אמר ליה, תניין אינון. תמן שאמרו שאפילו תלוי לעצמה אן שורפים רבי יוסי בשם ר' יהושע. ברם הכא שאמרו ששורפים, רבי שמעון בשם ר' יהושע. תנן, חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה. ר"א אומר. אם היתה מונחת במקום תורפה, יניחנה במקום המוצנע. ואם היתה מגולה, יכסנה. ורבי יהושע אומר. אם היתה מונחת במקום המוצנע, יניחנה במקום תורפה. ואם היתה מכוסה, יגלנה. רבן גמליאל אומר. אל יחדש בה דבר. תמן תנינן. בכור שאחזו דם, אפילו מת אין מקיזין לו את הדם דברי ר' יהודה. וחכמים אומרים, יקיז ובלבד שלא יעשה בו מום. ואם עשה בו מום, הרי זה לא ישחוט עליו. ר"ש אומר. יקיז כדי שלא ימות, ואף על פי שעשה בו מום. אמר ר' אבהו בשם ר"א. אתיא דרבי יהודה שאמר שאפילו מת אין מקיזין לו דם. כר"ג דאמר במשנתנו, לא יחדש בה דבר. ורבנן שאומרים, יקיז ובלבד שלא יעשה בו מום. ואם עשה בו מום, הרי זה לא ישחוט עליו. כרבי אליעזר דאמר במשנתנו שניחנה במקום מוצנע. ודר"ש כר' יהושע שאמר במשנתנו אם היתה מכוסה יגלנה. ומה שמצאנו בברייתא דתני ר"ש, יקיז ואף על פי שהוא מתכווין לעשות בו מום. אתיא כרבי יהושע אחרייא שבסיפא שאמר אף יטמאה ביד. אמר רבי אבהו בשם ר"ש בן לקיש. טעמא דר' יהודה שאסר להקיז דם לבכור, לא מפני שהוא סובר כר"ג. אלא דגזרת הכתוב הוא. דכתיב, לא תאכלנו, על הארץ תשפכנו כמים. [דברים יב טז] לא התרתי לך דמו, אלא לשופכם, אבל הקזה אסור. [דף י עמוד א] מתיב ר' אבא מרי אחוי דרבי יוסי. והרי אף בפסולי המוקדשים כתיב, לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים [דברים יב כד], ושם ודאי שמותר להקיז מהם דם שהרי כבר נפדו, אז מה נדרוש מהפסוק? אמר רבי חייא בר אבא. להכשר אתאמרת. מה מים מכשירים, אף דם מכשיר. אמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן. ר"ש וחכמים שחלקו אם מותר להקיז דם לבכור שאחזו דם, שניהם מקרא אחד דרשו דכתיב, תמים יהיה לרצון, כל מום לא יהיה בו. [ויקרא כב כא] ר"ש דרשו. בשעה שהוא לרצון תמים, אין את רשאי ליתן בו מום.

בשעה שאינו לרצון בעל מום, את רשאי ליתן בו מום. וחכמים אומרים. אפילו כולו מומין, אין את רשאי ליתן בו מום.

הדרן עלך פרק אור לארבעה עשר

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ב הלכה א

[דף י עמוד ב] מתני' כל שעה שהוא מותר לוכל, מאכיל לבהמה ולחיה ולעופות ומכרו לנכרי ומותר בהנאתו. עבר זמנו אסור בהנאתו. לא יסיק בו תנור וכירים, ר' יודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה. וחכמים אומרים, מפרר וזורה לרוח או מטיל לים:

גמ' א"ר אימי, מאן תנא כל שעה שהוא מותר לוכל מותר להאכיל, אסור לאוכל אסור להאכיל? ר"מ. ברם כר' יודה, הרי בשעה חמישית אף על פי שהוא אסור לוכל, מותר להאכיל. התיב ר' אבא, והתנינן שאור ישרף והאכלו פטור. ואמר רב הונה בשם רבי, מותר להאכילו לכלבים, שאף שאסור באכילה מותר בהנאה. ולמה אמרה המשנה שרק כשמותר באכילה מותר בהנאה? א"ר יוסה, לא אתינן מיתני כל חמץ, אלא כל שעות זמן. אבל ודאי יש סוגי חמץ שאפילו שאסורים באכילה מותרים

בהנאה אפילו בפסח. ושאלת הגמרא הייתה מאן תנא שעות? ר' מאיר. **תנן, מאכיל לבהמה ולחיה ולעופות ... ומותר בהנאתו.** א"ר בון בר חייה קומי ר' זעירא, ממה שהמשנה חילקה בן מאכיל לבהמה לבן הנאה, משמע שאפילו בהמה שאינה שלו שאן לו בה הנאה אסור. זאת אומרת, שאסור להאכילו לבהמת הבקר. התיב רבי ירמיה, והתנינן מפרר. רבי ירמיה שהקשה סבר שמפורר הכוונה שמפזר את הכיכרות לפני חיות בר. א"ל ר' יוסה, לא אמר אלא מפרר, מכיון שפיררו בטל. ואיידא אמר דא שאסור להאכיל בהמת הפקד? **דתני, כתיב [שמות יג ג] לא יאכל חמץ היום, אפילו לכלבים, הרי זה בא לאוסרו בהנייה.** מה אנן קיימין? אם לכלבו, היינו איסור הנייה. אלא כי אנן קיימין אפילו לכלב של אחרים. זאת אומרת שאסור להאכיל לבהמת הבקר. שאף מה שחצה להאכיל נחשב הנאה אמר ר' אבהו בשם ר"א, כל מקום שנא' לא תאכל לא תאכלו לא יאכלו [דף יא עמוד א] את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה, עד שיבא הכתוב ויפרוש לך, כשם שפירש לך באבר מן החי ובנבילה. וכי מה פירש לנו באבר מן החי? כדכתיב [שמות כב ל] ובשר בשדה טרפה לא תאכלו, לכלב תשליכון אתו. וכי מה פירש לנו בנבילה? כדכתיב [דברים יד כא] לא תאכל כל נבלה, לגר אשר בשערך תתננה ואכלה או מכר לנכרי. תני חזקיה ופליג. **דתני חזקיה, וכי מי אסרו לכלב? מכאן שחזקיה סובר שלא תאכלו זה רק איסור אכילה, אבל בהנאה מותר.** והא כתיב [ויקרא ז כג] כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו. מעתה אם את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה, ויהיה חלב אסור בהנאה והא קימא לן שהוא מותר? שנייא היא שהתורה התיירה הנאה מחלב דכתיב [שם כד] וחלב נבלה וחלב טרפה יעשה לכל מלאכה ואכל לא תאכלוהו. והכתיב [דברים יב טז] רק הדם לא תאכלו. מעתה אם את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה, ויהיה הדם אסור בהנאה והא קימא לן שהוא מותר? שנייה היא דכתיב [דברים יב טז] על הארץ תשפכנו כמים. מה המים מותרין בהנייה אף הדם יהא מותר בהנייה. והכתיב [בראשית לב לג] על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה. אם כך יהיה אסור בהנאה, ולמה מותר לשלוח לגוי ירך וגיד הנשה בתוס? א"ר אבהו קיימתיה בגיד הנשה שבנבילות. דכשהותרה נבלה גם גידה הותר. אבל של טהורה אסור בהנאה. והא כתיב [ויקרא כג יד] ולחם וקלי וקרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה. ותנן קוצר לשחת ומאכיל לבהמתו? א"ר אבא מרי אחוי דר' יוסי, שנייה היא שקבע הכתוב זמן. ולא נאמר שכל איסור אכילה זה גם איסור הנאה, אלא בדבר שאיסורו איסור עולם. והא כתיב גבי שקצים ורמשים [שם יא מב] לא תאכלום כי שקץ הם, ושקץ יהיו לכם. והא קימא לן שהם מותרים בהנאה? אמר רב, מיעט איסור הנייה שבו דכתיב לכם, שלכם יהיו. אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן. העושה איספלינית משור הנסקל ומחמץ שעבר עליו הפסח אינו לוקה. שאין לא תעשה שבו מחזור שאינו אסור בהנאה מהתורה. מכלאי הכרם לוקה. מ"ט? אמר רבי חנינא, דאמר קרא [דברים כב ט] פן תקדש המלאה, פן תוקד אש שצריך לשורפה שאסורה בהנאה. עשה מערלה צריכה ספק האם אסור כיוון שמצאנו בתורה, עשה לרחקו ולאסרו בהנאה כתיב. דכתיב וערלתם ערלתו. לא תעשה לאוכלו כתיב, דכתיב שלוש שנים יהיו לכם ערלים לא יאכל, לא תעשה לרחקו ולאסר הנאתו בלאו לא

כתיב. מתניתא פליגא על ר' יוחנן דתני, ממשמע שנאמר [שמות כא כח] סקול יסקל השור, וכי אין אנו יודעין שבשרו אסור באכילה שהרי הוא נבלה? מה ת"ל לא יאכל את בשרו? בא להודיעך שכשם שהוא אסור באכילה כך הוא אסור בהנייה. וקשה לרבי יוחנן שהתיר הנאה בשור הנסקל. מה עבד לה ר' יוחנן? פתר לה בשקדמו [דף יא עמוד ב] הבעלים ושחטוהו עד שלא נגמר דינו. והחידוש הוא שאף שנשחט קדם גמר דין אסור באכילה. אבל בהנאה לעולם יהיה מותר. **איתמר, אמר ר' אבהו בשם ר"א, כל מקום שנא' לא תאכל לא תאכלו לא יאכלו את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה, עד שיבא הכתוב ויפרוש לך. ואמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן. העושה איספלינית משור הנסקל ומחמץ שעבר עליו הפסח אינו לוקה. ר' זעירא בעא קומי ר' אבהו, הכא תימר הכין שכל מקום שנאמר לא תאכל גם אסור בהנאה. והכא גבי שור הנסקל תימר הכין שהעושה איספלינית משור הנסקל ומחמץ שעבר עליו הפסח אינו לוקה? א"ל חדא שאסור בהנאה בשם ר' אלעזר. וחדא ששור הנסקל מותר בהנאה בשם ר' יוחנן. רבנן דקיסרין ור' אבהו אמרו בשם ר' יוחנן, כל מקום שנאמר לא תאכל או לא תאכלו, אין את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה. לא תאכל נקוד בצרי לא יאכל, את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה לא יהיה לך בו דבר שמביא לידי אכילה. בניין אב שבכולן [ויקרא ו כג] וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף. תני חזקיה מסייע לרבי יוחנן, ממשמע שנאמר חלב שור וכשב ועז לא תאכלו, לאי זה דבר נאמר וחלב נבלה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה? הרי לא נאסר, ולמה צריך פסוק להתירו?, להתיר אפילו למלאכת גבוה. שאם לא כן הייתי חושב, שלא הותר למלאכת גבוה אלא דבר שמותר באכילה. ממשמע שנאמר רק הדם לא תאכלו. לאי זה דבר נאמר על הארץ תשפכנו כמים? מה המים מכשירין אף הדם יהא מכשיר. ממשמע שנאמר לא תאכלו כל נבלה, לאי זה דבר נאמר לגר אשר בשעריך תתנה ואכלה? בא להודיעך שגר תושב אוכל בנבילות. ממשמע שנאמר ובשר בשדה טריפה לא תאכלו. מה ת"ל לכלב תשליכון אותו? אותו את משליך לכלב ואין את משליך לכלב חולין שנשחטו בעזרה. מתניתא מסייעה לדין ומתניתא מסייעה לדין. מתניתא מסייעה לר"א דתני, לא יאכל חמץ. לעשות את המאכיל כאוכל. אתה אומר לעשות המאכיל כאוכל, או אינו אלא לאוסרו בהנייה? וכשהוא אומר לא תאכל עליו חמץ וכל לא תאכל איסור הנאה משמע. הא למדנו שהוא אסור בהנייה מת"ל לא יאכל חמץ? לעשות המאכיל כאוכל. דברי רבי יאשיהו. הדא מסייעא לר"א. ר' יצחק אומר אינו צריך. אי מה שרצים קלים עשה בהם את המאכיל כאוכל. חמץ החמור, אינו דין שנעשה בו את המאכיל כאוכל? ומה ת"ל לא יאכל חמץ, לא בא הכתוב אלא לאוסרו בהנייה, בגין דכתיב לא יאכל, הא מלא תאכל לית ש"מ כלום. הדא מסייעא לר' יוחנן שסובר שלא תאכל מותר בהנאה לא יאכל אסור גם בהנאה. **תנן, עבר זמנו אסור בהנאתו ולא יסיק בו תנור וכירים.** [דף יב עמוד א] עבר והסיק מהוא? יבא כהדא דתנן, תנור שהוסק בקליפי ערלה, אם חדש יותץ אם ישן יוצן. תנן, ר' יודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה. תני, ר' יודה אומר, אין ביעור חמץ אלא בשריפה. ודין הוא, מה אם פיגול ונותר שאינו בבל יראה ובל ימצא, אינו אלא בשריפה. חמץ שהוא בבל יראה ובל ימצא, אינו דין שלא יהא אלא בשריפה. אמרו לו לר' יודה, כל דין שאתה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין. הא אם לא נתמנה לו אור, ישב לו ולא יבער? ואמרה תורה [שמות יב טו] תשביתו שאור מבתיכם. כיצא בו א"ר יודה [ויקרא יב ב ג] אשה כי תזריע וילדה זכר, מה תלמוד לומר זכר? הרי ממה שנאמר ואם נקבה תלד, יודע אני שקדם דברה תורה בלדת זכר. לפי שנאמר וטמאה שבעת ימים וביום השמיני ימול. שומע אני ביוצא חי שהוא מטמא את אמו טומאת לידה. מניין ליוצא מת שהוא מטמא את אמו טומאת לידה? א"ר יודה, הרי אני דן. מה אם ביוצא חי, שאינו מטמא את אמו ואת הבאין עמו תאום שנולד עימו, ואת הבא עם אמו לאוהל טומאת שבעת, מטמא את אמו טומאת לידה. היוצא מת שהוא מטמא את אמו ואת הבאין עמו, ואת הבא עם אמו לאוהל טומאת שבעה, אינו דין שיטמא את אמו טומאת לידה? אמרו לו לר' יודה, כל דין שתחילתו אתה דן להחמיר וסופו להקל אינו דין. הא אם טיהר החי את אמו שיש לה דם טוהר אחר הלידה, יטהר אף המת את אמו אף שלהלכה אף ליולדת מת יש דם טוהר אבל אי אפשר שזה ילמד מק"ו. אם לא זכיתי מן הדין, נלמד מגזרת הכתוב לפיכך אמרה תורה זכר, לרבות את המת שמטמא לידה ויש לה דם טוהר כחי. כיצא בו א"ר יודה [שם כג מב] בסוכות תשב, סוכה של כל דבר. שהיה ר' יודה אומר, הדין נותן שלא תהא הסוכה באה אלא מארבעת המינין. מה אם לולב שאינו נוהג בלילות כבימים, אינו בא אלא מארבעת המינין. סוכה שהיא נוהגת בלילות כבימים, אינו דין שלא תבוא אלא מארבעת המינין? אמרו לו לר' יודה. כל דין שאתה דן שתחילתו להחמיר וסופו להקל, אינו דין. הא לא מצא מארבעת המינין ישב לו בלא סוכה? ואמרה תורה תשב בסוכות. סוכת של כל דבר. וכן עזרא אמר [נחמיה ח טו] ואשר**

ישמיעון ויעבירו קול בכל עריהם ובירושלם לאמר, צאו ההר והביאו עלי זית ועלי עץ שמן וכ"ו ועשו סוכות. ואלו אינם מד' מינים. חזר ר' יודה ודנו דין אחר להוכיח שביעור חמץ בשרפה. חמץ אסור באכילה, ונותר אסור באכילה. מה זה בשריפה, אף זה בשריפה. אמרו לו, נבילה תוכיח. שהיא אסורה באכילה, ואינה בשריפה. אמר להן. חמץ אסור באכילה ובהנייה, ונותר אסור באכילה ובהנייה. אל תוכיח נבלה שאינה אסורה בהנייה. אמרו לו, שור הנסקל יוכיח. שהוא אסור באכילה ובהנייה, ואינו בשריפה. אמר להן. חמץ אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת. ונותר אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת. ואל יוכיח שור הנסקל שאין חייבין עליו כרת. אמרו לו, והרי חלב שור הנסקל יוכיח. שהוא אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת, ואינו בשריפה. אמר להן. חמץ, אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת ויש לו זמן שהזמן גורם לאיסור. ונותר אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת ויש לו זמן שהזמן גורם לאיסור. אל יוכיח חלב שור הנסקל שאין לו זמן. אמרו לו. והרי אשם תלוי שנעשה נותר, בשיטתך יוכיח. שהוא אסור באכילה ובהנייה וחייבין עליו כרת ויש לו זמן. שאנחנו אומרים בשרפה, ואתה אומר שאינו בשריפה אלא בקבורה. ושתק רבי יודה. תני, עד שלא הגיע זמן ביעורו, את מבערו בכל דבר. [דף יב עמוד ב] משהגיע זמן ביעורו, את מבערו בשריפה. ואתיא כרבי יודה. אית תניי תני, עד שלא הגיע זמן ביעורו, את מבערו בשריפה. משהגיע זמן ביעורו, את מבערו בכל דבר. ואתיא כרבנין. ר' אומר, כתיב תשביתו שאור מבתיכם, דבר שהוא הופך את החמץ שיעלם מהעולם ויתקים בו בל יראה ובל ימצא, ואי זה זה? בשריפה. שור שהמית דינו בסקילה דכתיב השור יסקל. רבי ירמיה בעי, פטר חמור שהמית, במה הוא מיתתו? בעריפה או בסקילה? אולי גזרת הכתוב שאן להמית פטר חמור אלא בעריפה? תני, עד שלא הגיע זמן ביעורו, את מבערו בשריפה. משהגיע זמן ביעורו, את מבערו בכל דבר. רבי בנימין בר לוי שאל. חלות תודה שנעשו נותר. האם חייב דווקא לשרוף ככל נותר? או שכיוון שהם חמץ ביעורם בכל דרך?, נימא אם נעשו נותר עד שלא הגיע זמן ביעורו, את מבערן בשריפה. משהגיע זמן ביעורו את מבערן בכל דבר.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ב הלכה ב

מתני': חמץ של עכו"ם שעבר עליו הפסח מותר בהנאה ושל ישראל אסור בהנאה שנאמר [שמות יג ז] לא יראה לך. עכו"ם שהלוח את ישראל על חמיצו, לאחר הפסח מותר בהנאה. וישראל שהלוח את העכו"ם על חמיצו, לאחר הפסח אסור בהנאה. חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער. רשב"ג אומר, כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו:

[דף יג עמוד א] גמ': תנן, חמץ של עכו"ם שעבר עליו הפסח מותר בהנאה. הא באכילה אסור? מתניתא במקום שלא נהגו לוכל פת עכו"ם. אבל במקום שנהגו לאכול פת עכו"ם, מותר אפילו באכילה. חמץ של עכו"ם בתוך הפסח, מהו בהנאה? ר' ירמיה אמר מותר. ר' יוסה אמר אסור. התיב ר' יוסה, והתני לא ישכיר ישראל את בהמתו לעכו"ם להביא עליה חמץ? פתר לה בבא עמו. והתני לא ישכיר ישראל את ספינתו לעכו"ם להביא עליה חמץ? פתר לה בבא עמו. והא תני לא ישכיר ישראל את ביתו לעכו"ם ליתן בתוכו חמץ? אית לך מימר בדר עמו? גגו של עכו"ם שהיה סמוך לגגו של ישראל, ונתגלגל חמץ מגגו של עכו"ם לגגו של ישראל, הרי זה דוחפו בקנה אבל לא ביד שמא יבא לאכול אם היתה שבת או יום טוב שהחמץ מוקצה רב אמר כופה עליה כלי. אמר רב כשמבער החמץ צריך לומר, כל חמץ שיש לי בתוך ביתי ואינו יודע בו יבטל, ואמר רב, צריך לומר אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות ביעור חמץ. ואמר רב, הטח ביתו חמץ צריך לבער. והא תני א"ר שמעון בן אלעזר, בצק שעשאו כופת בלוק לשבת בטל? פתר לה, או חלוקין על ר"ש בן אלעזר, או אהן כופת כיוון שיושב עליו לא יבא לאכול דמאיס הוא. ישראל ועכו"ם שהיו באין בספינה וחמץ ביד ישראל, הרי זה מוכר לעכו"ם או נותנו לו מתנה, וחוזר ולוקחו ממנו לאחר הפסח. ובלבד שיתנו לו מתנה גמורה. אומר הוא ישראל לעכו"ם, עד שאת לוקח מגוי מנה במנה, בוא וקח לך במנה שווי מאתים, עד שאת לוקח לך מעכו"ם בוא וקח לך מישראל, שמא אצטרך ואקח ממך אחר הפסח ביותר. המשכיר בית לחבירו, עד שלא יכנס לתוכו, המשכיר צריך לבער. משיכנס לתוכו השוכר צריך לבער. א"ר שמעון [דף יג עמוד ב] אימתי? בזמן שמסר לו את המפתח, אבל בזמן שלא מסר לו את המפתח, אף אם עשו קנין אינו צריך לבער.

רבי יודה, בר פזי בעי. מסר לו את המפתח ולא עשו קנין מהו? א"ר זכריה חתניה דר' לוי, מחלוקת ר"ש וחכמים, דתנינן תמן, המוסר מפתחו לעם הארץ, הבית טהור. שלא מסר לו אלא שמירת המפתח. ותני רבי שמעון מטמא. עכו"ם שבא אצל ישראל ובידו חמץ, אינו צריך לבער. הפקיד אצלו, צריך לבער. ייחד לו בית, אינו צריך לבער. לא ביער באופן שהיה צריך לבער. לאחר הפסח מהו? ר' יונה אמר מותר. כי באמת החמץ של הגוי, ומה שאמרו שצריך לבער זה חומרה שלא יבא לאכל, ר' יוסה אמר אסור. אמר רבי יוסה, אמנם חמיצו של עכו"ם הוא, ברם ישראל הוא שעבר עליו ולא ביערו. [דף יד עמוד א] מאן תנא שחמץ שעבר עליו הפסח עובר בלא יראה לך? ר' יודה. דתני, האוכל חמץ משש שעות ולמעלה, וכן חמץ שעבר עליו הפסח. הרי זה בלא תעשה ואין בו כרת דברי ר' יודה. רבי שמעון אומר, כל שאין בו כרת, אין בו בלא תעשה. מודה רבי שמעון באסור שהוא אסור. איסורו מהו? ר' ירמיה אמר, איסורו דבר תורה. רבי יונה ורבי יוסה תריהון אמרין, איסורו מדבריהן. מה טעמא דר' יודה? דכתיב [שמות יג ג ד] לא יאכל חמץ היום. מה אנן קיימין? אם בתוך המועד, כבר כתיב לא תאכל עליו חמץ. אלא אם אינו ענין בתוך המועד, תניהו ענין לאחר המועד. במה מקיים ר"ש טעמא דר' יודה, לא יאכל חמץ היום? א"ר בון בר חיה, פתר לה כר"י הגלילי. דתני ר"י הגלילי אומר. אומר אני שלא היה פסח במצרים אלא יום אחד בלבד. שנאמר לא יאכל חמץ היום. כתיב, לא יראה לך. אית תני תני, לא יראה לך, לך אין את רואה, אבל רואה את לגבוה. אית תני תני אפי' לגבוה. ולא פליגי. מאן דאמר לך אין את רואה, אבל רואה את לגבוה, בשהקדישו קודם לביעורו. מאן דאמר אפילו לגבוה, כשהקדישו לאחר ביעורו. א"ר בון בר חיה קומי רבי זעירא, אפילו תימא בשהקדישו קדם לביעורו, עובר בבל יראה לך. תיפתר בקדשים שהוא חייב [דף יד עמוד ב] באחריותן כר"ש. כתיב, לא יראה לך. אית תני תני, לך אין אתה רואה, אבל רואה את בפלטייא ברה"ר שזה הפקר, אית תני תני אפילו בפלטייא. מ"ד לך אין את רואה, אבל רואה את בפלטייא. בשהבקירו קודם לביעורו. מ"ד אפילו בפלטייא, בשהבקירו לאחר ביעורו. הבקיר חמצו בשלושה עשר, לאחר הפסח מהו? ר' יוחנן אמר אסור. רשב"ל אמר מותר. מתיב ר' יוחנן לרשב"ל. אין את מודה לי משש שעות ולמעלן שהוא אסור והרי אינו שלו? א"ל תמן מה שאינו ברשותו, זה לא מפני שהוא הפקירו אלא מפני שאיסורו גרם לו, שאף שאינו ברשותו עשאן הכתוב כאילו ברשותו הכא כשמפקיר ממש מה אית לך למימר? א"ר יוסה לר' פינחס. נהיר את כד הוינן אמרין, אתייה לר' יוחנן כר' יוסה שאן הפקר, עד שיזכה בה אדם אחר. וכוון שאף אחד לא זכה בחמץ, נחשב כחמצו שעבר עליו הפסח ואסור. ודרשב"ל כר"מ, שמופקר מיד כשיוצא מיד הבעלים. ואינה כן. דאפשר שאף רבי יוחנן כרבי מאיר. אלא שר' יוחנן חשש להערמה, ורשב"ל לא חשש להערמה. מה נפק מביניהון? נפלה עליו מפולת ואח"כ הפקירו. מ"ד משום חשש הערמה, לית כאן הערמה והוא מותר. מ"ד משום זכייה, לית כאן זכייה והוא אסור. הכל מודין בגר שמת קדם הפסח והיה בנכסיו חמץ, וביזבזו ישראל את נכסיו אחר הפסח. בין למ"ד משום הערמה מותר, ובן למ"ד משום זכייה מותר. תמן תנינן. עבד שעשאו רבו אפותיקי לאחרים ושיחררו. משורת הדין אין העבד חייב כלום. אלא מפני תקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין כותב לו שטר שיחרור, וכותב העבד שטר על דמיו, רשב"ג אומר, אינו כותב שטר על דמיו אלא האדון הראשון המשחרר כותב, מי משחרר כותב שטר שיחרור? רב אמר [דף טו עמוד א] בין רבו ראשון שקן גופו שייך לו בין רבו אחרון שמשועבד לחובו. שהעיקר שיצא לו שם משוחרר רבי יוחנן אמר, אין משחרר אלא רבו ראשון בלבד. התיב ר' חגי קומי ר' יוסה. מתני' פליגא על רב שאמר שגם השני נחשב בעלים כיוון שהוא משועבד לחובו ויכול לשחרר דתנן, ישראל שהלוה את העכו"ם על חמיצו, לאחר הפסח מותר בהנייה. אין תימר שהעבד ברשות השני כיוון שהוא משועבד לחובו, חמץ ברשות ישראל הוא שהוא משועבד לחובו, ויהא אסור. מה עבד לה? א"ר יודן, קל הוא בשיחרור, כהדא דתני, העושה עבדו אפותיקי מכרו אינו מכור, שיחררו ה"ז משוחרר. חייליה דר' יוחנן שאמר שרק הראשון נקרא בעלים ויכול לשחרר, מן הדא דתנן, רשב"ג אומר אינו כותב שטר על דמיו אלא האדון הראשון המשחרר שרק מי שיש לו כח לשחרר כותב. אילו המשעבד שדה לחבירו, והלך ומכרה, שמא אין בעל חוב בא וטורף?, ולמה כאן אם הראשון שיחרר אן השני יכול לחזור ולזכות בעבד? א"ר אבהו, פתח לנו ר' יוחנן פתח מאיר כאורה, לא מצאנו עבד משתחרר וחוזר ומשתעבד. אם השחרור מפקיעה את השיעבוד, מעתה לא יכתוב העבד שטר על דמיו? א"ר אילא, תקנת חכמים היא. דמוטב שיאמר לו תן לי מאתים זוז שיש לי בידך, ואל יאמר לו עבדי אתה. תנן, רשב"ג אומר אינו כותב שטר על דמיו אלא האדון הראשון המשחרר כותב. רבנן דקיסרין אמרי בשם ר' נסא. אתיא דרשב"ג כר"מ. כמה דר"מ קונס בדברים, כן רשב"ג קונס בדברים. דתני, שטר שיש בו רבית, קונסין אותו ואינו גובה לא

את הקרן ולא את הריבית, דברי ר"מ. וחכמים אומרים, גובה את הקרן ואינו גובה הריבית: **תנן, חמץ שנפלה עליו מפולת הרי הוא כמבוער**. רשב"ג אומר, כל שאין הכלב יכול לחפש אחריו. עד איכן? ר' אבון ור' יוחנן אמרו בשם ר"ש בן יוצדק, עד ג' טפחים.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ב הלכה ג

[דף טו עמוד ב] מתני' האוכל תרומת חמץ בפסח, שוגג משלם קרן וחומש, מזיד פטור מן התשלומין ומדמי העצים:

גמ': תני, ר"ש בן אלעזר אומר משום ר"ש בן יוצדק, מתניתא כשהפרישה מצה ונתחמצה. אבל אם הפרישה חמץ, לא בדא. הפריש מצה על חמץ מהוא? א"ר זעירה, כל תרומה שאינה מתרת את השירים לאכילה, אינה תרומה. אפילו הפריש חמץ על מצה שהשירים מותרים אינה תרומה? א"ר זעירה, מאחר שאילו הימינה עליה מחמץ על חמץ אינה תרומה, ואפילו הימינה למקום אחר אינה תרומה. **לש ארבעת רבעים בפני עצמן וחיצון** ועדין לא חל חיוב חלה שאן כאן חמישה רבעים, **ולש ארבעת רבעים בפני עצמן ועירבן** שרק אז חל חובת חלה. אם התרו בו משום אוכל טבל, אינו לוקה. **התרו בו משום האוכל חמץ בפסח לוקה. שאיסור חמץ קדם לחובת חלה. ואן איסור טבל הקל חל על איסור חמץ החמור. שאיסור חמור חל על איסור קל, ואין איסור קל חל על איסור חמור.** אבל אם עירבן וכבר התחייב בחלה ואח"כ חיצון, אם התרו בו משום האוכל טבל לוקה, משום האוכל חמץ בפסח לוקה, **דאיסור חמור חל על איסור קל, ואין איסור קל חל על איסור חמור.** [דף טז עמוד א] עשה כרי והשתחוה לו **קדם מרוח שעדיין לא התחייב במעשרות**, ומירחו, ואחר כך אכלו טבל. אם התרו בו משום האוכל טבל, אינו לוקה. משום האוכל עכו"ם, לוקה. **דאיסור חמור חל על איסור קל, ואין איסור קל חל על איסור חמור.** אבל אם מירחו ואח"כ השתחוה לו **ואכלו טבל.** אם התרו בו משום אוכל טבל לוקה, משום עכו"ם לוקה, **דאיסור חמור חל על איסור קל, ואין איסור קל חל על איסור חמור.** ר' בון בר חייה בעי. האוכל תרומת חמץ בפסח, למי הוא משלם? האם כיוון שאן לתרומת חמץ ערך כספי פטור, או שכיוון שאכל כמות של תרומה חייב לתת לשבת אותה כמות אף שלא היתה שווה כלום? תפלוגתא דרבי יוחנן ודרשב"ל, דאיתפלגון, הגוזל תרומה מאבי אמו כהן ומת, ר' יוחנן אמר משלם לשבט שצריך להוציא מידו ולתת לכהן קרוב אחר, רשב"ל אמר, **מפריש ומשלם לעצמו שהרי הוא ראוי ליורשו.** א"ר מנא קומי רבי יוסה. **מסתברא, יודה רשב"ל לר' יוחנן בחומש** שהוא משום כפרה שהוא משלם לשבט. **א"ל אוף אנא סבר כן, וכן תרומה טמאה, אפרה לשבט כיוון שיש לה שווי כלשהו חייב לשלם לשבט.** אתא ר' יוסה בר' בון ואמר בשם ר' אחא, אפי' עליה פליגין. ר' יוסה בעי, הנהנה מן ההקדש במזיד פחות מש"פ, מהו שיהא חייב בתשלומין? א"ל נישמענה מן הדא דכתיב [ויקרא ה טז] ואת אשר חטא מן הקדש ישלם, **מה תלמוד לאמר ישלם?** **שהרי כבר נאמר ונתן אותו לכהן? אלא פרט לפחות משהו פרוטה.** אית תניי תני, לרבות פחות משהו פרוטה. **ולא פליגי.** מאן דאמר פרט לפחות משהו פרוטה, **לפטור בשוגג מקרבן.** מאן דאמר לרבות פחות משהו פרוטה, **לחייב במזיד בתשלומים.** כמה דתימר תמן, פחות משהו פרוטה מזיד, אף על פי שאינו משלם חומש ואשם, ישלם לשבט, ואמר אוף הכא כן. אמרין חברייא קומי רבי יוסה [דף טז עמוד ב] ולא מתניתא היא? **דתנן, האוכל תרומת חמץ בפסח, שוגג משלם קרן וחומש, מזיד פטור מן התשלומין ומדמי העצים.** אז אך אתה אומר שמזיד חייב בפחות משהו פרוטה? אמר לון, תמן בתרומת חמץ, אינו ראוי להשלים עליה. **שאפילו כמות גדולה אן בה שוה פרוטה.** ברם הכא **בהקדש.** ראוי הוא להשלים עליה. **אכל תרומת חמץ בפסח והיה שוגג בתרומה ומזיד בחמץ. נזיר ששתה יין תרומה והיה שוגג בתרומה ומזיד בנזיר. אכל תרומה ביוה"כ והיה שוגג בתרומה ומזיד ביום הכפורים, אין תיפתרינה כעובר על שני דברים** לאיים שונים אחד בשוגג ואחד במזיד נ'חא, **שיהיה חייב על התרומה.** ואין תיפתרינה כעובר על דבר אחד כיוון שבאו באכילה אחת, מחלוקת רבי יוחנן ורשב"ל. **לר"י אם התרו בו על הדבר שהזיד, פטור מתשלומים. ולשיטת ר"ל לוקה ומשלם.**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ב הלכה ד

מתני': אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח, בחיטים ובשעורים ובכוסמין ובשיבולת שועל ובשיפון, ובדמאי ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו, והכהנים בחלה ובתרומה. אבל לא בטבל, ולא במעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו, ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו. חלות תודה ורקיקי נזיר, עשן לעצמו, אין יוצא בהן. עשן למכור לשוק, יוצא בהן:

גמ': כתיב [במדבר טו יט] והיה באכלכם **מלחם** הארץ תרימו תרומה לה'. יכול יהו כל הדברים חייבין בחלה *אפילו קטניות?* ת"ל מלחם, ולא כל לחם. אם מלחם **ולא** כל לחם. אין לי אלא **חטין ושעורין** בלבד *שעיקר הלחם בא מהם. כוסמין שובולת שועל ושיפון* מניין? ת"ל [במדבר טו כ] ראשית עריסותיכם. ריבה, **ורבה** הכל? **ת"ל מלחם: אמר** רבי יוסי בשם ר"ל. תני ר' ישמעאל כן. רבי יונה רבי זעירא ור"ש בן לקיש **אמרו** בשם רבי ישמעאל. **רבי מנא אמר**, אזלית לקיסרין ושמעית רבי אחווה ור' זעירא ואבא *רבי יונה*, **דהוה אמרי** ליה בשם רבי ישמעאל. נאמר לחם בפסח. ונאמר לחם בחלה. מה לחם שנאמר בפסח דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ. אף לחם שנאמר בחלה, דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ. **ובדקו** ומצאו שאין לך בא לידי מצה וחמץ, אלא חמשת **המינים** בלבד. ושאר כל **הדברים** אינן באין לידי מצה וחמץ, אלא לידי סירחון. **תני**, א"ר יוחנן בן נורי [דף יז עמוד א] קרמית חייבת בחלה. **רבי יוחנן בן נורי אמר**, באה לידי מצה וחמץ. ורבנין אמרי אינה באה לידי מצה וחמץ. **ויבדקוה?** על עיקר בדיקתה הן חולקין. ריב"נ אמר. **בדקוה ומצאו** שהיא באה לידי מצה וחמץ. ורבנין אמרי. בדקוה ולא מצאו אותה שהיא באה לידי מצה וחמץ. תמן תנינן. תפוח *תרומה* שריסקו ונתנו לתוך **העיסה וחימצה**, הרי זו אסורה. תני, **רבי יוסי** אומר מותר. רבי אחא **ורבי אבהו אמרו** בשם רבי **יוסי בן חנינא**. מה פליגין? במחמץ במימיו. אבל במחמץ בגופו, דברי הכל מותר. ר' יוסי כדעתיה **דתנן**, אין **נותנים ביצה בצד המיחם שתתגלגל ולא יפקיענה בסודרים**, ור' יוסי **מתיר דאין** תבשילו תבשיל ברור, **שלא אסרה תורה אלא בישול על האש**. כמו דהוא **אמר תמן**, דאין תבשילו תבשיל ברור. כן הוא אומר **הכא**, אין **חימוצו חימוץ ברור**. תני פגה שטמנה בתבן, וחררה שטמנה בגחלים, אם היו מקצתן מגולין, ניטלין בשבת. ואם לאו, אין ניטלין. מניין שהכהנים יוצאין ידי חובתן בחלה ובתרומה, וישראל במעשר שני, בפסח? תלמוד לומר [שמות יב יח] תאכלו מצות, ריבה. יכול יצאו ידי חובתן בביכורים? ת"ל [שם כ] בכל מושבותיכם תאכלו מצות, מצה הנאכלת בכל מושב **יוצא בה ידי חובתו בפסח**, יצאו הביכורים שאינן נאכלין בכל מושב **שאין יוצא בהם ידי חובת מצה בפסח**. התיבון, הרי מעשר שני, הרי אינו נאכל בכל מושב **ויוצא בו ידי חובתו בפסח?** ראוי הוא להיפדות ולהיאכל בכל מושב. רבי בון בר חייה בעי, הלקוח בכסף מעשר שנטמא, לרבי יודה **שסובר שאין לו פדיון** מהו? דתניא, לקוח בכסף מעשר שנטמא, יפדה. רבי יהודה אומר, יקבר. אמרו לו לרבי יודא, מה אם מעשר שני עצמו שנטמא הרי הוא נפדה, הלקוח בכסף מעשר שנטמא, אינו דין שיפדה? אמר להן, לא אם אמרתם במעשר שני, שכן הוא נפדה טהור בריחוק מקום. תאמר בלקוח בכסף מעשר, שאינו נפדה טהור בריחוק מקום? הואיל ואינו ראוי להיפדות ולהיאכל בכל מושב, אין יוצאין בו. ר' שמעון בן לקיש בעי, מעתה, חלת עיסת מעשר שני בירושלים, הואיל ואינה ראויה להיפדות ולהיאכל בכל מושב, אין יוצאין בה. יכול יצאו ידי חובתן בחלות תודה ורקיקי נזיר? ת"ל [שם טו] שבעת ימים מצות תאכלו. **בעינן מצה הנאכלת כל שבעה**, ואין חלות תודה [דף יז עמוד ב] ורקיקי נזיר נאכלין כל שבעה. **ותיפוק ליה משום שאינם נאכלות בכל מושב? אמר** ר' יונה בשם רשב"ל, ממה שנאכלו חלות תודה ורקיקין נזיר בכל גבול ארץ ישראל **בזמן היתר במות**, לא יכל השונה להוציאן ממושב. **אמר** ר' יוסה בשם רשב"ל, זאת אומרת, שנאכלו חלות תודה ורקיקי נזיר בכל ערי ישראל, לפיכך לא צריך השונה להוציאן ממושב. ניחא חלות תודה. אבל **רקיקי נזיר** אינו כן. **כדאמר** ר' יוחנן לית כאן נזירות, **דנזירות חובה היא**. וחובות שלא **קבוע להם זמן**, לא **קרבו אפילו בנב וגבעון**, ק"ו **בשאר במות יחיד**. א"ר בון בר כהנא, **אפילו רקיקי נזיר**, תיפטר שקרבה חטאתו בשילה וחרבה שילה, ועולתו ושלמיו בנב וגבעון. ר' חנניא **ורבי** עזרה בעון קומי רבי מנא, לא כן **אמר רבי** בשם ר' יוסה, שלמי חגיגה הבאים בבמה, כשירים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה? **מכאן שגם שלמים נחשבים קרבנות חובה**. כך **שגם אם הקריב את חטאתו בשלה**, לא יכול להקריב את שלמיו בכל מקום. ולכן אי אפשר למנות רקיקי נזיר, שהרי אינם נאכלות בכל מקום. הבריתא כרבי יהודה, דר' יהודה אמר, חטאת ופסח ליחיד בבמה גדולה, ואין חטאת ופסח ליחיד בבמה קטנה שאין מקריבין שלמי חובה בבמות. לא אתיא אלא כרבי

שמעון, דר"ש אמר, מכיון שנזרק עליו אחד מן הדמים, הותר הנזיר לשתות ביין וליטמא למתים. כך ששאר הקרבנות אינם בגדר חובה וקרבים בכל מקום. אמר רבי סימון בשם רבי יושע בן לוי. אותן כזית שאדם יוצא בו ידי חובתו בפסח, צריך שלא יהא בו משקין שלא יהיה מצא עשירה רבי ירמיה אמר, למצוה איתאמרת אבל בדיעבד יוצא. רבי אמר, למצוה איתאמרת. רבי יודה בן פזי אמר, לעיכוב איתאמרת. מילתיה דרבי בון בר חייה אמר, דלעיכוב איתאמרת. דהתיב רבי בון בר חייה, והתנין חלות תודה? אית לך מימר חלות תודה שאין בהן משקין שהר נותן בהם שמן? אמר רבי יוסה, תמן רביעית היא, ומתחלקת לכמה מינין רביעית לחלות מצה, רביעית לרקיקים וחי לוג לרבוכה. והיידא אמרה דא שיוצאים במצה עשירה ואפשר להקשות על מה שאמרנו שלא יוצאים? דתני, יכול יצא ידי חובתו ברבוכה שהיה בה חי לוג שמן? ת"ל [שמות יב יז] ושמרתם את המצות. מצה שצריכה שימור, יצאת זו שאינה צריכה שימור. לפסח שהרי נשמרה משום תודה. מפני שאינה צריכה שימור. [דף יח עמוד א] הא אם היתה צריכה שימור, יוצאין בה אף שיש בה שמן. והא תני יוצאין במצה מתובלת אף על פי שאין בה טעם דגן, והוא שיהא רובה דגן. המקשים סברין מימר מתובלת במשקין כגון שמן ויין, וקשה למ"ד שאן יוצאים במצה עשירה. נאמר מתובלת בשומשמן מתובלת באגוזים. והיידא אמרה דא שיוצאים במצה מתובלת אפילו במשקין? דתני, יכול שאינו יוצא בפסח אלא בפת הדראה? מניין אפילו כמצת שלמה שהיתה מתובלת במשקין? תלמוד לומר [שמות יב יח] תאכלו מצות. ריבה. אם כן מה ת"ל [דברים טז ג] לחם עוני? פרט לסורסין שחלטו אותה קדם האפיה ולחלת המסרת שנעשת במחבת, ולאשישה חלה גדולה. יוצאין במצה עבה עד טפח כלחם הפנים, יוצאין במצה נא, כדי שתיפרש ולא תיעשה גידין גידין. מצה הישנה, תפלוגתא דבית שמאי ובית הלל כמו שחלקו בסוכה ישנה, אמר רבי יוסה, דברי הכל הוא. דמכיון שלא עשאה לשם הפסח, דבר ברי שלא דיקדק בה. יוצאין בסריקין בין מצויירין בין שאינן מצויירין, אף על פי שאמרו אין עושין סריקין מצויירין בפסח. תני אמר רבי יודה, שאל בייתוס בן זונין את רבן גמליאל וחכמים ביבנה, מהו לעשות סריקין המצויירין בפסח? אמרו לו אסור מפני שהאשה משתאה בהן והן באין לידי חמץ. אמר להן אם כן יעשו אותן בטפוס. אמרו לו, יהו אומרין כל הסריקין אסורין, וסריקי בייתוס בן זונין מותרין? תני רבי יוסה אומר, עושין סריקין במצות דקות כרקיקין, ואין עושין סריקין במצות עבות כגלוסקאות

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ב הלכה ה

מתני' ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח, בחזרת ובעולשין ובתמכה ובחרחבינה ובמרור, יוצאין בהן בן חיין בין כמושין, אבל לא כבושים ולא שלוקין ולא מבושלין ומצטרפין בכזית ויוצאין בקלח שלהן ובדמאי ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפדו:

גמ' בחזרת חסין. בעולשין טרוקסימון. ובתמכה גנגידין. בחרחבינה, אמר רבי יוסי בר' בון, יסיחלי. ובמרור, כל ירק שהוא מר ופניו מכסיפין ויש לו שרף. התיבון הרי חזרת הרי הוא מתוק? ואף שכשמתקשה הרי הוא מר, במשנה נאמר חזרת והרי אינו קרוי חזרת אלא כשהוא עדין מתוק. אמר ר' חייא בשם ר' הושעיה, כל עצמן אין הדבר תלוי אלא בחזרת, מה חזרת תחילתה מתוק וסופה מר, שכך עשו המצריים לאבותינו במצרים, בתחילה [בראשית מז ו] במיטב הארץ הושב את אביך ואת אחיך. ואח"כ [שמות א יד] וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים. תנן, יוצאין בהן בין כמושין. אית תניי תני, אבל לא כמושין. אמר רב חסדא, מ"ד יוצאין בהם כמושין, בקלח. מאן דאמר אבל לא כמושין, בעלין. אמר ר' חייא בשם ר' יוחנן. זית כבוש, אומר עליו בורא פרי העץ שאף שכבשו נשאר בעיניו. אמר ר' בנימין בר יפת בשם ר' יוחנן [דף יח עמוד ב] ירק שלוק, כיוון שנשתנה אומר עליו שהכל נהיה בדברו. א"ר שמואל בר רב יצחק, מתניתא מסייעה לר' בנימין בר יפת דתנן, אבל לא כמושין ולא שלוקין ולא מבושלין. אם בעיין הם, אפילו כבושים ומבושלים יצא בהם ידי חובתו בפסח? א"ר זעירה, מאן ידע משמע מן ר' יוחנן יאות, ר' חייא בר אבא או ר' בנימין? לא ר' חייא בר אבא? ועוד ראייה שהלכה כרבי חייא בר אבא מן הדא, מן מה דאנן חמיין רבנין עלין לבריייתה סעודת אבליים ונסבין תורמוסין ומברכין עליהן בורא פרי האדמה. ותורמוסין לא שלוקין הן? אין תימר אם כך למה לא יוצא בהם ידי מרור? שנייה היא שאמרה תורה מרורים דבעינן טעם מרור וליכא דכיוון ששלוקן

בטלה מרירותם. אבל גבי ברכה אדרבא תורמוסין כיון ששלקן בטלה מרתן ויותר ראויים לאכילה.
א"ר יוסי בי רבי בון. רבי חייא ורבי בנימין לא פליגין. זית על ידי שאן דרכו ליאכל חי, אפילו כבוש
בעינו הוא. ירק כיון ששלקו נשתנה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ב הלכה ו

מתני' אין שורין את המורסן לתרנגולין, אבל חולטין. האשה לא תשרה את המורסן
שתוליק בידה למרחץ, אבל שפה היא על בשרה יבש. לא ילעוס אדם חטים ויתן על גבי
מכתו, מפני שהן מחמיצות:

גמ': תני, ר' ישמעאל בי ר' יוסי אמר משום אביו. אי זו היא מעיסה? הנותן חמין לתוך קמח. ואי זו
היא חליטה? קמח לתוך חמין. והכא מותר בין חמין לתוך מורסן, בין מורסן לתוך חמין. אפילו בשיש
בהן שמנונית חטים טובות. מלוגמה שנסרחה, אית תניי תני, זקוק לבער, ואית תניי תני, אין זקוק
לבער. מאן דאמר זקוק לבער, בשנתחמצה ואחר כך נסרחה, ומאן דאמר אינו זקוק לבער, בשנסרחה
ואחר כך נתחמצה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ב הלכה ז

מתני' אין נותנין את הקמח, לא לתוך חרוסת ולא לתוך חרדל, אם נתן יאכל מיד. ר'
מאיר אומר. אין מבשלין את הפסח, לא במשקין ולא במי פירות, אבל סכין ומטבילין
אותו בהן. מי תשמישיו של נחתום, ישפכו, מפני שהן מחמיצין:

גמ': תני, אין נותנין את הקמח לתוך חרוסת או לתוך חרדל, אם נתן יאכל מיד, ובלבד שלא ישהא.
ר"מ אוסר, גזרה מפני שהוא משהא. כתיב [שמות יב ט] ובשל מבושל במים, אין לי אלא מים, מניין
לרבות שאר משקין? ת"ל ובשל מבושל, מ"מ. [דף יט עמוד א] עד כדון כר' עקיבה שדורש מכפל
הלשון ריבויים. כר' ישמעאל שסובר דברה תורה כלשון בני אדם מנין לאסור שאר משקין? תני ר'
ישמעאל, קל וחומר. מה אם מים שאינן מפיגין טעמן, את אמר אסור. שאר משקין שמפיגין טעמן, לא
כל שכן? אין לשין מצה במשקין, אבל מקטפין אותה במשקין. א"ר עקיבה אני הייתי עם ר' אליעזר
ועם ר' יהושע בספינה, ולשתי מצתן במשקין. אין לשין מצה ברותחין, מפני שהן חולטין שהחלוט דינו כמצה
עשירה וי"א מפני שאינם יכולים להחמיץ ובעיני מצה הצריכה שימור, ולא בפושרין, מפני שהן מחמיצין. אבל לשין אותן
בצונין. והא תנינן, כל המנחות נילושות בפושרין, ומשמרן שלא יחמיצו? אמר ר' אמי בשם רשב"ל.
תמן הדבר מסור לכהנים, והכהנים זריזין הן. והכא הדבור מסור לנשים, והנשים עצילות הן. לא
צורכה דא אלא. הכהנים עצמן, מהו שילושו מצתן בפושרין? ייבא כהדא, דתנא ר' זכריה חתניה
דרבי לוי, נדה חופפת וסורקת, כהנת כיון שטובלת כל יום לתרומה אינה חופפת וסורקת, נדה כהנת חופפת
וסורקת, שלא לחלוק בין נדה לנדה. ואף הכא כהנים לא ילושו בפושרין שלא לחלוק בין מצה למצה.
תנן, מי תשמישיו של נחתום ישפכו מפני שהן מחמיצין. אית תניי תני, שופכן במקום אשבורן מקום
חריצים, אית תניי תני שופכן במקום קטפרס. א"ר יוסה, מ"ד שופכן במקום אשבורן, בשהיה אשבורן
מקום חריצים גבוה שלא ניתן להגיעה למים. מאן דאמר במקום קטפרס, בשהיה קטפרס גדול ועד שיגיעו המים
לתחתית השיפוע כבר יבלעו ולא התכנסו בתחתית. א"ל ר' פנחס בשם ר' אילא. הכין הוה רבי
חייא רבה אומר. שרה חיטין ושעורים במים נתחמצו, אסורות, לא נתחמצו מותרות. ר' יוסה אמר.
שרה שעורים במים נתבקעו, הרי אלו אסורות. שריין בחומץ מותר, מפני שהחומץ צופדן. ר' שמואל
בר רב יצחק, היה לו יין קוסס שהתחילו להחמיץ, יהב בגויה שעריין בגין דיחמע, שאל לרבי אימי, א"ל צריך
את לבער. ר' חנינא בריה דרבי חייא, הוה ליה דבש מזוייף מערב בסולת, שאל לר' מנא, א"ל צריך את
לבער. חד מן אילין דר' כיריי, הוה ליה גרבין דמשח, בגו איצרה דחיטים, שאל לרבנין, אמרין ליה,

איזיל גרוף מן תוחתיהן או שהוא סובר ששמן מחמיץ או מפני שספגו שמן ונעשו מצה עשירה שלא יוצא בה. הורי ר' אימי באילין גרביא דכותחא, ממלא אותן מים ג' ימים מעת לעת

הדרן עלך פרק כל שעה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ג הלכה א

מתני' ואלו עוברין בפסח, כותח הבבלי, ושכר המדי, וחומץ האדומי, וזיתום המצרי, וזומן של צבעין, ועמילן של טבחין, וקולן של סופרים, רבי אליעזר אומר, אף תכשיטי נשים, זה הכלל [דף יט עמוד ב] כל שהוא מין דגן, הרי זה עובר בפסח, הרי אלו באזהרה ואין בהן משום כרת:

גמ': אמר רבי מנא, וכולהון על ידי מויי. כותח הבבלי, דו יהיב ביה מלמולין דליש שאריות בצק. שכר המדי, דו יהיב ביה קמח דשערין. חומץ האדומי, זה הנקרא בסימה דרומיא. **שבראשונה כשהיו עושין יין בטהרה לנסכים**, לא היה יין מחמיץ. והוון יהבין בגויה שערין בגין דיחמע, והוון צווחין ליה בסימה דרומיה. זיתום המצרי, זייתיה. וזומי של צבעין, דו יהיב בגויה קוצם מי סובין בגין דיקלוט ציבעא. עמילן של טבחין. א"ר חייא בר אבא, מביא מלילות שלא הביאו שלישי, וכותשן ועושה אותן כחלות חריע כרסם, ונותן בקדירה, והוא עביד כילדין סופג את זוהמה: וקולן של סופרין. באלכסנדריאה עבדין אמבטיות של בצק לדבק: **תנן**, רבי אליעזר אומר אף תכשיטי נשים. אית תניי תני תכשיטי, ואית תניי תני טיפולי נשים. מ"ד טיפולי, כל שכן תכשיטי. מ"ד תכשיטי, הא טיפולי לא שהחמץ כבר מאוס. כתיב [שמות יב כ] כל מחמצת לא תאכלו, לרבות כותח הבבלי ושכר המדי וחומץ האדומי שיהו באזהרה. יכול יהו בהכרת? ת"ל [שם טו] כי כל אכל חמץ ונכרתה. חברייא בעון קומי ר' יונה, הכא כתיב כל מחמצת לא תאכלו, והכא כתיב כי כל אוכל חמץ לרבות נשים ונכרתה, הכא מהמילה כל את מרבה, והכא את ממעט? אמר לון, **כאן וכאן ריבה הוא**. כאן ריבה באוכלין לרבות נשים, כאן ריבה בנאכלין לרבות תערובת. התיבון, והתני, יוצאין במצה מתובלת אף על פי שאין בה טעם דגן, והוא שיהא רובה דגן. ואלו הואיל ורובן חמץ, למה לא יהא חייב? אמר לון, שנייא היא, דכתיב, לחם, ואלו אינן לחם. התיב רבי יוסה, והתני [דף כ עמוד א] כל עצמו אינו קרוי לחם אלא מצה, **דכתיב** [דברים טז ג] שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני. **אם את יליף חמץ ממצה שצריך שיקרא לחם ותערובת לא נקרא לחם. אם אתה פוטר תערובת חמץ מכרת מפני שלמדתה ממצה שצריך שיקרא לחם ותערובת אינו נקרא לחם. אם כך למה במצה יוצא בתערובת?** ועוד הרי לא לכל דבר לומדים חמץ ממצה מן הדא דתני יוצא הוא אדם ידי חובתו ברקיק שרוי, וברקיק מבושל שלא נמחה, לא אמר אלא שלא נמחה, הא אם נמחה, לא. ולענין חמץ את אמר, הנמחה את החמץ וגמיו חייב. מאי כדון למה את זה שצריך שיקרא לחם ותערובת אינה לחם ולכן פוטר למדתה ממצה? נשאר בשאלה אמר ר' יוסי בשם רבי אידי, **חמץ נוקשה** שאינו ראוי לאכילה אין חימוצו חימוץ ברוך. מהו שילקה? ר' ירמיה אמר בשם ר' אלעזר, **ור' אילא אמר** בשם ר' שמעון בן לקיש, אף ללקות אין לוקה. והתני, על חמץ ברוך חייב כרת, ועל עירובו סופג ארבעים? **אמר רב. עירובו שאמרה הבריתא שחייב עליו מלקות, אן הכוונה לתערובת אלא זה שיאור** והבריתא קראה לו תערובת. **ושמואל אמר**, זה כותח הבבלי ושכר המדי. היינו תערובת ממש אמר רבי בון בר כהנא קומי ר' אילא, **הבריתא דאמרא לוקה**, תיפטר בחמץ ומצה שנתערבו שבזה כולם מודים. אמר רבי יוסה, קושייתה על הדא דר' בון בר כהנא שאמר **כגון שהתערב חמץ ומצה**, מה **אנן** קיימין? אם בשרובו חמץ, חייב כרת. אם בשרובו מצה, אם יש בו שיעור ביטול יוצא בהן ידי חובתו בפסח. א"ר שמואל בר רב יצחק, תנא ר' ישוע אונייה. תיפטר שיש בו רוב חמץ, ואין בו כזית לן אינו לוקה. **וכרבי שמעון**. דרבי שמעון אמר, כל שהוא למכות. **ולא אמרו כזית אלא לקרבן**. ר' ירמיה **ורבי שמואל בר רב יצחק אמרו** בשם רב. קדירה שבישל בה **חמירא קדם פסח**, לא יבשל בה מאותו המין אלא לאחר הפסח. הא ממין אחר מותר אפילו בפסח. ובלבד לאחר שלשה תבשילין שאינם חמץ קדם הפסח, **אז מותר לבשל בה בפסח ממין אחר**. למה **דווקא ממין אחר?** הרי כשם שהוא בטל על שאינו מינו, כך יבטל על מינו? מין מעורר על מינו ליאסר. א"ר יעקב בר זבדי, ר' אבהו מפקד לטחונייא, דלא מיתן קופייא שקי קמח אילין

על אילין דלא ירתחן ויחמען. ר' חנינא בר פפא [דף כ עמוד ב] אזל ליה גבי טחונייא לפקח שלא ישימו שק על שק. ר' יוסי בי ר' בון טחן ליה צרף בעצמו מעט הצריך לו לפסח. רבי אבון הורי לטחונייא, מיתן טרטין דמוי מלא הכלי מים **בגו מידייה**, ומתלנה ולהחליף את המים **ארבעה זימנין** לפני שמודדים בכלים הללו קמח כשר. ר' חנניה ור' מנא, חד אמר **ללטות בעשבין שרי** שעוטפים את החיטים בעשבים ומלחות העשים הקליפה יוצאת בטחינה, **מטננה** עם חול רטוב אסור, וחורנה מיחלף. א"ר חנניה בריה דרבי הלל, ואפילו כמאן דאמר בעשבים שרי, בלוקטן משש שעות ולמעלן, מה דטלא פייגא מתיבש מינהון

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ג הלכה ב

מתני': בצק שבסדיקי העריבה, אם יש כזית במקום א', חייב לבער. פחות מיכן בטל במעוטו. וכן לעניין הטומאה, אם הקפיד עליו, חוצץ. אם רוצה הוא בקיומו, הרי הוא כעריבה. בצק החרש, אם יש כיוצא בו שהחמיץ, הרי זה אסור:

גמ': **תנן, בצק שבסדיקי העריבה, אם יש כזית במקום אחד, חייב לבער.** חרייא אמרי בשם ר' יוחנן, ורבי סימון אמרה בשם ר' יושוע בן לוי, **לאו דווקא במקום אחד, אלא אפילו בכמה מקומות אם יש חוט של בצק שמחבר בניהם ונקלף כולו כאחת.** עד כדון לח, יבש מהו? מאחר שאילו היה לח היה נקלף כולו כאחת, **אפילו יבש, כסדר הזה. אמר ר' ירמיה בשם ר' זעירה, שני חצאי זיתים בתוך הבית, אין הבית מצרף. בתוך הכלי, הכלי מצרף.** והא תנינן **אם יש בכלי כזית במקום אחד חייב לבער.** פחות מיכן בטל במיעוטו? **כאן בתלוש שיכלים להתחבר ולהיות כזית וכאן במחובר שדבוקים ואינם יכולים להתחבר. היה כזית ומיעוטו מהו? בטל? או מכיון שנראה לבער צריך לבער את כולו? היה מפוזר בכל מקום פחות מכזית אבל בכל הקערה היה יותר מכזית עד איכן יהיה מותר ולא צריך לבער? סברין מימר עד רובה של ערבה. מיעט מרובה של ערבה מהו? בטל, או מכיון שנראה לבער צריך לבער את כולו. [דף כא עמוד א]. **תנן, וכן לעניין הטומאה אם הקפיד עליו, חוצץ הוא. לטבילה, ואם לאו אינו חוצץ לטבילה. היא טבילה היא הזייה. חיבור לטומאה? נשמעינה מן הדא דתנן, אם רוצה הוא בקיומו, הרי הוא כעריבה. הרי הוא כגופה של עריבה לכל ענין. רבי שמעון בן לקיש אמר, כך שנה רבי, צואה שתחת הכסא, חיבור לטומאה ואינו חיבור להזייה. אף כאן הבצק חיבור לענין טומאה ולא להזאה. דלחומרה אמרין לקולה לא אמרין. אמר רבי שמעון בן לקיש בשם ר' שמעון בר כהנא, אבר מדולדל, צפורן מדולדלת, וצואה שתחת הכסא, והידוק קירייה הבריאה שאינה זקוקה להידוק. ר' יוסי בי ר' בון אמר, אף כשות של קטן שיער דק הנושר מאליו, חיבור לטומאה ואינו חיבור להזייה. מה בין טומאה מה בין הזייה? א"ר אילא, בהזייה כתיב [במדבר יט יח] והזה על האהל ועל כל הכלים, על כל המקיימין את הכלי. ברם הכא גבי שרצים כתיב [ויקרא יא לח] טמאים הם וטמאים יהיו לכם, כל שהוא צורך לכם אפילו זמני. תמן אמרין, האי טרקטה סופגנין שבילתן רקה. הורי רבי יצחק מיעבד חד חד מותר. תריי תלתא אסור שזה דביק שמא שאריות מהראשון נדבקים בידיו ויחמיצו את השני, אלא אין שזג שטף ידיו במייה. תני, קיבטיות בירתיות תבלינים שערבם בקמח לדבקם, צריך לבער, הורי רבי יוסי באילין פלולינא תבלינים שערבם בקמח לדבקם, צריך לבער. **תנן, בצק החרש, אם יש כיוצא בו שהחמיץ, הרי זה אסור. מאי בצק החרש? אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן, בצק שצינן ולא ניכר אם החמיץ. לא היה שם אחר כיוצא בו שהחמיץ, עד איכן? אמר רבי יעקב בר אחא, ור' עולא דקיסרין בשם רבי חנינה, עד כדי הילוך ארבעת מיל******

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ג הלכה ג

מתני' כיצד מפרישין חלת טומאה בי"ט, ר' אליעזר אומר, לא תקרא לה שם עד שתאפה. בן בתירה אומר, תטיל לצונן. א"ר יהושע, לא זהו חמץ שמוזהרין עליו בבל יראה ובבל ימצא. אלא מפרשתה ומנחתה עד הערב, ואם החמיצה החמיצה:

גמ' מתניתא בשניטמאת לאחר גילגולה [דף כ' עמוד ב] אבל אם ניטמאת קודם לגילגולה, יעשנה קבין. ובשלשה ב"ט. אבל אם לשה מערב יום טוב אסור. כהדא דתני, הלש עיסה ב"ט, מפריש חלתה ב"ט. לשה מערב י"ט, ושכח להפריש חלתה, אסור לטלטלה, ואין צורך לומר שאסור ליטול ממנה. עירס שרק נתן מים בקמח מערב י"ט אינו מפריש חלתה ב"ט לא אמר. אלא אמר אם לש מערב י"ט אינו מפריש חלתה ב"ט. הא אם רק עירס בעיו"ט ולש ב"ט לא נאסר. והרי כבר משנתנה מים בקמח מערב י"ט יכולה היתה להפריש ולמה התירו לה להפריש ב"ט? . א"ר שמואל אחוי דרבי ברכיה, תיפתר בעיסה טמיאה, שאינו מפריש חלתה אלא בסוף. א"ר יוסה בי רבי בון, בדין היה בעיסה טהורה שלא יפריש חלתה אלא בסוף. ותקנה תיקנו בה שיפרישנה תחילה, שלא תטמא את העיסה. תני, לשה מערב י"ט ושכח להפריש חלתה, אסור לטלטלה, ואין צורך לומר שאסור ליטול ממנה. מתניתא ב"ט של פסח כיוון שחייב אחרי הפרשה לשרוף קדם שיחמיץ, הא בעצרת ובחג מותר שיפריש ויניח בצד, רבי יוסה בי רבי בון ורבי חונא אמרו בשם רבי אחא, אפילו בעצרת ובחג אסור על שם [שמות יב טז] כל מלאכה לא יעשה בהם. מה בינה לקניבת ירק של תרומה? זו הקניבה ראויה לאכילת בהמה, וזו החלה הטמאה אינה ראויה לאכילה. רבני דקיסרין בעיין, מה בינה לבורר קטנית ב"ט הרי גם שם הפסולת לא ראוי לאכילה אפילו לבהמה ומותר? . תנן, ר' אליעזר אומר, לא תקרא לה שם עד שתאפה. כיצד יעשה על דעת דר' אליעזר? שהרי ממה נפשך מתעסק בחלה אחת שלא לצורך כשמכניסה לתנור מערים ואומר, זו אני רוצה לוכל, וזו אני רוצה לאכול, ואופה את כולה. וכשהוא רודה, אחר כל אחת שרודה מערים ואומר, זו אני רוצה ליישן, זו אני רוצה ליישן, ומשייר אחת בתנור והיא נשרפת. אמר ליה רבי ישוע [דף כ' עמוד א] לא נמצאת כשורף קדשים ב"ט? . אמר לו רבי אליעזר, מאיליהן הן נשרפין. אמר לו ר"א לרבי ישוע, לא נמצאת עובר על כל יראה ובל ימצא? אמר לו, מוטב לעבור מצוה בלא תעשה שלא באת לפניו בשב ואל תעשה, ממצוה בלא תעשה שבאת לפניו. א"ר פנחס, אתיין אילין פלוגתא, כאילין פלגוואתא, דתנין תמן, הניתנין במתנה אחת שנתערבו בניתינן במתן ארבע. ר' אליעזר אומר ינתנו מתן ארבע. ר' יהושע אומר ינתנו במתנה אחת. אמר לו רבי אליעזר, ולא נמצאת עובר על כל תגרע? אמר לו רבי יהושע, ולא נמצאת עובר על כל תוסף? אמר לו, מוטב לעבור על מצות בלא תעשה שלא באת לפני שב ואל תעשה, ממצוה בלא תעשה שבאת לפני. על דעתיה דרבי אליעזר, יקרא לה שם וירדנה שלא תשרף, ולא יעבר על איסור שרפת קדשים ב"ט? . אסורה לטלטל וירדנה? . וירדנה ויקרא לה שם? שמא ישכח ויאכל. וירדנה ויקרא לה שם ויולך עמה אחרת יטלטל אגב כיכר לקרן זווית? . וזה מותר כהיא דתנינן תמן מטלטלין תרומה טהורה עם הטמאה ועם החולין. לא דמיא, תמן, טמאה לצורך טהורה שרצה לטלטל את הטהורה אלא שהיתה מעורבת בטמאה, ברם הכא, חולין לצורך טמאה. חברייה בעיי, וישליכנה לאשפה ואחר שהפקירה ויקדשנה? . ויש אדם מקדיש דבר שאינו שלו שהרי היא הפקר. ויקדישנה וישליכנה לאשפה? . ויש אדם מבקיר דבר שאינו שלו? . ר' ירמיה בעי, ויפרידנה לפחורים שאן בהם כזית וישליכנה לאויר הבית ויקרא לה שם? . תמן א"ר ירמיה בשם ר' זעירה, שני חציי זיתים בתוך הבית אין הבית מצרף לחלה, בכלי, הכלי מצרף. והכא הוא אומר הכין שיפרידנה וישליך לאויר הבית? אמר ר' יוסה [דף כ' עמוד ב] עד שהוא באויר הבית יקרא לה שם. דאויר הבית מצרף לחלה, אף שאין קרקע הבית מצרף לחלה. אותו ואת בנו שנפלו לבור, רבי אליעזר אומר, יעלה את הראשון על מנת לשחוט וישחוט, והשני עושין לו פרנסה שלא ימות. ר' ישוע אמר, יעלה את הראשון ע"מ לשחוט ולא ישחוט, ויערים ויעלה את השני, אף על פי שחישב שלא לשחוט אחד מהן מותר. ר' בון בר חייה בעי, מחלפה שיטתיה דרבי אליעזר, תמן באותו ואת בנו הוא אמר, אסור להערים, והכא בהפרשת חלה בטמאה הוא אמר מותר להערים? . הכא משום כל יראה ובל ימצא, תמן מה אית לך? . מחלפה שיטתיה דר' יהושע, תמן הוא אמר מותר להערים, והכא הוא אמר אסור להערים? . אמר רבי אדי, כאן להעלות בהמה זה רק שבות. וכאן לאפות ב"ט חיוב חטאת מלקות. רבי יוסי בי ר' בון אמר, תמן באותו ואת בנו היתירו כדי לחוס על נכסיהן של ישראל, הכא מה אית לך? . ר' יצחק ור' יאשיה, חד כהדין וחד כהדין. דרש ר' ברכיה כהדא דבן בתירה שתפריש ותטיל לצונן שהצונן מונע את הבצק מלהחמיץ. מתניתא אמרה כן, תפח תלטוש בצונין. מיליהן דרבנין פליגין, דר' חזקיה ור' אבהו אמרו בשם ר' אליעזר, כל מקום ששנה רבי מחלוקות, וחזר ושנה סתם, הלכה כסתם. ומזה שרבי ברכיה היה צריך לומר שהלכה כבן בתירה ולא סמך על סתם משנה שאינו סובר את הכלל הזה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ג הלכה ד

מתני' רבן גמליאל אומר, שלש נשים לשות כאחת ואופות בתנור א' זו אחר זו. וחכ"א, ג' נשים עוסקות בבצק. אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה. ר' עקיבה אומר, לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורין שוין, זה הכלל, תפח תלטוש בצונן:

גמ': **תנן, רבן גמליאל אומר, שלש נשים לשות כאחת ואופות בתנור א' זו אחר זו. תני** לשיטת ר"ג ששלושתן סימו את הלישה יחד נמצאת הראשונה **שוהא** כדי הסיקה שאחר הלישה היא מסיקה, והשניה כדי שני הסיקין ואפייה אחת, והשלישית כדי ג' הסיקין ושתי אפיות. אם עשת סימה ככר ראשון, ועושה עוד כיכר, אחרון כדי ג' הסיקין וג' אפיות. **תני לשיטת חכמים** שהשניה מתחילה ללוש רק כשהראשונה סימה ללוש ומתחילה בקיטוף, והשלישית תתחיל כאשר הראשונה תסיים לקטף והשניה תסיים ללוש גמרה זה השלישית לישתה, וגמרה זה השניה קיטופה, וגמרה זה הראשונה הסיקה. הראשונה **שוהא** כדי הסיקה, והשניה כדי הסיקה ואפיית חברתה, והשלישית כדי שני הסיקין ואפייה אחת. אם עשת סימה ככר ראשון ועושה עוד כיכר אחרון שוהא ב[דף כג עמוד א] כדי שני הסיקין ושתי אפיות; רבן גמליאל אומר, שלש נשים לשות כאחת **ואופות** בתנור אחד זו אחר זו. וחכמים אומרים, ג' נשים עוסקות בבצק. אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה. תני ר' הושעיה, אחרת ולא הראשונה שסימה כיכר אחד כדי שלא תחכה כלכך הרבה באה ולשה תחתיה. **אית תניי תני** שיעור העיסה שמותר ללוש בכל פעם, בחיטין שלשת קבין. ובשעורין ארבעת קבין. **אית תניי תני**, בחיטין ארבעת קבין, ובשעורין שלשת קבין. מ"ד בחטין שלשת קבין, בשיש בהן שמנונית בריאות ומחמיצות יותר מהר, בשעורין ארבעת קבין, בשאין בהן שמנונית, מ"ד בחיטין ארבעת קבין, דאינון **קשין**, ובשעורין שלשת קבין דאינון רטישין רכים ומחמיצים מהר

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ג הלכה ה

מתני' שיאור ישרף, והאוכלו פטור. סידוק ישרף, והאוכלו חייב כרת. ואי זהו שיאור? כקרני חגבים. איזהו סידוק? שנתערבו סדקיו זה בזה דברי ר' יהודה. וחכמים אומרים זה זה האוכלו חייב כרת. איזהו שיאור? כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו:

גמ': **תנן, שיאור ישרף, והאוכלו פטור. אמר רב הונא בשם רב, מותר להאכילו לכלבו. תנן,** וחכמים אומרים זה זה האוכלו חייב כרת. **מ"ט של חכמים?** תני בר קפרא אין לך סדק מלמעלן שאין תחתיו כמה סדקין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ג הלכה ו

מתני': ארבעה עשר שחל להיות בשבת, מבערין את הכל מלפני השבת, דברי ר"מ. וחכמים אומרים, בזמן. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר, תרומה מלפני השבת, וחולין בזמן:

גמ': אתיא דרבי מאיר שהתיר לשרוף תרומה כדי לא לעבור על בל יראה ובל ימצא כרבי אליעזר שהתיר לשרוף חלה ביו"ט כדי לא לעבור בבל יראה ובל ימצא. ורובה מן דרבי אליעזר, דרבי אליעזר אומר שמותר לשרוף חלה טמאה, שלא יבוא לידי בל יראה ובל ימצא. ורבי מאיר מתיר לשרוף תרומה טהורה, שלא יבוא לספק בל יראה ובל ימצא שמא לא ימצאו להם אוכלים. אתיה דרבנין כר' יושוע, ורובה מר' יושוע, דרבי יושוע אומר לא ישרוף את החלה ביו"ט אפילו שיבא לידי בל יראה ובל ימצא, שאין שורפין את הקדשים ביום טוב, אבל במוצאי יו"ט חייב לשרוף. ורבנין אמרין אפילו בחול אין שורפין את הקדשים שמא ימצאו להם אוכלים. תני, א"ר יודה, לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על תרומה טהורה שאסור לשורפה, ועל תרומה טמאה שמותר לשורפה, על מה

נחלקו? על התלויה. שבית שמאי אומרים אין שורפין, ובית הלל אומרים שורפין. אמרו בית שמאי לב"ה [דף כג עמוד ב] כלום אתם אומרים בטהורה שלא תישרף, אלא מפני שאני אומר שמא כהן אחד שבת בתוך התחום, והוא בא ואוכל בשבת. אף תלויה לא תישרף, שאני אומר שמא אליה שבת בהר הכרמל, והוא בא ומעיד עליה בשבת שהיא טהורה. אמרו להן בית הלל, מובטחין אנו שאין אליהו בא, לא בשבתות ולא בימים טובים. אמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן, אתיא דרבי אלעזר בי רבי צדוק, כרבן גמליאל. כמה דרבן גמליאל אמר, מה שאני בין חולין לתרומה למה חולין אוכלים כל ארבע ותרומה כל חמש? לפי שאן הרבה אוכלין לתרומה. כן ר' אלעזר בי רבי צדוק אמר, מה שאני בין חולין לתרומה? למה תרומה שורפים בע"ש ב"ג וחולין מתבערין ב"ד? לפי שאן הרבה אוכלין לתרומה. כמה דתימר הלכה כרבן גמליאל, ודכוותה הלכה כרבי אלעזר ב"ר צדוק

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ג הלכה ז

מתני': ההולך לשחוט את פסחו, ולמול את בנו, ולאכול סעודת אירוסין בבית חמיו, ונזכר שיש לו חמץ בתוך ביתו. אם יכול לחזור ולבער ולחזור למצותו יחזור. ואם לא, יבטל בלבו. להציל מיד הגייס ומיד הנהר ומן הדליקה ומן המפולת, יבטל בלבו. ולשבות שביתת הרשות, יחזור מיד:

גמ': **תנן, ההולך לשחוט את פסחו, ולמול את בנו, ולאכול סעודת אירוסין בבית חמיו.** א"ר יוסה בי ר' בון, בוא וראה מה גדול הוא השלום, שסעודת אירוסין בבית חמיו הוקש לשני דברים שחייבין עליהן כרת, מילת בנו ושחיטת פסחו. מי קודם מילת בנו או שחיטת פסחו? אמר רבי פינחס, מן מה דכתיב [שמות יב מח] המול לו כל זכר ואז יקרב לעשתו. הדא אמרה, שמילת בנו קודמת לשחיטת פסחו. **תנן, להציל מיד הגייס ומיד הנהר ומן הדליקה ומן המפולת, יבטל בלבו.** אפילו יכול לחזור ולבער ולילך ולהציל? [דף כד עמוד א] **תנן, ולשבות שביתת הרשות, יחזור מיד,** אפילו יכול לילך ולשבות לחזור ולבטל? מהו שביתת הרשות? אפילו שבת אצל רבו או אצל מי שהוא גדול ממנו בחכמה. אף אם יפסיד לימודו שכך שנה רבי, המעשה קודם לתלמוד. נמנו בעליית בית אריס בלוד, התלמוד קודם למעשה. ר' אבהו שלח לרבי חנינה בריה יזכי ללמוד תורה בטיבריה. אתון ואמרין ליה גמל הוא חסד. שלח ואמר ליה, המבלי אין קברים בקיסרין שלחתיך לטבריא? שכבר נמנו וגמרו בעליית בית אריס בלוד, שהתלמוד קודם למעשה. רבני דקיסרין אמרין, הדא דתימר, בשיש שם מי שיעשה, אבל אם אין שם מי שיעשה, המעשה קודם. דלמא ר' חייא רבי יוסי ור' אימי ענון אחי למיתי גבי רבי אלעזר, אמר לון אן הויתון? אמרין ליה גמל חסד. אמר לון ולא הוה תמן חורנין? אמרין ליה מגור גר היה ולא היה מי שיתעסק בו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ג הלכה ח

מתני': וכן מי שיצא מירושלם ונזכר שיש בידו בשר קודש, אם עבר הצופים שורפו במקומו, ואם לאו, חוזר ושורפו בפני הבירה מעצי המערכה, עד כמה הן חוזרין? ר' מאיר אומר, זה וזה בכזית. רבי יהודה אומר, זה וזה בכביצה. וחכמים אומרים, בשר קודש בכזית, וחמץ כביצה:

גמ': **תנן, אם עבר הצופים שורפו במקומו. ואם לאו, חוזר ושורפו בפני הבירה מעצי המערכה.** אמר רבי סימון בשם רבי יושוע בן לוי, כתיב [זכריה יד כ] ביום ההוא יהיה על מצילות הסוס קדש וגו'. עתידה ירושלים לגדול עד מקום שהסוס רץ ואינו עושה צל מעלות השחר עד חצות היום שהשמש באמצע הרקיע ואן צל רבי שמואל בר רב יצחק בעי, אם קודש הוא שעתידה ירושלים להימשך עד שם, ישרפנו במקומו, למה לחזור ולשרף בבירה? שכן אפילו בירושלם שורפין אותו לפני הבירה מעצי המערכה. תנן התם, בשר קדשי קדשים שנטמא בין באב הטומאה בין בולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ. בש"א הכל ישרף בפנים חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ. ב"ה

אומרים הכל ישרף בחוץ חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים. ר"א אומר שנטמא באב הטומאה בין בפנים בין בחוץ ישרף בחוץ. שנטמא בולד הטומאה בין בחוץ בין בפנים ישרף בפנים. ר"ע אומר מקום טומאתו שם שריפתו: [דף כד עמוד ב] **ההן יוצא שגזרו עליו חכמים טומאה. מה את עבד ליה? כי נטמא בחוץ, או כי נטמא בפנים?** נ"מ אם נטמאה בולד טומאה האם נשרף בחוץ או בפנים אמר רבי יוסה, מכיון שנמצא פסול מחמת מקומו, נעשה **כנטמא בחוץ ונשרף חוץ לעזרה**. רבי יוסי בי רבי בון **אמר**, טהור הוא דבר תורה, את הוא שגזרת עליו טומאה. לא דייך שגזרת עליו טומאה, אלא שאת מבקש לעשותו **כנטמא בחוץ? אלא ודאי דינו כנטמא בפנים. תנן, עד כמה הן חוזרין? ר' מאיר אומר, זה וזה בכזית. רבי יהודה אומר, זה וזה בכביצה. אית תניי תני, ומחלף בן ר"מ ור"י. רבי יעקב בר אחא **אמר** בשם רבי יוסי כמתניתין. אמר ר' יודן, סימנא מן ההיא דברכות. **דתנן**, עד כמה מזמנין? עד כזית, ר' יהודה אומר עד כביצה. תני, פחות מיכן אין מטריחין עליו שיחזיר ושורפו במקומו. מה בין זה לזה למה חמץ בכביצה וקדש בכזית? זה חמץ יש לו ביטול. עד כדון בשר קודש **פחות מכשיעור לא חיב לחזור**, חמץ מניין **שבפחות מכשיעור לא הטריחו לחזור?** אמר רבי יוסי בי רבי בון, מן מה דתנינן, וכן מי שיצא מירושלם, הדא אמרה מה דנפל לדין, נפל לדין**

הדרן עלך פרק ואלו עוברין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ד הלכה א

מתני' מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות עושין, מקום שנהגו שלא לעשות אין עושין, ההולך ממקום שעושין למקום שאינן עושין, או ממקום שאינן עושין למקום שעושין, נותנין עליו חומרי המקום שיצא משם וחומרי המקום שהלך לשם [דף כה עמוד א] ואל ישנה אדם מפני המחלוקת:

גמ' כתיב [דברים טז ו] שם תזבח את הפסח בערב. אין לי אלא הוא ישחט, שלוחו מניין? תלמוד לומר ובשלת ואכלת. **אן עליך אלא מצוות אכילה. אם כן מה תלמוד לומר שם תזבח את הפסח בערב? כביכול אינו בדין שתהא עסוק במלאכתך וקרבתך קרב. לכן אסרו מלעשות מלאכה, כהא דתני, להן כל איניש דיהוי עלויה אעין וביכורין. האומר הרי עלי עצים למזבח, וגיזורים למערכה, אסור בהספד ובתענית, ומלעשות מלאכה בו ביום. אמר רב יונה אילין תמידין, קרבנותיהן של כל ישראל אינון, ומן הראוי היה שכולם יעלו לירושלים או לפחות התבטלו ממלאכה אלא אם תאמר שיהו כל ישראל עולין לירושלם, לית כתיב, אלא [שם טז] שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך. אם יהיו כל ישראל יושבין ובטילין, והכתיב [שם יא יד] ואספת דגנך, מי אוסף להן את הדגן? אלא שהתקינו הנביאים הראשונים עשרים וארבע משמרות, על כל משמר ומשמר, היה עומד מעמדות בירושלם של כהנים ושל לויים ושל ישראלים. תני, עשרים וארבעה אלף עמוד מירושלם, וחצי שנים עשר אלף עמוד מיריחו. אף יריחו היתה יכולה להוציא עמוד שלם, אלא בשביל לחלוק כבוד לירושלם היתה מוציאה חצי עמוד. הכהנים לעבודה, והלויים לדוכן, וישראל מוכיחין על עצמן שהן שלוחיהן של כל ישראל. תני רבן שמעון בן אלעזר אומר, כהנים ולויים וישראלים ושיר, מעכבין את הקרבן. **אמר רבי אבון בשם רבי אלעזר, טעמא דרבי שמעון בן אלעזר דכתיב [דברי הימים ב כט כח] כל הקהל משתחוים והשיר משורר וחצרות מחצצרים הכל עד לכלות העולה. כל הקהל משתחוים אלו ישראל. והשיר משורר אלו הלויים. וחצרות מחצצרים אלו הכהנים. הכל עד לכלות העולה, הכל מעכבין את הקרבן. רבי תנחומא **אמר** בשם רבי אלעזר שמעינן לה מן הדא דכתיב [במדבר ח יט] ואתנה את הלויים נתנים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל לעבוד את עבודת בני ישראל לעבוד את עבודת בני ישראל במועד, אלו הכהנים. [דף כה עמוד ב] ולכפר על בני ישראל. ואתנה את הלויים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל, אלו הלויים. לעבוד את עבודת בני ישראל במועד, אלו הכהנים. ולכפר על בני ישראל, זה השיר שהרי הלויים לא מקריבים. ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש, אלו ישראל. מניין שהשיר קרוי כפרה? **אמר** חנינה אבוי דרב ינטח בשם ר' בניה, דכתיב ולכפר על בני ישראל, זה השיר. מניין שהשיר מעכב? ר' יעקב בר אחא ור' שמעון בולוטה **אמרו** בשם ר' חנינה, דכתיב ולכפר על בני ישראל, זה השיר. הרי פסחים, הרי קרבנן של כל ישראל הוא, ותלו אותו עם לעבוד ב"ד מנהג? אמר רבי אבהו, שנייא הוא, שאין הפסח קרב אלא משש שעות ולמעלן. ר' אבהו בעי, אמר הרי עלי עולה משש שעות ולמעלן,****

מותר לעשות מלאכה משש שעות ולמטן? א"ר יוסה, מי דמי? פסח שהקריבו בשחרית, אינו פסח שאן זה זמנו. עולה שהקריבו בשחרית, עולה הוא. הרבה דברים תלו אותן במנהג. נשיי דנהיגין דלא למיעבד עובדא באפוקי שובתא, אינו מנהג. עד יפני סדרה עד שיחזרו מהתפילה ויבדילו, מנהג. לא לעשות מלאכה בתרייה ובחמשתה כל שני וחמישי, אינו מנהג, בתענית ציבור עד יתפני תעניתה מנהג. יומא דערובתה הושענה רבא שחובטים ערבות, אינו מנהג. מן מנחתה ולעיל מנהג כמו כל ערב חג, יומא דירחא, מנהג. א"ר זעירה, נשייא דנהגין דלא למישתייה לסדר את חוטי השתי באריג מן דאב עליל, מנהג. שבו פסקה אבן שתייה, מה טעם דכתיב[תהילים יא ג] כי השתות יהרסון. א"ר חנינא כל הדברים שהם משום מנהג לא מבטלים. אעין דשיטין עצי שיטים הוו במגדל צבעייה, שנהגו איסור להשתמש בהם זכר לחרבן המקדש אתון ושאלון לר' חנינא חבריהון דרבנן, מהו מיעבד בהן עבודה? אמר להן, מכיון שנהגו בהן אבותיכם באיסור, אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש. אמר ר"א בשם ר' אבון, כל דבר שאינו יודע שהוא מותר, וטועה ונוהג בו באיסור, נשאל והן מתירין לו. וכל דבר שהוא יודע בו שהוא מותר, והוא נהג בו באיסור, נשאל, אין מתירין לו. יושבין על ספסלו של עכו"ם בשבת. מעשה בר"ג שישב לו על ספסל של עכו"ם בשבת בעכו. אמרו לו לא היו נוהגין כן להיות יושבין על ספסלו של עכו"ם בשבת שנראה כיושב למסחר, ולא רצה לאמר להן מותר לעשות כן, אלא עמד והלך לו. מעשה ביהודה ובהלל בניו של רבן גמליאל שנכנסו לרחוץ במרחץ בכבול. אמרו להן לא נהגו כאן [דף כו עמוד א] להיות רוחצין שני אחים כאחת, ולא רצו לומר מותר כן, אלא נכנסו זה אחר זה. ועוד שיצאו לטייל בקורדקיות סנדלים רחבים של זהב בלילי שבת בבירו. אמרו להן לא נהגו כאן להיות מטיילין בקורדקיות של זהב בשבת שמא יפלו ויטלטלם, ולא רצו לומר להן מותר כן, אלא שלחום ביד עבדיהן. תנן, מקום שנהגו שלא לעשות וכ"ו, ולא סוף דבר פסח, אלא אפילו מנהג מקומי כמו שקיבלו עליהן חרמי טיבריה, וגרוסי ציפורין ודשושי עכו, שלא לעשות מלאכה בחולו של מועד. ניחא גרוסי ציפורין ודשושי עכו שאפשר שיכינו מראש לכל המועד שאלו אינם מתקלקלים. אבל חרמי טיבריה, ואינן ממעטין בשמחת הרגל? צד הוא בחכה, צד הוא במכמורת, אפילו כן אינן ממעטין בשמחת הרגל שהרי אי אפשר לדוג כך הרבה? רבי אימי מיקל לון שהן ממעטין בשמחת הרגל. לכן גלו ממקום למקום שבו יהיה מותר להם לעשות מלאכה. ביקשו לחזור בהן מהו? ייבא כהדא דא"ר אבא, בני מיישא קיבלו עליהן שלא לפרש בים הגדול. אתון שאלון לרבי, אמרין ליה, אבותינו נהגו שלא לפרש בים הגדול, אנו מה אנו? אמר להן, מכיון שנהגו בהן אבותיכם באיסור, אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש. ואין אדם נשאל על נדרו? תמן מי שנדר נשאל, ברם הכא אבותיהם נדרו. כל שכן שיהו מותרים? א"ר חנניה לא מן הדא רבי לא התיר להם, לא בגלל שאי אפשר לבטל את מנהג אבותם אלא מן הדא. רבי תלמידיה דר' יודה הוה. דר' יודה אמר, אסור לפרש בים הגדול מפני הסכנה. ר"ש בן לקיש שאל לר' יוחנן, ואינו אסור משום בל תתגודדו? א"ל אן איסור לא תתגודדו בדבר של מנהג אלא בדבר של הלכה כגון בשעה שאלו עושין כב"ש ואלו עושין כב"ה. ב"ש וב"ה אין הלכה כב"ה? הרי העושה כב"ש עובר איסור מפורש, ולא עובר רק איסור של לא תתגודדו? א"ל אלא כגון בשעה שאלו עושין כר"מ ואלו עושין כר' יוסה. ר"מ ור' יוסי אין הלכה כר' יוסי? א"ל אלא כגון תרי תניין דאינון על דר"מ, ותרי תניין דאינון על דר' יוסי. א"ל הרי ר"ה וי"ה ביהודה נהגו כר"ע שתוקעים למלכויות[דף כו עמוד ב] ובגליל נהגו כר' יוחנן בן נורי שלא תוקעים. אמר רבי, שנייה הוא, שהכל מודים שאם עבר ועשה ביהודה כגליל, ובגליל כיהודה יצא. הרי פורים, הרי אלו קורין בי"ד, ואלו קורין בט"ו. א"ל, מי שסידר את המשנה סמכה למקרא. דכתיב משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר. ניחא ממקום שעושין למקום שאין עושין. ממקום שאין עושין למקום שעושין. ויבטל שהרי כמה בטיילין יש לו באותו מקום. אמר ר' סימון בשם רבי יוחנן במתמיה שהכל יודעים שיש לו עבודה והוא חרוץ וזואים שהוא לא עובד

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ד הלכה ב

מתני': כיוצא בו המוליך פירות שביעית ממקום שכלו למקום שלא כולו, או ממקום שלא כולו למקום שכלו, חייב לבער. רבי יהודה אומר, צא והבא לך אף אתה:

גמ': **תנן, רבי יהודה אומר, צא והבא לך אף אתה.** כלו מטיבירה ולא כלו מציפורין. אמר לו מציפורין הבאתים אם אין את מאמינני, צא והבא לך אף אתה. ר' חנניה ור' פינחס **אמרו**, ר' יודה ור' יוסה שניהן אמרו דבר אחד, דתנינן תמן. אוכלין על המופקר ואין אוכלין על השמור. ר' יוסי אומר אף על השמור. **אמר ר' יוסי** אמר לון מן השמור מן הבהמות ולא מן האדם הבאתים, ואם אין את מאמינני הרי שדה פלוני משומרת לפניך, צא והבא לך אף אתה כשיטת ר"י במשנתנו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ד הלכה ג

מתני': מקום שנהגו למכור בהמה דקה לגוים שלא נחשדו על הרביעה, מוכרין. מקום שנהגו שלא למכור, אין מוכרין. ואל ישנה אדם מפני המחלוקת. ובכל מקום, אין מוכרין להן בהמה גסה, עגלים וסייחים, שלמין ושבורין. רבי יהודה מתיר בשבורה. בן בתירה מתיר בסוס:

גמ': **תנן, מקום שנהגו למכור בהמה דקה לנכרים, מוכרין.** וכי מותר לגדל בהמה דקה? א"ר אבא כגון מהיר מקום מרעה שהוא ששה עשר מיל על ששה עשר מיל. [דף כז עמוד ב] הוון בעיי מימר מאן דאמר מותר למכור, מותר לייחד, מאן דאמר אסור למכור, אסור לייחד. ר' יונה **ורבי אלעזר אמרו** בשם רב, ואפילו כמאן דאמר מותר למכור, אסור לייחד. מה בין למכור מה בין לייחד? תמן מכיון שהוא מוכרה לו, כבהמתו של העכו"ם היא, **וחס עליה שלא תעקר.** ברם הכא, בהמתו של ישראל היא והוא חשוד עליה: מקום שנהגו שלא למכור אין מוכרין. **אם לא חוששים לרביעה, למה אסור למכור בהמה דקה? שהוא מוציאה מידי גיזה.** הגע עצמך שהיתה עז שאן חייבת בראשית הגז? שהוא מוציאה מידי בכורה. הגע עצמך שהיה זכר. שהוא מוציאו מידי מתנות. מעתה חטיין אל ימכור לו שהוא מוציאן מידי חלה?, ויין ושמן אל ימכור לו שהוא מוציאן מידי ברכה?. **תנן**, בכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה. מה בין גסה מה בין בהמה דקה? בהמה גסה יש בה חיוב חטאת. כשהבהמה עובדת עובר על שביתת בהמתו, בהמה דקה אין בה חיוב חטאת. ואינו חולב ואינו גוזז?. תמן הוא, בחולב או הגוזז העושה מלאכה מתחייב, ברם הכא, היא מתחייבת **בשביתה, שחובת הבעלים שבהמתו תשבות.** כיון שהוא מוכרה לו. לא בהמתו של עכו"ם הוא?. א"ר אימי בבליי בשם רבנין דתמן, **פעמים** שהוא מוכרה לו לניסיון, והוא מחזירה לו לאחר ג' ימים, ונמצא עובר עבירה בבהמתו של ישראל. מעתה לניסיון אסור שלא לניסיון מותר? גזרה זו מפני זו. עבר ומכר מהו? קונסין בו. **שכשם** שקונסין להלכה כך קונסין למנהג. מניין שקונסין להלכה? חד ב"ב זבין גמלא לחד ארמאי. אתא עובדא קומי רשב"ל וקנסיה **שישלם לגוי אפילו כיפלה** בגין דייחזר ליה גמלא. וא"ר יוסה בי ר' בון, **ששם בעל הגמל מסר את הגמל לסרסור שימכור עבורו והוא מכר לגוי ור"ל קנס את הסרסור,** והוון צווחין ליה ברא דמסרסור לארמאה. ר' שמעון בן לקיש **סבר** כר' יודה, דתנן. הלוקח עובר פרתו של נכרי, והמוכר לו אף על פי שאינו רשאי, והמשתתף לו, והנותן לו בשותפות, והמקבל ממנו, והנותן לו בקבלה, פטור מן הבכורה. ר' יהודה אומר. אף המקבל מן הנכרי אף על פי שאינו רשאי, ה"ז מעלה בשויו, ונותן חצי דמיו לכהן. והנותן לו בקבלה אף על פי שאינו רשאי, ה"ז מעלה אותו ואפילו עשרה בשויו ליתן דמיו לכהן. שאף שמדינה פטור מבכורה כיוון שיד הגוי באמצע, קנסו אותו חכמים. וכך גם **סובר רשב"ל.** וחכ"א, הואיל ואצבע הנכרי באמצע שיש לו חלק בו, לעולם נפטרה היא מן הבכורה. ר' שמעון בן לקיש כר' יודה [דף כז עמוד ב] **ורובה** מן דרבי יודה. דמה דאמר רבי יודה משום הילכות בכורה **שהיא מהתורה, לכן קנס אותו שהפקיעה מצווה מהתורה.** מה דאמר רבי שמעון בן לקיש משום הילכות בהמה גסה, **וזוה רק מדרבנן ואעפ"כ ר"ל קונס.** תנן, רבי יודה מתיר בשבורה. לא אמר רבי יודה אלא בשבורה שאינה יכולה להתרפאות. אמרו לו והרי מביאין לה זכר ונרבעת ממנו? א"ל אף אני לא אמרתי אלא בשבור זכר שאינו יכול להתרפאות. אמרו לו והרי מביאין לו נקיבה, והוא רובעה והיא יולדת? **אמר** רב אבון בשם רבנין דתמן, זאת אומרת שאסור להמציא להן זרע **שתתעבר בהמתם.** תמן תנינן, הלוקח עובר חמורו של עכו"ם, והמוכר לו אף על פי שאינו רשאי, והמשתתף לו, והמקבל ממנו, והנותן לו בקבלה, פטור מן הבכורה. רבי חגיגי בעא קומי רבי יוסי, לית הדא אמרה שאסור להמציא להן **עוברים?** אמר ליה, כבר

קדמך רבי אבון, דאמר ר' אבון בשם רבנין דתמן, זאת אומרת שאסור להמציא להן זרע: **תנן**, בן בתירה מתיר בסוס. לא אמר ר' יודה, אלא בסוס זכר **שיש בו סכנה וצריך להוציאו מביתו. מאי סכנה?** שהוא הורג בעליו במלחמה. יש אומרים **שמסכן את בעליו** שהוא רץ אחר נקיבה, ויש אומרים שהוא עומד ומשתין **באמצע קרב, והאויב פוגע ברוכבו**. מה נפק מן ביניהון? הסריס. מאן דאמר שהוא רץ אחר נקיבה, זה אינו רץ אחר נקיבה, מאן דאמר שהוא עומד ומשתין, אף הוא עומד ומשתין, **מ"ט דברי חכמים שאסרו?** אמר רבי אחא בשם רבי תנחום בר חייה, **כיוון שלכשיזקין הוא כודנו בריחיים ואף בסוס שייך איסור תורה. אמר ר' יוסה בי רבי בון בשם ר' חונה**. בן בתירה ור' נתן אמרו דבר אחד. **בן בתירה שהתיר למכור סוס כי אן מלאכתו איסור תורה, שמלאכתו להרכיב אנשים, וחי נושא את עצמו. ור' נתן דתני, הוציא בשבת בהמה וחיה ועופות בין חיים בין מתים חייב.** ר' נתן אומר, מתים חייב חייב פטור, **שהחי נושא את עצמו** אף בחיות. רבנין אית להון משום חייב חטאת כשהסוס סוחב אפילו חיות. ואינון מתיבין לבין בתירה אך מותר למכור סוס הרי גם בו שייך איסור תורה דכשיזקין כדנו ברחיים? הרי לשיטתם כבר עכשיו יכול לעבור איסור תורה שישא בהמות ועופות? כשיטתו השיבוהו. הרי מה שאתה מתיר אינו אלא מתוך שאת אומר שבסוס לא שייך לגזור משום הלכות בהמה גסה, שאן מלאכתו לדעתך איסור תורה. אופ את אית לך לכשיזקין הוא כודנו בריחיים, ולכן שייך לגזור אף בסוס. ר' אומר, אומר אני שהוא אסור משום שני דברים, משום כלי זיין שאסרו חכמים למכור לגוי, ומשום הלכות בהמה גסה. ותני כן, חיה גסה אף שאינה ראויה לעשות מלאכה כבהמה גסה. מאן תניתה? רבי שסובר כן מפני שיכול להשתמש בהם במלחמה והוי ככלי זין שאסרו חכמים. אבל לחכמים כדאמרי ר' ביסנא וחנין בר אבא בשם רב חיה, גסה כבהמה דקה שהאיסור תלוי במנהג.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ד הלכה ד

מתני': מקום שנהגו לוכל צלי בלילי פסחים, אוכלין. מקום שנהגו שלא לוכל, אינן אוכלין [דף כח עמוד א] מקום שנהגו להדליק את הנר בלילי יום הכיפורים, מדליקין. מקום שנהגו שלא להדליק, אין מדליקין. מדליקין בבתי כנסיות, ובבתי מדרשות, ובמבואות אפילין, ועל גבי החולין:

גמ': **תנן, מקום שנהגו לוכל צלי בלילי פסחים, אוכלין. מקום שנהגו שלא לוכל, אינן אוכלין.** ר' אבא בעא קומי ר' אימי, אפילו דבר שלא ראוי לקרבן פסח כגון בשר עגל? א"ל אפי' בשר עגל. אפילו בשר עוף? א"ל אפילו בשר עוף. סברין מימר אפילו ביצה אפי' קולקס דג א"ר יודן בי ר' חנין, ובלבד מן השחיטה. **תנן, מקום שנהגו להדליק את הנר בלילי יום הכיפורים, מדליקין. מקום שנהגו שלא להדליק, אין מדליקין.** תני, ר"ש בן אלעזר אומר, יה"כ שחל להיות בשבת, אפילו במקום שלא נהגו להדליק ביוה"כ מדליקין. אמר ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי, ור' יוסה בן שאול אמר בשם רבי, הלכה כר"ש בן אלעזר. דרש סוף ר' חייה בר אבא לטיבריה כהדא דר"ש בן אלעזר. ר' יוסה ואמרי לה רבי שמואל בר נחמן אמר בשם ר' יונתן, ור' חזקיה ואמרי לה ר' יעקב בר אחא אמר בשם ר' שמואל בר נחמן, מקום שנהגו להדליק, משובח ממקום שנהגו שלא להדליק. א"ר ירמיה תדע שהוא כן. שהרי יום הכיפורים שחל להיות בשבת, אפילו מקום שנהגו שלא להדליק מדליקין. ר' אבא ור' סימון, תריהון אמרין, תדע לך שהוא כן, שהרי האיש הזה כל השנה צנוע ואינו משמש מטתו לאור הנר. בין כמ"ד מדליקין, בין כמ"ד אין מדליקין, שניהם תקנו המנהג מפני הרגל עבירה. מאן דאמר מדליקין שהוא רואה ומתבייש, ומ"ד אין מדליקין, שלא יראה ויתאוה. **תני**, מקום שנהגו להדליק מדליקים אפילו בתי כנסיות ובתי מרחצות. **לא כן צריכה אלא אפילו מקום שלא נהגו להדליק, מדליקין.** יה"כ שחל להיות בשבת, מהו להדיח כבשין ושלקות מן המנחה ולמעלן? רב אמר אסור, ר' אלעזר אמר מותר. אמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' אלעזר. מה טעם אמרו מדיחין כבשים ושלקות מן המנחה ולמעלן? מפני סכנה שמא בסוף הצום מרעב יבא לידי בולמוס. שנייא היא סכנת יה"כ שחל להיות בשבת, שנייא היא יה"כ שחל להיות בחול?. התיר ר' חנניה חברון דרבנין, והא מתניתא פליגא על ר"א דתנן. יה"כ שחל להיות בשבת,

חלות לחם הפנים מתחלקת לערב?, שנייא היא, שע"י שהוא דבר קל, שמא ישכח ויאכל. **גבי שבת כתיב שבתון, שבות. ונאמר ביום הכפורים שבתון. שבות. ולמה נאמר? אי משום מלאכה? הרי כבר נאמר לא תעשה כל מלאכה. אלא לומר שאפילו מדבר שאינו מלאכה ממש אתה שובת. התיב ר' פנחס. מתניתא דר' אלעזר פליגא עלוי? דתנן יום הכפורים שחל להיות בשבת, שבתון שבות, ובחול שבתון שבות. אם בחול את שובת, לא כ"ש בשבת? לא צורכה אלא אפילו דברים שאת מותר לעשות ביוה"כ שחל בחול, את שובת עליהן בשבת. ואי זו זו? הדחת כבשים ושלקותא. אמר רבי יעקב בר זבדי בשם ר' אבהו, נראין דברים, בדבר שדרכו לבוא בצונין נאכל חי, אבל דבר שדרכו לבוא ברותחין, שמימלא לא אוכל מיד עד דיידא גלשה במוצאי יוה"כ עד שהמים ירתחו, הוא מקנב ולא התירו קדם. אמר ר' מנא, אם אומר את כן [דף כח עמוד ב] אף הוא מתבושש ולא מקנב ונמצא בא לידי סכנה. ר' אבא בעא קומי ר' אימי, מהו להדיח כבשים ושלקות מן המנחה ולמעלן? אמר ליה שרי. רבי יעקב בר אחא שאל לרבי חייה ולרבי יסה, מהו להדיח כבשים ושלקות מן המנחה ולמעלן? אמר ליה שרי. רבי זעורה בעא קומי רבי אימי, מהו מימר לחליטה גוי שחולט עבד לי חליטה, אמר ליה שרי. עבד לי תופין לחם מטוגן שרי. עבד לי פתילה. אמר ליה לא. מה בין זה לזה? זה אוכל נפש, וזה אינו אוכל נפש**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ד הלכה ה

מתני': מקום שנהגו לעשות מלאכה בתשעה באב עושין. מקום שנהגו שלא לעשות, אינן עושין. ובכל מקום תלמידי חכמים בטלין. ר' שמעון בן גמליאל אומר. יעשו כל אדם עצמן כתלמידי חכמים:

גמ': **תנן, ר' שמעון בן גמליאל אומר. יעשו כל אדם עצמן כתלמידי חכמים. רבי אבון ורבי שמעון בן לקיש אמרו בשם רבי יודן נשייא, ר"ג אמר דבריו כמתמיה, שאם יאמרו שתלמידי חכמים בטלים, אם כן יעשו כל אדם עצמן תלמידי חכמים ויתבטלו ממלאכה. שהרי בדבר של צער או הפסד כל אדם יכול לעשות עצמו ת"ח ולא מחזי כיוהרה וכיוון שאינם תלמידי חכמים ישבו בטלים ויבואו לידי רכילות ולשון הרע. והרי כל עצמן לא גזרו חכמים שלא יעשו מלאכה בתשעה באב, אלא כדי שישבו ויהרהרו בחרבן.**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ד הלכה ו

מתני': וחכמים אומרים, ביהודה היו עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות, ובגליל לא היו עושין כל עיקר, הלילה, ב"ש אוסרין, וב"ה מתירין עד שתנץ החמה:

גמ': **תנן, ובגליל לא היו עושין כל עיקר, הלילה, ב"ש אוסרין, וב"ה מתירין עד שתנץ החמה. הא יום אסור. מ"ט? אמר רבי אלעזר בשם רבי הושעיה, דכתיב, ובחדש הראשון בארבע עשר יום לחדש פסח לה', רואים שאף שרק מחצות היום אפשר להקריב קרבן פסח, התורה קראה לכל יום י"ד זמן הפסח. ויום שמביא בו קרבן אסור בעשית מלאכה. ובני יהודה סוברים שכיוון שאסור להביא קרבן פסח קדם חצות, אינו אסור במלאכה קדם שש שעות. פתח במנהג וסיים באיסור דתנן ב"ש אוסרים וב"ה מתירים? אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן, ורבי אילא אמר בשם רבי אלעזר, שני תלמידים שנו אותה. אמר רבי זעורה, אשכחית אמר תלתא אינון, חד אמר אסור, וחד אמר מותר, וחד אמר מנהג**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ד הלכה ז

מתני': ר"מ אומר כל מלאכה שהתחיל בה קודם ל"ד, גומרה ב"ד. אבל לא יתחיל בה בתחילה ב"ד, אף על פי שיכול לגומרה. וחכ"א, שלש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים, החייטים והספרים והכובסין. ר' יוסי בי ר' יהודה אומר, אף הרוצעים:

גמ': **תנן, ר"מ אומר כל מלאכה שהתחיל בה קודם ל"ד, גומרה ב"ד.** ובלבד דבר שהוא לצורך המועד. אבל לא יתחיל בארבעה עשר, אפילו דבר שהוא לצורך המועד. וחכמים אומרים, שלש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים. החייטין, שכן הדיוט תופר כדרכו בחולו של מועד. הספרין, שכן נזירין ומצורעין מגלחין במועד. הכובסין, שכן דרך העולין מטומאה לטהרה להיות מכבסין במועד. רבי יוסי בן ר' יהודה אומר, אף הרוצענין, שכן דרך עולי רגלים להיות מתקנין מנעליהן וסנדליהן במועד. ורבנין אמרין, עשירים היו העולים. שכל מי שאין לו קרקע פטור מלעלות. ובבהמה היו עולין ולא בלו מנעליהם **בדרך**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ד הלכה ח

[דף כט עמוד א] מתני': מושיבין שובכין לתרנגולין בארבעה עשר. תרנגולת שברחה מחזירין אותה למקומה, ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה. גורפין מתחת רגלי הבהמה בארבעה עשר, ובמועד מסלקין לצדדין. מוליכין ומביאין כלים מבית האומן, אף על פי שאינן לצורך המועד:

גמ': **תנן, מושיבין שובכין לתרנגולין בארבעה עשר.** הא במועד אסור להושיב א"כ ברחה. אין מרביעין את הבהמה במועד, אבל מוליכין אותה לבקורת מכלאה **שיש בה זכרים.** ר' יודה אומר, חמורה שהיא תובעת זכר, מרביעין אותה שלא תיצן, ושאר כל הבהמה מוליכין אותה לבקרות. ומקזיזין דם לאדם ולבהמה במועד, ואין מונעין רפואה מאדם ומבהמה במועד: **תנן,** תרנגולת שברחה, מחזירין אותה למקומה. והן שיחזירוה שלשה ימים למרידה. **תנן,** ואם מתה, מושיבין אחרת תחתיה. והוא שישבה על הביצה שלשה ימים מעת לעת. **קס"ד שהמשנה כולה אחת שאם מתה אותה תרנגולת שהושיבו בארבע עשר מותר להושיב אחרת תחתיה.** א"ר מנא, מתניתא לא אמרה כן, שהרי אם הושיב בארבע עשר ומתה בסוף חמישה עשר ומיד בחול המועד מושיב אחרת, נמצא שלא עברו שלשה ימים מעת לעת. שהרי ארבעה עשר, חמשה עשר. ומקצת יום שישה עשר. א"ר אבון, מדובר בשני מקרים שונים והסיפא תיפטר שישבה מאיליה **קדם ארבע עשר,** ולית ש"מ כלום. זבל שבמבוי, מסלקו לצד. שברפת ושבחצר, מוציאו לאשפה. א"ר אבא, הדא דתימר, בחצר קטנה. אבל בחצר גדולה, מסלקו לצד. הרפת, בין גדולה בין קטנה, מוציאו לאשפה. אמר רבי אבא מפני שניוולה קשה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ד הלכה ט

מתני': ששה דברים עשו אנשי יריחו, על שלשה מיחו בידם, ועל ג' לא מיחו בידם. אלו שלא מיחו בידם. מרכיבין דקלים כל היום, וכורכין את שמע, וקוצרין וגודשין לפני העומר, ולא מיחו בידן. אלו שמיחו בידן. מתירין בגמזיות של הקדש [דף כט עמוד ב] ואוכלין מתחת הנשרים בשבת, ונותנין פיאה לירק, ומיחו בידן חכמים:

גמ': **תני,** ואלו ברצון חכמים: מרכיבין דקלים כל היום, וכורכין את שמע, וקוצרין לפני העומר. ואלו שלא ברצון חכמים: גודשין לפני העומר... דברי רבי מאיר. אמר לו רבי יהודה... אלו ואלו שלא ברצון חכמים היו עושין, על שלשה מיחו בידם ועל שלשה לא מיחו בידם. ואלו שלא מיחו בידם: מרכיבין דקלים כל היום, וכורכין את שמע, וקוצרין וגודשין לפני העומר. תנן התם, אנשי יריחו קוצרין ברצון חכמים וגודשין שלא

ברצון חכמים ולא מיחו בידם חכמים. מאן תנא קוצרין ברצון חכמים? ר"מ שסובר שהיו קוצרים ברצון חכמים, מאן תנא גודשין שלא ברצון חכמים? ר' יודה שסובר שהיו קוצרים וגודשים שלא ברצון חכמים רק שלא מיחו בידם. **רישא ר"מ וסיפא רבי יהודה? א"ר יעקב בר' סוסי קומי ר' יוסי, לדעת התנא הזה כל עמא מודיי שקוצרין. שלא נאסר קציר אלא ממקום הבאת העומר. ואן מביאים את העומר מיריחו, וכל עמא מודיי שאין גודשין בכל מקום שמא יבא לאכול מהחדש. מה פליגיין? בהרכבת דקלים. ר"מ אומר מרכיבין דקלים כל היום, וברצון חכמים היו עושין. ר' יודה אומר, לא היו עושין ברצון חכמים. כיצד היו כורכין את שמע.?** אמר רב אחא אמר רבי זעירה א"ר אילא. **היו אומרים שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, אלא שלא היו מפסיקין בין תיבה לתיבה דברי רבי מאיר** שלא היו מפסיקים אחרי שמע ישראל שהמשמעות היא שהפניה היא לעם ישראל, אלא היו אומרים שמע ישראל ה' ברצף שהמשמעות היא שהפניה היא לקב"ה, **רבי יודה אומר, מפסיקין היו, אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. אמר ר' יוסה, אמר ר' זעירה אמר ר' אילא. היו אומרים שמע ישראל ה' וגו' אלא שלא היו מפסיקין בין אחד לברוך דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר, מפסיקין היו בן אחד לואהבתה, אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. תנן, אלו שמיחו בידן. מתירין בגמזיות של הקדש. כיצד היו מתירין בגמזיות של הקדש? אמרו להן חכמים אין אתם מודין לנו בגידולי הקדש שהן אסורין? אמרו להן, אבותינו כשהקדישו, לא הקדישו אלא קורות מפני בעלי אגרוף שהיו באים ונוטלין אותן בזרוע. מה רבנין סברין מימר? קורות ופירות הקדישו? אפילו תימר קורות הקדישו ופירות לא הקדישו, צריכא לרבנין. המקדיש שדה אילן, מהו שישיר לו מן הגידולין ויהיו חולין אף שהם יונקים מהעץ? נשמענה מן הדא דתנן, המקדיש כרמו משנודעו העוללות, העוללות לעניים. משמע שגדולי הקדש אינם הקדש. שנייא היא דמשנודעו העוללות הרי הם של עניים ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. מעתה אפילו לא נודעו העוללות יהו העוללות לעניים? שנייא היא שהוא כרם של הקדש, כהדא דתנן, הנוטע כרם להקדש, פטור מן הפרט מן הערלה ומן הרבעי ומן העוללות, וחייב בשביעית. מ"ט חייב בשביעית? אמר ר"ז בשם ר' יוחנן דכתיב [ויקרא כה ב] ושבתה הארץ שבת לה'. אפילו דבר שהוא לה', קדושת שביעית חלה עליו. ר' חייא בר אבא בעא קומי דר' מנא. כרם של הקדש בשביעית, כיצד ינהג למעשה? לאוכלו בלא פדיון, אי אפשר. שאי אפשר להקדש לצאת בלא פדיון. לפדותו ולאכלו, אי אפשר שהרי נתפסו הדמים בקדושת שביעית. ואם יקח בהם הגזבר צרכי הקדש. גם זה אי אפשר, דנמצא [דף ל עמוד א] כלוקח לו קורדם מדמי שביעית. ואן לוקחים בדמי שביעית אלא אוכל בלבד. א"ל הגיזבר מחליפו ביד אחר. ויקח ישראל זה מאכל באותם דמים. תנן התם, המודר הנאה מחבירו והיו מהלכין בדרך ואין לו מה יאכל. נותן לאחרים לשום מתנה, והלה נוטל ואוכל. ואם אין עמהן אחר, מניח על הסלע או ע"ג הגדר ואומר, הרי הן מופקרין לכל מי שיחפוץ, והלה נוטל ואוכל. ור' יוסי אוסר. מ"ט דר' יוסי? א"ר יוחנן. מפני שקדם נדרו להבקר. דאפילו הפקירן אח"כ אסורין לו. אבל אם היה הבקר קודם לנדרו, מודה ר' יוסי דלא חל הנדר על מה שהפקיר. תנן, א"ר יוסי יתנו שכר גידולן להקדש. אמר רבי מתניא. ולמה לית אנן אמרין, כ"י דא"ר יוחנן. דברי ר' יוסי, מפני שקדם נדרו להבקר. אף הכא, מפני שקדם הבקר להקדשו, שהרי העוללות שייכות לעניים לפני שהקדיש את הכרם, ולא נאסרו כלל ולכן אף שגדלו בקרקע שהוקדשה, שלהם הם יונקים, ומדוע אומר ר' יוסי שיתן שכר להקדש? אמר רבי יוחנן. מעשה היה והורו כרבי יוסי. א"ר הושעיא רומס הייתי זיתים עם רבי חייא הגדול ואמר לי כל זית שאת יכול לפשוט ירך וליטלו אינו שכחה. רבי יוחנן אמר. מכיון שעבר עליו ושכחו, הרי הוא שכחה. תנן, ואיזו שכחה בעריס? כל שאינו יכול לפשוט את ידיו וליטלה. לית הדא פליגי על רבי יוחנן? דר"י אמר. מכיון שעבר ממנו, הרי זו שכחה. שניא היא בעריס, שכיוון שהענבים מוסתרים דרכו לבחן מכל הכיוונים. ואפילו על רבי הושעיא לית הדא פליגי? דר' הושעיא אמר, רומס הייתי זיתים עם ר' חייא הגדול ואמר לי. כל זית שאת יכול לפשוט ירך וליטלו, אינו שכחה. והתנן, וברוגליות משיעבור ממנה הוי שכחה? שניא היא, שכל רוגליות ורוגליות אומן בפני עצמו. ולא אמר רבי הושעיה אלא באותה שורה. אבל אם עבר שורה, אפילו יכול לפשוט את ידו הרי שכחה. רבי אבא בר כהנא בעא קומי רבי אימי. המשכיר בית לחבירו ונצרך לדמיו האם יכול למכור את הבית? א"ל לא עלה על דעת שימות ברעב. ר' זעירא ורבי אילא, תריהון אמרין, מיסיתוסיס שכיחת כאוני כמכר הוא ונקנית במקח והשוכר יכול לעקב עד שיעבור זמן השכירות. תני, המשכיר בית לחבירו, ועמד והקדישו. הרי זה דר בתוכו ומעלה שכר להקדש. אימת? בזמן שלא הקדים לו שכרו. אבל בזמן שהקדים לו שכרו, הרי זה דר בתוכו חנם. ביומו דר' מנא, הוות נימורת צבא רומאי חנה בציפורין. והוון בניהון של אנשי ציפרי**

מישכונין גבין. מדאתאי מיזל לון אפיק ר' מנא כדון כהיא דר' אימי שהמשכיר יכול למכור ואן השוכרים מעכבים **אמר**, לא דאנא סבר כדעתיה, אלא בגין ציפרייא, **שזקוקים לכסף בדחיפות לפדות את בניהם לפני שהרומאים ילכו**, דלא יחלטון בניהון: ואוכלין מתחת הנשרים. מה **אנן** קיימיין? אם בשנשרו מעי"ט, דברי הכל מותר. אם בשנשרו בי"ט, דברי הכל אסור. אלא כי **אנן** קיימיין, בסתם: ונותנין פיאה לירק. לא היו נותנין [דף ל עמוד ב] אלא מן הלפת ומן הקפלוטות שליקיטתן כאחת. רבי יוסה אומר, אף **לכרוב**. מעשה בבן מביא יין, שנתן בנו פיאה לירק לעניים, ובא אביו, ומצאן עומדין על פתח הגינה. אמר להן, הניחו מה שבידכם. הניחו מה שבידן, ונתן להם בכפליהן מעושרין. לא שהיתה עינו צרה, אלא שהיה חושש לדברי חכמים. חד זמן צרכין רבנן נידבא, שלחון לר' עקיבה ולחד מן רבנין עמיה. אתון בעיי מיעול לגביה, ושמעון קליה דטלייא בניו קטנים א"ל, מה ניזבין לך יומא דין **למיכל?** א"ל טרוכסמין ירק זול, לא מן יומא דין אלא מן דאתמול, דהוא כמיש זליל. שבקון ליה ואזלון לון. מן דזכין כל עמא אתון לגביה, אמר לון, למה לא אתיתון גביי קדמיי כמה דהויתון נהיגין? אמרי ליה, כבר אתינן, ושמעינן קליה דטלייא אמר לך, מה ניזבון לך יומא דין? ואמרת ליה טרוכסימון, לא מן דיומא דין, אלא מן דאתמול, דהוא כמיש זליל. אמר, מה דביני לבין טלייא ידעתי. אבל לא מה ביני לבין בריי. אף על פי כך, אזלון ואימרו לה לאשתי, והיא יהבה לכון חד מודיי דדינרין, אזלין ואמרין לה, אמרה לון, מה אמר לכון, גדיל או מחיק? ואמרי לה סתם אמר לן. אמרה לון אנא יהבה לכון גדיל, ואין אמר גדיל, הא כמילוי כרצונו. ואין לא, אנא מחשבנא גודלנה מן פרני מכתובתי. כיון ששמע בעלה כך, כפל לה את כתובתה

הדרן עלך פרק מקום שנהגו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ה הלכה א

מתני': תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשע ומחצה. ערב פסחים נשחט בשבע ומחצה, וקרב בשמונה ומחצה, בין בחול בין בשבת. חל ערב פסחים להיות ערב שבת, נשחט בשש ומחצה, וקרב בשבע ומחצה, והפסח אחריו:

גמ': כתיב [שמות כט לח] וזה אשר תעשה על המזבח **כבשים בני שנה שנים ליום**. אילו נאמר **רק פסוק זה**, הייתי אומר יקרבו שניהן בשחרית, או שניהן בין הערבים, ת"ל [שם לט] את הכבש אחד תעשה בבקר. הייתי אומר יקרבו של שחר עם הנץ החמה שנאמר בבקר ושל בין הערבים עם דמדומי החמה דכמו שהראשון סמוך לזריחה, השני סמוך לשקיעה ת"ל בין הערבים. נאמר כאן בקרב תמיד בין הערבים, ונאמר להלן בקרב פסח בין הערבים. מה בין הערבים שנאמר להלן, משש שעות ולמעלן. אף בין הערבים שנאמר כאן, משש שעות ולמעלן. מה חמית מימר, בין הערבים משש שעות ולמעלן? אף על פי שאין ראייה לדבר, זכר לדבר **דכתיב** [ירמ' ו ד] או לנו כי פנה היום [דף לא עמוד א] כי ינטו צללי ערב. **ובקרבן פסח כתיב שם תזבח את הפסח בערב**. מה ערב שנאמר להלן, משש שעות ולמעלן. אף ערב שנאמר כאן, משש שעות ולמעלן. ויהא כשר משש שעות ולמעלן **ולמה קרב בכל יום בשמונה ומחצה?** ר' יושוע בן לוי אמר **משום דכתיב** בין הערבים, כיצד? חלק בין הערבים ותן לו שתי שעות ומחצה לפניו, ושתי שעות ומחצה לאחריו, ושעה אחת לעיסוקו. נמצאת אומר, שהתמיד קרב בתשע שעות ומחצה. אמר רבי יוסה, שבק ר' יהושע בן לוי **רישא של הבריתא ואמר מסופה, דלא כן, שמדבריו נראה שיקר הבריתא עסקה בקרבן תמיד, וממנו נלמד לקרבן פסח**. ואן זה כך אלא עיקר הבריתא **עוסק בקרבן פסח וממנו נלמד לקרבן תמיד**, כהדא דתני חנניה בן יהודה אומר. **כתיב, ועשו אותו כל עדת בני ישראל בן הערבים**. שומע אני בין ערבים, בין ערב של ארבעה עשר, ובין ערב של חמשה עשר. יכול היום והלילה בכלל? ת"ל [שמות יב ו] **עד יום ארבע עשר לחודש**. כשהוא אומר יום, יצא לילה. אי יום, יכול בשתי שעות ביום? ת"ל [דברים טז ד] בערב. אי בערב, יכול משתחשך? ת"ל [שמות יב ו] בין הערבים. הא כיצד? חלוק בין הערבים, ותן שתי שעות ומחצה לפניו, ושתי שעות ומחצה לאחריו, ושעה אחת לעיסוקו. נמצאת אומר שהפסח קרב בתשע שעות ומחצה וממנו נלמד. נמצאת אומר שהתמיד קרב בתשע שעות ומחצה. א"ר יוסה, מה שאמרנו שהפסח קרב בתשע ומחצה **הדא דתימר למצוה**, אבל לעיכוב אינו מעכב אלא **קדם חצות** הדא היא, דתנינן, שחטו קודם לחצות פסול. לאחר

חצות מיד, כשר. קודם לתמיד, כשר. וימר אף בקרבן של שחרית כן שלא ישחט מיד אלא אחר שני שעות ומחצה. הכא בקרבן תמיד של ערב כתיב בין הערבים ומכאן למדנו להמתין שעתים ומחצה. אית לך מימר תמן בקרבן של בקר בין הבקרים? אמר ר' יושע בן לוי, תפלות מאבות למדו. תנן, ערב פסחים נשחט בשבע ומחצה, וקרב בשמונה ומחצה, בין בחול בין בשבת. ומיד אחריו נשחט הפסח מאן תנא שזמן הפסח קבוע בין בחול בין בשבת? ר' ישמעאל. דתני, כסדרו של קרבן פסח בחול, כך סדרו בשבת דברי ר' ישמעאל. ר"ע אומר, כסדרו של קרבן פסח בע"ש, כך סדרו בשבת. הא ר' ישמעאל מאחר שעה לפילפולו שלא יתחמם ויתקלקל עד מוצ"ש. ור"ע למה מקדים שעה אחת? לעיסוקו? הרי יש הרבה זמן. כדי שלא יכנסו למצוה משוכרין שנהגו בשבת לשתות. ויקרב פסח תחילה בשש ומחצה, ותמיד אחריו? אם אומר את כן, נמצאת מבטל בין הערבים של פסח כפי שדרשנו שפסח נשחט בשמונה ומחצה. אם מקיים את בין הערבים של פסח, לא נמצאת מבטל בין הערבים של תמיד? תמיד אם מבטלו את עכשיו בערב פסח, את מקיימו? לאחר זמן בשאר הימים. פסח אם מבטלו את עכשיו, אימתי את מקיימו? [דף לא עמוד ב] ויקריב פסח תחילה בשמונה ומחצה ותמיד אחריו? יאומר פסח דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים, לדבר קרבן תמיד שלא נאמר בו אלא בין הערבים בלבד. ר' ירמיה בעי, מה חמיית מימר, ערב מאוחר? או נאמר ערב מוקדם? אלא כיני. יאומר דבר שנאמר בו בין הערבים כבוא השמש. לדבר שלא נאמר בו אלא בין הערבים לבד. מתניתא מסייעה לר' ירמיה דתני, כתיב [דברים טז ו] שם תזבח את הפסח בערב כבוא השמש מועד צאתך מארץ מצרים. בערב אתה זובח, כבוא השמש אתה אוכל, ועד מועד צאתך מארץ מצרים אתה צולה ואוכל. מכאן שערב קדם לבא השמש אית תני, בערב אתה אוכל, כבוא השמש אתה זובח, ועד מועד צאתך מארץ מצרים אתה צולה ואוכל. ויקרבו שניהן כאחת? א"ר יוסה כתיב את הכבש השני תעשה בן הערביים, כבש שני שיהיה ניכר, אין פסח שני ואם נקריב יחד לא יהיה ניכר מי השני הפסח או התמיד. תני ר' נתן אומר, בכל יום ויום תמיד נשחט בשמונה ומחצה, וקרב בתשע ומחצה. מהו בכל יום ויום? אפילו בערב פסח. א"ר יוסה בי ר' בון. טעמיה דהדין תנייה, כדי ליתן חצי שעה בין כת לכת. שהרי עד השקיעה שלוש שעות ומחצה. חצי שעה לכל כת לשחיטה וחצי שעה בן כת לכת, ושעה לצליתו שאפילו בע"ש די בכך. תני, דם תמיד של בן ערבים ואיבריו קודמין לפסח, ופסח לקטורת, והקטורת להטבת נרות, אית תני, דם תמיד ואיבריו קודמין לקטורת, והקטורת לפסח, ופסח להטבת הנרות, כדי שיקרבו נסכי תמיד עמו עם קרבן התמיד. ולא יטעו לחשוב שהנסכים באים עבור קרבן הפסח. אין מוקדם לתמיד של שחר, ולא מאוחר לתמיד של בין הערבים, אלא הפסח והקטורת בערבי פסחים. מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר? ת"ל [ויקרא ו ה] וערך עליה העולה. העולה האמורה תחילה לכל העולות. ומנין שלא יהא דבר מעכב לתמיד של בין הערבים? ת"ל [ויקרא ו ה] והקטיר עליה חלבי השלמים. עליה השלם כל הקרבנות כלם. רשב"ל אמר, וערך עליה עולה, אין כתיב כאן, אלא וערך עליה העולה, שלא תהא עולה אחרת קודמת לתמיד של שחר. תני ר' ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה אומר, מחוסרי כפרה זב זבה מצורע ויולדת שאסורים לאכול בקדשים, מביאין כפרתן אחר התמיד של בין הערבים, כדי שיטבלו ויאכלו פסחיהן לערב. א"ר יודן, מה שהיה צריך להתיר למחוסרי כיפורים בערב פסח להביא חטאת אחר קרבן תמיד הדא דתימא במצורע עשיר. אבל במצורע עני, אפילו לא בערב פסח יכול להביא חטאת אחר התמיד שהלא עוף הוא מביא. אמר ר' שמעון בר אבדומא אף מצורע עני צריך להיתר זה, וכי אינו מביא אשם?

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ה הלכה ב

מתני': הפסח ששחטו שלא לשמו, קיבל והילך וזרק שלא לשמו, או לשמו ושלא לשמו, או שלא לשמו ולשמו [דף לב עמוד א] פסול. כיצד לשמו ושלא לשמו? לשום פסח ולשום שלמים. שלא לשמו ולשמו? לשם שלמים ולשם פסח:

גמ': מנין שהוא צריך לשחטו לשמו? אמר ר' אבא בשם רב, דכתיב [שמות יב כז] ואמרתם זבח פסח הוא. לומר, אם שחטו לשם פסח, הרי הוא פסח, ואם לאו, אינו פסח. שאר כל מעשיו מנין? דכתיב [דברים טז א] ועשית פסח, שיהו כל מעשיו לשם פסח. מעתה אפילו הקטר אימורין? ת"ל ואמרתם זבח פסח הוא, מה זביחה מיוחדת שהיא מעכבת את הכפרה. יצאו הקטר אימורין, שאינן

מעכבין את הכפרה. חטאת מניין? **דכתיב** [ויקרא ד לג] ושחט אותה לחטאת. ושאר כל מעשיו מניין? **דכתיב** [שם טו ל] ועשה את האחד חטאת. **עד שיהיו כל עשיותיו לשם חטאת**. מעתה אפילו הקטר אימורין? ת"ל ושחט אותה לחטאת, מה שחיטה מיוחדת שהיא מעכבת את הכפרה. יצאו הקטר אימורין, שאינן מעכבין את הכפרה. חטאת לשם בעלים מניין? א"ר ירמיה **דכתיב** [שם יד יט] ועשה הכהן את החטאת, וכפר על המטהר מטומאתו. **עד שיכפר לשם המטהר**. א"ל ר' יוסי מעתה אפילו הקטר אימורין? ת"ל וכפר. מה זריקה מיוחדת, שהיא מעכבת את הכפרה. יצאו הקטר אימורין שאינן מעכבין את הכפרה. פסח לשם בעלים מניין? ודין הוא. מה אם החטאת שאין מחשבת ערלים וטמאים פוסלין בה, צריכה שתהא לשם בעלים. פסח שמחשבת ערלים וטמאים פוסלין בו. אינו דין שיהא צריך לשם בעלים? לא אם אמרת בחטאת שהיא קדש קדשים. תאמר בפסח שהוא קדשים קלין? א"ר יוסה, אן זו פירכה שאן אנו דנים על הקרבן עצמו אלא על מחשבת פסול **ולא לפסול** מחשבה למדת? התורה **ריבתה** מחשבה בפסח יותר מן החטאת. אמר רבי חנניה קומי רבי מנא, **הרי הפסוק וכפר על המטהר מטומאתו, עוסק בחטאת מצורע**. ומחטאתו של מצורע אנו למדין? וכי חטאתו של מצורע לא לחידושה יצאת שתהא טעונה נסכים לשם בעלים? ששאר חטאות ואשמות אן מביאים נסכים, ודבר שיצא לחידושו אין למידין ממנו. א"ל. וכי חטאתו של מצורע מאיכן למידה שתהא פסולה שלא לשמה? לא מן הדין קרייא, דכתיב, ושחט אותה לחטאת וכתוב [שם ו יח] זאת תורת החטאת, תורה אחת לכל החטאות. **מכאן למדנו שגם חטאת מצורע צריך לשחוט לשמה**. אם כן, ממקום שהוא למידה משם היא מלמדת. כשם שהיא למדה מההקש של זאת תורת החטאת, כך תלמד בהקש. שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו. א"ר יוחנן, יש שלא לשמו מעבודה לעבודה **והוא פסול** שמחשבים מעבודה לעבודה, **ר' שמעון בן לקיש אמר, שלא לשמו מעבודה לעבודה** יהא כשר שאן מחשבים מעבודה לעבודה. אמר רבי אילא. ממחשבת פיגול למד רבי יוחנן. אילו שחט על מנת לזרוק דמו למחר, שמא אינו פיגול? אף שחטו לשמו, לזרוק דמו שלא לשמו יהיה פסול. אמר רבי יוסי [דף לב עמוד ב] מן תרתין מילין משני דוגמאות רואים לא דמיא מחשבת פיגול חוץ לזמנו למחשבת פסול שלא לשמו, שהרי שחטו לשמו לקבל דמו **חוץ לזמנו** כשר שאן מחשבת פיגול אלא או באכילת אדם או באכילת מזבח. **ואילו שחטו לשמו לזרוק דמו** שלא לשמו פסול לשיטת רבי יוחנן. דבר שני אילו שחטו לשמו להקטיר אימוריו למחר, שמא אינו פיגול? שמחשבת פיגול חלה אף על הקטרה שנאמר אם האכל יאכל, בשני אכילות הכתוב מדבר, אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח **ואילו שחטו לשמו**, להקטיר אימוריו שלא לשמו, כשר. א"ר יוסה, אנא חמית לרבי ירמיה תפיס לרבי אבא ואמר ליה, אמור לי טעמא דר' יוחנן, למה שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו, פסול? אמר לו, **כוון שאומר בשחיטה שיזרוק שלא לשמו**, נעשה משעה ראשונה כשחטו לשמו ושלא לשמו, והוא פסול. א"ל, ואין כיני שיש עירוב מחשבות, נאמר גם לקולה, שאפילו שחטו לאוכליו לזרוק את דמו שלא לאוכליו, יעשה כשחטו לאוכליו ושלא לאוכליו **משעה ראשונה** ויהא כשר. ולית את יכול לאמר שכשר, דאמר ר' אילא בשם ר' יוחנן שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו פסול. אתא ר' יעקב בר אחא ואמר בשם ר' יוחנן שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו כשר. רבי יוסה נסיב חייליה מן תרין טעמיה דר' יוחנן משני ההלכות שאמרו בשם רבי יוחנן שלכאורה סותרות. ואם נסביר כפי שתרץ רבי יוסי הכל יסתדר שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו פסול. **ואילו שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו כשר**. למה שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו פסול? נעשה משעה הראשונה כשחטו לשמו ושלא לשמו והוא פסול. למה שחטו לאוכליו לזרוק דמו שלא לאוכליו כשר? נעשה משעה הראשונה, כשחטו לאוכליו ושלא לאוכליו והוא כשר. רבי חנניה, אמר קומי רבי מנא בשם רבי יודן. טעמא דרבי יוחנן, דכל שאילו יבוא לאותה העבודה, והוא מחשב לה שמחשבת פסול בעבודה זו פוסלת, מחשב הוא מעבודה אחרת לה. לכן, כיוון שאילו שחטו לשמו, וזרק דמו שלא לשמו. שמא אינו פסול? אף אם שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו פסול. אילו שחטו לשמו, וקיבל דמו שלא לשמו, שמא אינו כשר? אף השוחט לשמו ע"מ לקבל דמו שלא לשמו כשר. [דף לג עמוד א] ובשעת קבלה מחשב הוא? הרי כל שאילו יבא לאותה העבודה ואינו מחשב לה שאינה נפסלת. אינו מחשב מעבודה אחרת לה לכן כשר. אילו שחטו לשמו, להקטיר אימורין למחר, שמא אינו פסול? ובשעת הקטרה הרי אינו מחשב שאחר זריקת הדם הקרבן כבר נרצה. הרי אתה אמרתה כל שאילו יבא לאותה העבודה והוא מחשב לה שאן המחשבה פוסלת, אינו מחשב מעבודה אחרת לה. ולמה כאן פסול? א"ל לא תתיביני מפיגול על פסול, דאמר ר' יוסה, מן תרין מילין משני דוגמאות לא דמיא מחשבת פיגול למחשבת פסול. שהרי שחטו לשמו לקבל דמו חוץ לזמנו כשר שאן מחשבת פיגול אלא או באכילת אדם או באכילת מזבח. **ואילו שחטו לשמו לזרוק דמו שלא לשמו פסול** לשיטת רבי יוחנן. דבר שני אילו שחטו לשמו להקטיר

אימוריו למחר, שמא אינו פיגול? שמחשבת פיגול חלה אף על הקטרה שנאמר אם האכל יאכל, בשני אכילות הכתוב מדבר, אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח **ואילו שחטו לשמו, להקטיר אימוריו שלא לשמו, כשר.** מה נפיק מן ביניהון אם מחשבים מעבודה לעבודה או לא? א"ר שמואל בר אבודמא, חילופין בשאר ימות השנה. **פסח ששחטו לשמו, לזרוק דמו שלא לשמו, בשאר ימות השנה, על דעתיה דרבי יוחנן, כשר** שנעשה כאילו חשב שלא לשמו בשחיטה, ופסח שלא לשמו בכל ימות השנה נעשה שלמים. על דעתיה דר' שמעון בן לקיש, פסול. אמר רבי יוחנן, על דא **עליל** אבא בר אבא **לארץ ישראל**, דאינון אמרין, מניין שהפסח משתנה לשם שלמים? ת"ל [ויקרא ג ו] ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים, כל שהוא בא מן הצאן זה קרבן פסח, שלא לשמו בשאר ימים בא שלמים. התיבון, הרי עולה גם היא מן הצאן? מן דבר שאינו בא אלא מן הצאן. יוצא העולה שהיא באה אפילו מן הבהמה. התיבון, הרי אשם? א"ר בון בר כהנא, **כתיב** מן הצאן, דבר הבא מכל הצאן. יצא אשם שאינו בא אלא מן האילים בלבד **ולא מן העצים**. בכל אתר אתר אמר, מן למעט שמן פירושו רק חלק מהכלל. והכא את אמר, מן הצאן **לרבות כל סוגי צאן?** א"ר מנא, **אף כאן מיעטו, שאינו בא בן שני שנים**, מיעטו שאינו בא **נקבה**. התיבון, והכתיב [שם א י] אם מן הצאן קרבנו, מן הכבשים או מן העזים לעולה. [דף לג עמוד ב] מעתה, מותר הפסח **יבא** עולה? אמר רבי אבין. משנין דבר שהוא לאכילה, בדבר שהוא לאכילה. ואין משנין דבר שהוא לאכילה, בדבר שאינו לאכילה. **רבי יוסי בי ר' בון אמר**, משנין קדשים קלין לשם קדשים קלין. ואין משנין **קדשים קלין** לשם קדשי קדשים. א"ר יוחנן. על דא אמר רבי חנינה, **אתון** אמרין, אין הפסח משתנה לשם שלמים אלא א"כ שחטו לשם שלמים. ואני אומר, אפילו **שחטו** לשם עולה נעשה שלמים. אמר רבי אילא, טעמא דרבי יוחנן, **דכתיב** ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים, כל שהוא זבח שיעשה מקרבן פסח שלא לשמו לא בזמנו, בא שלמים. **אפילו** משתנה למחשבת פסול? כשינה שמו לשם עולה. האם שם פסח נעקר לגמרי עד שגם מחשבת פסול שפוסלת רק בעולה תפסול בו? ה"ך עביד? **הרי אם** שחטו לשם עולה על מנת לזרוק דמו למחר. **פשיטא דמכל מקום פסול הוא** שגם בשלמים וגם עולה מחשבת חוץ לזמנו פוסלת. **נפקא מינא, דאין תימר משתנה למחשבת פסול, הרי נעקר ממנו שם פסח והרהו שלמים. וכיוון שאין פסול אחר בקרבן הרי הוא פיגול.** אין תימר אינו משתנה למחשבת פסול, **אן שם פסח נעקר ממנו. וכיוון שיש פסול אחר אן מחשבת פיגול חלה והקרבן רק פסול.** לשמו ושלא לשמו בשאר ימות השנה מהו? אמר רבי בון בר חייא בשם שמואל בר אבא, מכיון שאחר הפסח אין לו שם. שאחר הפסח אן זה זמנו ולשם שלמים לא הקדישו, נעשה כשוחטו **בשתיקה** ושלא לשמו והוא כשר. אמר ליה, ואין כיני, אפילו שחטו לשמו, לזרוק דמו שלא לשמו **יעשה** משעה ראשונה כשוחטו לשמו ושלא לשמו ויהא כשר? אמר ר' אבא מרי, מאן אמר בשתיקה כשר?, או נאמר **שפסח אחר זמנו צריך עקירה ובשתיקה פסול?**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ה הלכה ג

[דף לד עמוד א] מתני': שחטו שלא לאוכליו, ושלא למנויו, לערלים, ולטמאים, פסול. לאוכליו ושלא לאוכליו, למנויו ושלא למנויו, למולים ולערלים, לטמאים ולטהורים, כשר. שחטו קודם לחצות, פסול, שנאמר בו בין הערבים. קודם לתמיד, כשר. ובלבד שיהא אחד ממרס בדמו עד שיזרק דם התמיד, ואם נזרק, כשר:

גמ': מניין שהוא צריך לשוחטו לאוכליו? אמר רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל דכתיב [שמות יב ד] איש לפי אכלו תכסו. א"ר יאשיה, לשון סורסי ארמי סורי הוא זה, כאדם שהוא אומר לחבירו, כוס לי את הטלה הזה. כיצד שלא לאוכליו? שחטו לשם חולה או לשם זקן שאינן יכולין לוכל כזית. כיצד שלא למנויו? שחטו לשם בני חבורה אחרת. הדא אמרה, שהקטן כמו זקן וחולה יש לו מניין לפסול שגם הוא אינו יכול לאכול כזית ואם שחטו עליו הקרבן פסול. הדא אמרה, היה נתון בדרך רחוקה ושחטו לשמו, פסול שגם הוא אינו יכול לאכול. **תנן, שלא לאוכליו, ושלא למנויו, לערלים, ולטמאים, פסול.** אחר שנאמר **שלא לאוכליו, למה נאמר טמאים?** הרי פשיטא שהם אסורים שהרי אינם יכולים לאכול. ואף אם תאמר שהכוונה שהקרבן טמא. גם זה פשוט שאסור. שהרי זה כמו שאינו יכול לאכול. אלא ודאי הכוונה שנטמאו האימורים. ואם תאמר שלא זורקים דם על אימורים שנטמאו, פשיטא שאסור, שהרי אי אפשר לאכול לפני זריקה. אלא ודאי זורקים את הדם על אימורים שנטמאו, והחידוש הוא, שאעפ"כ

הבשר אסור באכילה. הדא מסייעא לדרומיי. דדרומיי אמרין, אימורין שאבדו, מחשב להן כמי שהן קיימין **וזרק את הדם.** קס"ד שאפילו אם רק אחד בחבורה זקן או חולה שאינו יכול לאכול הקרבן נפסל. הדא אמרה [דף לד עמוד ב] שחטו שתאכל ממנו חצי חבורתו, פסול. א"ר חגיג' קומי ר' יוסה, תיפתר שהיו כולן חולין. אמר ליה **אם כך,** ניתני לשם בני חבורה פסולין. א"ל **קמ"ל שאפילו** בשהיו שם כשירים. **אם שחטו רק לשם פסולין פסול. תנן, לאכליו ושלא לאכליו כשר.** א"ר אלעזר. מתניתא בששחטו לאוכליו, **להתכפר** לזרק דמו בו לאוכליו ושלא לאוכליו. אבל אם שחטו משעה ראשונה לאוכליו ושלא לאוכליו פסול. רבי שמלאי אתי גבי ר' יונתן, אמר ליה, אלפן אגדה. א"ל, מסורת בידי מאבותי, שלא ללמד אגדה. לא לבבלי, ולא לדרומי, שהן גסי רוח ומעוטי תורה. ואת נהרדעאי ודר בדרום. אמר ליה, אמור לי חדא מילתה. **מה בין לשמו ושלא לשמו שהקרבן פסול, לבין לאוכליו ושלא לאוכליו שהקרבן כשר?** אמר ליה, **לשמו ושלא לשמו,** פסולו מגופו. לאוכליו ושלא לאוכליו פסולו מאחרים. לשמו ושלא לשמו, אין את יכול לבור פסולו מתוך הכשירו לאמר שחלק זה פסול וחלק זה כשר, לאוכליו ושלא לאוכליו, את יכול לבור פסולו מתוך הכשירו שיכול לומר שחצי יהיה שלא לאוכליו ורק הוא נפסל. לשמו ושלא לשמו, נוהג בכל הקדשים, לאוכליו ושלא לאוכליו, אינו נוהג אלא בפסח. א"ר יוסי מן הדא דר' אלעזר את שמע דתרתיי, מהחילוקים שאמר רבי יונתן, **לאו דווקא** אינם חילוקים. **דאמר רבי אלעזר,** מתניתא בששחטו לאוכליו, ונתכפר ע"מ לזרק דמו בו לאוכליו ושלא לאוכליו. אבל אם שחט משעה הראשונה לאוכליו ושלא לאוכליו, פסול. **ואם כל החילוקים שאמר רבי יונתן היו נכונים. כששחט לאוכליו ושלא לאוכליו למה פסול?** הרי פסולו מחמת אחרים, ואת יכול לבור פסולו מתוך הכשירו ואת אמר הכין? אלא כיני, ישרק חילוק אחד. **שלשמו ושלא לשמו,** נוהג בכל הקדשים, לאוכליו ושלא לאוכליו, אינו נוהג אלא בפסח. אמר רבי אבין, אית לך חורי. לשמו ושלא לשמו, נוהג בכל העבודות. לאוכליו ושלא לאוכליו, אינו נוהג אלא בשחיטה. [דף לה עמוד א] **תנן, לאכליו ושלא לאכליו כשר, שחט והתכוון שבחלק של לאוכליו יהיה כזיתין לכל אחד, וגם בחלק שלא לאוכליו יהיה כזיתין לכל מנוי, כשר.** לאוכליו כזיתין ושלא לאוכליו כחצי זיתין, כל שכן כשר. **התכוון שלאוכליו יהיה כחצי זיתין לכל מנוי, ושלא לאוכליו כחצי זיתין מהו? מה אנן קיימין? אם פשיטה לך שחצי זית של זה מצטרף לחצי זית של השני ונחשב כנשחט כזית לאכליו, ממה נפשך תהא המחשבה שלא לאכליו בחצי זית מצטרף לכזית לפסול. ויהיה כשוחט לאוכליו ושלא לאוכליו.** אם אינה המחשבה לפסול כי חצי זית של אחד לא מצטרף לחצי זית של שני להחשב כנשחט כזית שלא לאוכליו, לא תהא המחשבה לאכליו בחצי זית לכושר, והרי זה כנשחט שלא לאוכליו ופסול. אמר רבי יוסי, מתניתא אמרה, שהמחשבה של חצי זית לזה וחצי זית לזה מצטרף וכאילו שחט שיאכלו ממנו כזית וכשר, דתנינן תמן. לכול כחצי זית חוץ לזמנו ולהקטיר כחצי זית חוץ לזמנו, כשר. שאין אכילה והקטרה מצטרפין. **הא אם התכוון שיוכל זה חצי זית וזה חצי זית מצטרפים.** שחטו שתתכפר בו חצי חבורתו. רבי יונה פוסל, שנעשה כמתפיש כפרת אלו לאלו. מאחר שלא נתכפר לאלו, לא נתכפר לאלו. רבי יוסה אמר כשר ואלו שנתכוון עליהם יצאו. במחזורת תינינא חזר ביה רבי יוסי **ופסק כרבי יונה שאף אחד לא יצא.** א"ל רבי פינחס, לא כן אולפן רבי כשר? אמר ליה, הא מה שאמרתי עכשיו שפסול **תהא קביעה גבך כמסמרא.** שחטו קודם לחצות פסול. לאחר חצות מיד, כשר. קודם לתמיד כשר. ותני כן, יכול אם קדם פסח לתמיד, לא יואחר יוקרב התמיד אחרי? תלמוד לומר את הכבש השני תעשה ריבה שבדיעבד כשר גם אחרי הפסח. אמר רבי אבין מתניתא אמרה **שהפסח עצמו כשר, דאין תימר פסול? כמי שלא קדמו** דכיון שניפסל הרי הוא כמי שאינו. ולמה צריך ריבוי להתיר להקריב אחר הפסח. **תנן, שחטו קודם לתמיד, כשר. ובלבד שיהא אחד ממרס בדמו עד שיזרק דם התמיד.** תמן את אמר, דם תמיד ואיבריו קודמין לפסח, ופסח לקטורת, והקטרת להטבת הנרות, והכא את אמר הכין שדי אם זרק את דם התמיד קדם הפסח אף שאת האברים יקטיר אחר זריקת דם הפסח? **א"ר אילא, כאן בחי** אם עדין לא שחט הפסח צריך להמתין עד אחר שיקטיר את אברי התמיד **וכאן בשחוט** ודם הפסח כבר בכוס וכהן ממרס בו. במקרה כזה די שיזרק דם התמיד תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ה הלכה ד

[דף לה עמוד ב] מתני': השוחט את הפסח על החמץ עובר בלא תעשה. רבי יהודה אומר אף התמיד. רבי שמעון אומר, אף הפסח בארבעה עשר לשמו חייב ושלא לשמו

פטור, ושאר כל הזבחים בין לשמן ובין שלא לשמן פטור ובמועד, לשמו פטור, ושלא לשמו חייב. ושאר כל הזבחים בין לשמן ובין שלא לשמן חייב, חוץ מן החטאת ששחטה שלא לשמה:

גמ': מניין לשוחט פסח על החמץ, שהוא עובר בלא תעשה? תלמוד לומר [שמות לד כה] לא תשחט על חמץ דם זבחי. אין לי אלא השוחט, הזורק מנין? תלמוד לומר, לא תשחט על חמץ דם. אמר רבי שמואל בר רב יצחק. ממה שהוא מתחייב על הזריקה, הדא אמרה, פסח עצמו כשר שאם לא כן כבר נפסל בשחיטה. אמר רבי יוסה, אן מכאן ראייה, דתיפתר שנתמנה לו חמץ בין שחיטה לזריקה, או שהיה זה שוחט וזה זורק ולזורק היה חמץ. תני חזקיה, לעולם אם שחט על חמץ הזבח פסול. ואעפ"כ אם זרק יתחייב גם על הזריקה דכתיב, לא תשחט על חמץ דם זבחי, אף אחרי השחיטה התורה קראת אותו זבחי. אמר רבי מנא, אילולי דתניתה חזקיה שגזרת הכתוב שאף שהזבח פסול חייב על הזריקה, לא היינו סוברים כן. אלא היינו אומרים שהקרבן פסול ואעפ"כ חייב עליו, שהרי מצינו דבר פסול וחייבין עליו חטאת. שהמחמץ את המנחה הפסולה, אית תניי תניי חייב, אית תניי תניי פטור, אמר רב חסדא, מאן דאמר חייב, בשנפסלה מחמת חימוצה. שאף שהמנחה נפסלה חייב על הלישה ועל העריכה ואפיה. מאן דאמר פטור, בשלא נפסלה מחמת חימוצה אלא מחמת דבר אחר. הקטיר אימורין על החמץ. אית תניי תניי חייב, אית תניי תניי פטור. כתיב לא תשחט על חמץ דם זבחי, ולא ילין לבקר זבח חג הפסח. מאן דאמר חייב, דריש לא תשחט ולא ילין. את שעובר בבל תלין עובר משום לא תשחט על חמץ. ואימורים כיוון שעובר עליהם בבל תלין עובר משום לא תשחט. מאן דאמר פטור, לא תזבח כתיב. מה זביחה מיוחדת שהיא מעכבה הכפרה. יצאו הקטר אימורין שאינן מעכבין את הכפרה. [דף לו עמוד א] מלק עוף על חמץ, אית תניי תניי חייב, אית תניי תניי פטור. מאן דאמר חייב, דכתיב לא תשחט על חמץ דם זבחי. דם מכל מקום. ומאן דאמר פטור, לא תזבח כתיב. יצא עוף שאינו זבח שהרי הוא נמלק. ר' יעקב בר זבדי בעא קומי רבי יוסה. מ"ד חייב, ניחא. שכמו שבערב פסח אם שחט על חמץ עובר רק על קרבן פסח ועל שאר קרבנות פטור גם על זבחים וגם על עופות. כך במועד כשפטור על קרבן פסח כי הוא פסול, חייב על שאר קרבנות גם על זבחים וגם על עופות. מאן דאמר פטור, מאי טעמא? למה במועד חייב על הזבחים ופטור על העופות? א"ל אם בערב פסח היה חייב בן הזבחים בן על העופות היה מקום לומר שבמועד יהיה חייב בן על הזבחים וכן על העופות. אבל ממה ששניהם היו פטורים בארבע עשר אן ללמוד ששניהם יהיו חייבים במועד, דלמידין עונש מעונש, ואין למידין עונש מפטור. רבנן דקיסרין בעיין, יכול המקבל והמהלך על חמץ יהא חייב? תלמוד לומר זבח. מה זביחה מיוחדת שחייבין עליה בחוץ. יצא המקבל והמהלך על חמץ, שאין חייבין עליה בחוץ. יכול המקטיר אימורין על חמץ יהא חייב? תלמוד לומר דם, וכתיב כי הדם הוא בנפש יכפר. מה זריקה מיוחדת שהיא מעכבת את הכפרה. יצאו הקטר אימורין, שאינן מעכבין את הכפרה. ר' יעקב בר זבדי בעא קומי רבי יוסה. עד דאת דיין לה לפטור שמעטתה מקבל ומוליך מהמילה זבח דבר שחייב עליו בחוץ. ומעטתה מקטיר אימורים מדם שהיא לכפרה. דונה לחיוב, וכך תדון. יכול המקטיר על חמץ יהא פטור? ת"ל זבח. מה זביחה מיוחדת שחייבין עליה בחוץ, אף אני ארבה הקטרת אימורין שחייבין עליהן בחוץ. יכול מקבל ומוליך על חמץ יהא פטור? ת"ל וכפר. מה זריקה מיוחדת שהיא מעכבת את הכפרה, אף אני ארבה המקבל והמהלך שהן מעכבין את הכפרה. א"ל, דבר שוה בשניהם מעכב כפרה וחייבים עליו בחוץ מלמד, דבר שאינו שוה בשניהן אינו מלמד. נאמר זבח. מה זביחה מיוחדת שהיא מעכבת את הכפרה וחייבין עליה בחוץ, יצא המקבל והמהלך, שאין חייבין עליהן בחוץ. יצאו הקטר אימורים, שאינן מעכבות את הכפרה. תמן תנינן, בש"א, שאור בכזית וחמץ בכזית, ובה"א זה וזה בכזית. אמר רבי זריקן בשם רבי יוסה בן חנינא. לא שנו אלא לביעורו, אבל לאכילה בכזית. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן, לב"ש בין לביעורו בין לאכילה בכזית. קם ר' מנא עם רבי חזקיה א"ל, מן שמע ר' הדא מילתה שב"הוב"ש חולקים בן בביעור בן באכילה? א"ל, מן רבי אבהו. א"ל, ואנן אמרין דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן, לביעורו בכזית לאכילה בכזית. לב"ש, שחטו על כזית חמץ, אחר מי את מהלך? אחר אכילתו, או אחר ביעורו? תמן א"ר ירמיה בשם רבי זעירה, שני חצאי זיתים בתוך הבית, אין הבית מצרף. בתוך הכלי הכלי מצרף. שחטו עליהן. מאחר שהן בתוך הבית, ואין הבית מצרף, פטור? או מאחר שאילו היו בתוך הכלי, הכלי היה מצרף, וחייב? שחטו על שיאור. מאחר דאמר רב הונא בשם רב, מותר

להאכילו לכלבו, פטור? או מאחר דרב אמר לוקין על אכילתו, חייב? ר' שמעון בן לקיש אמר, עד שיהא לשוחט, שהוא אחד מבני חבורה. ר' יוחנן אמר, לשוחט אף על פי שאינו מבני חבורה. או לאחד מבני חבורה אף על פי שאינו שוחט. ר"י אמר אפי' נתון עמו בירושלם. ר' שמעון בן לקיש אמר, עד שיהא נתון עמו בעזרה. דין כדעתיה, ודין כדעתיה, דאיפלגון [דף לו עמוד ב] שני י"ט של גליות דעבדין מספק, ר' יוחנן אמר, מקבלין התרייה על ספק דהתרייה ספק שמי התרייה ולכן אף אם החמץ אינו בעזרה ויש אפשרות שכבר אינו קים מתרין בו וחייב, רשב"ל אמר, אין מקבלין התרייה על ספק, ולכן רק אם החמץ עימו בעזרה אפשר להתרות בו. הכל מודין, שאם היה נתון כנגדו בחלון בירושלם מתרין בו וחייב, דאף למאן דאמר אנ מתרין בספק, כאן ודאי שהרי חאים את החמץ. א"ד בעל בסמוך פליגי, ר"י לא דריש על בסמוך ור"ל דריש. מאן דאמר עד שיהיה בעזרה דבעינן שיהיה בסמוך, ואם הוא בירושלם אינו בסמוך ואינו עובר עליו. רבי יהודה אומר אף התמיד, מה טעמא דרבי יודה? דכתיב דם זבחי בלשון רבים. דם פסח ודם תמיד. תנן, רבי שמעון אומר, אף הפסח בארבעה עשר. לשמו חייב ושלא לשמו פטור. אמר רבי יוחנן, טעמא דרבי שמעון, כתוב אחד אומר [שמות לד כה] לא תשחט על חמץ דם זבחי ולא ילין לבקר זבח חג הפסח. וכתוב אחד אומר [שם כג יח] לא תזבח על חמץ דם זבחי ולא ילין חלב חגי עד בקר. אחד לפסח בארבעה עשר, ואחד לשאר כל הזבחים בחולו של מועד. מה ראית לרבותן בחולו של מועד, ולהוציאן מן ארבעה עשר? אחר שריבה הכתוב ומיעט. מרבה אני אותן בחולו של מועד, שהוא בכל יראה ובל ימצא. ומוציאן מארבעה עשר, שאינו בכל יראה ובל ימצא. ואתיא כ"י דאמר ר' מאיר. דר' מאיר אמר, משש שעות ולמעלן מדבריהן ואן איסור חמץ מהתורה כל יום ארבע עשר. א"ר מנא, לא כן לא זו הסיבה שאפילו אם היה אסור בכל יראה ובל ימצא בארבע עשר משש שעות ולמעלה, עדין רק פסח היה נאסר דגזרת הכתוב הוא. דכתיב [שמות לד כה] זבח חג הפסח, ובארבעה עשר אנן קיימין. תנן שחט את הפסח על חמץ במועד, לשמו פטור ושלא לשמו חייב. אמר רבי יוחנן. חבורה היתה מקשה, מה אנן קיימין? אם בשאבד ונמצא קודם לכפרה שחיתת הפסח, בין לשמו בין שלא לשמו פסול. דכיוון שנדחה נדחה וניתק לרעייה. אם בשאבד ונמצא לאחר כפרה, נעקר שם פסח ממנו ובין לשמו בין שלא לשמו כשר ושלמים הוא. וקיימנה, בשניטמאו הבעלים או שהזידו, וכבר נדחה לפסח שני ושם פסח עליו עד שיעקר בפירוש. במקרה כזה אם שחט על חמץ לשמו פסול והוא פטור, שלא לשמו כשר והוא חייב. והיידונו לשמו שהוא חייב? שנעקר ממנו שם פסח ואפילו לשמו יהיה כשר וחייב. תמן אמרין בשם רב חסדא, אפילו בשעברה שנתו בין ראשון לשני. אמר רבי אילא בשם ר' יוחנן [דף לז עמוד א] אפילו בשעיבר זמן כפרתו שהתכפרו בעליו באחר, נעקר ממנו שם פסח. פסח שעיבר זמנו נעקר שם פסח ממנו ונעשה שלמים ושחטו לשמו לשם פסח בזמנו, או ששחט אחרים לשמו לשם פסח בזמנו. רבי אליעזר פוסל, ורבי יהושע מכשיר. רבי אליעזר פוסל, שהוא כשוחט פסח לשם שלמים והשוחט פסח בזמנו שלא לשמו פסול. ורבי יהושע מכשיר, שהוא כשוחט שלמים לשם פסח שרבי יהושע סובר שהשוחט שלמים לשם פסח אפילו בשאר ימות השנה כשר, אף שפסח לשמו פסול. וכ"ש בזמנו שהפסח לשמו כשר שהשוחט שלמים לשמו יהיה כשר. מכיון שעיבר זמנו, לא שניא. היא השוחטו לשם שלמים, היא השוחטו לשם פסח. שהרי אינו ראוי לפסח. על דעתיה דרב חסדא, כשם שאמר שם שמדובר בשעיבר שנתו בין ראשון לשני. גם כאן נאמר שמדובר בעברה שנתו קדם זמן ההקרבה בארבע עשר. על דעתיה דרבי אילא בשם רבי יוחנן, שאמר שם שמדובר בשעיבר זמן כפרתו שבעליו התכפרו באחר, אף כאן נעמיד בשנתכפרו בעליו באחר

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת

פרק ה הלכה ה

מתני': הפסח נשחט בשלש כתות, שנאמר [שמות יב ו] ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל. קהל ועדה וישראל. נכנסה כת הראשונה ונתמלאת העזרה, נעלו דלתות העזרה, תקעו והריעו ותקעו. הכהנים עומדין שורות שורות ובידיהם בזיכי כסף ובזיכי זהב. שורה שכולו כסף כסף, שורה שכולה זהב זהב, ולא היו מעורבין. ולא היו לבזיכין שוליים, שמא יניחום ויקרש הדם.

גמ': **תנן, הפסח נשחט בשלוש כיתות. אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא, ניתן כח בקולו של משה, והיה קולו מהלך בכל ארץ מצרים, מהלך ארבעים יום. ומה היה אומר? ממקום פלוני עד מקום פלוני, כת אחת. וממקום פלוני ועד מקום פלוני, כת אחת. ואל תתמה. ומה אם אבק שאין דרכו להלך, את אמר [שם ט ט] והיה לאבק בכל ארץ מצרים. קול שדרכו להלך, לא כל שכן? אמר רבי לוי. כשם שניתן כח בקולו של משה, כך ניתן כח בקולו של פרעה. והיה קולו מהלך בכל ארץ מצרים מהלך ארבעים יום. ומה היה אומר? [שם יב לא] קומו צאו מתוך עמי. לשעבר הייתם עבדי פרעה, מיכן והילך אתם עבדי ה'. באותה שעה היו אומרים [תהילים קיג א] הללויה הללו עבדי ה'. עבדי ה' ולא עבדי פרעה. תני, תמיד שיש לו נסכים, תוקעין לנסכים. פסח שאין לו נסכים, תוקעין לשחיטתו. דלמה מעשה רבי זעירא ורבי יעקב בר אחא ורבי אבינא, הוון יתיבין. אמר רבי אבינא. **הא דתנינן שורה של כסף כסף שורה של זהב של זהב, מפני הרמאין שלא יקחו של זהב לעצמם ויחזירו של כסף.** אמר ליה רבי יעקב בר אחא, בכל פומך אתה אומר בביתחון שנחשדו הכהנים? אמר ליה רבי זעירא שהיה כהן, אמור ליה בפלגות פומך תגיד שאתה לא בטוח שקשה לומר שנחשדו בכהנים, כי אתא רבי ירמיה אמר בשם רבי יוחנן מפני הרמאין**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ה הלכה ו

[דף לז עמוד ב] מתני': שחט ישראל וקיבל הכהן, נותנו לחבירו וחבירו לחבירו, מקבל את המלא ומחזיר את הריקן, כהן הקרוב אצל המזבח, זורקו זריקה אחת כנגד היסוד:

גמ': כתוב אחד אומר [במדבר יח יז] אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה, קדש הם, ואת דמם בכור פסח ומעשר תזרק על המזבח. וכתוב אחד אומר [דברים יב כז] ודם זבחיך ישפך על מזבח ה' אלהיך. אם כך מה הדין אם שפיכה למה זריקה? ואם זריקה למה שפיכה? **ותני** גבי פר כהן משיח כתיב ואת כל דם הפר ישפוך **ישפך ולא יטיף** לא יטפטף **ישפך ולא יזה ולא יזרוק** באצבעו. **מכאן ששפיכה וזריקה אינם אותו דבר** ופירש בקבלה דברי הימים על פסח שני שעשו בימי חזקיהו, **הכהנים** זורקין את הדם מיד הלויים. הכל מודין בשפיכה די הכן כמשמעה ששופך הכל מהכלי, ובהזייה די הכן שמזה באצבעו טיפין טיפין, ומה מפליגינן בזריקה. ר' מנא אמר, זריקה כעין שפיכה שזרק מהכלי הכל בבת אחת. ר' חנניה אמר, זריקה כעין הזייה שזרק מהכלי טיפין טיפין. אמר ר' יוחנן בר מריא. קרייה מסייע לרבי חנניה דכתיב [במדבר יט יג] כי מי נדה לא זרק עליו טמא יהיה. **שתרגומו האי דילא קיים גבה הזייה. דכתיב והזה הטהור על הטמא, ואת צווח קורא לה זריקה. משמע שזריקה זו הזיה**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים פרק ה הלכה ו

פרק ה הלכה ז

מתני': יצאת כת הראשונה ונכנסה שנייה, יצאת שנייה ונכנסה שלישית. כמעשה הראשונה, כך מעשה שנייה ושלישית, קראו את ההלל. אם גמרו, שנו. אם שנו, שילשו. אף על פי שלא שילשו מימיהם. רבי יהודה אומר, מימיה של כת שלישית לא הגיעה לאהבתי כי ישמע ה' את קולי, מפני שעמה מועטין:

גמ': תמן תנינן, אם גזרו תענית על הגשמים וירדו גשמים קודם חצות, אוכלים ושותים, ובין הערבים קורין הלל הגדול. אי זו היא הלל הגדול? אמר ר' פרנך בשם רבי חנינה [תהילים קלו ב] הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו. א"ר יוחנן, ובלבד שיקדים ויקרא מהפרק הקדם שנאמר בו, [שם קלה ב] שעומדים בבית ה' בחצרות בית אלקנו. למה באילין תרתין פרשתא? רבי זעירא ורבי אבהו אמרו בשם רבי שמואל בר נחמן, מפני שירידת גשמים כלולה בהן. על דעתיה דר' יוחנן ניחא, שכן בפרק הקדם כתיב [שם ז] מעלה נשיאים מקצה הארץ. אלא כרבי חנינה מה שייך הפרק הזה לגשם? בגין דכתיב [דף לח עמוד א] [תהילים קלו כה] נותן לחם שתלוי בירידת הגשם לכל בשר כי לעולם חסדו. רבי אבא ור' סימון תריהון אמרין, הלל הגדול, זה הדא דידן מה שאנו נוהגים לקרא לו הלל. ר' יושוע בן לוי אמר,

הדא דידן. בר קפרא אמר, הדא דידן. בר קפרא כדעתיה דתנינן, מימיה של כת השלישית לא הגיעה [שם קטז א] לאהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני, מפני שעמה ממועטין. ותני בר קפרא, זו היא הלל הגדולה. חד בר אבייה, עבר קומי תיבותא, אמר לון, ענין בתריי מה דאנא אמר. הדא אמרה, לית הדא דידן שאם היה זה שכתוב במשנה היו יודעים אותו ולא היו צריכים לחזור אחריו. א"ר מנא, הדא דידן, נסא הוה רב הנס היה גדול, בגין כן אמר לון, ענין בתריי מה דאנא אמר, שיהיה ברוב עם ולא מפני שלא ידעו את המילים. **תנן, יצאה שניה ונכנסה שלשית, תני**, היא היתה נקראת כת עצלים. א"ר אבון, מה אם דבר שמצותו לכן שהרי הפסח נשחט בשלוש כתות, היא היתה נקראת כת עצלים, מי שהוא מתעצל במצוה על אחת כמה וכמה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ה הלכה ח

מתני': כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת, אלא שהכהנים מדיחין את העזרה שלא ברצון חכמים, ר' יהודה אומר, כוס היה ממלא מדם התערובת, וזורקו זריקה אחת ע"ג המזבח, ולא הודו לו חכמים:

גמ': **תנן, כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת, אלא שהכהנים מדיחין את העזרה שלא ברצון חכמים. והרי אן שבות במקדש? א"ר יונתן, לא כל שבות התירו במקדש. תני, והיו הכהנים משתקעין בדם עד ארכובותיהן. כיצד היו עושין להן בריצפה. תנן, ר' יהודה אומר, כוס היה ממלא מדם התערובת, וזורקו זריקה אחת ע"ג המזבח** להוציא את מי שנשפך לו הדם קדם זריקה. תמן תנינן, ר' יודה מחייב כרת בדם התמצית. אמר רבי יוחנן, לא ריבה רבי יודה דם התמצית, אלא להכרת. אבל להזות פסול דכתיב, כי הדם הוא בנפש יכפר. דם שהנפש יוצאה בו כשר לזריקה. יצא דם התמצית שאן הנפש יוצאה בו שהוא פסול. רבי חזקיה ורבי אבהו אמרו בשם רבי יוחנן, לא ריבה אותה רבי יודה אלא להכרת. תמן אמר בשם רב חסדא, מתניתא אמרה כן שדם התמצית פסול למזבח. דתני, אמרו לו, והלא דם התמצית הוא, ודם תמצית פסול ע"ג המזבח. ועוד סיבה לפסול דם מן הרצפה מן הדא, שהלא רובו של הדם שבריצפה לא נתקבל בכלי, ודם שלא נתקבל בכלי פסול מע"ג המזבח. וממה שרבי יהודה שתק מכאן שהוא מודה שדם התמצית פסול. ואית לר' יודה דם מבטל דם? כמה דלית ליה הדא, והוא מקבל מינהון ושתק אף שאינו מסכים, כן לית ליה הדא, והוא מקבל מינהון ושתק אף שאינו מסכים. אמר רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא, מתניתא אמרה כן שרבי יהודה מודה שדם התמצית פסול. דתנן, אין לי שחייב כרת, אלא דם הנפש במוקדשין, דבר שהוא ראוי לכפרה. משמע שדם התמצית פסול. מניין שחייב כרת על דם הנפש בחולין ודם תמצית בין בחולין בין במוקדשין? [דף לח עמוד ב] ת"ל [ויקרא יז י] אשר יוכל כל דם. מתניתא דרבי יהודה שמחייב כרת על דם התמצית. בדם שהוא אצל נפש, הוא מזכיר כפרה, אצל תמצית, אינו מזכיר כפרה. מכאן שרבי יהודה מודה שדם התמצית פסול לזריקה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ה הלכה ט

מתני': כיצד תולין ומפשיטין? אונקליות של ברזל היו קבועין בכתלים ובעמודין, שבהן תולין מפשיטין. כל מי שאין לו מקום לתלות, מקלות דקין חלקין היו שם. מניח על כתיפו ועל כתף חבירו, ותולה ומפשיט. רא"א, י"ד שחל להיות בשבת, מניח ידו על כתף חבירו, ויד חבירו על כתיפו, ותולה ומפשיט:

גמ': אמר רבי זעירא בשם רבי אלעזר, קנים ומקלות קודם להתרת הכלים נשנו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ה הלכה י

מתני': קרעו והוציא את אימוריו, נתנם במגס והקטירו ע"ג המזבח, יצאת כת הראשונה וישבה לה בהר הבית, שנייה בחיל, השלישית במקומה עומדת, חשיכה, יצאו וצלו את פסחיהן:

גמ': כתיב [שם ח יא] והזה ממנו. מכולו, אמר ר' אבינא ובלבד מזבח שלם **קדם ניתוח והפשט. תלתא קראי כתיבי בשלמים.** כתיב [שם ג ה יא טז] והקטירו אותו **בי אהרון המזבח, וכתיב והקטירו הכהן המזבח לחם אשה לה',** וכתוב, והקטירם **הכהן המזבחה לחם אשה ריח ניחוח לה',** מה תלמוד לומר והקטירו אותו? **בקרבן** הכשר ולא הפסול. והקטירו **הכהן,** שלא יערב חלבים בחלבים, והקטירם **הכהן,** כולן כאחת. הכא את **אמר** והקטירו, שלא יערב חלבים בחלבים, והכא את **אמר** הקטירן כולן כאחת?. אמר רבי **אילא,** כאן במגס בכלי יהיו **אימורי כל קרבן בנפרד,** וכאן על גבי המזבח. **תנן, השלישית במקומה עומדת. קס"ד שישבו שם.** לא כן תני ר' חייה, לא היתה ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד?. ואמר רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש, אפילו למלכי בית דוד לא היתה ישיבה בעזרה?. **אז אך נסביר את המשנה שאמרה שלא היתה ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד. משמע שלמלכי דוד הייתה ישיבה? תיפתר, שסמך המלך עצמו לכותל וישב נשען לו.** והא כתיב [דברי הימים א יז טז] ויבא המלך דוד וישב לפני ה' וגו'. אמר רבי אייבו בר נגרי, **שיישב עצמו לתפלה. והתנן,** יצאת כת הראשונה, וישבה לה בהר הבית, והשנייה בחיל, **והשלישית במקומה. אמר** רבי נחמן בשם רבי מנא, **מי** אתינן מיתני וישבה לה במקומה? **לא נאמר אלא** עמדה לה במקומה

הדרן עלך פרק תמיד נשחט

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ו הלכה א

[דף לט עמוד א] מתני': אלו דברים בפסח דוחין את השבת, שחיטתו וזריקת דמו ומיחויו קרביו והקטר חלבו, אבל צלייתו והדחת קרביו, אינן דוחין. הרכבו, והבאתו חוץ לתחום, וחתרכת יבלתו, אינן דוחין. רבי אליעזר אומר דוחין:

גמ': זו הלכה נעלמה מזקני בתירה, פעם אחת חל ארבעה עשר להיות **בשבת,** ולא היו יודעין אם פסח דוחה את **השבת** אם לאו. אמרו, יש כאן בבלי אחד והלל שמו ששימש את שמעיה ואבטליון, **ויודע** אם פסח דוחה את השבת אם לאו. איפשר שיש ממנו תוחלת. שלחו וקראו לו, אמרו לו שמעת מימך כשחל י"ד להיות בשבת אם דוחה את השבת אם לאו? אמר להן, וכי אין לנו אלא פסח אחד בלבד דוחה את השבת בכל שנה? והלא כמה פסחים ידחו את השבת בכל שנה. אית תניי תני מאה. אית תניי תני מאתים, אית תניי תני ג' מאות. מאן דאמר מאה, תמידין. מאן דאמר מאתים, תמידין ומוספי שבתות. מאן דאמר ג' מאות, תמידין, ומוספי שבתות, **ושל** ימים טובים, ושל ראשי חדשים ושל מועדות. אמרו לו, כבר אמרנו שיש עמך תוחלת. התחיל **לדרוש** להן מהיקש, ומקל וחומר, ומגזירה שוה. מהיקש, הואיל ותמיד קרבן ציבור, ופסח קרבן ציבור. מה תמיד קרבן ציבור דוחה שבת, אף פסח קרבן ציבור דוחה את השבת. מקל וחומר, מה אם תמיד שאין מחייבין על עשייתו כרת, דוחה את השבת. פסח שחייבין על עשייתו כרת, אינו דין שידחה את השבת?. מגזירה שוה, נאמר בתמיד [במדבר כח ב] במועדו, ונאמר בפסח [שם ט ב] במועדו. מה תמיד שנאמר בו במועדו, דוחה את השבת. אף פסח שנאמר בו במועדו, דוחה את השבת. אמרו לו, כבר אמרנו אם יש תוחלת מבבלי?. היקש **שאמרתה** יש לו תשובה. לא אם אמרת בתמיד, שכן יש לו קיצבה. תאמר בפסח שאין לו קיצבה?. ק"ו **שאמרת** יש לו תשובה. לא אם אמרת בתמיד, שהוא קדשי קדשים. תאמר בפסח, שהוא קדשים קלין?. גזירה שוה שאמרת, **אין** אדם דן גזירה שוה מעצמו. רבי יוסי בר רבי אבהו אמר

בשם ר' אבא בר ממל. אם בא אדם לדון אחר גזירה שוה מעצמו, עושה את השרץ מטמא באהל, ואת המת מטמא בכעדשה. דו דרש [ויקרא יא לב] **נאמר בשרץ** בגד עור [במדבר לא כ] **ונאמר במת** בגד עור לגזירה שוה. **ואם תאמר שמא כך הלכה?** **מדרש ערוך בידנו**. אם יהיה השרץ בידו של אדם, אפילו טובל במי שילוח, או במי **בראשית**, אין לו טהרה עולמית. השליכו מידו, מיד הוא טהור **ואן לו טומאת שבעה**. **אמר ר' יוסה בי רבי בון** בשם רבי **אבא בר ממל**. אדם דן גז"ש לבטל תלמודו. **אמר רבי יוסי בי רבי בון** בשם ר' **אבא בר ממל**. אדם דן ק"ו לעצמו, ואין אדם דן גזרה שוה לעצמו. לפיכך משיבין מק"ו, ואין מושיבין מגזרה שוה. אף על פי שהיה יושב ודורש להן כל היום, לא קיבלו ממנו. עד שאמר להן, יבוא עלי, כך שמעתי משמעיה ואבטליון. כיון ששמעו ממנו כן, עמדו ומינו אותו נשיא עליהן. כיון שמינו אותו נשיא עליהן, התחיל מקנתרן בדברים ואומר, מי גרם לכם לצרך לבבלי הזה? לא על שלא שימשתם לשני גדולי עולם לשמעיה ואבטליון שהיו יושבין אצלכם? כיון שקינתרם בדברים [דף לט עמוד ב] נעלמה הלכה ממנו. אמרו לו מה לעשות לעם ולא הביאו סכיניהם? אמר להן, הלכה זו שמעתי ושכחתי. אלא הניחו לישראל, אם אינן נביאים בני נביאים הן. מיד כל מי שהיה פסחו טלה, היה תוחבה בגיזתו. גדי היה קושרה בין קרניו. נמצאו פסחיהן מביאין סכיניהם עמהן. כיון שראה את המעשה, נזכר את הלכה. אמר כך שמעתי משמעיה ואבטליון. **אמר ר' זעירה בשם ר"א**. כל תורה שאין לה בית אב קבלה מרביתו, אינו תורה. תמן גבי פרה אדומה תנינן, רכב עליה, נשען עליה, נתלה בזנבה, עבר בה את הנהר, קיפל עליה את המוסירה, נתן טליתו עליה, פסולה. אבל קושרה במוסירה, עשה לה סנדל בשביל שלא תחליק, פרש טליתו עליה מפני הזבובין, כשרה. זה הכלל. כל שהוא לצרכה כשרה. לצורך אחר פסולה. הדא פסח ילפה מן ההיא מפרה, וההיא ילפה מן הדא, הדא מן ההיא, שאם תלה בה לפרה סכין לשוחטה כשרה. וההיא ילפה מן הדא, שכל עבודה שהיא לשם **הקדשים** לצרכם, אינה עבודה. ויתיר להן ע"י חולה מעגל אנשים שיצרו מחיצה בגופם? אלא **מכאן שהלכה כר' אימי שאסר לעשות חולה**. ואפילו תימר כר' סימון **שהתיר**, כשם שנעלמה זו נעלמה זו. א"ר אבון והלא א"א לשני שביעית שבע שנים, **שלא יחול י"ד להיות בשבת אז אך שכחו?** ולמה נתעלמה הלכה מהן? כדי ליתן גדולה להלל. א"ר מנא. אנא שמעית מר' יודן ומן כל רבנין, מפני מה נוהגין ב"ד שלמטן בכבוד **כלפי ב"ד של הנשיא אפילו שהם גדולים בתורה יותר?** שלא ירבו המחלוקת בישראל. שלשה הניחו כתרן בעה"ז וירשו חיי העה"ב ואילו הן. יונתן בן שאול, ואלעזר בן עזריה. וזקני בתירה. יונתן בן שאול, אמר רבי **אילא**, לא היה כאן **ויתור**, שאפילו נשייא מאחורי הקורין אריג, יודעות היו שדוד עתיד למלוך. אלעזר בן עזריה גם אצלו לא היה ויתור תניין הוה שמיים אותו בתנאי שאם ירצו יחזירו את ר"ג **ולא יכל לסרב**, לית לך כהדא דזקני בתירה, דשרין גרמון מן נשיאות ומניני נשיא. רבנין דקיסרין אמרין, אף רבי חנינה דציפורין **שויתר** לרבי מנא. אמר רבי יושוע בן קבסיו. כל ימי הייתי בורח מן **השררה**, עכשיו שנכנסתי, כל מי שהוא בא ומוציאני, בקומקום הזה אני יורד לו. מה **הקומקום** הזה, כוונה ומפציעו **ומפחם** בו, כך אני יורד לו. אמר רבי יוסי בי רבי בון, ח"ו דהוה **רבי יושוע בן קבסיו בעי לה לרבנות**, אלא דהיה **אומר**, מאן יימר לי דחורן מקדש שם שמיא דכוותי. על ג' דברים שקיבל מרביתו עלה הלל מבבל למוסרם בארץ ישראל. [ויקרא יג ז] **כתיב והנה נרפא הנתק טהור הוא**, יכול יפטר וילך לו? תלמוד לומר וטהרו הכהן. אי וטהרו הכהן, יכול אם אמר הכהן על טמא טהור יהא טהור? [דף מ עמוד א] תלמוד לומר, טהור הוא וטהרו הכהן. על זה עלה הלל מבבל. כתוב אחד אומר [דברים טז ב] וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר. וכתוב אחד אומר [שמות יב ה] מן הכבשים ומן העזים תקחו. הא כיצד? צאן לפסח, וצאן ובקר לחגיגה. כתוב אחד אומר [דברים טז ח] ששת ימים תאכל מצות. וכתוב אחד אומר [שמות יב טו] שבעת ימים מצות תאכלו. הא כיצד? ששה מן החדש אחר הבאת העומר, ושבעה מן הישן. ודרש מעצמו והסכים להלכה ועלה **לארץ ישראל וקיבל משמעיה ואבטליון שאכן כך הלכה**: מיחוי קרביו. א"ר יוחנן **כתיב** [משלי טז ד] כל פעל ה' למענהו, שלא יהא נראה כנוטל אימורין מתוך מזבח מנוול. תני רבי ישמעאל, הפשיטו דוחה את השבת. תני, ר' ישמעאל בנו של יוחנן בן ברוקה אומר, בשבת היה מפשיט **עד** החזה. מ"ט דרבי ישמעאל **שהתיר להפשיט את כולו?** שלא יהא נראה כנוטל אימורין מתוך זבח מנוול. מה עבד לה רבי ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה? מתוך שהוא הופכו, אינו כנוטל אימורין מתוך זבח מנוול. א"ר יוחנן, ר' ישמעאל ור' ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה אמרו דבר אחד. כמה דרבי ישמעאל אמר, שהעומר בא בשבת משלוש סאין שמהם מנפה ומוציא עישרון מובחר, ובחול בא מחמש סאין כדי לקבל מובחר מן המובחר **דמובחר דוחה שבת**, ואין מובחר מן המובחר דוחה שבת. כך ר' ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה אומר, מפשיט רק עד החזה

דמוּבַחַר דּוּחָה, וְאִין מוּבַחַר מִן הַמוּבַחַר דּוּחָה. אִין תֵּאמַר לְהוּצִיא אִימּוּרִים אִפִּילוּ בְּלִי לְהַפְשֵׁט כּוּלוּ מוּבַחַר הוּא, יקרענו ויוציא אימוריו ולמה רבי ישמעאל מתיר להפשיט כולו? א"ר יוסי בי רבי בון, לא אתייא ר' ישמעאל בנו של ר"ב בחוקה אלא כרבי שמעון. דתני הגורד עד שיגור כל צרכו, הקודח עד שיקדח כל צרכו, והקוצץ כל שהוא בשבת חייב. רבי שמעון בן אלעזר אומר, הגורד עד שיקדח כל צרכו, הקודח עד שיקדח כל צרכו, הקוצץ עד שיקצוץ כל צרכו, והמעבד את העור עד שיעבד כל צרכו. אמר רבי יעקב בר אחא, לא אתיא אלא כר"ש. דר"ש לא עבד מקצת מלאכה ככולה, ולכן שכשמפשיט עד החזה אן זה אלא שבות ולא גזרו במקדש. ורבנן עבדין מקצת מלאכה ככולה. [דף מ עמוד ב] **תנן התם, רשב"ג אומר, אף המכה בקורנס על הסדן בשעת מלאכה להחליקו חייב.** וקשי על דרשב"ג. אילו נטל לקצור ולא קצר שמא כלום הוא? אמר רב, אתייא דרשב"ג כרבי יהודה. דתני, השובט מכה על השתי והמקטקט מכה על הערב על האריג, הרי זה חייב, מפני שהוא כמיישב בידו מכינס לאריגה, ואף הכא מפני שהוא כמיישב בידו: והקטר חלביו. [שמות כג יח] **כתיב ולא ילין חלב חגי עד בוקר.** הרי חגיגת ארבע עשר נשחט ביום חול. ואימורי חול קריבין ביום טוב? א"ר אבהו, קיימתיה, בשחל ארבעה עשר להיות בשבת, דאימורי שבת קרבים ביו"ט. רבי יונה בעי, אם בשחל ארבעה עשר להיות בשבת, הרי אין חגיגה באה עמו? אלא אמרה תורה הקריבהו מבעוד יום שלא יבוא לידי בל תלין. א"ר חנינא אילו עבר והביא, שמא אינו כשר? מאחר שאילו עבר והביא כשר, אם לא הביא עובר על בל תלין: אבל צלייתו והדחת קרביו אינן דוחין. תנינן, חשיכה יצאו וצלו את פסחיהן ואת אמר הכין הרי כבר אמרנו שצליה אינה דוחה שבת למה לחזור על זה? **שאפילו שילשולו לתנור בשבת כדי שיצלה במוצאי שבת אסור** [דף מא עמוד א] **צלייתו אינה דוחה שבת.** והתנן ע"ש עם חשכה משלשלין את הפסח לתוך התנור. אף שנצלה בשבת ולא חיישינן שמא יחתה בגחלים? בני חבורה זריזין הם. תנן, הרכבו והבאתו חוץ לתחום וחתיכת יבלתו, אינן דוחין. לא אמר אלא חוץ לירושלים, הא חוץ לעזרה מותר אף שירושלים כרמלית מפני הצדוקים שהיו בה משום שבות שהתירו במקדש: חתיכת יבלת. תמן גבי קרבן תמיד תנינן, וחותרין יבלת במקדש אבל לא במדינה. ואם בכלי, כאן וכאן אסור. הכא בקרבן תמיד את אמר דוחה שחותכים יבלת במקדש, והכא בקרבן פסח את אמר אינו דוחה? ר' סימון ור' יהושע ב"ל אמרו בשם בר פדייה, מפני קלקול פייסות. שאם אחר הפיס יגלו שיש יבלת לקרבן יצטרכו פיס חדש. א"ר יוסה, והן שהפיסו. אבל לא הפיסו, אף בתמיד יביאו קרבן חדש. אמר רשב"ל בשם ר' סובייה. כאן בנפרת וכאן בשאינה נפרת. ר"ש בן יקים אמר, כאן בלחה וכאן ביבשה. ר' יוסי בי ר' חנינה אמר, כאן ביד וכאן בכלי. אתיא דרשב"ל שאמר כאן בלחה וכאן ביבשה ולא רצה לתרץ כאן ביד כאן בכלי כנראה שהוא סובר שיש כאן גם בעיה של חובל אף שאינו צריך לדם ובחובל אן חילוק בן ביד לבן בכלי כבר קפרא שהחובל חייב אף באינו צריך לדם, ודר' יוסי בר חנינה כר' יוחנן. דתני, כל המקלקלין פטורין, חוץ מן המבעיר ממה שהתורה הצריכה לאסור שרפת בת כהן אף שזה קלקול והעושה חבורה מזה שהתורה הייתה צריכה להתיר מילה אף שזה קלקול. בר קפרא אמר, אפילו אינו צריך לדם, אפילו אינו צריך לאפר. אמר רבי יוחנן, והוא שיהא צריך לדם, והוא שיהא צריך לאפר. רבי אחא ור' חנינה אמרו בשם ר' יוחנן, כאן וכאן בלחה אנן קיימין. מה שהתירו בשלא היה צריך לדם, וכאן שאסרו והוא שיהא צריך לדם: הבאתו חוץ לתחום שבות ולמה אסור? הדא מסייעה להא דאמר ר' יונתן קומי ר' חייא רבה בשם ר"ש בר יוסי בר לקוניא, לוקין על תחומי שבת דבר תורה. א"ל ר' חייא רבה, והלא אין בשבת אלא סקילה וקרת? א"ל והכתיב [שם טז כט] שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי? א"ל, מי כתיב לא, אל כתיב ואן זה לאו. א"ל והכתיב [שמות יב ט] אל תאכלו ממנו נא. מי כתיב לא? אל כתיב. ואף שכתוב אל, הלכה שלוקים עליו. אמר רבי יוסי בי ר' בון, אף על פי כן, זה עומד בשמועתו וזה עומד בשמועתו. חתיכת יבלתו אפילו בכלי שבות דהוה מלאכה שאינה צריכה לגופה ולמה אסור? [דף מא עמוד ב] אמר רבי אבהו, לא תני רבי יוסי בן חנינה, אלא הרכבתו והבאתו, הא חתיכת יבלתו לא. מן בגין דו סבר, שאפילו בכלי אינו אלא שבות. הא אין לא סבר בכלי שבות היה אסור לחתוך יבלת במקדש. לא כן א"ר אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה, על הא דתנן, הנוטל צפרניו זו בזו, ר"א מחייב חטאת וחכמים פוטרים. מה פליגינן? כשנטלן הוא, אבל אם נטלן אחר, מאוסין הן ואינו נטלן יפה ופטור. והדין זבח כאחר הוא ויהיה מותר? א"ר יוסה, שנייא היא הכא, דכתיב זבחי ויקפיד לטלם יפה. א"ר מנא, הזייה שבות, ואלו שבות. מפני מה אלו דוחין שבת, והזיה אינה דוחה? אלא שזה בזבח, וזה בזבח. מילתיה דר' זעירא אמר, היא זבח היא זובח. דאמר במשנה הבאה ר"ע לר"א הזיה תוכיח שהיא שבות ואינה דוחה את השבת ואל תתמה על אלו שהם שבות ואינם דוחים את השבת. ותני ר' יודה בר פזי דבר קפרא, קומי ר' זעירא, תמיהני

היאך קיבל ר' אליעזר מר' יהושע את התשובה, **שהרי זה** השבתים שנאסרו בזבח וזה הזיה בזובח. א"ל, בר קפרא תמה. אבל ר' אליעזר לא תמה שלשיתו אן הבדל

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ו הלכה ב

מתני': א"ר אליעזר, ומה אם שחיטה שהוא משום מלאכה, דוחה את השבת, אלו שהם משום שבות, לא ידחו את השבת? אמר לו רבי יהושע, יו"ט יוכיח, שהתיר בו משום מלאכה, ואסר בו משום שבות. אמר לו ר"א, מה זה יהושע? מה ראייה רשות למצוה?:

גמ': **תנן, אמר לו ר"א, מה זה יהושע. מה ראייה רשות למצוה? וכי שמחת יו"ט רשות? לא כן** תנינן, המחלל את הקדשים [דף מב עמוד א] והמבזה את המועדות שאינו מכין מאכלים לצורך יו"ט, והמיפר בריתו של אברהם אבינו, והמגלה פנים בתורה, אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם הבא. אמר רבי ירמיה מהו רשות? רצה בישל רצה לא בישל אלא הכין מעיו"ט. אמר רבי יוסה, הכין הוה רבי יהושע צריך מתיב לר' אליעזר, הרי חגיגת יום טוב כשיטתך שר"א כב"ש תוכיח, **שהיא מצוה והתירו בה מלאכה, ואסרו בה משם שבות שאסרו ב"ש לסמוך?** הוה ליה מימר בה, לא אם אמרת בחגיגת יום טוב, שאין חייבין עליה כרת. תאמר בפסח, שחייבין עליו כרת? ויתיביניה במתניתן, לא אם אמרת ביו"ט, שאין חייבין עליה כרת, תאמר בפסח שחייבין עליו כרת? כיי **דאמר ר' אימי, עשירין היו בתשובות, או יבא כיי דאמר ר' יסא, כאינש דאית ליה תרין טעמין, והוא מתיב חד מינהון**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ו הלכה ג

מתני': השיב ר"ע, הזייה תוכיח, שהיא מצוה, והיא משום שבות, ואינה דוחה את השבת, אף אתה אל תתמה על אלו, שאע"פ שהן מצוה, והן משום שבות, לא ידחו את השבת. אמר לו ר' אליעזר, ועליה אני דן. מה אם שחיטה שהיא משום מלאכה, דוחה את השבת. הזייה שהיא משום שבות, לא תדחה את השבת? אמר לו ר"ע, או חילוף. מה אם הזייה שהיא משום שבות, אינה דוחה את השבת, אף שחיטה שהיא משום מלאכה, לא תדחה את השבת. אמר לו ר"א, עקיבה, עקרת מה שכתוב בתורה בין הערבים במועדו, בין בחול בין בשבת. אמר לו, הבא לי מועד לאלו, כמועד בשחיטה. כלל א"ר עקיבה, כל מלאכה שאיפשר לה ליעשות מע"ש, אינה דוחה את השבת. שחיטה שאי אפשר לה ליעשות מע"ש, דוחה את השבת:

גמ': שלש עשרה שנה, עשה ר"ע נכנס אצל ר' אליעזר, ולא היה יודע בו. וזו היא תחילת תשובתו הראשונה לפני ר' אליעזר, אמר לו ר' יהושע [שופטים ט לח] הלא זה העם אשר מאסת בו, צא נא עתה והלחם בו. תמן תנינן, אי זו היא דרך רחוקה? מן המודיעית ולחוץ, וכמידתה לכל רוח, דברי ר' עקיבה. רבי אלעזר אומר, מאסקופת עזרה ולחוץ. א"ר יוחנן, לא א"ר אליעזר, אלא לפוטרו מן ההכרת. **אבל מודה ר"א שאם שחטו עליו יצא, אף אם היה מחוץ לעזרה** אם היה מן המודיעין ולפנים. א"ר אליעזר מתניתא אמרה כן **דתנן**. השיב ר"ע, הזייה תוכיח, שהוא מצוה. ומצוה להזות? תיפתר שחל יום השביעי שלו להיות בארבעה עשר שחל להיות בשבת. שאילו חול היה, היה מזה עליו ואח"כ בא ושחט לו את פסחו, והוא נכנס ואוכלו בערב. מכיון שהיא שבת ואינו מזה עליו, נמצא מתעכב מן המצות. ואי סלקא דעתך דכל שאינו בעזרה לר' אליעזר אסור לעשות פסח, א"כ מה השיב ר' אליעזר ועליה אני דן להתיר? הא בהזאה זו דאירי בה ר' עקיבא, אסור ר"א לשחוט עליו, שהרי אף לאחר הזאה בשביעי שלו, אסור לבוא לעזרה עד לערב שהוא טבול יום, ולמה יזה עליו? אלא ודאי כרב יוחנן. אמר רב הושעיה, תיפתר שחל יום השביעי שלו להיות בשלשה עשר שחל להיות בשבת. שאילו חול היה, היה מזה עליו ועושה הערב שמש ולמחר הוא בא ושחט לו את פסחו, והוא נכנס

ואוכלו לערב. מכיון שהיא שבת ואינו מזה עליו, נמצא מתעכב מן המצות. שאם יזה עליו ביום ראשון אינו יכול להכנס לעזרה עד הערב [דף מב עמוד ב] אשכח תני כהדין קדמייא שאף לר"א יכול לשחוט עליו אף שהוא חוץ לעזרה אם היה מן המודיעין ולפנים. א"ר יודה בר פזי, אף מהבריתא שאומרת שלר"א אפשר לשחוט על מי שמחוץ לעזרה, אן ראייה לשיטת רבי יוחנן. תיפותר שאפשר להעמיד את הבריתא כדעה שסוברת שר"א לא אמר שדרך רחוקה זה מאסקופת העזרה ולחוץ, אלא מאסקופת ירושלים ולחוץ. אם דרך רחוקה זה מחוץ לשערי העזרה, יש דמיון בן דרך רחוקה להזיה ששניהם מחוץ לעזרה, וטוב הקשה ר"ע אלא אי אמרת שדרך רחוקה זה מחוץ לשערי ירושלים, וכי משיבין דבר מחוץ לירושלם על דבר שבירושלים להזיה ששיכת אפילו הוא בתוך ירושלים?. ואית בר נש אמר לרביה או חילוף?. לפי שהיה ר' אליעזר מלמדו הלכה ובא שאין חגיגה דוחה שבת, וחלה ושכח תלמודו, וכפר בו בשעת הדין, לפום כן הוא א"ל או חילוף לימדתה אותנו, ולהזכירו התכוון. תני ר"א אומר, כשם שהשחיטה דוחה שבת, כך מכשירי שחיטה דוחין את השבת, אמר לו ר"ע, לא אם אמרת בשחיטה, שא"ל לה לעשות מע"ש, לכן דוחה את השבת. תאמר במכשירי שחיטה שאיפשר להם ליעשות מע"ש, שידחו את השבת? אלא אין דוחין את השבת. אמר לו רבי אליעזר, אימורי ציבור שנשחטו בשבת יוכיחו. שהוא יכול לעשותן במוצאי שבת שכשרים כל הלילה, והרי הן דוחין את השבת. מה לי מכשירי שחיטה לפני שחיטה, מה לי מכשירי שחיטה לאחר שחיטה? אמר לו ר' עקיבה, מה למכשירי שחיטה לאחר שחיטה שדוחין את השבת, שכבר דחת שחיטה את השבת. ידחו מכשירי שחיטה לפני שחיטה את השבת, אף שעדיין לא דחת שחיטה את השבת. ד"א, שמא ימצא הזבח פסול, ונמצא דוחה את השבת בלא שחיטה. אמר ר"א לר"ע, גבי תינוק מה אית לך למימר? אף שם שמא יחלה התינוק, ונמצא דוחה את השבת בלא מילה. התיבון, הרי מזבח שנפל בשבת, הרי אינו ראוי לבנות מאתמול, ומדוע אסור לבנותו בשבת? מן מזבח ראוי לבנותו מאתמול, הגע עצמך שנולדה לו יבולת בשבת, הרי אינו ראוי לחותכה מלפני שבת, ולמה אסור לחתכה בשבת?. מין יבולת ראוייה ליחתך מאתמול. הגע עצמך שחל יום השביעי שלו להיות בשבת, הרי אינו ראוי להזות בשבת? מין הזייה ראוי מאתמול

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ו הלכה ד

מתני': אימתי מביאין עמו חגיגה? בזמן שהוא בא בחול, בטהרה, ובממועט הקרבן קטן, בזמן שהוא בא בשבת, במרובה ובטומאה אין מביאין עמו חגיגה. חגיגה היתה באה מן הצאן ומן הבקר, מן הכשבים ומן העזים, מן הזכרים ומן הנקבות, ונאכלת לשני ימים ולילה אחד:

גמ': תני, חגיגת ארבעה עשר היתה באה מן המעשר. אמר ר' יעקב בר אחא בשם שמואל בר אבא. זאת אומרת שהוא רשות. דאין תימר חובה, דבר שהוא בא חובה בא מן המעשר?. תני, חגיגה הבאה עם הפסח היתה נאכלת תחילה, כדי שיאכל הפסח לשבע. ולא יאכל הפסח לשבע?. אמר רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי יעקב בר דסיי, שלא יבא לידי שבירת עצם אם יהיה רעב. תני חגיגה הבאה עם הפסח היתה מתבערת עמו. איתא חמי. חגיגה נאכלת לשני ימים, ופסח נאכל עד חצות, ואת תימר הכין? [דף מג עמוד א] בעולה עמו על שולחנו. שהתבשילין העולים עמו על השלחן צריכין להתבער עמו. א"ר יוסה, הדא אמרה, ההין דאוכל חובץ גבינה ובדעתיה מיכול קופד, צריך מבער פיסת את הלחם שאיתו אכל את הגבינה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ו הלכה ה

מתני': הפסח ששחטו שלא לשמו בארבע עשר שחל בשבת, חייב עליו חטאת. ושאר כל הזבחים ששחטן לשם הפסח, אם אינן ראויין חייב. אם ראויין, ר' אליעזר מחייב חטאת, ר' יהושע פוטר. א"ר אליעזר. מה אם הפסח שהוא מותר לשמו, כששינה את שמו חייב, זבחים שהן אסורין לשמן, כששינה את שמן, אינו דין שיהא חייב? אמר לו ר'

יהושע, לא אם אמרת בפסח ששינה את שמו בדבר אסור, תאמר בזבחים ששינן בדבר המותר? א"ל ר' אליעזר, אימורי ציבור יוכיחו. שהן מותרין לשמן, והשוחט לשמן חייב. א"ל ר"י, לא אם אמרת באימורי ציבור שיש להן קיצבה. תאמר בפסח שאין לו קיצבה? ר"מ אומר, אף השוחט לשם אימורי ציבור פטור:

גמ': **תנן, הפסח ששחטו שלא לשמו בארבע עשר שחל בשבת, חייב עליו חטאת.** מתניתא ביודע בו שהוא פסח, וחשב שמותר לשוחטו שלא לשמו ושחטו לשם שלמים. **עולה שהיה יודע בו שהוא שלמים ושחטו לשם עולה.** רבי מנא אמר, יש בעשייתו מצוה. רבי יוסה אמר, אין בעשייתו מצוה. אילי ציבור של מוספים שהיה סבור שהן כבשים, ושחטן לשם כבשים, שמא לא עלו לציבור לשם אילים? [דף מג עמוד ב] ותני כן, אילי ציבור שהיה סבור שהן כבשים ושחטן לשם אילים, כבר עלו לציבור לשם חובה. **תנן, ושאר כל הזבחים ששחטם לשם פסח, אם אינן ראויים חייב. ואם ראויים, ר"א מחייב ור"י פוטר.** מתניתא בסבור בו שהוא פסח, ושחטו לשם פסח, היה יודע בו שהוא שלמים, אלא שהיה סבור לומר שמותר לשנות שלמים לשם פסח מהו? רבי מנא אמר, אין בעשייתו מצוה דרק בטעה פוטר רבי יהושע **וחייב חטאת,** רבי יוסה אמר, יש בעשייתו מצוה דאף בעוקר פוטר רבי יהושע. מסתברא כר' מנא בקדמייתא **שאם לקח עולה שהיה יודע בו שהוא שלמים ושחטו לשם עולה יש בעשייתו מצוה. וכרבי יוסה**

באחרייתא **שאם יודע שהוא שלמים ושחטו לשם פסח פטור שנחשב טועה בדבר מצווה. תנן, א"ר אליעזר. מה אם הפסח שהוא מותר לשמו, כששינה את שמו חייב, זבחים שהן אסורין לשמן, כששינה את שמן, אינו דין שיהא חייב? אמר לו ר' יהושע, לא אם אמרת בפסח ששינה את שמו בדבר אסור, תאמר בזבחים ששינן בדבר המותר לשם פסח? אמרין לית הדא דרבי אליעזר תשובה על דרבי יהושע. דו יכיל מימיר ליה, האיך את משיביני מזבחים ששינה לפסח מדבר שדרכו לחלף, על דבר שאין דרכו ליתחלף? פסח ששינה לזבחים, שאין דרך שיחלף בזמן ההוא דהיינו בארבעה עשר אחר חצות. הלכך הוא חייב. ולא הדא דרבי יושע, תשובה על דרבי אליעזר. דו יכיל מימיר ליה ק"ו אחר. ומה אם פסח של ראובן ששינה לשם שמעון שינוי בעלים ששינה לדבר המותר אפ"ה חייב. זבחים שאסורין לשמן אינו דין שיהא**

חייב? תנן, רבי מאיר אומר, אף השוחט לשם אימורי צבור פטור. תני, י"ד שחל להיות בשבת אחד דברים שהן ראויין להביא פסח, ואחד דברים שאין ראויין להביא פסח ושחטן לשם פסח. והשוחט לשם חטאת צבור, לשם עולות, ופסח ששחטו בשבת שלא לשמו, פטור דברי ר"מ. **א"ר אליעזר, לדברי רבי מאיר, אפילו עגל של שלמים ששחט לשם פסח פטור.** את שמע מינה תרתי. את שמע מינה, **שפטור דווקא אם שחט לצורך דבר שאין לו קיצבה כמו קרבן פסח, ואף בדבר שאין דרכו להתחלף אפילו עגל, ובלבד שיש בעשייתו מצוה שהרי הקרבן כשר אלא שלא עלה לבעלים.** [דף מד עמוד א] ר"ש בן לקיש אמר, לא פטר רבי מאיר אלא כשטעה בדבר מצווה **ויש בעשייתו מצוה כגון, יבמתו נדה ובא עליה.** ר' יוחנן אמר, רבי מאיר פוטר כשטעה בדבר מצווה **אפילו שאין בעשייתו מצוה, כגון שני שפודין אחד של שחטה קרבן ואחד של נבלה, וביקש לכולל מזה ואכל מזה. מתניתא פליגא על ר"ל דתנן. היו לפני שני תינוקות למול אחד בשבת ואחד לאחר השבת, שכח ומל את שלאחר שבת בשבת, רבי אליעזר מחייב חטאת, ורבי יהושע פוטר. והרי אף שאין בעשייתו מצוה ר' יהושע פוטר? שמואל קפודקיה אמר, למחר יש בעשייתה מצוה. **תנן התם, השוחט בפסח שחל בשבת בשוגג לשם פסח פטור, ולשם אימורי ציבור חייב. ותנן, כל הזבחים ששחטן בפסח שחל בשבת לשם פסח. אם אינן ראויין חייב. ואם ראויין הן לפסח, ר"א מחייב ורבי יהושע פוטר.** משמע אפילו בשחט שלמים לשם פסח אחר שנשחטו כבר הפסחים של כל ישראל ואינו טרוד במצווה, פוטר רבי יהושע. אמר רבי יוחנן. דרבי מאיר היא. דרבי מאיר אמר. דבר שעשייתו מצוה פטור, ושאינן בעשייתו מצוה במחלוקת. [דף מד עמוד ב] **שהכל תלוי אם עשה מצווה ונתנה שבת להדחות.** רבי שמעון אומר אף דבר שיש בעשייתו מצוה פעמים שחייב. ושאינן בעשייתו מצוה האם פטור או לא במחלוקת. והכל תלוי אם יש מקום לטעות. ופליגי ר"ש ור"מ במי שהיו לו שני תינוקות, אחד למול בערב שבת ואחד למול בשבת. ומל את של שבת בשחרית ושכח ומל את של ערב שבת בשבת. דר"מ ס"ל דפטור כיון דנתנה שבת להדחות ועשה מצוה. ור"ש ס"ל דחייב שאן לו במה לטעות שאן לו עוד תינוק שהוא חייב למול בשבת. אבל במל של שבת בע"ש, אף ר"מ מודה דחייב. דאף שכשמל את של שיש בשבת עשה מצוה, חייב כיוון שלא ניתנה שבת להדחות. לכן הכא בשחט שלמים לשם פסח דפוטר ר' יהושע אף בשהקריבו כולם פסחיהן אתיא כר"מ שסובר שכיוון שנתנה שבת להדחות ועשה מצוה פטור.**

אמר ר' יוסי בשם רבי יוחנן. לדברי רבי מאיר אליבא דרבי יהושע. והוא שיהא שה תמים, ובן שנה, ושלמים, שראוי להשתנות לשם פסח. שיש מקום לטעות. את שמע מנה שצריך שלושה תנאים כדי להיפטר. צריך שיהיה לדבר שאין לו קצבה. ודבר שדרכו להתחלף. ודבר שיש בעשייתו מצוה. לאזה ענין אין לקרבן פסח קצבה? רבי ירמיה סבר מימר, שלא נתנה התורה קצבה כמה פסחים ידחו את השבת בכל שנה ולא חייבה תורה להימנות הרבה אנשים על קרבן אחד כדי לצמצם. ר' יוסי סבר מימר, שאין את יכול לעמוד על מניין, שהם הרבה ואן מספרם קבוע ובנקל יכול לטעות. רבי יוסה, כד הוה מטי לאילין תינוקות ספיקות, הוה אמר. יפה לימדנו רבי ירמיה. אית לך מימר שאן אתה יכול לעמוד על מנינם? הרי יש רק שנים? אלא הסיבה שלא נתנה התורה קצבה, כמה פסחים ידחו את השבת בכל השנה. ואף כאן לא נתנה תורה קצבה כמה תינוקות ימולו בשבת. אמר רב חסדא. לעולם הברייתא שאמרה שכל הזבחים ששחטן בשבת לשם פסח. אם ראוי הן לפסח רבי יהושע פטר. כר"ש שאמר שאינו חייב עד שיהיה טרוד במצוה ועשה מצוה והיה לו מקום לטעות. תיפטר שהיה שם חבורה שעדין לא שחטה. כי רק כאשר היה טרוד במצוה ועשה מצוה והיה לו מקום לטעות פטר רבי יהושע. תנן, מי שהיו לו שני תינוקות, אחד למול בערב שבת ואחד למול בשבת. שכח ומל את של ערב שבת בשבת, חייב. אחד למול אחר שבת, ואחד למול בשבת. שכח ומל את של אחר שבת בשבת. ר"א מחייב חטאת, ורבי יהושע פטר. השתא כשמל של ראשון בשבת שלא עשה מצוה, פטר רבי יהושע. מל של שני בשבת שעשה מצוה מיבעיא? א"ר זעירא מילתי דרבי ינאי אמרה. מה שמודה רבי יהושע ברישא שחייב כשמל את של ערב שבת בשבת, והוא ששכח ומל את של שבת בע"ש. שלא ניתנה שבת להדחות. מל את של שבת בשחרית מהו? אמר רבי זעירא. סבר רבי ינאי פטור, שניתנה שבת להדחות. ר' אבא אמר חייב. שלא היה לו מקום לטעות. אם כך ליידיא מילה אמר ר' ינאי שקדם ומל של שבת בערב שבת. הרי אפילו קדם ומל את של שבת בשבת חייב? בא להודיעך היכן דרך התינוקות לחלף. שיותר מצוי שיחליפו בן יום ליום. על דעתיה דר' זעירא, מה דאמר רבי ינאי זה על דרבי מאיר. שסובר שאינו חייב אלא שמל של שבת בע"ש, אבל מל בשחרית דניתנה שבת להידחות אצלו פטור. אמר ר' מנא קומי ר' יוסי מה דאמר ר"ח כר"ש דבעינן בפסח שנשתייר חבורה שלא שחטו הפסח, ובתינוקות שנשתייר תינוק הצריך למול. ומה דאמר ר' ינאי כר"מ. דלר"מ בתינוקות אפילו מל בשחרית של שבת ג"כ פטור, ובפסח לא בעינן שנשתייר חבורה שלא שחטו. ומשיבין דבר לטעון שיש מחלוקת גם בפסח בין רבי מאיר לרבי שמעון בלי ראייה ברורה דאמרין דלר"מ לא בעינן שנשתייר חבורה, ולר"ש בעינן שנשתייר חבורה? אולי בפסח כיון שהוא דבר שאין לו קצבה, לכו"ע לא בעינן שנשתייר חבורה שלא שחטו, ורק גבי תינוקות לחוד הוא דאשכחן פליגין בין ר"מ ור"ש בשויר. אילו התנוקות ספיקות מה את עביד לון? כדבר שיש לו קצבה, או כדבר שאין לו קצבה? אין תעבדינון כדבר שיש לו קצבה. והוא שיהא שם תינוק אחר למול. אין תעבדינון כדבר שאן לו קצבה. אפילו אן שם תינוק אחר למול. אפשר שר"מ ס"ל דתינוקת הוי דבר שאין לו קצבה הלכך אפילו מל של שבת בשחרית ולא נשתייר תינוק אחד למול ור"ש ס"ל דהוי דבר שיש לו קצבה וצריך לשייר תינוק אחד שלא נימול. אבל בפסח דהוי דבר שאין לו קצבה לכו"ע, לא בעינן שיהא שם חבורה אחת שלא עבדה פסח וא"כ ל"ל לעשות פלוגתא בין ר"מ ור"ש בפסח. אמר רבי יוסה, מליהון דרבנן, עבדון לון כדבר שאין לו קצבה. והוא שיש שם תינוק אחר למול. איתא חמי[דף מה עמוד א], הקדים זמנו ומל של אחר השבת בשבת שלא עשה מצוה פטור. איחר זמנו ומל של ע"ש בשבת שעשה מצוה חייב? אמר רב הונא. חילופין היא מתניתין. דתני, אמר ר"ש לא נחלקו ר"א ור' יהושע על מי שהיה לו למול אחר שבת ומלו בשבת שחייב. ועל מי שהיה לו למול בע"ש ומלו בשבת שר"א מחייב חטאת ור' יהושע פטר. א"ר יוסי בי רבי בון, מן קושיי דמקשי לה רבי ינאי שאף הוא התקשה באותה קושיה אלא שהוא לא הפך את המשנה הוא אמר והוא ששכח ומל של שבת בע"ש. רב אדא בר אהבה אמר זו דברי ר"מ ור"ש. אבל לדברי רבי יוסי אפילו דבר שאין בעשייתן מצוה הואיל וטועה בו לשם מצוה פטור. רב אדא בר אהבה אמר. זו דברי ר"מ ור"ש. אבל לדברי רבי יוסי. אפילו דבר שאין בעשייתן מצוה. הואיל וטועה בו לשם מצוה, פטור. תנן, פירש, אינו חוזר אלא על ציצין המעכבין את המילה. אמר רבי יוחנן. לדברי ר' יוסה, אפילו פירש חוזר אפילו על ציצין שאין מעכבין את המילה. היי דין ר' יוסי? היי דתנינן תמן. ר' יוסי אומר. י"ט הראשון של חג שחל להיות בשבת. שכח והוציא את הלולב לר"ה, פטור אף שכבר יצא בנשילתו. מפני שהוציא ברשות. אף בסכין של

מילה? ואף במילה כן? ממה דאמר ר' יוחנן. לדברי רבי יוסי, אפילו פירש, חוזר אפילו על ציצין שאין מעכבין את המילה. הדא אמרה, אפילו בסכין של מילה כן, אפילו במילה כן

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ו הלכה ו

מתני': שחטו בשבת שלא לאוכליו ושלא למנויו, לערלים ולטמאים, חייב. לאוכליו ושלא לאוכליו, למנויו ושלא למנויו, למולים ולערלים, לטהורים ולטמאים, פטור. שחטו ונמצא בעל מום, חייב. שחטו ונמצא טריפה בסתר, פטור. שחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידן או שמתו או שניטמאו, פטור, מפני ששחט ברשות:

גמ': אמר רבי אלעזר, למי נצרכה? לר' מאיר. שאף שפטר ר"מ בשחט עגל שלמים לשם פסח אף שאן מקום לטעות, הכא בבעל מום שלא עשה מצווה חייב. **אתיא דרבי אלעזר כרבי שמעון בן לקיש**, כמה דרבי שמעון בן לקיש אמר, **שלא פטר ר"מ אלא בדבר שיש בעשייתו מצוה**, כן רבי אלעזר אמר, **שאינו פטור עד שיטעה בדבר שיש בעשייתו מצוה**. [דף מה עמוד ב] **דאין תימר לדר"מ אף בלא עשה מצווה פטור, ושנייא הכא שהוא בעל מום, ובעל מום אין דרכו להתחלף ולכן חייב. אי אפשר לאמר כך. שהרי עגל הרי אין דרכו להתחלף.** ואמר ר' אלעזר לדברי רבי מאיר אפילו עגל. א"ר יוסי, אפילו אין יסבור רבי אלעזר כרבי יוחנן שסובר שלדעת ר"מ אינו פטור עד שיהיה דבר שיש מקום לטעות בו אתיא היא. דאמר ר' יוחנן, בעל מום אין דרכו להתחלף, עגל דרכו להתחלף. **תנן, שחטו ונמצא טרפה בסתר פטור. משמע מכאן שאינו פטור אלא אם כן נצרכה לחלל מום פנימי שאנוס הוא.** הא בגלוי חייב. **למה שיהיה חייב על השחיטה אם היא היתה טרפה הרי נמצא מקלקל?** אמר רבי יוחנן, דר"ש הוא שסובר שהמקלקל בחבורה חייב. אבל לרבי יהודה כששחט את הטרפה הרי זה מקלקל ופטור. ר' יעקב בר אחא ור' אימי אמרו בשם רשב"ל, דר"ש הוא. אמר ר' חמא בר עוקבה בשם ר' יוסי בי ר' חנינה. המושך ידו מפסחו, גופו קרב שלמים ואן צורך שינתק לראיה ויפדה ויביא בדמיו שלמים. ר' יונה אמר, **אם הביאו לשלמים השלמים כשירים ומותרים באכילה.** ר' יוסה אמר, **השלמים פסולים שגופו פסול שכבר נדחה.** והא תנינן שחטו ונודע שמשכו הבעלים את ידן או שמתו או שניטמאו, פטור? אלו שהקשו סברין מימר פטור וכשר, פתרון ליה פטור ופסול. אמר ר' יסא בשם ר' יוחנן. אין לך פסח שגופו קרב שלמים, אלא שאבד ונמצא מאחר שכיפרו הבעלים שפקע ממנו שם פסח. והא תנינן פטור? סברין מימר פטור וכשר, פתרון לה פטור פסול. מתו הבעלים. שמואל אמר קרב שלמים. שכל שאמרו בחטאת מתה כגון חטאת שמתו בעליה, כיוצא בו בפסח גופו קרב שלמים. והא תנינן פטור? אלו שהקשו סברין מימר פטור פסול. פתרון לה פטור וכשר. **תנן שחטו ונודע שמשכו בעלים את ידהם ממנו פטור. קס"ד שנשאר רק אחד.** אמר רבי יסא בשם רבי יוחנן, דרבי יהודה היא, דתנינן תמן, אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי ר' יהודה, ור' יוסה מתיר. ואמר רבי יוחנן מודה רבי יהודה שאם עבר וזרק את הדם שהורצה. ר' זעירא בעא קומי רבי מנא, הן אשכחנן פטור. וסתם פטור פרוש פטור וכשר. ולמה מסתפקים לומר שאולי פסול? אמר ליה משום דתנינן הכא פטור. ותנינן תמן כשר. כך שאולי פטור פרוש פטור ופסול. [דף מו עמוד א] ועל כולם מתו הבעלים משכו ידהם או נטמאו היה רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר, תעובר צורתו ויצא לבית השריפה. רבי אלעזר בי רבי יוסי בעא קומי ר' יוסי. ניחא שמתו ושנטמאו אחר שחיטה שזה פסול במכשירים דם או בעלים ותעובר צורתו, אבל כשמשכו הבעלים את ידם, למה ימתין עד שתעובר צורתו? מה אנן קיימין? אם משכו ידהם ממנו כשהיה בחיים. וכי זה פסול מכשיר בבעלים? פסול בגופו הוא, שנשחט בלי בעלים. ופסול בגופו ישרף מיד. אם לאחר שחיטה. יש משיכה לאחר שחיטה? מכיון שמהתורה יש לו רשות למשוך, אן זה פסול הגוף, אלא פסול מכשיר הוא, וטעון עיבור צורה.

הדרן עלך פרק אלו דברים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ז הלכה א

מתני': כיצד צולין את הפסח? שפוד של רמון תוחבו מתוך פיו ועד בית נקובתו, ונותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו דברי ר"י הגלילי. ר"ע אומר, כמין בישול הוא, אלא תולין חוצה לו:

גמ': למה של רימון? א"ר חייה בר אבא, כל העצים בוצצין משקין, ושל רימון אינו בוצץ משקין. מה אנן קיימין? אם בלחין, אפילו של רימון בוצץ, אם ביבישין, אפילו כל העצים אינן בוצצין. אלא כיני, כל העצים אף כשיבישין מבחוץ פעמים שהם לחין מבפנים, רימון יבש מבחוץ יבש מבפנים. תני בשם ר' יודה אומר, צולה אותו בשפוד של מתכת. אמרו לו, והרי הוא רותח ומרתיח? אמר להן, כשם ששל עץ אינו נשרף, כך של מתכת אינו מרתיח. אמרו לו. לא דומה העץ למתכת. שהעץ חם מקצתו לא חם כולו, ושל מתכת חם מקצתו חם כולו. אית תניי תני, תוחבו מבית נקובתו עד שהוא מגיע לתוך פיו. על דעתה דהדין תנייה בריי, חוזר והופכו כדי שיזוב הדם דרך בית השחיטה. תנן ונותן את כרעיו ואת בני מעיו לתוכו דברי ר"י הגלילי. מה טעמה דר יוס הגלילי? והרי אן מקום לדם לזוב ונמצא מתבשל בדמו כיריך עבה עבד ליה ר"י הגלילי. או קרייא דרש. וגזרת הכתוב שאף אם הדם לא יזוב כך יש לעשות, דכתיב [שמות יב ט] ראשו על כרעיו ועל קרבו. [דף מו עמוד ב] מה נפק מביניהון? צליו כך בגדי של חולין. אין תימר כיריך עבה עבד ליה ר' יוסי הגלילי, כשר. אין תימר קרייא דרש דכתיב ראשו על כרעיו ועל קרבו, פסול. שלא התירה תורה אלא בפסח. חתך ממנו מקרבן פסח בשר וצליו בו. אין תימר כיריך עבה עבד ליה ר"י הגלילי כשר. אין תימר קרייא דרש דכתיב ראשו על כרעיו ועל קרבו, פסול. שלא התירה תורה שיהיו בתוכו, אלא ראשו וכרעיו. צליו בהבל של קדירה שהאש לא נוגעת בבשר, אין תימר כיריך עבה עבד לה ר"י הגלילי כשר, אין תימר קרייא דרש [שמות יב ט] ראשו על כרעיו ועל קרבו פסול. שלא התירה תורה אלא ראשו כרעיו וקרבו. לא כן תני [שמות יב ט] צלי אש ולא צלי קדירה? שני לה מה שאסרה הברייתא בנוגע בגופה של קדירה, וכאן הסתפקנו כשאינו נוגע בקדירה. ממה שניביא בהמשך, הדא אמרה שרבי יוסי קרייא דריש. הכל מודין בעליו שהוא סמוך כמו ועליו מטה מנשה מה מפליגין? בעל. אבא שאול אומר על המערכה, סמוך למערכה. ורבנין אמרין על המערכה על גגה של מערכה. אתיא דאבא שאול כרבי עקיבה שאמר שתולה ראשו וכרעיו ביצדו, ודרבנין כרבי יוסי הגלילי שאמר שנותן ראשו וכרעיו עליו ממש. תנן התם. כיצד מסדרים את לחם הפנים? נותן שש חלות לסדר זה ושש לסדר זה. נתן שמונה לזה וארבע לזה. או שעשה ג' סדרים ארבע בכל אחד, לא עשה כלום. רבי אומר. אפילו עשאן שני סדרין של ארבע עשרה שבעה שבעה, רואין את העליונות כאילו אינן, והתחתונות כשרות. ואם על פרושו על ממש ונותן את הבזיכים על הלחם, למה אן כאן חציצה? אמר ר' יוסי בי רבי בון בשם רבי יוחנן. רבי ואבא שאול בשיטת רבי מאיר בשולחן. שהשלחן ארכו י"ב טפחים ורחבו ששה. לחם הפנים ארכן עשרה ורחבן חמשה. נותן אורכו כנגד רחבו של שלחן, וכופל טפחיים מכאן וטפחיים מכאן, ורחבו כנגד ארכו, נמצא שני סדרים תופסים עשרה טפחים ונשתירו טפחיים ריוח באמצע. ושם היו נותנין הבזיכין דעל בסמוך משמע. צורת הצליה של קרבן פסח תוך בר היה נקרא שהחלקים הפנימים בחוץ דברי רבי טרפון. רבי ישמעאל אומר מקולס, אתיא דרבי טרפון כרבי עקיבה ודרבי ישמעאל כרבי יוסי הגלילי. דתני רבי יוסי הגלילי אומר. אי זהו גדי מקולס? [דף מז עמוד א] כולו צלי, ראשו על כרעיו ועל קרבו בתוכו. שלק מקצת או בישל מקצת, אין הגדי מקולס. מכניסין גדי מקולס בלילי יום טוב הראשון של חג סוכות, וביום טוב האחרון של פסח. מכניסים עגל מקולס בלילי יום טוב הראשון של פסח, אבל לא גדי מקולס. תני אמר ר' יוסה. תודוס איש רומי הנהיג את אנשי רומי שיהו אוכלין גדיים מקולסין בלילי פסחים. שלחו חכמים ואמרו לו. אילולא שאת תודוס, לא היינו מנדין אותך?. מהו תודוס מה גדולתו? אמר רבי חנניה, דהוה משלח פרנסתהון דרבנין. וכי לא נמצאת מביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ? שכל המביא את הרבים לידי אכילת קדשים בחוץ, צריך נידוי. אמר רבי יוסה בי רבי בון בשם רב, ממה שאסרו גדי מקולס אף שאינו אומר שזה לשם פסח, ק"ו שאסור באמירה. זאת אומרת שאסור לאדם לומר לחבירו, הא לך את המעות, וצא וקח לך בהם בשר לפסח. אבל אומר הוא לו, הא לך את המעות הללו וצא וקח לי בהם בשר לצלות. רבי אימי בעי, גרף את התנור וצליו בו מהו? אמר רבי ירמיה, מה צריכה ליה? כרבי יוסי הגלילי שהרי אף כרעיו אינם נצלים אלא מחום בשר הגדי שהתחמם מהאש, ברם כרבי עקיבה,

פשיטה ליה **שפסול**. א"ר יוסי, ואפילו כרבי עקיבה צריכה ליה, שהרי משל גחלים לאויר התנור נצלה לחצי שעה. גחלים לאויר העולם נצלה לשעה מכאן שאף התנור לוקח חלק בצליה ואעפ"כ התורה התירה. מה בין נצלה מקצתו מחמת התנור, מה בין נצלה כולו מחמת התנור? אמר ר' יוסה בי רבי בון. תנור אינו מועיל לגחלים כלום. אינו אלא **מכנס את ההבל, לכן** בשעה שהגחלים באויר התנור נצלה לחצי שעה, בשעה שהגחלים לאויר עולם נצלה לשעה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ז הלכה ב

מתני': אין צולין את הפסח לא בשפוד ולא באסכלה, אמר ר' צדוק, מעשה ברבן גמליאל שאמר לטבי עבדו, צא וצלה לנו את הפסח על האסכלה. נגע בחרסו של תנור, יקלוף את מקומו. נטף מרוטבו על החרס וחזר אליו, יטול את מקומו. נטף מרוטבו על הסולת, יקמוץ את מקומו:

גמ': **תנן, אין צולין את הפסח לא בשפוד ולא באסכלה. מ"ט? דכתיב** [שמות יב ח] **צלי אש. צלי אש ולא צלי שפוד ולא צלי קדירה ולא צלי אסכלה ולא צלי מתכת ולא צלי כל דבר.** כתיב [ויקרא יג כד] **מכות אש יכול מיררת** שפצע הכויה עדין לח מלשון ריר ת"ל והיתה מחית המכוה, אם מחית המכוה [דף מז עמוד ב] יכול עד שתעשה צלקת? תלמוד לומר מכות אש. הא כיצד? חיתה ולא חיתה. וכן הוא אומר למטן צרבת המכוה היא. מה שיעור? עד שתקרום כקליפת השום. **ותנן התם. מכות אש. אין לי אלא שנכוה באש. נכוה בגחלת, ברמץ, בסיד רותח, בגפסיס רותח וכל דבר הבא מן האור, לאיתווי חמי האור, מניין? תלמוד לומר מכות המכוה ולא כתוב אש ריבה. אלמא אפילו נכוה ברמץ שהוא חם מחמת האש נקרא מכות אש. והכא הוא אומר הכין שרק אם נצלה ישירות מהאש נקרא צלי אש? אמר ר' אלעזר. תמן כתיב צלי אש. וכתיב כי אם צלי אש. שנה עליו הכתוב לעכוב. ברם הכא כתיב והיתה מכות המכוה, מכל מקום. אמר ר' שמואל בר אבודמא. תמן כתיב חזקה זאת חוקת הפסח וכתיב **תורה** תורה אחת יהיה לכם מעכב. הכא מאי אית לך? **תנן, מעשה ברבן גמליאל שאמר לטבי עבדו, צא וצלה לנו את הפסח על האסכלה. ולית לרבן גמליאל שצלי אש מעכב? ואך הוא מתיר ע"ג אסכלה?** אית ליה בפסח מצרים **שצלי אש מעכב דכתיב ואכלו את הבשר בלילה הזה** במצרים **צלי אש. ואין פסח הדורות צריך שיהיה צלי אש.** א"ר יוסי בי רבי בון, **לר"ג אף לדורות צלי אש מעכב. אלא רבן גמליאל עבד תולדות אש כאש, ורבנין לא עבדין תולדות אש כאש. ורבן גמליאל חלוק על חכמים ועושה הלכה כיוצא בו? אילו אמר לא תאכלו ממנו כי אם צלי אש, ולא נאמר אל תאכלו ממנו נא. הייתי אומר היבהבו וצליין מותר. הוי צורך הוא שיאמר נא. או אילו אמר לא תאכלו ממנו כי אם צלי אש, ולא אמר ובשל. הייתי אומר שלקו וצליין יהא מותר. הוי צורך הוא שיאמר ובשל. או אילו אמר, אל תאכלו ממנו כי אם צלי אש, ולא אמר מבושל, הייתי אומר בישלו וצליין יהא מותר. הוי צריך הוא שיאמר נא, וצריך הוא שיאמר בשל, וצריך הוא שיאמר מבושל. אכל כזית נא מבע"ל. אית תניי תני חייב, ואית תניי תני פטור. מאן דאמר חייב, דכתיב אל תאכלו ממנו נא, מכל מקום. ומאן דאמר פטור. דכתיב לא תאכל ממנו נא כי אם צלי אש. בשעה שהוא בקום אכול צלי, הוא בבל תאכל נא. בשעה שאינו בקום אכול צלי, אינו בבל תאכל נא. שבר בו עצם מבעוד יום, אית תניי תני חייב, אית תניי תני פטור. מאן דאמר חייב דכתיב [שמות יב מו] ועצם לא תשברו בו, מכל מקום. ומאן דאמר פטור, בשעה שהוא בקום אכול צלי הוא משום ועצם לא תשברו בו. **בשעה שאינו בקום אכול צלי, אינו משום ועצם לא תשברו בו.** נגע בחרסו של תנור יקלוף את מקומו. פסול גוף הוא, ונשרף מיד. נטף מרוטבו על החרס יקמוץ את מקומו, פסול מכשיר הוא, וטעון עיבור צורה. נטף מרוטבו על הסולת, יקמוץ את מקומו. אמר חיה בר אחא בשם רבי שמעון בן לקיש [דף מח עמוד א] הדא דתימא ברותחת, אבל בצוננת מותר. מ"ט? א"ר אלעזר, לא אמרה התורה הוא לא יצלה את אחרים, אלא הוא לא יצלה מחמת אחרים****

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ז הלכה ג

מתני': סכו בשמן של תרומה, אם חבורת כהנים יאכלו, אם של ישראל, אם חי ידיחנו, אם צלי יקלוף את החיצון. סכו בשמן של מעשר שני, לא יעשנו דמים עם בני חבורה, לפי שאין מוכרין מעשר שני בירושלים:

גמ': **תנן**, סכו בשמן של תרומה. לא אמר אלא סכו, הא אם טיבלו אסור שכיוון שבלע הרבה הוה כמבושל. **חד** בר נש בישל תרנגולתא בשמן שריפה. אתא שאיל לרבי ביסנא, אמר ליה, אזל שולקה שבבישול במים רותחים הרבה זמן יצוף השמן שנבלע, וי"א מלשון סלקה, שהיא נאסרה ואן לה תקנה **תנן לפי שאן מוכרין מעשר שני בירושלים**, כיני מתניתא, אין פודין מעשר שני בירושלים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ז הלכה ד

מתני': חמשה דברים באין בטומאה ואין נאכלין בטומאה. העומר, ושתי הלחם, ולחם הפנים, וזבחי שלמי ציבור, ושעירי ראשי חדשים, הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה, שלא בא מתחילתו אלא לאכילה:

גמ': וכל קרבנות ציבור אינן באין בטומאה? לא אתא אלא מימיר לך **אלא אלו שאף** על פי שהן באין בטומאה, אינן נאכלין בטומאה. בין כמאן דאמר הלחם עיקר, בין כמאן דאמר כבשים עיקר. ארבעה אנון **ששתי הלחם וזבחי שלמי ציבור באין יחד. ולמה אמר חמשה? תנייה חש לון הן לר"ע שאמר שהלחם עיקר ולכן מנה אותו. והן לשיטת ר"ש שהכבשים עיקר ומנה אותם ולכן תניתון חמשה.** אית תניי תני, כלהום למדין מן הפסח, אית תניי תני, כל א' ואחד למד במקומו. מאן דאמר כולהון למידין מן הפסח. מה מועדו שנאמר בפסח ויעשו את הפסח במועדו דוחה את הטומאה. אף מועדו שאמר בכולן וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל דוחה את הטומאה. מ"ד כל אחד ואחד למד ממקומו מנין ליה? **אתיא** כהדא דתני, רבי אומר. מה ת"ל [ויקרא כג מד] וידבר משה את מועדי ה'. לפי שלא למדנו, אלא על הפסח והתמיד שידחו את השבת, שנאמר בהם במועדו. שאר כל קרבנות ציבור מניין? ת"ל [במדבר כט לט] אלה תעשו לה' במועדיכם. **ועדיין** לעומר ולקרב עמו, ולשתי הלחם ולקרב עמהן לא שמענו שאינם מזכרים שם. וכשהוא אומר וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל, קבען חובה, שכולם יבואו בטומאה. **ולמה לא נאמר שכשם** שהן באין בטומאה, כך יהוא נאכלין בטומאה? גזירת הכתוב הוא [דף מח עמוד ב] **דכתיב** [ויקרא ז יט] והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל. **אם כך**, יאמר אף בפסח כן? שנייה היא **קרבן פסח**. שלא בא מתחילתו אלא לאכילה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ז הלכה ה

מתני': ניטמא הבשר והחלב קיים, אינו זורק את הדם. ניטמא החלב והבשר קיים, זורק את הדם. ובמקדשין אינו כן, אלא אף על פי שניטמא הבשר והחלב קיים, זורק את הדם:

גמ': ודלא כר' נתן, דר' נתן אמר, יוצאין בזריקה בלא אכילה. מ"ט? **דכתיב** [שמות יב ו] ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים. אותו בלשון יחיד, אף על פי שאין שם אלא פסח אחד, כולהון יוצאין בזריקה אחת. ואיפשר כזית לכל אחד ואחד? מכאן שאכילה אינה מעכבת. **בשאר מקדשין פשיטא הדא** מילתה, שאם ניטמא הבשר והאימורים קיימים זורק את הדם על האימורים, ניטמא האימורים והבשר קיים זורק את הדם על הבשר, ניטמא הבשר ואבדו האימורים מהו? האם הציץ מרצה גם על אכילת אדם, או רק על אכילת מזבח. א"ר שמי, **ההן קומץ של העומר שאמרנו שבא בטומאה ואינו נאכל. הרי שם יש רק שירים טמאים ואן אימורים**, לא כמו שניטמא הבשר ואבדו האימורים הוא? **ואת אמר מקטיר את**

הקומץ, אופי הכא זורק. אמר רבי. **אן מכאן ראייה. כי אולי הברייתא במנחות תיפתר כרבי אליעזר.**
 דר' אליעזר אמר, אף על פי שאין שירים יש קומץ. ולשיטתן זורקים דם אע"פ שאין בשר ואין אימורים. והשאלה שלנו לפי שיטת
 רבי יהושע. בא בטומאת עובדין כהנים מהו? האם הבשר יהיה מותר באכילה לטמאים? היך עבידה?
הרי אם הכהנים טמאין גם הבשר נטמא?, כגון ששחטו אותו כהנים בעלי מומין שכשרים
 לשחיטה, וזרקו אותו כהנים טמאין. א"ר הילא ל"ק דכתיב[ויקרא ז יט] והבשר אשר יגע בכל טמא לא
 יאכל. והרי לא נגע בו טמא והבשר טהור. וכתוב, והבשר כל טהור יאכל בשר. והרי יש כאן טהורים
 ישראל בעלי הקרבן שיאכלוהו בטהרה. רבי זעירא אמר. מאחר שאילו הפסח הבא בטומאה נאכל בטומאה.
אף הכא כמי שבא בטומאה דכיוון דהותר טמאת אימורים שהכהנים המקטירים טמא, הותר
הבשר באכילה לטמאים. ויידא והיק אמר רבי זירא כך? דאמר רבי שמואל רבי זעירא בעי, בא
 בטומאת הדם היך עבידא? מאחר שבקרבן יחיד אם נטמא הדם, אין מתירין לו לזרוק, וכאן היתרו,
 יחשב כמי שבא בטומאה ופסח הבא בטמאה נאכל בטמאה? או מאחר שבקרבן יחיד שנטמא
 הדם, אילו עבר וזרק הורצה. שהציץ מרצה על הדם הטמא. בקרבן פסח כמי שלא בא בטומאה
 ויאכל בטהרה? נישמענה מן הדא, דא"ר הושעיה כתיב[שמות כח לח] ונשא אהרן את עון הקדשים
 [דף מט עמוד א] עון הקרבים אם נטמא הקרבן ולא עון המקריבים אם נטמא כהן. הפריש בין קרבים ליחיד
 למקריבים ליחיד, ובין קרבים לציבור למקריבים לצבור. הקרבין ליחיד. אם יש לו בהמה אחרת, אומרין
 לו הבא. ואם לאו, אין מתירין לו לזרוק את דמו. עבר וזרק הורצה. המקריבים ליחיד, בין שיש לו בין
 שאין לו לא הורצה. ומכאן למד רבי זעירא שאם בקרבן פסח הורצה, זה רק משום שבא בטומאה ומותר לאכול את הבשר בטמאה.
 הקריבין לצבור אם יש אומרים לו הבא. ואם לאו מתירין לו לזרוק בתחילה. המקריבין לצבור, בין שיש
 לו בין שאין לו, עבר וזרק הורצה. **תנן, הפסח שבא בטומאה נאכל בטומאה, שלא בא מתחילתו**
אלא לאכילה. אמר רבי אלעזר, מתניתא בבא בטומאה משעה ראשונה שחב ציבור היו טמאים בשעת שחיטה,
 אבל אם בא בטהרה ונטמא, אינו נאכל בטומאה. היאך עבידה? שחטו בטהרה ונטמא הציבור, יזרק הדם
 בטהרה, ואל יאכל הבשר בטומאה. אמר רבי אילא בשם רבי יוחנן, רבי נתן היא, דרבי נתן אמר,
 יוצאין בזריקה אף בלא אכילה. שחטו בטהרה ונטמא הדם והציבור, יזרק הדם בטומאה ואל יאכל
 הבשר בטומאה. מ"ט? אמר רבי ירמיה בשם רבי יוחנן, מפני מראית העין, שלא יאמרו ראינו פסח
 בא בטהרה ונאכל בטומאה, ויבואו להתיר גם בנטמא אחר זריקה לאכל הבשר, וזה אסור גם
 לדעת רבנן. מעתה לא יזרק הדם בטומאה, שלא יהו אומרים, ראינו פסח שבא בטהרה ונזרק
 בטומאה? הא סופך מימר, דר' נתן היא שזרק אפילו שאן הבשר נאכל. מודה רבי נתן שאם שחטו
 לחולה ולזקן שהוא פסול. שצריך שיהיה ראוי לאכול. מודה רבי נתן בחבורה שנטמא עובד הכהן שלה, שהן
 נדחין לפסח השני. מודה רבי נתן בחבורה שנמצאת יבולת בעורה שהן נדחין לפסח השני, שהיה
 הקרבן פסול מתחילה. כדתנן, חמש חבורות שנתערבו עורות פסחיהן ונמצאת יבולת בעורה של
 אחת מהן, כולהון יצאו לבית השריפה, ופטורין מלעשות פסח שני. שחטו בטהרה ונטמא הציבור,
 יזרק הדם בטהרה ואל יאכל הבשר. סברי מימר, דרבי נתן היא שסובר אן אכילה מעכבת [דף מט
 עמוד ב] תיפתר דברי הכל, במיטמא בספק קבר התהום. שדווקא בטמאה ודאית אמרה תורה שאם
 רוב קהל טמא יאכל בטמאה. ואם מיעוט ידחו לפסח שני. אבל בספק, לכ"ע לא יאכל בטמאה
 שמא רק מיעוט נטמא. ולא ידחו לשני שמא הרוב נטמא. רבי יוחנן ורבי ישמעאל אמרו בשם רבי
 יהושע. כתוב אחד אומר [במדבר יח יז] אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז, את דמם תזרוק על
 המזבח ואת חלבם תקטיר וגו' וכתוב בתריה ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין, וכתוב
 אחד אומר [ויקרא יז ו] וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' פתח אהל מועד, והקטיר החלב לריח ניחח
 לה' ולא מזכר בשר. עד שיהא שם או בשר לאכילה, או אימורין להקטר. תמן תנינן, נטמא שיריה, נשרפו
 שיריה, אבדו שיריה, כמידת רבי אליעזר שזורקים דם אף שאן בשר כשיריה, וכמידת רבי יהושע פסולה. שלא
 נתן את הקמץ בכלי שרת, פסולה. רבי ישמעאל מכשיר. הקטיר קמצו פעמים, כשיריה שבקומץ יש שיעור שני זתים
 כך שבכל הקטרה יש כזית. על דעתיה דרבי אליעזר, אם אין דם אין בשר, אך אף על פי שאין בשר יש דם. אם
 אין קומץ אין שיריים, אך אף על פי שאין שיריים יש קומץ. על דעתיה דר' יהושע אם אין דם אין בשר,
 אם אין בשר אין דם. אם אין קומץ אין שיריים, אם אין שיריים אין קומץ. והתנן, העומר ושתי הלחם
 באים בטומאה אף על פי שאין שיריים, לפי שאין הציץ מרצה על האכילות אלא על הקומץ ועל
 האימורים הנקטרים ולא על הבשר, ואך באים בטומאה? א"ר מנא, תיפתר כר' אליעזר. דרבי

אליעזר אמר, אף על פי שאין שיריים יש קומץ. א"ר יוסה בי רבי בון, רב ורבי יוחנן תריהון אמרין, מודה רבי יהושע שאם עבר וזרק את הדם, שהורצה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ז הלכה ו

מתני': ניטמא קהל או רובו, או שהיו הכהנים טמאים והקהל טהור, יעשו בטומאה. ניטמא מיעוט הקהל. הטהורין עושין את הראשון, והטמאין עושין את השני:

גמ': מאן תנא **דבעין דווקא** רוב? ר"מ, גבי פר העלם דבר של ציבור. דתני ר"מ אומר, היא מחצית כל השבטים שש שבטים. היא מחצית כל שבט ושבט ובלבד **שיהו רוב הקהל**. ר' יודה אומר [דף נ עמוד א] חצי כל שבט ושבט ובלבד רוב. שבטים שלימים. **אפילו** שבט אחד גורר כל השבטים. שר"מ אומר כל השבטים קרויים קהל, ור' יודה אומר כל שבט ושבט קרוי קהל, מה נפק מביניהון? גרירה. ר"מ אומר, אין שבט אחד גורר כל השבטים. ר' יודה אומר שבט אחד גורר כל השבטים. אתיא דר' יודה כר"ש, כמה דר"ש אמר, שבט אחד גורר כל השבטים. **כן רבי יודה אומר**, שבט אחד גורר כל השבטים, **אף על גב דרבי יודה אמר, שבט אחד גורר כל השבטים**, מודה הוא שאן שאר השבטים נגרים עד שתהא הוריה מלשכת הגזית, אבל אם שגו בהוראת ב"ד של אותו שבט, אן שאר השבטים צריכים להביא קרבן. א"ר יוסה, טעמא דהן תנייה **דכתיב** [דברים יז י] מן המקום ההוא אשר יבחר ה'. מה טעם דר' יודה? **דכתיב** [במדבר טו כו] ונסלח לכל עדת בני ישראל. **מכאן שכולם צריכים להביא כפרה**. מה טעמא דר"ש? **דכתיב** [במדבר טו כו] כי לכל העם בשגגה. **עד שרוב העם יחטא ולא די בשבט אחד**. מה מקיים ר"ש טעם דר' יודה? ונסלח לכל עדת בני ישראל, פרט לנשים ולקטנים **שאינם נמנים לרוב** נסלח להוציא קטנים שאינם צריכים סליחה. בני ישראל ולא בנות ישראל. מה מקיים ר' יודה טעם דר"ש? כי לכל העם בשגגה. פרט לשתחילתה בזדון וסופה בשגגה. **אמר** ר' אבון בשם ר' בנימין בר לוי, קרייא מסייע למ"ד כל שבט ושבט קרוי קהל. **דכתיב** [בראשית לה יא] גוי וקהל גוים יהיה ממך. **ועדיין** לא נולד בנימין. א"ר חיה בר אבא, כשם שהן חולקין כאן, כך הם חולקין בטומאה. דתני, היה הציבור חציים טהורין וחצין טמאים. הטהורין עושין את הראשון והטמאים השני, דברי ר"מ. ר' שמעון אומר, הטהורין עושין לעצמן והטמאין עושין לעצמן. אמרו לו, אין הפסח בא חצין. אלא או כולם יעשו בטהרה, או כולם יעשו בטומאה. מנו אמרו לו? ר' יודה [דף נ עמוד ב] דתנינן תמן, נטמאת אחת מן החלות, או אחד מן הסדרים. ר' יהודה אומר, שניהם יצאו לבית השריפה, שאין קרבן ציבור חלוק. וחכמים אומרים, הטמא בטומאתו, והטהור יאכל. ר' יוסה בי ר' בון **אמר** בשם ר' יוחנן, מני אמרו לו? חכמים שהן כשיטת ר' יהודה **שקרבן ציבור אינו חלוק** אבל קרבן פסח מחצה יעשו בטהרה ומחצה בטומאה. **איתמר**, היה הציבור חציים טהורין וחצין טמאים. הטהורין עושין את הראשון והטמאים השני, דברי ר"מ. על דעתיה דרבי מאיר, ההן מחצה על מחצה, מה את עבד ליה? **כרוב או מיעוט?** אין תימר כרוב, הטמאין אין עושין את השני. **שהרי יש מחצה טמאים שהם כרוב, ורוב אינו נדחה לשני. אין תימר כמיעוט**, טהורים אינן עושין את הראשון. **שהרי מחצה טהורים כמיעוט טהורים, ואן עושים בטהרה. אמר רבי יוסה, לא אמרה תורה שמיעוט טהורים אינן עושים את הראשון, ולא אמרה תורה שרוב טמאים אינם עושים את השני. לא אמרה תורה אלא שרוב טמאים לא ידחו לפסח שני. איתמר ר' שמעון אומר, הטהורין עושין לעצמן והטמאין עושין לעצמן. אמרו לו רבי יהודה לר"ש אן קרבן ציבור חלוק. על דעתיה דרבי יודה, ההן מחצה על מחצה מה את עבד ליה? **אמר** רבי אבא משם רב, מטמאין אחד בשרץ. שמואל אמר, משלחין אותו לדרך רחוקה. אתיא כמאן דאמר, היחיד מכריע על הטומאה. ברם כמ"ד אין היחיד מכריע על הטומאה, משלחין שנים. דרב כר"א, כמה דא"ר אלעזר, היה הציבור מגעי נבילות, מגעי שרצים, עושים בטומאה, וחכמים אומרים אן עושים בטומאה עד שיהיו טמאי מת. שאין שם מים לטבול. אבל אם יש מים לטבול, אינן עושין בטומאה. א"ר אלעזר, הבא בטומאת כלי שרת, הבא בטומאת ידים, הבא בטומאת סכינין, הוא כמו פסח **הבא בטומאה**. היה ציבור שלישי זבין, שלישי טמאין, שלישי טהורין. **אמר** ר' מנא בשם חזקיה, זבין וטמאין רבין על הטהורין, ועושין בטומאה. וזבין אינן עושין, לא הראשון ולא את השני. א"ר זעירא [דף נא עמוד א] הזב עשו אותו כמומר **שעשה במזיד** ולא מתוך ששמע מב"ד וטעה בהורייה, כמה דתימר תמן, מומר בהורייה, אינו לא מעלה ולא מוריד למנין**

רב קהל אוף הכא הזב אינו לא מעלה ולא מוריד. בני חבורה שנטמא אחד מהן ואין ידוע איזהו, צריכין לעשות פסח שני. ציבור שנטמא אחד מהן ואין ידוע איזהו, ר' זעירא אמר, יעשו בטומאה. תני ר' הושעיה, יעשו כספיקן. כאילו הם טהורים שלא יטמאו ולא יצרפו טמאים אחרים אליהם. לא מסתברא דא אלא כהדא דתני ר' הושעיה שיעשו כאילו הוא טהור ולא יאכלו בו הטמאים שהרי רק אחד נטמא. שלא לענוש ליחיד כרת אם יאכל בטומאה משום טמא שאכל קדש. אמר רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש, להורייה פר העלם דבר של ציבור שאם רוב הקהל עשו על פי הוראת ב"ד הגדול שטעו הילכו אחר ישיבת ארץ ישראל. לטומאה הילכו אחר רוב נכנסין לעזרה. מה? בכל כת וכת משערין, או אין משערין אלא כת הראשונה בלבד? אמר רבי יוסה ברבי בון. עד שהן כלל ישראל מחוץ לעזרה הן משערין עצמן. א"ר יהושע בן לוי, להוראה הילכו מלבוא חמת עד נחל מצרים. אמר רבי תנחומא בשם ר' חונה, טעמא דר' יהושע בן לוי דכתיב[מלכים א ח סה] ויעש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו קהל גדול, מלבא חמת עד נהר מצרים. מכאן שרק יושבי הארץ נקראים קהל

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ז הלכה ז

מתני': הפסח שנזרק דמו ואח"כ נודע שהוא טמא, הציץ מרצה. נטמא טומאת הגוף הבעלים, אין הציץ מרצה. מפני שאמרו, נזיר ועושה פסח, הציץ מרצה על טומאת הדם, ואין הציץ מרצה על טומאת הגוף. נטמא טומאת התהום, הציץ מרצה:

גמ': תנן, הציץ מרצה על טמאת הדם. מתניתא בשנטמא משירד הדם לאורו של כלי המזרק, אבל אם נטמא עד שהוא מלמעלן, נעשה כמקבל מים. תנן, נטמא בטמאת התהום הציץ מרצה. מניין לספק קבר התהום שנזיר ועושה פסח אינם נפסלים בכך לפי שהציץ מרצה? אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבנין, דכתיב [במדבר ט י] או בדרך רחקה לכם, מה דרך בגלוי, אף כל דבר שהוא בגלוי, יצא קבר התהום שאינו בגלוי. עד כדון עושי פסח. נזיר מניין? אמר רבי יוחנן בשם רבי, דכתיב [שם ו ט] וכי ימות מת עליו, מה עליו שהוא בגלוי, אף כל דבר שהוא בגלוי, יצא קבר התהום שאינו בגלוי. ציבור שנטמא בספק התהום, מהו שירצה עליו הציץ והבשר יותר באכילה? קל וחומר. מה אם היחיד [דף נא עמוד ב] שהורעת כוחו בטומאה ידועה שנדחה לשני, ייפיתה כוחו בספק קבר התהום. ציבור שייפיתה כוחו בטומאה ידועה, אינו דין שייפיתה כוחו בספק קבר התהום? קל וחומר פירכה הוא, שהרי קל שאת מיקל ביחיד, יגרום שאת מחמר בציבור. קל שאת מיקל ביחיד, שאם לאחר זריקה נתוודע לו שנטמא בטמאת תהום לפני זריקה, יעשה כמי שנטמא לאחר זריקה בשביל שלא ידחה לפסח שני. אם תנהג כך גם בציבור, נמצא את מחמיר עליו בצבור. כיוון שאם נאמר שאם נתוודע לו לאחר זריקה שנטמא קדם זריקה, יעשה כמו שנטמא לאחר זריקה, לא יאכל הבשר. כמו ציבור שנטמא אחר זריקת הדם. והוא הדין גבי נזיר. קל שאת מיקל בנזיר טהור, שאם נתוודע לו לאחר זריקה שנטמא לפני זריקה, יעשה כמי שנטמא לאחר זריקה, שלא יביא קרבן טומאה ויסתור נזירותו. אם תנהג כך גם בנזיר טמא, נמצא את מחמיר בנזיר טמא, כיוון שאם נאמר שנטמא ונסתור, שמיא קרבן טומאה זריקה, יעשה כמי שנטמא לאחר זריקה. הרי נעשה כמו שנטמא וחזר ונטמא, שמיא קרבן טומאה על כל אחד ואחד. כהדא דתנא, נטמא וחזר ונטמא, מביא קרבן טומאה על כל אחד ואחד. עובד כהן של פסח מהו שירצה עליו הציץ אם נטמא טמאת תהום? קל וחומר, ומה אם הבעלים שהורעתה כוחן בזקן ובחולה שאם אינם יכולים לאכול הקרבן פסול. ייפיתה כוחן בספק קבר התהום. עובד שייפיתה כוחו שעבודתו כשרה בזקן ובחולה. אינו דין שתייפה כוחו בספק קבר התהום? לא אם אמרת בבעלים, שייפיתה כוחן בשאר כל הטמאות שבשנה, שהרי טמאים משלחים קרבנותם ואוכלים לערב. תאמר בעובד שהורעתה כוחו בשאר כל הטמאים שבשנה? הואיל והורעת כוחו בשאר כל הטמאות של כל השנה, תורע כוחו בטמא מת בפסח. מיי כדון? אמר ר' נחמן בשם ר' מנא, כתיב או בדרך רחוקה לכם. לכם בלשון רבים, בין לו בין לעובד שלו. עד כדון עושי פסח, נזיר מניין? אמר ר' יוסה בשם רב חסדא, הוינן סברין מימר שהציץ לא ירצה, כיוון דילפינן היתר טמאת תהום בנזיר מדכתיב, כי ימות מת עליו, עליו ולא על העובד שלו. מן מה דתני, היא נזיר היא עושה פסח דתנן נזיר ועושה פסח הציץ מרצה. הדא אמרה מה דנפל לדין נפל לדין. איזהו קבר תהום? המת

שנקבר בקש ובתבן ובעפר ובצורות, אבל אם נקבר במים ובאפילה ובנקיקי הסלעים, אינו עושה קבר התהום. כללו של דבר, כל שאי את יכול עשוי לפנותו, עושה קבר תהום. וכל שאת יכול לפנותו, אינו עושה קבר התהום. וקש ותבן אין את יכול לפנותו? אם כך מתניתא דלא כרבי יוסי, דרבי יוסי אמר [דף נב עמוד א] תבן וביטלו בטל אבל בסתם אינו בטל לפי שהוא עומד להתפנות. אמר רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא, דברי הכל היא. מה דאמר רבי יוסי שסתם תבן לא בטל, בשביל בעפר והכינו לבין. אבל תבן בלא עפר, גם לרבי יוסי אפילו בסתם בטל. כדתי, יש תבן שהוא כעפר ויש עפר שהוא כתבן. תבן שאין את עתיד לפנותו הרי הוא כעפר. עפר שאת עתיד לפנותו הרי הוא כתבן. תנן התם, חריץ שבין שתי חצירות, עמוק עשרה ורחב ארבעה. מערבין שנים ואין מערבין אחד, אפילו מלא קש או תבן. דבית ר' ינאי אמרו. חיפהו לחריץ במחצלות, ביטל. איתא חמי. מילהו מחצלות, לא ביטל. חיפהו מחצלות ביטל? והדברים נדחו מילהו חריות ענפי דקל צריכה. רבי זריקן ורבי אמי אמרו בשם ריש לקיש. אפילו רוק הוה סתימא לשעתו וממעט את החריץ. איזהו קבר התהום? כל שאין אדם זוכרו. וחש לומר שמא אחד בסוף העולם יודע? ואן לומר שאף אם ידע שמא כבר מת, שכן חזקת החי כחי. תיפתר שמצאו קמצועין מרוצץ שקרוב לודאי שנפל עליו הגל בפתע ואיש לא הכיר בו. תני אין לך עושה קבר תהום אלא המת בלבד. הא נבלה לא? והא ק"ו הוא, מה אם המת שמטמא באהל עושה קבר תהום. נבלה שאינה מטמאה באהל, אינו דין שתעשה קבר התהום? לאי זה דבר נאמר, אין לך דבר עושה קבר תהום אלא המת בלבד? להוציא משכב ומושב טומאת זיבה. מלמד שאן שוחטין על זב אפילו זב קטן אף שאינו מחוסר כיפורים בשביעי שלו שמא יראה ויסתור אף שזה כטמאת תהום שהרי אן אדם בעולם שידע שיראה ויטמא למפרע. תמן תנינן, כל הזבחים שקיבל דמן, זר, אונן, וטבול יום, מחוסר בגדים, מחוסר כיפורים, ושלא רחוק ידים ורגלים, ערל, טמא, יושב, עומד על גבי כלים על גבי בהמה על גבי חבירו, פסל. דרומאי אמרו, בטמא טומאת זיבה וטומאת צרעת אן קיימין, אבל בטמא מת אינו מחלל. מאחר שהותר מכלל טומאה לרבים בפסח. מתיב ר"ש בן לקיש לדרומאי. מה אם הבעלים שייפיתה כוחן בשאר כל הטמאות שבשנה שטמא שולח קרבנותיו, הורעתה כוחן בטמא מת בפסח שאם שחט על טמא הקרבן פסול. עובד כהן שהורעתה כוחו בשאר טמאות של כל השנה, אינו דין שתורע כוחו בטמא מת בפסח? ועוד ששנה רבי, הציץ מרצה על טומאת הדם, ואין הציץ מרצה על טומאת הגוף אף של כהן. אין תימר, בטמא טומאת זיבה וטומאת צרעת אן קיימין [דף נב עמוד ב] לית יכיל. דתנינן, שבטמאת הגוף רק מטמא טומאת תהום, הציץ מרצה. והרי אן הציץ מרצה אלא על טמאת תהום של מת. מה עבדין לה דרומאי? פתרין לה שאן הציץ מרצה אלא על טמאת הגוף של הבעלים. והא תנינן שבנזיר ועושה פסח, אין הציץ מרצה על טומאת הגוף. ובנזיר חייבים לומר שהכוונה לטמאת הכהן, שהרי אם הנזיר הוא שנטא, צריך קרבן טמאה וסותר נזירותו. פתרין לה שבנזיר מדובר שנטמא עובדין דכיוון שאם נטמאו הבעלים צריכים קרבן אחר גם כשהכהן נטמא פסול. אבל בפסח כיוון שהותר בטמאה, הציץ מרצה אם הכהן נטמא. על דעתיה דרשב"ל לא שנייא, היא בעלים היא עובדין. איתמר מתיב ר"ש בן לקיש לדרומאי. מה אם הבעלים שייפיתה כוחן בשאר כל הטמאות שבשנה, הורעתה כוחן בטמא מת בפסח. עובד שהורעתה כוחו בשאר טמאות של כל השנה, אינו דין שתורע כוחו בטמא מת בפסח? א"ר ירמיה, הרי זה ק"ו שיש עליו תשובה. דאינון יכלין מימר ליה, לא אם אמרת בבעלים שהורעתה כוחן בזקן ובחולה, תאמר בעובד שייפיתה כוחו בזקן ובחולה? וכל ק"ו שיש עליו תשובה בטל קל וחומר. אמר רבי חנניה, הרי זה ק"ו שיש עליו תשובה, דאינון יכלין מימר ליה, לא אם אמרת בבעלים שמילת זכריו ועבדיו מעכבין אותו, תאמר בעובד שאין מילת זכריו ועבדיו מעכבין אותו? וכל ק"ו שיש עליו תשובה בטל ק"ו. רבי יצחק בר גופתא בעיא קומי רבי מנא. והא יחיד בפסח לא למד מן הציבור בפסח שהרי יחיד שנטמא אינו עושה בטמאה ונדחה לפסח שני. היאך עובד בשאר ימות השנה למד מן הציבור בפסח? שדרומאי רוצים לומר שכשם שציבור טמא מת בפסח עושים טומאה. אף כהן בשאר ימות השנה יעשה בטמאת מת. תמן תנינן, כל הזבחים שקיבל דמן, זר, אונן, וטבול יום, מחוסר בגדים, מחוסר כיפורים, ושלא רחוק ידים ורגלים, ערל, טמא, יושב, עומד על גבי כלים על גבי בהמה על גבי חבירו, פסל. ר' אמי בעי, על דעת דרומאי ההן טמא, מה את עבד ליה? בטמא טומאת זיבה וטומאת צרעת שהרי לדעתם טמא מת שעבד אינו פסול. והרי גם אם יטבול הרי הם מחוסרי כפרה. והתנינן מחוסרי כפרה שעבדו חיללו. אם משטבל הוא מחלל, לא כל שכן עד שלא טבל? ולמה אמרה המשנה דווקא טמא. ועוד קשה, ההן טבול יום מה את עביד ליה? על כרחך בטבול יום מן המת. איתא חמי לשיטת חכמי הדרום טמא מת אינו מחלל, לא כל שכן טבול יום מן המת? אלא טבול יום מן השרץ. איתא חמי, טבול יום מן המת אינו מחלל, לא כל שכן טבול יום מן השרץ? אמר רבי שמואל בר יודן המשנה מדברת בטמאת מגעי זבין. רבנן דקיסרין פתרין כולה

בזב, מה שאמרה המשנה טבול יום, בשראה אחת. מה שאמרה המשנה טמא, בשראה שתיים. ומה שאמרה המשנה מחוסר כיפורים, בשראה שלש. על דעתין דרומאיי שעשו מגע זב כזב לעניין חילול עבודה, האם מגע זב כזב גם לעניין קרבן פסח הבא בטמאה, שכשם שזבים לא עושים פסח, גם טמאי מגע זב לא יעשו? נישמענה מן הדא, דאמר רבי אליעזר בשם ר' הושעיה. כתיב [שמות כח לח] ונשא אהרן את עון הקדשים. עון הקריבים ולא עון המקריבין. מהו עון הקריבין? שנטמא הדם. לשיטת רבנן דקסרין שמדובר בטמאת זב. אזה טמאת זב שייכת בדם? האם לא מגע זב? ודכוותה עון המקריבין מגע זב. הדא אמרה היה הציבור מגעי זבין ומגעי זבות אינן עושין בטמאה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ז הלכה ח

מתני': נטמא שלם או רובו, שורפין אותו לפני הבירה מעצי המערכה. נטמא מיעוטו והנותר, שורפין אותו בחצרותיהן או על גגותיהן מעצי עצמן. הציקנים שורפין אותו לפני הבירה, בשביל ליהנות מעצי המערכה:

[דף נג עמוד א] גמ': תנן, שורפין אותו לפני הבירה. אמר ר' חמא בר עוקבה בשם ר' יוסי בן חנינה, כדי לפרסמו להודיע שקילקל בו. אמר הריני שורפו לפני הבירה מעצי עצמו, אין שומעין לו. שמא ישארו כמה עצים, וכשיחזירם לביתו יחשדו בו שלקח מעצי מערכה. או כדי לא לבייש את מי שאין לו. ולא צורכה לדא פשיטא שאם אמר הריני שורפו על גגי מעצי המערכה כל שכן שאין שומעין לו שהרי המטרה לביישו שקילקל זה אינו מתבייש. אמר רבי ירמיה בשם רבי הילא, הסיבה שאם שורף בעצי מערכה חייבוהו לשרוף בבירה, זה כדי להודיע לבוא אחריו זה שרצה להשתמש בעצי מערכה כדי לשרוף כשנטמא מיעוטו. ונקרא באחריו שהוא מופיע במשנה אחרי נטמא שלם שהוא צוויקן. תדע לך שזו הסיבה שהרי בכל אתר כגון מי שיצא מחוץ לירושלים ונזכר שיש בידו בשר קדש חוזר ושרפו מעצי מערכה לא צווח ליה צוויקן והכא את צווח ליה צוויקן. למה אם יצא מירושלים ונזכר שיש בידו בשר קדש, התיירו לו חכמים שלכתחילה יחזור וישרוף מעצי מערכה, ואילו כאן התיירו רק לצויקן בדיעבד שמא לא ישרפו אותו? קל הקילו באכסניי. מאי בירה? אמר ר' יוחנן מגדל היה עומד בהר הבית והיה קרוי בירה, רבי שמעון בן לקיש אמר כל הר הבית קרוי בירה שנאמר [דברי הימים א כט יט] ולעשות הכל ולבנות הבירה אשר הכינותי

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ז הלכה ט

מתני': הפסח שיצא או שנטמא ישרף מיד, נטמאו הבעלים או שמתו, תעובר צורתו ויצא לבית השריפה. ר"י בן ברוקה אומר, אף ישרף מיד, שאין לו אוכלין:

גמ': תני רבי חייה, פסול פגול, פסול גוף הוא ונשרף מיד. נטמאו בעלים או שמתו, פסול מכשיר הוא וטעון עיבור צורה. א"ר יוסה, מתניתא אמרה כן דתנן, פסח שיצא או שנטמא, פסול גוף הוא ונשרף מיד. נטמאו הבעלים או שמתו, פסול מכשיר הוא וטעון עיבור צורה. אמר רבי חמא בר עוקבה בשם ר' יוסה בר חנינה. רבי נחמיה ור' יוחנן ברוקה שניהם אמרו דבר אחד, שאף בפסול מכשירין ישרף מיד. דתני א"ר נחמיה מפני אנינות נשרף דכתיב ותקראנה אותי כאלה. רבי שמעון אומר, וכי מפני אנינה נשרף?, והא לא נשרף אלא מפני הטומאה. שאילו מפני אנינה נשרף היה לשלשתן לישרף?. דבר אחר, והלא פנחס היה עמהן שלא היה אונן ויכל היה לאכל?. דבר אחר, והלא מותר לאוכלו מבערב. על דעתיה דרבי נחמיה, ישרוף שלשתן?. סבר רבי נחמיה שלשתן נשרפו. אם תאמר למה נשרפו היה לו לפנחס לוכל? עדיין לא נתמנה כהן, שלא נתמנה עד שהרגו לזמרי. ואם תאמר היה להם לוכל מבערב?. סבר רבי נחמיה אנינה לילה תורה. [דף נג עמוד ב] א"ר ירמיה, אף ר"י הגלילי דכוותהון שאפילו פסול מכשירין ישרף מיד, דתנינן תמן. חטאת שקיבל דמה בשני כוסות ויצא אחד מהן לחוץ, הפנימי כשר. נכנס אחד מהן לפנים, ר"י הגלילי מכשיר בחיצון, וחכמים פוסלין. שנאמר אשר יכנס מדמה, אפילו נכנס רק מקצת מדמה. אמר ר"י הגלילי, ומה אם במקום שמחשבה לאכול בו כזית פוסלת היים בחוץ, לא עשה בה המשואר כיוצא. שאם חשב לאכול כזית חוץ למקומו השאר כשר ויכול

לזרוק עליו. מקום שאין המחשבה לאכול בו כזית פוסלת היינו בפנים. **שם חשב לאכל אפילו כולו בהיכל לא פסל.** אינו דין שלא נעשה המשואר כנכנס? נכנס עם הדם לכפר אף על פי שלא כפר פסול, דברי ר"א. ר' שמעון אומר, עד שיכפר. ר' יודה אומר, אם הכניס בשוגג כשר. כל הדמים הפסולין שנתנו ע"ג המזבח לא הרצה הציץ אלא פסול טמא. שהציץ מרצה על טמא ואינו מרצה על היוצא. א"ר **אלעזר** תדע לך שפסול חטאת שנכנס דמה לפנים שהוא פסול מכשיר **לדעת** ר"י הגלילי **ואעפ"כ נשרף מיד.** שהרי אם היו שני כוסות ואחד ניכנס חבירו מבחוץ והוא כשר. **ואעפ"כ שזה פסול מכשירין, אם נכנס כל דמה מודה רבי יוסי הגלילי שתשרף.** תדע לך שהוא פסול גוף **לדעת רבנן,** שהרי הכוס שלא נכנס לפנים הוא במחיצתו והוא פסול. **כתיב [ויקרא י יח] הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה. אכול תאכלו אותה בקדש כאשר צויתי.** רבנן דרשין מפני שלא נכנס מקצת דמה לפנים [ויקרא י יח] אכול תאכלו אתה. הא אם נכנס מקצת דמה לפנים, יפה עשיתם ששרפתם. ר"י הגלילי דרש, מפני שלא נכנס כל דמה לפנים אכל תאכלו אתה. הא אם נכנס כל דמה לפנים יפה עשיתם ששרפתם. מה טעמא דרבנן? **דכתיב [שם ו כג] וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף. מדמה, אפילו מקצת דמה. מה טעמא דר"י הגלילי? דכתיב [ויקרא י יח] הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה.** כהדא דתני ר"י הגלילי אומר, אין כל העניין הזה הפסוק וכל חטאת אשר יובא מדמה מדבר על חטאת שאם נכנס מדמה לפנים תהא פסולה, אלא בפריים הנשרפין ובשעירים הנשרפים שדמם נכנס להיכל, ליתן עליהן לא תעשה על אכילתן, וללמד שפסוליהן נשרפין בבית הבירה. אמרו לו, **לדברך** מניין לחטאת שאם נכנס מדמה לפנים תהא פסולה? **א"ל,** לא מן הדין קרייא, אלא מדכתיב, הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה. וכאן הא אינו אומר מדמה, אלא את דמה. עד שיכניס את כל דמה. והא תניא, וכל חטאת אשר יובא מדמה וכ"ו, אין לי אלא חטאת, קדשי קדשים מניין? **ת"ל כל חטאת. קדשים קלים מניין? ת"ל וכל חטאת דברי ר"ע.** ר"י הגלילי אומר, חטאת זה חטאת יחיד. חטאת ציבור מניין? תלמוד לומר וכל חטאת. והא הכא אמרין שרבי יוסי הגלילי למד מהן לא הובא את דמה? התם אינה אלא תשובה לדברי ר"ע. אבל ליה לא ס"ל אלא מהן לא הובא וגו',

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ז הלכה י

[דף נד עמוד א] מתני': העצמות והגידין והנותר, ישרפו בששה עשר. ואם חל ששה עשר להיות בשבת, ישרפו בשבעה עשר. שאינן דוחין לא את השבת ולא את יום טוב:

גמ': עצם שאין עליו בשר, ר' יוחנן אמר אסור לשוברו. ר"ש בן לקיש אמר, מותר לשוברו. מתיב ר' יוחנן לר' שמעון בן לקיש, והא תנינן, העצמות והגידין והנותר ישרפו בששה עשר, ועל כרחך מדובר בעצם שאין עליו בשר. **שאם יש עליו בשר, הרי כבר נאסר בגלל הבשר. אם כך ויקוץ? מפני המוח שבקולית.** קס"ד שאחר איסורו מותר לשובר עצם וישבור ויחלוץ את המוח מן העצם אחר שנהיה נותר ויהנה מן העצם? סברין מימר אין חולצין את הפסול סבר עצם לא תשברו בו בן בכשר בן בפסול. אמר ר"א, ואפילו תימר חולצין, פתר לה כר' יעקב. דר' יעקב אמר, הבא בכושר משעה ראשונה ונטמא כמו העצם שקדם שנהיה נותר היה אסור בשבירה בגלל המוח **אף אחר שנאסר, אסור בשבירת העצם. אמר ר' אימי בשם ר' אלעזר, מה טעם אמרו העצמות והגידין והנותר ישרפו בששה עשר? ולא התירו לשרוף את קצה העצם ולהוציא את המוח. שהשורף יש בו משום שובר. שמואל אמר נמנין על מוח שבראש, ואין נמנין על מוח שבקולית, נימנין על מוח שבראש, שהוא יכול להוציאו דרך האוזן, ואין נמנין על מוח שבקולית, שאין יכול להוציאו אלא דרך שבירה. ר' יוחנן אמר. נימנין על מוח שבקולית, שיכול לשרוף את קצה העצם ולהוציא את המוח. ר' יעקב בר אחא אמר בשם ר' יוחנן, אין נמנין על מוח שבקולית, ואם נמנה נמנה. על דעתיה דר' יוחנן, וישרף וימנה לכתחילה? מפני אבדן קדשים שחלק מהמח ישרף ואסור לאבד קדשים בידיים. על דעתיה דשמואל ישרף וימנה? [דף נד עמוד ב] סבר שמואל כר' יעקב. דר' יעקב אמר, הבא בכושר משעה ראשונה ונטמא, אסור בשבירת העצם. וכר"א דאמר שרפתו זה שבירתו. ולכן אינו יכול לשרוף ולהימנות על המוח ששרפתו היא שבירתו ואעפ"כ מותר לשורפו בט"ז, דכיוון שלא היה שום דרך לאכול את המוח, נחשב כלא היה לו שעת כושר ומותר לשרוף בט"ז. תנן, ישרפו בששה עשר. ואם חל ששה עשר להיות בשבת, ישרפו בשבעה עשר. שאינן דוחין לא את השבת**

ולא את יום טוב, וניתני עשה ונדחי ל"ת? מה חמית מימר שאסור? דכתיב [שם יב י'] לא תותירו ממנו עד בוקר, והנותר ממנו עד בוקר באש תשרפו. אחר שני בקרים. אחד בוקרו של ט"ו שעושה נותר. ואחד בוקרו של ט"ז שבו ישרוף שאן שורפים בבקר ט"ו שהוא יו"ט. אם משום שאסור לשרוף קדשים ביו"ט, שישרוף בערב במוצאי יו"ט? ת"ל [ויקרא ז יז] והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. ביום אתה שורף ואי אתה שורף בלילה. מהו להצית את האור במדורת חמץ בערב שבת ב"ד שחל בשבת? מאן דיליף לביעור חמץ בשרפה מנותר, אסור. דאף כאן גזרה שמא מתוך שהוא מצווה לשרפו, יבא לחתות בגחלים. ומאן דלא יליף לה מנותר, מותר. רב אחא אמר בשם רב חסדא. מהא דתני אין מדליקין בשמן שריפה ביום טוב. ולא תניין אן מדליקין בשמן שרפה בערב יו"ט. זאת אומרת, שמותר להצית את האור במדורת קדשים, והיא דליקה והולכת בשבת. והא תניין ולא בשמן שרפה? גזרה מפני יום טוב שחל להיות בע"ש. אי גמרינן מקדשים, מעתה אין מדליקין בשמן שריפה בלילה כשם שאין שורפין את הקדשים בלילה? א"ר יוחנן, ירדו לה בשיטת רבי ישמעאל. כמה דר' ישמעאל אמר. אף שתינוק בזמנו אינו נימול אלא ביום. תינוק שעבר זמנו, נימול בין ביום בין בלילה. כך נותר בזמנו אינו נשרף אלא ביום. עבר זמנה נשרפת בין ביום בין בלילה. מילא בנותר שייך לדבר על עבר זמנו. ומי אית לך שמן שרפה שעבר זמנה? אמר ר' יודה בר פזי, מכיון שניטמאה, כמי שעבר זמנה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ז הלכה יא

מתני': כל הנאכל בשור הגדול, יאכל בגדי הרך, וראשי כנפים והסחוסין. השובר את העצם בפסח טהור, הרי זה לוקה ארבעים. אבל המותר בטהור, והשובר בטמא, אינו לוקה את הארבעים:

גמ': גידים הרכים, ר' יוחנן אמר, נמנין עליהן שאף שעתידים להתקשות כיוון שכעת הם רכים נמנים עליהם. ר"ש בן לקיש אמר, כיוון שעתידים להתקשות אין נמנין עליהן. אמר רבי יעקב בר' אחא בשם ר' זעירה, מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן, מחלפה שיטתיה דר"ש בן לקיש. דאיתפלגון. דתנינן תמן, אלו שעורותיהן כבשרן. עור האדם ועור חזיר של יישוב. ר' יוסה אומר אף עור של חזיר הבר. עור חטרת גמל הרכה, עור הראש של עגל הרך, עור בית הפרסות, עור בית הבושת, ועור השליל, ועור שתחת האליה, ועור האנקה והכח והלטאה והחומט. ר' יהודה אומר, הלטאה כחולדה. וכולן שעידן או שהילך בהן כדי עבידה, טהורין. חוץ מעור האדם. ר' יוחנן בן נורי אומר, שמנה שרצים יש להן עורות. א"ר יוחנן [דף נה עמוד א] לא שנו אלא לאיסור ולטומאה, אבל ללקות, כיוון שעתידי להתקשות, עור הוא, ואין לוקין עליו משום נבלה. בניגוד למה שאמר כאן שגידים רכים אף שעתידים להתקשות נמנים עליהם ר"ש בן לקיש אמר, משנה שלימה שנה רבי בון לאיסור בין ללקות בין לטומאה. דכיוון שכעת הוא ראוי לאכילה אף שסופו להקשות דינו כבשר. מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש, תמן הוא עבד ליה עור בשר דכיוון שכעת הם ראויים אף שסופם להקשות הרי הם כבשר, והכא לא עבד ליה גידים בשר דכיוון שהם עתידים להקשות הרי הם כעצמות? אמר רבי יודה בר פזי, טעמי דרבי יוחנן דשנייא היא תמן, שהוא עור, ועור סופו להקשות ביותר. אם כך כל שכן מחלפה שיטתיה דר"ש בן לקיש. מה אין תמן שסופו להקשות ביותר, הוא עבד ליה בשר, כאן גידן הרכין שאין סופו להקשות כל כך לא כל שכן? א"ר אבין, טעמא דר"ש בן לקיש, דכתיב ואכלו את הבשר. בשר ולא גידים. רבנן דקיסרין אמרו רבי חיייה ור' איסי, חד מיחלף בן ר"י ור"ל, וחד כהדין תנ"י כמו שאמרנו. מאן דמחלף לית ליה כאילין קושיות שאן סתירה בן שני המקורות. וכמה ישבור ויהיה חייב? ר' יוסי ור' זעירא אמרו בשם ר' יוחנן, עד כדי שתהא היד מחגרת. אמר ר' יונה, רבי זעירא ור' אבא תריהון אמרו בשם רבי יוחנן, חד אמר כדי שתהא היד מחגרת, וחורנה אמר אפילו צפורן. מ"ד ציפורן, כל שכן יד. מ"ד יד, אבל ציפורן לא. ר' יוחנן ור"ש בן לקיש תריהון אמרי. לעולם אינו חייב עד שישבור עצם שיש עליו בשר ובמקום בשר. אמר ר' יעקב בר אחא. שמואל בר אבא בעי, מעתה לעולם אינו חייב עד שיטול אבן וירסס? שהרי אם יחתך את העצם בעזרת סכין, הרי קדם נחתך הבשר. נמצא שכששובר באותו מקום כבר אן בשר ויהיה פטור. כתיב ועצם לא תשברו בו, עצם לחייב על כל עצם ועצם. הדא דתימר שחייב על כל עצם רק אחת, בהתרייה אחת,

אבל בשתי התריות, אפילו עצם אחד ושברו, וחזר ושברו, חייב שתים. ר' ירמיה בעי. לית הדא פליגא על ר' שמעון בן לקיש? דר' שמעון ב"ל אמר, עצם שאין עליו בשר מותר לשוברו. וכאן לא אמר אלא שלא ילקה, הא לאסור אסור: תנן, אבל המותר בטהור והשובר בטמא אינו לוקה ארבעים. אמר רבי אבון בשם ר"א, מתניתא כשבא בטומאה משעה ראשונה. אבל אם בא בטהרה ונטמא, כבא בטהרה ולוקין על שבירתו. [דף נה עמוד ב] מתיב ר' יוחנן לר' שמעון בן לקיש, והא תנינן, העצמות והגידין והנותר ישרפו בששה עשר, ועל כרחך מדובר בעצם שאן עליו בשר. שאם יש עליו בשר, הרי כבר נאסר בגלל הבשר. אם כך ויקוץ ומה בכך? מפני המוח שבקולית. וישרוף את קצה העצם ויוציא את המוח? שלא לפקע תחת הבשר שחלק מהמוח ישרף ואסור לאבד קדשים בידיים.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ז הלכה יב

מתני': אבר שיצא מקצתו. חותך עד שמגיע לעצם. וקולף עד שמגיע לפרק וחותר. ובמוקדשין, קוצץ בקופיץ, שאין בהן שבירת העצם. מן האגף ולפנים כלפנים, ומן האגף לחוץ כלחוץ, החלונות ועובי החומה כלפנים:

גמ': ר' סימון ור' יהושע בן לוי אמרו בשם בר פדייה, הפיגול והנותר מצטרפין לטמא את הידים עד כדי עונשן בכזית. ולא כשאר טמאת אוכלין שהן בכביצה. מהו שיפסלו בתרומה בכזית? ק"ו, אם מטמאין את הידים לפסול בתרומה, הן עצמן לא כ"ש? ההן יוצא מה את עבד ליה? מטמא את הידים, או אינו מטמא את הידים? אין תימר ההן יוצא מטמא את הידים, חייבים לומר שפיגול ונותר אינן פוסלין בתרומה. ואין תימר פיגול ונותר פוסלין בתרומה, חייבים לומר שההן יוצא לא גזרו עליו כלום. דאי לא כן, יטמא צד החיצון שיצא את הצד הפנימי. ולמה אמרה המשנה שחותך את מה שיצא והשאר כשר? א"ר אבין מאן אית ליה דבר טמא מחמת עצמו? כגון ביוצא. שהאבר היוצא נטמא מדרבן ועל ידי מגע פנימי של הבשר והגידיים אנו רוצים לטמא את שאר הבשר לא רבי מאיר? ואפשר שמשנתנו בשיטת חכמים שסוברים שאן דבר טמא מחמת עצמו, אפילו תימא שמשנתנו כחכמים. לא כן אמר רבי יוחנן, כל הדברים שננטמו ונקרעו, טהורין בשחתך את רובן. כיון שחיתך רובן לאו כפרוש הוא? יהא כנוגע בו ויהא פסול? א"ר חנניה [דף נו עמוד א] במחתך כל שהוא פחות מזית שאן בו שיעור לטמא ומשליך. תנן, מן האגף מקום שהדלת נוקשת. ולפנים כלפנים, ומן האגף לחוץ כלחוץ. אמר ר' אבא בשם רב יהודה, לא קידשו תחת האגוף שבירושלם. מ"ט? אמר ר' ירמיה בשם רב שמואל בר רב יצחק, כדי שיהו מצורעין מגינין תחתיהן, בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים. ודכוותה לא קידשו תחת האגוף של הר הבית, כדי שיהו זבין מגינין תחתיהן בחמה מפני החמה, ובגשמים מפני הגשמים. מה הקשר? מצורע אין לו איכן להגן, לכן יש סיבה לא לקדש את השערים. זב יש לו איכן להגן. שהרי זב יש לו איכן להגן בכל ירושלם ולמה לא לקדש את שערי העזרה? אמר רבי יוחנן בר מדייא בשם רבי פנחס. מן מה דאנן חמיי רבנן, שלחין סנדליהון תחת האגוף של הר הבית, הדא אמר שלא קידשו תחת האגוף של הר הבית. רב שאל לרבי חייה רבה. גגות ירושלם מה הן? א"ל, מן מה דמתלין מתלא, פיסחא כזיתא והלילה הלל, מתבר אגרייא. הדא אמרה גגות ירושלם קודש. ר' ירמיה ר' מיישא ורבי שמואל בר רב יצחק אמרו בשם רב. גגות ירושלם חול. והא תנינן מן האגוף ולפנים כלפנים, מן האגוף ולחוץ כלחוץ? פתר לה בגג מבוצר לאויר חצר היא מתניתא גגות שהן שוין לקרקע החצר. אבל גג שאינו שווה לגובה החצר אולי אינו קדוש. והא תנינן החלונות ועובי החומה גג החומה כלפנים. והרי גג החומה גבוה מהחצרות? עוד היא בגג מבוצר לאויר חצר היא מתניתא. ואתיא כהיא דאמר רבי אחא בשם רבי חיננה, מאי דכתיב [איכה ב ח] ויאבל חיל וחומה. שורא ובר שורא חומה נמוכה שנעשת לחיזוק החומה הגבוה ולפעמים היתה שווה לגובה החצרות. תנן, החלונות ועובי החומה כלפנים. אם עובי החומה קידשו, כל שכן חלון, ולמה היה צריך לכתוב גם חלון? א"ר אחא, לחלון שעל גבי האגוף מעל השער נצרכה. אף ע"ג דתימר לא קידשו תחת האגוף של ירושלם, חלון שע"ג האגוף קודש. תני בשם ר' יהודה. מחילות שתחת ההיכל חול, וגגות ההיכל קודש. אמר ר' אימי בשם ר"ש בן לקיש. מתניתא אמרה כן דתנן. מדורה היתה שם במחילה שתחת בית המוקד, ובית כסא של כבוד. וזה היה כבודו. מצאו נעול, יודע שיש שם אדם. פתוח, יודע שאין שם אדם. ואם עשו שם בית הכיסא, כנראה שהמחילות לא התקדשו. א"ר יוסה. וכי צואה טומאה

היא? והלא אינה אלא נקיות. ויידא אמר דא שהמחילות לא התקדשו? מדתנן כהן שראה קרי בשנתו יוצא והולך לו במסיבה ההולכת תחת הבירה, ונרות דולקין מיכן ומיכן, עד שהוא מגיע לבית הטבילה. אם קודש הוא המחילה ילך לו בקצרה אפילו היא למעלה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ז הלכה יג

מתני': שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד. אלו הופכין פניהן אילך ואוכלין, ואלו הופכין פניהן אילך ואוכלין, והמיחם באמצע. וכשהשמש עומד למזוג, קופץ את פיו ומחזיר את פניו, עד שמגיע אצל חבורתו ואוכל. והכלה הופכת את פניה ואוכלת:

[דף נו עמוד ב] גמ': כתיב [שמות יב מו] לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה, אין לי אלא חוץ לבית. חוץ לחבורה מניין? ת"ל לא תוציא חוצה. א"ר יודה מיכן שאם הוציא חוץ לחבורה שהוא מתחייב אפילו באותו בית. א"ר מנא, אם אף ביוצא חוץ לחבורה מתחייב, למה לא אמר קרייא לא תוציא חוצה, ולא היה אומר מן הבית. ואנן אמרין, אם חוץ לחבורה הוא מתחייב, לא כ"ש חוץ לבית? ולמה אמרה התורה מן הבית? רבי אימי בעי, אימא ללמד למקרה שהוציא מחבורה לחבורה בשני בתים, לחייבו שתיים, משום לא תוציא מן הבית, ומשום לא תוציא חוצה. נמנו על הפסח, והוציא אחד כזית ממקום החבורה, חייב. הוציאו שנים שלשה מבני החבורה, פטורין. מפני שבני חבורתן ראויין להמשך אצלו, אלא שהן עוברין בעשה. וכרבי שמעון, אפילו בעשה אינן עוברין, דתני. כתיב [שם ז] על הבתים אשר יאכלו אותו בהם. מלמד שהפסח נאכל בשני מקומות. יכול אף אוכליו יהיו אוכלין אותו בשני מקומות? תלמוד לומר [שמות יב מו] בבית אחד יאכל. הא כיצד? פסח נאכל בשני מקומות שמתחלק לשני חבורות, ואין אוכליו אוכלין אותו בשני מקומות. רבי שמעון אומר, אף אוכליו אוכלין אותו בשני מקומות. מה מקיים רבי שמעון בבית אחד יאכל? שלא תהא חבורה מקצתה אוכלת בפנים ומקצתה אוכלת בחוץ שלא התיירו אלא שכל החבורה תוכל בשני מקומות אבל לא שמקצתה במקום אחד ומקצתה במקום אחר. יחיד אדם חשוב שהוציא כזית חוץ לחבורה, מפני שבני חבורתו ראויים לימשך אצלו, נפטר מלא תעשה. רבי חייה בר אבא בעי, למה לי כרבי שמעון? אפילו כרבנן. דכיוון שבני חבורתן ראויין לימשך אצלו הרי זה מקומם וכשם שנפטרו מלא תעשה, אפילו בעשה לא יהו. תנן, שמש שאכל כזית והוא בצד התנור, אם היה פיקח ממלא את כריסו ממנו. אם רצו לחלוק לו כבוד, באין ואוכלין עמו בצד התנור, ואם לאו, נותנין לו חלקו ואוכל במקומו. [דף נז עמוד א] תמן אמרי, דרבי יהודה היא. דאמר רבי יהודה פסח נאכל בשני חבורות אבל לא בשני מקומות. אבל לרבי שמעון שאמר שפסח נאכל בשני מקומות יכול השמש להמשיך לאכול אצל בני חבורתו. ולא שמיעין דאמר רבי הילא, ורבי איסי ורבי אליעזר אמרו בשם רבי הושעיה, הכל מודין בתחילה קדם שהתחילו לאכול שהן חולקין, בסוף אחר שהתחילו לאכול שאינן חולקין, מה פליגין? בשהיו יושבין ואוכלין ופקעה עליהן הקורה באונס. ר' שמעון אומר, עוקרין הן חלקן ואוכלין במקום אחר. ורבנן אמרין, אינן עוקרין את חלקן ואוכלין במקום אחר. אמר ר' חייה בר אבא, רבי יוסי בן חנינה בעי. מעתה המוציא מהבית אינו חייב עד שעה שיאכל שרק אז נקבע מקומו והמוציא חייב? כי אתא ר' שמואל ור' אבהו אמרו בשם ר' יוחנן, המוציא אינו חייב עד שיאכל את מה שהוציא. א"ר זעירא ותניי תמן, יחיד שהוציא כזית חוץ לחבורה, חייב ולא פסל עצמו מבני חבורתו. הדא אמרה שחייב על ההוצאה אפילו לא אכל. דאין תימר דווקא אכל, למה לא פסל עצמו מבני חבורתו? הרי אכל במקום אחר? א"ר יוסה לעולם אפילו אכל, לא פסל עצמו מבני חבורה. דכיון שהוציאו פסלו. לכן אפילו אכל, דבר פסול אכל. ויידא אמר דא שאם הוציא הבשר נפסל? דתנן יש שובר אחר שובר, ואין מוציא אחר מוציא. כנראה הסיבה שכיון שהוציאו פסלו ולכן פסול על הוצאה שניה. מי אמר שאן מוציא אחר מוציא כיוון שנפסל בהוצאה של ראשון? . אולי הדא אמרה, שהמוציא אינו חייב עד שעה שיאכל את מה שהוציא. לכן אן מציאות שיתחייבו שני אנשים. פשיטא דא מילתא. התחילו אלו לאכול ונטמאו אלו, זכו טהורין בחלקן של טמאין. ולא עוד, אלא אפילו התחילו לאכול ונטמאו הן האוכלים, זכו טהורין שעדין לא התחילו לאכול, בחלקן של טמאין. אבל התחילו אלו ואלו, ונטמא אחד מהן, לא זכו טהורין בחלקן של טמאין. מאחר שכשהיו אוכלים כל אחד עסוק באוכל שלו ומסיח דעתו ממה שאצל חברו. וכשעזבו הטמאים את השלחן, המנות שלהם נפסלו בהסח הדעת. יחיד מפשיט ידו בכל הבית שכל הבית מקומו, ואין חבורה מפשטת ידה בכל

הבית. כהא דתנינן שתי חבורות אוכלות בשני מקומות בבית אחד. לא אמר אלא שתיים, הא אחת לא תאכל בשני מקומות. והא תנינן המיחם באמצע והשמש קופץ את פיו. ואם ליחיד כל הבית מקומו, למה השמש לא יכול לאכל בכל מקום? שמש אינו כיחיד אלא כחלק מהחבורה ומקום שהשמש מוכיח עליו ששם הניח כליו, שם הוא חבורתו. [דף נז עמוד ב] והא תנינן הכלה הופכת פניה ואוכלת. והרי זה נראה כאוכלת בשני חבורות, ולמה לא אסרו? אמר ר' חייא בר אבא, מפני הבושה הקלו עליה

הדרן עלך פרק כיצד צולין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ח הלכה א

מתני': האשה בזמן שהיא בבית בעלה. שחט עליה בעלה, תאכל משל בעלה. הלכה רגל הראשון לעשות בבית אביה. שחט עליה אביה ושחט עליה בעלה, תאכל ממקום שהיא רוצה. יתום ששחטו עליו אפיטרופין, יאכל ממקום שהוא רוצה. עבד של שני שותפין, לא יאכל משל שניהם. חציו עבד וחציו בן חורין, לא יאכל משל רבו:

גמ': א"ר יוחנן. ארבעה מחוסרי כפרה, מפרישין עליהן שלא מדעתן. ואילו הן. הזב והזבה והמצורע והיולדת. שכיוון שאדם מפריש על בנו הקטן והוא נתון בעריסה אף שאין בו דעת. אף בסוטה יכול להביא שלא מדעתה. ניהא זב וזבה ומצורע שייך אף בקטן ואמרינן מתוך שיכול להביא כשהם קטים יכול להביא גם כשהם גדולים. אבל יולדת. ויש קטנה יולדת? לא כן אמר רבי רדיפה, אמר ר' יונה בשם רב הונא. עיברה וילדה עד שלא הביאה שתי שערות, היא ובנה מתים. משהביאה שתי שערות, היא ובנה חיים. מאי כדון מהיכן נלמד שאדם מפריש על חברו אפילו שלא מדעתו? אלא, שכן אדם מפריש על בתו חרשת. מכיון שהשיאה לו כבר יצאה מרשות אביה? ולמה שאביה יביא עליה קרבן יולדת. אלא שכן אדם מפריש על אשתו חרשת. שאני כאן בסוטה. לאמר שמדובר בקטנה אין את יכול. דר' זעירא ורבי יסא אמרו בשם ר' יוחנן. קטנה שזינתה אין לה רצון להיאסר על בעלה ואפילו אם זינתה ברצון מותרת לבעלה ואין לה דין סוטה. ואף לאמר שמדובר בחרשת אין את יכול. שאין משקין את החרשת דכתיב [שם כב] ואמרה האשה אמן אמן. אמר רבי אבין שנייא היא, שאין אפשרות ללמוד ממה שאדם יכול להביא קרבן על בני משפחתו שלא מדעתם להתיר להביא קרבנות על אנשים זרים שלא מדעתם [דף נח עמוד א] שאדם יכול להביא קרבנות על בני משפחתו משום דכתיב [דברים יד כו] ושמחת אתה וביתך. וכיוון שאדם מצווה על שמחת בני ביתו, הרי זה כאילו קרבנו. אמר ר' ירמיה בשם רבי יוחנן, אדם קובע מתנדב על חבירו קרבן נזיר שלא מדעתו, אבל אינו מפרישו אלא מדעתו. אמר רבי זעירא בשם ר' יוחנן. אדם קובע על חבירו חטאת חלב שלא מדעתו, אבל אינו מפרישו אלא מדעתו. אמר ר' זעירא בשם ר"א. אדם שוחט פסחו של חבירו שלא מדעתו, אבל אינו מפרישו אלא מדעתו. אמר ר"א, מתניתא אמרה כן שאין אדם יכול להפריש קרבן פסח עבור חבירו שלא מדעתו. דתנן. האשה בזמן שהיא בבית בעלה. שחט עליה אביה שחט עליה בעלה, תאכל משל בעלה. מה אכן קיימין באיזה מקרה אמר ר' זעירא בשם ר"א שאין אדם מפריש פסחו של חבירו שלא מדעתו? אם בממחין, יש אכן ראייה מהמשנה שהרי סתם אשה ממחה לומר אצל בעלי אני רוצה. ולכן אינה אוכלת משל אביה. ואם בשאין ממחין, אם כך אין ראייה מהמשנה, שהרי המשנה בממחין אתא. שהרי סתם אישה ממחה לומר אצל בעלי אני רוצה. לעולם מתניתא בממחין אתא. וכן אמר ר' ירמיה בשם ר' יוחנן מתניתא בממחין. איתמר, א"ר יוחנן. ארבעה מחוסרי כפרה, מפרישין עליהן שלא מדעתן. ואילו הן. הזב והזבה והמצורע והיולדת. שכן אדם מפריש על בנו הקטן והוא נתון בעריסה. דכשם שאדם מפריש עבור בנו קטן שלא מדעתו, כך יכול להפריש עבור חבירו שלא מדעתו. לית הדא פליגא על דר' אלעזר? דר"א אמר, אדם שוחט פסחו שלא מדעתו, אבל אינו מפרישו שלא מדעתו. ואם נלך בשיטת רבי יוחנן צריך להיות שכשם שאדם מפריש קרבן פסח עבור בנו קטן שלא מדעתו, כך יכול להפריש עבור חבירו שלא מדעתו. שנייא היא פסח, שנייא היא חטאת. פסח לכשתגדיל ראוי הוא להתכפר בו? הרי כל שנה חייב קרבן חדש. ומה שהפריש עליו אביו כשהיה

קטן אינו מועיל כלום לכשיגדיל ואן ראייה שיכול להפריש על גדול שלא מדעתו. חטאת לכשתגדיל, אינו ראוי להתכפר בה? הרי זב וזבה שהביא עליהם קרבן בקטנותם, פטר אותם מלהביא בגדלותם. נמצא כאילו הביא בגדלותם. ומכאן ראייה שיכול להפריש על אדם שלא מדעתו. **תנן**, הלכה רגל הראשון לעשות בבית אביה. שחט עליה אביה ושחט עליה בעלה, תאכל ממקום שהיא רוצה. אמר ר' יוחנן ברגל רדופין שנו. אי זהו רגל רדופין? אמר רבי יוסה בי רבי בון, זה רגל ראשון, שאביה רודפה לחזור [דף נח עמוד ב] לבית בעלה, שהיא רוצה להשאר בבית אביה לספר שיבחה בבית בעלה. והוה אמינה שבזה שהלכה לבית אביה אן סעדי שרוצה בשל אביה. קמ"ל שכיוון שמיחתה ואמרה בשל בעלי אני רוצה, תאכל משל בעלה. לא הלכה רגל הראשון. רגל השני מהו שיעשה רגל רדופין? לא הלכה גם בשני, האם לעולם יש לה רגל רדופין עד שתלך רגל אחד לבית אביה? אלמנה מהו שיהא לה רגל רדופין? נישמענה מן הדא, דתנן, הלכה רגל הראשון לעשות בבית אביה. למה אמרה המשנה הלכה? הרי כיוון שדרך הנשים היה ללכת רגל ראשון לבית אביה, אפילו עדיין לא הלכה יכולה לבחור האם לאכול משל אביה או משל בעלה. אלא כנראה שהמשנה מדברת במקרה שבסתמא היא רוצה לאכול משל בעלה. ורק אם הלכה לבית אביה יש לה דין של רגל רדופין. ואם כך או הדא אמרה לעולם יש לה רגל רדופין. אלא שברגל ראשון אפילו לא הלכה. ואילו ברגל שני אם לא הלכה רגל ראשון אן לה דין רגל רדופין עד שתלך ממש. אי הדא אמרה אלמנה יש לה רגל רדופין, אבל בניגוד לנישואין ראשונים שאפילו אם עדין לא הלכה יש לה דין של רגל רדופין. באלמנה אן לה רגל רדופין עד שתלך. א"ר יוסה בי רבי בון, תיפטר באשה שיש לה בנים ואין לה בעל ושחט עליה חמיה. וסתם האשה ממחה לומר אצל בני אני רוצה. לכן אף ששחט עליה אביה תאכל במקום שרוצה. אבל אלמנה בלא בנים, אף ששחט עליה חמיה תאכל משל אביה. אמר רבי אלעזר, פסחן של נשים רשות ודוחין עליו את השבת. אמר ר' יעקב בר אחא בשם רבי אלעזר, פסחן של נשים ושל עבדים רשות, ואן דוחין עליהם את השבת. מצתן מה היא? ר' אלעזר אמר חובה, רבי זעירא אמר רשות. רבי הילא אמר דברי הכל ^ב למ"ד בפסח חובה, וכן למאן דאמר רשות מצה חובה. מתניתא מסייעא לדין, ומתניתא מסייעא לדין. מתניתא מסייעא לר' זעירא, דתנן. חזרת מצה ופסח מכאן שלשלושתם אותו דין. ואם פסח חובה גם מצה חובה אם פסח רשות גם מצה רשות. לילה הראשון חובה, ושאר כל הימים רשות. מתניתא מסייעא לר' הילא דתנן כתיב [דברים טז ג] לא תאכל עליו, חמץ שבעת ימים תאכל מצות לחם עני. את שהוא בבל תאכל חמץ, הרי הוא בקום אכול מצה. ונשים הואיל והן בבל תאכל חמץ, הרי הן בקום אכול מצה. והא תנינן, כל מצות עשה שהזמן גרמא האנשים חייבין והנשים פטורות? אמר ר' מנא, חומר היא מצות עשה שהיא באה מכח לא תעשה שנלמד מהסמיכות ללא תאכל חמץ. והתנן על יוסף הכהן. אף הוא העלה בניו ובניו לעשות הפסח קטן בירושלים והחזירוהו לביתו שלא יקבע הדבר חובה? אתיא כמ"ד, פסחן של נשים רשות. [דף נט עמוד א] כדתני, האשה עושה פסח הראשון לעצמה אפילו חבורה שכולה נשים שהיא חובה, והשני טפילה לאחרים דברי ר"מ. ר' יוסה אומר, האשה עושה פסח שני לעצמה אפילו בשבת, ואין צ"ל הראשון שבשניהם האשה חיבת. ר"ש בן אלעזר אומר, האשה עושה פסח ראשון טפילה לאחרים שהיא רשות, ואינה עושה פסח שני. מה טעמא דר"מ? דכתיב [שמות יב ג] איש שה לבית אבות. איש זה הזכרים לבית זה הקטנים שיכול לצרפם. שה לבית לרבות נשים שהם חייבות. אבל בפסח שני כתיב חטאו ישא האיש ההוא. איש ולא אישה, מכאן שהאשה רשות. מה טעמא דר' יוסי? דכתיב איש שה לבית אבות. שחייב להביא על בניו וכ"ש לבית, שהרי האשה חייבת. וכתיב שה לבית לרבות פסח שני ששניהם חייבים בו. מ"ט דר' אלעזר בי ר"ש? איש ולא אשה. מה מקיימין רבנן איש? פרט לקטן. א"ר יונה, ואפילו כמ"ד פסחים של נשים רשות, החזירו את רבי יוסף. שנייא היא שהדבר מסויים שהיה אדם חשוב והביא את כל משפחתו וילמדו ממנו, והחזירו אותו כדי שלא יקבע הדבר חובה: תנן יתום ששחטו עליו שני הפיטרופין, יאכל ממקום שהוא רוצה. מתניתא ביתום קטן. אבל ביתום גדול, נעשה כממנה עצמו על ב' פסחים כאחת. דתני ר' חייה, הנמנה על שני פסחים כאחת, אוכל מאי זה מהן שנשחט ראשון. א"ר יוסי, מתניתא אמרה כן דתנן, האומר לעבדו צא ושחוט עלי את הפסח. שחט גדי יאכל, שחט טלה יאכל, שחט גדי וטלה, יאכל מן הראשון. עבד של שני שותפין, לא יאכל משל שניהם. ר' יוסה אומר, אין רשות לרבו לומר לו, אי אפשר שתמנה על הפסח. אבל אומרים לו, אי אפשר שתמנה על זה, אלא על זה. כך שיתכן שימנעו ממנו מלאכול פסח כגון שכל אדון רוצה שיאכל אצלו פעמים שהוא נמנה על שלשה פסחים כאחת, היך עבידא? עבד של שני שותפין, כדי שיאכל

פסח צריך ששני השותפים יתרוצו שיאכלו אצל אחד מהם, או שימנו אותו על פסח של אדם אחר במימון שני אדוניו. אם מינו אותו על פסח של אדם אחר ושיחרר אחד מהן חלקו, צריך להימנות על פסח אחר שחלק הבן חורין לא היה מניו. שיחררו שניהן, צריך להימנות על פסח אחר. שמואל בר אבא בעי, אותו העבד, מהו שיאכל מאחד משלשתם? א"ר יוסי, אם אומר את שהעבד לא יאכל משלשתן, מעתה לא ימנה על הפסח, שמא ימלך רבו וישחררו, ונמצא הקדש פסול מעורב בעבודה ואף שפסח שנשחט לפסולים וכשרים כשר זה רק בדיעבד. אמר ר' יעקב בר אחא, ר' זעירא בעי, הרב, מהו שיצא בהקדש פסח ששחט עליו עבדו? ולא מתניתא היא? דתנן, האומר לעבדו, צא ושחוט עלי את הפסח. מתניתא מדעת רבו, מה צריכא ליה? שלא מדעת רבו. תנן, חציו עבד וחציו בן חורין לא יאכל משל רבו. אמר ר' חיייה בשם רבי יוחנן, מי שחציו עבד וחציו בן חורין, קידש אשה ביום של רבו, אין חוששין לקדושיה שהרי באותו יום הוא עבד. ודכוותה גירש ביום של רבו את מה שקידש ביום של עצמו, [דף נט עמוד ב] אין חוששין לגירושיה. שמואל אמר, חוששין לגירושיה. אתיא דשמואל כר' יודה, דתנינן תמן, גב מי שחציו עבד וחציו בן חורין, ר' יודה מחייב משמע שהחלק שהוא בן חורין נחשב כישראל גמור ואם כן הוא הדין שקידושיה יהיו קידושיה וגרושיה גרושיה, וחכמים פוטרין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ח הלכה ב

מתני': האומר לעבדו צא ושחוט עלי את הפסח. שחט גדי יאכל, שחט טלה יאכל, שחט גדי וטלה, יאכל מן הראשון, שכח מה אמר לו רבו כיצד יעשה? ישחוט גדי וטלה ויאמר, אם גדי אמר לי רבי, גדי שלו וטלה שלי. ואם טלה אמר לי רבי, הטלה שלו וגדי שלי. שכח רבו מה אמר לו, שניהן יצאו לבית השריפה ופטורין מלעשות פסח שני:

גמ': תני ר' חיייה. הנמנה על שני פסחין כאחת, אוכל מאי זה מהן שנשחט ראשון. א"ר יוסה. מתניתא אמרה כן דתנן, שחט גדי וטלה יאכל מן הראשון. תנן, שכח רבו מה אמר לו, שניהן יצאו לבית השריפה ופטורין מלעשות פסח שני. ר' אלעזר ורבי יוחנן תריהון אמרין, דר' נתן היא. דר' נתן אמר, יוצאין בזריקה בלא אכילה. אמר ר' חזקיה בשם רבי אבא בר ממל, תיפתר ששכח רבו בין שחיטה לזריקה. א"ר חזקיה. מתיב חד מן רבנן ויש אמרין דהוא היה זה ששאל. והא תנינן, שכח רבו מה אמר לו ישחוט גדי וטלה? והרי שכוח קדם שחיטה ואעפ"כ פטורים? א"ר יוחנן. הפריש פסחו עד שלא נתגייר, ונתגייר. עד שלא נשתחרר, ונשתחרר. עד שלא הביא ב' שערות, והביא שתי שערות. צריך להמנות על פסח אחר. א"ר יודן, כל הספיקות שהזכרנו שפטור מלעשות פסח שני דר' נתן אינון. חוץ מן הזורק דם חטאתו ודם אשמו, ספק בלילה זרק ספק ביום זרק דם חובה של מחוסר כיפורים בערב פסח ששחטו עליו והביא קרבנו וספק אם נזרק דמו קדם בן השמשות ספק אחר בן השמשות. דכיוון שכהנים זריזים ואמרים שמסתמא זרקו קדם שאם נאמר שלא יצא, לעולם לא יוכל לבא למקדש. שהרי אינו יכול להביא אחר שמא נתכפר, ואינו יכול לבא שמא לא נתכפר, לכן חכמים הקלו, שלכ"ע נעשה כספק כפרה, וספק כפרה כיפר.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ח הלכה ג

מתני': האומר לבניו הריני שוחט את הפסח, על מנת שמי שיעלה מכם ראשון לירושלם. כיון שהכניס הראשון ראשו ורובו, זכה בחלקו, ומזכה את אחיו עמו. לעולם אין נימנין עליו, עד שיהא בו כזית לכל אחד ואחד. נימנין ומושכין את ידיהן ממנו עד שישחט. רבי שמעון אומר עד שיזרק עליו את הדם:

גמ': אמר רבי יוחנן. לית כאן הריני שוחט, אלא הריני מפריש שאחר שחיטה אן נמינן עליו. [דף ס עמוד א] ולמה תנינן הריני שוחט? בשביל לזרז את בניו. תנן, לעולם אין נימנין עליו, עד שיהא בו כזית לכל אחד ואחד. אמר רבי אלעזר בשם רבי הושעיה, תנאי בית דין הוא, שיהא זה מפריש את פסחו

זוהי מפריש את מעותיו. והמעות יוצאין לחולין מאליהן. **קשה הרי בכל מקום פודים הקדש בכסף חולין ואילו כאן זה הקדיש את הכבש לפסח וזה הקדיש את מעותיו לפסח. והיאך הכסף יוצא לחולין? מה? האם הכבש יוצא לחולין וחוזר וקדש כנגד המעות והמעות יוצאות לחולין, או לכך הקדישו משעה ראשונה שחלק לא התקדש עד שימנו עליו. מה נפק מביניהן הפריש ק' מנה לפסחו והמנה אותו על חמשים. אין תימר יוצא לחולין וחוזר וקדש, שאר המעות חולין הן שפודים מנה במאה מנה וכאילו פדה את כל הכסף על כזית. אין תימר לכך הקדישו משעה ראשונה שאר המעות הקדש הן. אמר רבי יעקב בר אחא, שמואל בר אבא בעי, הגע עצמך שהימנה אותו על חנם. האם אית לך יוצא לחולין וחוזר וקדש? הרי אן מעות שקדושתם תחול על חלקו? מיליהון דרבנן אמרי שאינו יוצא לחולין וחוזר וקדש. דתמן תנינן. נתן לה לזונה כספים באתננה הרי אלו מותרים לקנות בהם קרבנות. נתן לה יינות שמנים וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב על גבי המזבח אסור. נתן לה מקדשים, מותרים להביאם למקדש שהקדש אינו שלו ולא חל עליהם דין אתנן. ר' שמעון בן לקיש אמר, אפילו בממנה אותה על פסחו ועל חגיגתו, הדא אמרה שאינו יוצא לחולין וחוזר וקדש. דאין תימר שהוא יוצא לחולין וחוזר וקדש, הרי זה כאילו קיבלה בהמה חולין באתננה והקדישה אותה לקרבן והיא אסור משום אתנן? פתר לה בשלא נכנס לתוך ידה כלום. שכשממנה אותה הרי זה כמקדיש עבורה, שכיוון שלא בא לידה, לא חל על זה דין אתנן, ואן זה אלא כפורע חובו של חברו. תדע לך דתנינן תמן [דף ס עמוד ב] המודר הנאה מחברו, מקריב עליו קיני זבים קיני יולדות. ואך זה מותר? לא בשלא נכנס לתוך ידו כלום ולא נחשב כנותן לו? אוף הכא בשלא נכנס לתוך ידו כלום. אמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' אימי, איתפלגון ר' יוחנן ור"ש בן לקיש, חד אמר מקדישין ביו"ט, וחד אמר אין מקדישין. רבנן דקיסרין מפרשין להון, ר' יוחנן אמר מקדישין בתחילה ביו"ט, רשב"ל אמר אין מקדישין בתחילה ביו"ט. מה יעשה מי ששכח ולא הקדיש? אית תניי תני, הולך לו אצל מוכרי טלאים, אית תניי תני הולך לו אצל מוכרי פסחים. מ"ד הולך אצל מוכרי טלאים, כמ"ד מקדישין ביו"ט. מ"ד הולך לו אצל מוכרי פסחים, כמ"ד אין מקדישין. הדא אמרה, אינו יוצא לחולין וחוזר וקדש. דאין תימר שהוא יוצא לחולין וחוזר וקדש, יהא אסור משום מקדיש, והרי אמרנו שאותו תנא סובר שאין מקדישין ביו"ט. והא תנן אן מקדישין ביו"ט וקשה על רבי יוחנן? ר' חנניא ור' מנא, חד אמר מה שנאסר זה דווקא במקדיש למחר. אבל בדבר שקבוע לו זמן ומפריש לצורך היום מותר. וחורנה אמר מה שנאסר זה דווקא במקדיש לבדק הבית, אבל למזבח אפילו לצורך מחר מותר. אמר רבי שמי. את הבריתא שאמרה שהולך לו אצל מוכרי טלאים אפשר להעמיד אפילו כמ"ד אן מקדישין, בשמקדישו בעזרה. שאן האיסור אלא משום שבות שהתירו במקדש. תנן, נימנין ומושכין את ידיהן ממנו עד שישחט. מניין שהן נמנין ומי שלא נמנה אסור באכילה? ת"ל [שמות יב ד] במכסת במספר נפשות. מניין שהן ממניין מושכים ידהם ממנו ואחרים נמנים עליו כל עוד שהוא חי? נאמר כאן שה, ונאמר במצרים שה. מה זה שנאמר במצרים חי ולא שחוט, שהרי נלקח בעשור לחדש ולא נשחט עד ארבע עשר. אף זה שנאמר כאן, חי לא שחוט. תנן, רבי שמעון אומר עד שיזרק עליו את הדם. מה טעמא דר"ש דאמר דנמנים ומושכים ידהם עד הזריקה? אילו מתו בין שחיטה לזריקה, שמא אין הבעלים מתכפרין? מה בין מתו מה בין משכו הבעלים את ידיהם ממנו?**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ח הלכה ד

מתני': הממנה אחרים עמו על חלקו, רשאין ליתן לו את שלו, והוא אוכל משלו והן אוכלין משלהם:

גמ': תני, בני חבורה שהיו ידיו של אחד מהן יפות, רשאין לומר לו טול חלקך ואכול לעצמך. לא סוף דבר פסח, אלא אפילו עשו סינבול סעודת חברים, רשאין לומר לו טול חלקך ואכול לעצמך. אם היו מכירין אותו, אינם רשאים. שלכך התנו עמו בשעה ראשונה. רב הונא אמר, הפריש פסחו ואמר על מנת שלא ימנה אחר עמי, אין אחר נמנה עמו ואינו יכול לחזור בו, הפרישו סתם [דף סא עמוד א] כל מה שיבואו מינויין הם שיש בררה וכשנמנו עליו לבסוף התברר שמראש היה להם חלק בו. אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא. מתניתא לא אמרה כן דתנן, ואם ימעט הבית מהיות משה, לעולם נמשכין והולכין, ובלבד שנשתייר אחד מבני חבורה הראשונה דברי ר' יהודה. ר' יוסי אומר בין מן חבורה הראשונה בין

מחבורה אחרונה, ובלבד שלא יניח את הפסח כמות שהוא. ואפילו לר' יוסי אן להשאיר את הפסח ללא מנויים אפילו לרגע. אין תימר כרב הונה שבהפרישו סתם, כל מה שיבואו, מיניוין הן לפי שיש ברירה. צריך להיות שהן בני חבורה הראשון הן בני חבורה השנייה נחשבים כאילו נמנו משעה ראשונה. ואפילו אם ימנו עליו אחר שנשאר בלא בעלים צריך להיות כשר. מה נפק מביניהן? הפריש פסחו, ומשך ידו, ואחר כך נמנה אחר עליו. על דעתיה דרב חונה, כשר. על דעתיה דרב זעירא, פסול. על דעתיה דרב חונה, הקדש יחיד הוא שבכל שלב היה רק בעלים אחד והתברר שהאחרון הוא בעליו, והקדש יחיד עושה תמורה. על דעתיה דר' זעירא, הקדש שותפין הוא שהרי לא יכול הראשון למשוך ידו עד שיתמנה השני, ואין הקדש שותפין עושה תמורה. נמנו עליו מאה בני אדם בזה אחר זה, רב חונה אמר, אם יש כזית לכל אחד ואחד כשר, ואם לאו פסול ואף אחד מבני החבורה לא יוצא, שהוברר שכולם היו מנויים עליו מתחילה. ר' זעירא אמר, עד מקום שיש כזית לכל אחד ואחד מהם כשר. שאם יש בפסח שישים זיתים ונמו עליו מאה, שישים הראשונים יוצאים ידי חובה, ואם לאו ולאחריהם פסול. ותני כן, נמנו עליו וחזרו ונמנו עליו עד מקום שיש כזית לכל אחד ואחד מהם כשר, ואם לאו פסול

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ח הלכה ה

מתני': זב שראה שתי ראיות, שוחטין עליו בשביעי. ראה שלש, שוחטין עליו בשמיני. וכן שומרת יום כנגד יום, שוחטין עליה בשני. ראתה שני ימים, שוחטין עליה בשלישי. הזבה שוחטין עליה בשמיני.

[דף סא עמוד ב] גמ': תני רבי חייה, נדה שוחטין עליה בח'. בועל נדה שוחטין עליו בז'. א"ר יוסה. הדא אמרה שבוועל נדה טהור ביום הז' שלו. שטובל ביום השביעי ואוכל לערב. ואינו כנידה שטובלת בערב ואסורה עד למחרת בערב

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ח הלכה ו

מתני': האונן והמפקח בגל, וכן מי שהבטיחוהו להוציאו מבית האסורין, החולה והזקן שהן יכולין לוכל כזית, שוחטין עליהן. ועל כולן אין שוחטין עליהן בפני עצמן, שלא יביאוהו את הפסח לידי פסול. לפיכך אם אירע בהן פסול, פטורין מלעשות פסח שני. חוץ מן המפקח בגל, שהיה טמא מתחילתו:

גמ': תנן, וכן מי שהבטיחוהו להוציאו מבית האסורין. ר' יוסי בי ר' בון ואבא בר בר חנה אמרו בשם ר' יוחנן. מתניתא בשחבשוהו ישראל. אבל אם חבשוהו עכו"ם, אן שוחטים עליו שמא לא יעמדו בדיבורם. דכתיב [תהילים קמד יא] אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר. בנתון חוץ לירושלם. אבל בנתון בתוך ירושלים שיכול לאכול בבית האסורים, אפילו לא הבטיחו כמי שהבטיחו. רבי יונה ורבי יוסי, תריהון אמרי. בקדמיתה הוינן אמרין, ישראל ערל שנטמא במת. אוכלין עליו ומל ועושה פסח ואן צריך שתהיה הזיה אחרי מילה. ולא הוינן אמרין כלום שאן ערל נטהר בהזיה. תנא רבי סימון בר זבדי קומי רבי הילא. נאמר כאן גבי ערל ישראל שמל[שמות יב מח] ואז יקרב לעשותו, ונאמר להלן גבי עבד שמל אז יאכל בו, מה אז שנאמר להלן גבי עבד, עד שיהא כשר בשעת אכילה. אף אז שנאמר כאן גבי ערל ישראל, עד שיהא כשר בשעת שחיטה. תנן, לפיכך אם אירע בהן פסול, פטורין מלעשות פסח שני. חוץ מן המפקח בגל, שהיה טמא מתחילתו. פעמים שהוא נעשה כיוצא בהם ופטור מפסח שני, פעמים שהן נעשים כיוצא בו וחייבים. פעמים שהוא נעשה כיוצא בהם, בגל ארוך. שאני אומר נדרק עליו הדם עד שלא הגיע לטומאה. פעמים שאינו נעשה כיוצא בהן [דף סב עמוד א] בגל עגול שודאי נטמא משעה ראשונה. פעמים שהן נעשין כיוצא בו, כגון שאירע בהן פסול בין שחיטה לזריקה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ח הלכה ז

מתני': אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי ר' יהודה, ור' יוסי מתיר. אפילו חבורה של מאה שאינן יכולין לוכל כזית, אין שוחטין עליהן, ואין עושין חבורה נשים ועבדים וקטנים:

גמ': א"ר יוחנן, טעמא דר' יהודה **דכתיב** [דברים טז ה] לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך. מה מקיים ר' יוסי טעמא דר' יהודה? פתר לה כר"א בן מתיא שהפסוק בא ללמד שאן האחד מכריעה לעשות הפסח בטומאה. דתני ר"א אומר. יכול יהא היחיד מכריע על הטומאה? שאם מספר הטמאים גדול באחד ממספר הטהורים יעשו בטומאה? תלמוד לומר, לא תוכל לזבוח את הפסח באחד. אמר רבי יוחנן. מודה רבי יהודה שאם עבר זרק את הדם, שהורצה. עבר ושחט, מתירין לו לזרוק? תני אין עושין חבורה נשים ועבדים וקטנים מפני שהן מרבין בתיפלה פריצות תני בר קפרא, שלא יביאו את הקדשים לידי ביזיון שאינם נזהרים בקדושתו. אמר רבי יעקב בר אחא בשם ר' איסי. אין עושין חבורה של גרים, **שמתוך** שהן מקולקלין ואינם בקיאים **בהלכות**, אין מדקדקין בו, והם מביאין אותו לידי פסול

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ח הלכה ח

מתני': אונן, טובל ואוכל פסחו לערב, אבל לא בקדשים. השומע על מתו ומי שנתלקטו לו עצמות, טובל ואוכל בקדשים. גר שנתגייר ערב פסחים. בית שמאי אומרים, טובל ואוכל את פסחו לערב, וב"ה אומרים, הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר:

גמ': **תנן, אונן** שגזרו עליו טומאה מדרבנן, **טובל ואוכל פסחו לערב, אבל לא בקדשים**. א"ר יוסי בי ר' בון, מתניתא בשנעשה אונן משעה ראשונה בין שחיטה לזריקה. אבל אם נעשה אונן לאחר כפרה, כבר הורצה. **ולא התירו לו לאכול בערב**. ותני כן, אי זו היא אנינה **שאסרו בקדשים**? משעת מיתה ועד שעת קבורה, דברי רבי. וחכמים אומרים כל היום כולו. **אשכחת קלת וחמרת על דרבי, קלת וחמרת על דרבנן. קלת על דרבי, במת ונקבר בשעתו. דעל דעתיה דרבי, אינו אסור אלא אותה שעה בלבד. על דעתיה דרבנן אסור כל היום כולו. קלת על דרבנן, מת ונקבר [דף סב עמוד ב] לאחר שלשה ימים. דעל דעתיה דרבנן, אסור כל אותו היום, שרק ביום הקבורה חלה אנינות. על דעתיה דרבי, אסור עד שלשה ימים שהיה אונן עד רגע הקבורה. אתא רבי אבהו ואמר בשם רבי יוחנן ורב חונה דתריהון אמרין, מודה רבי לחכמים שאם לא נקבר באותו יום, אינו אסור אלא אותו היום שמת בו בלבד. שלא אמר רבי דבריו להחמיר אלא רק להקל. ותני כן. רבי אומר לרבי יהודה שסובר שאנינות נמשכת אף בלילה, תדע לך שאין אנינות הלילה תורה, שהרי אמרו, אונן טובל ואוכל פסחו לערב. וקשה על רבי שהרי מהמשנה הזו משמע שאנינות יום אפילו אחרי הקבורה עשו אותה תורה שהרי אמרו שאוכל בערב משמע שאם היה צריך לאכול ביום היה אסור? אמר רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא, תיפתר בשנקבר עם דימדומי החמה, ולית שמע מינה כלום. אמר ר' אבהו בשם ר' אלעזר, אין אנינה אלא למת בלבד, דכתיב [ישעי' ג כו] ואנו ואבלו פתחיה. התיב ר' חייה בר אדא, והכתיב [שם יט ח] ואנו הדיגים ואבלו כל משליכי ביאור חכה רואים שאוננים אף על הפסד ממון? א"ר חיינא, כיני מתניתא, אין אנינה שגזרו עליה טמאה ואסור לאכול בקדשים עד שיטבול, אלא למת בלבד. **תנן, השומע על מתו ומי שנתלקטו לו עצמות, טובל ואוכל בקדשים**. תני יום שמועה כיום קבורה, לקרע ולא יבול ולספירת שבעה ולספירת שלשים. ולאכול בקדשים הרי הן כליקוטי עצמות. וזה זזה ליקוט וקבורה טובלין ואוכלין לערב. והתנן וליקוטי עצמות, טובל ואוכל בקדשים מיד. ולמה אמרה הבריתא שאוכל לערב? אמר ר' יוסי בי ר' בון בשם רב חסדא, תיפתר שנקבר משחיכה, תני, וזה זזה ליקוט וקבורה טובלין ואוכלין את לערב. וקבורה אוכלת בקדשים? הרי המשנה אמרה אונן, טובל ואוכל פסחו לערב, אבל לא בקדשים. א"ר יוסה בי ר' בון, תרתיהון בשמועה. שמע שמת לו מת מאתמול, טובל ואוכל בקדשים. שמע שנתלקטו לו עצמות מאתמול, טובל ואוכל בקדשים. תני, המעביר ארון ממקום למקום, אין בו**

משום ליקוטי עצמות. א"ר אחא, הדא דאת אמר, שנקבר בארון של אבן שהוא כקרקע וכשמוציאים את הארון מהאדמה ומטלטים אותו אן זה נחשב כליקוט עצמות. אבל אם נקבר בארון של עץ, כשמוציאים את הארון מהאדמה ומטלטים אותו יש בו משום ליקוטי עצמות. א"ר יוסה. ואפילו בארון של עץ אין בו משום ליקוטי עצמות. איזהו ליקוטי עצמות? המעביר באפיקריסין שקים ממקום למקום. אמר ר' חגי' בשם ר' זעירא, ליקוט עצמות כשמוען כמשמעות המילה שאוסף העצמות ולא בנוטל הארון כולו, בן עשוי אבן בן עשוי עץ ואפילו אם נוטל כשהם בתוך התכריכים שלהם. ותני כן, ליקוט עצמות, מלקט עצם עצם משיתאכל הבשר. תני, אין שמועה לליקוט עצמות, אמר רבי חגי [דף סג עמוד א] והוא ששמע למחר, אבל אם שמע בו ביום, יש שמיעה לליקוט עצמות, ויש שיעור לליקוט עצמות? תנא ניקומכי קומי ר"ז, אין שיעור לליקוט עצמות. כהדא דר' מנא הורי לר' הלל שהיה כהן דכיפרא, לקרוע ולהתאבל כר' אחא שאם היה קבר בארון עץ והעבירו את הארון הרי זה כליקוט עצמות. ושלא להיטמות כר' יוסי שאן ליקוט אלא כשאוספם אחד אחד בשק. תני ליקוט עצמות, אין אומר עליהן קינים ונהי קינות וילולת, ואין אומרין עליהן, לא ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים. אלו הן ברכות אבלים, מה שהן אומרים בבית הכנסת והיו חותמים בה ברוך אתה ה' מנחם אבלים. אלו הן תנחומי אבלים, מה שהן אומרים בשורה. תני, אבל, אומר עליהן דברים. מהו דברים? רבנן דקיסרין אמרין קילוסין. תנן, ב"ש אומרים גר שנתגייר ערב פסח טובל ואוכל פסחו לערב ואינו צריך הזאה ג' ז'. מה טעמון דב"ש? דכתיב [במדבר לא יט] כל הורג נפש וכל נוגע בחלל תתחטאו ביום השלישי וביום השבעי אתם ושביכם, מה אתם לא נטמאתם עד שנכנסתם לברית, אף שביכם לא נטמאו עד שנכנסו לברית. מה טעם דב"ה? אתם ושביכם, מה אתם טעונין הזייה בשלישי ובשביעי? אף שביכם טעונין הזייה בשלישי ובשביעי. ואינו מחוור שהוא מהתורה אלא אסמכתא בלבד, דאמר רב חייה בר יוסף, גידול בר בנימין אמר בשם רב, מודים ב"ה, שאם עבר וזרק את הדם על גר שהתגיר בערב פסח שהורצה. ואם היה מהתורה, אך הורצה בדיעבד? נזיר שנטמא בספק טומאת מת ברשות היחיד, ואינו בפסח אלא בשאר ימות השנה. ר' הושעיה רבה אמר, הנזיר מגלח. רבי יוחנן אמר, אין הנזיר מגלח, דתנינן תמן. כל טומאה מן המת שהנזיר מגלח עליה, חייבין עליה על ביאת המקדש. וכל טומאה מן המת שאין הנזיר מגלח עליה, אין חייבין עליה על ביאת המקדש. וכוון שעל ספק טומאה ברה"י אן חייבים משום ביאת מקדש, אף הנזיר אינו מגלח. היידינו ספק מהו המקרה בו יש ספק והנזיר מביא חטאת העוף הבאה על הספק? רבי יוחנן אמר, המקרה שמובא בראשה דפירקא גבי שני נזירים, שאמר להם אחד, ראיתי אחד מכם שנטמא ואיני יודע איזה מכם. אבל בספק טומאה ברשות היחיד אינו מגלח. רבי הושעיה רבה אמר, ההן דהכא שנטמא בספק טומאה ברשות היחיד. יחיד שנטמא בספק טמאה ברשות היחיד בפסח, רבי הושעיה רבה אמר, ידחה לפסח שני, שהוא כודאי טמא. ר' יוחנן אמר, משלחין אותו לדרך רחוקה שהרי אינו ודאי טמא, ואתיא כ"י דאמר רבי יוחנן, נטמא בטומאת בית פרס, משלחין אותו לדרך רחוקה. צבור שנטמא בספק טמאה ברשות היחיד בפסח, רבי יוחנן אמר, יעשו בספיקן יעשו בטהרה שמא לא נטמאו. רבי הושעיה רבה אמר, יעשו בטומאה. אף ר' הושעיה מודה שיעשו בספיקן, לא אמר רב הושעיה אלא לחימרין, שאף הטמאים יעשו בראשון, אבל מודה רבי הושעיה רבה שהטהורים יעשו לבדם בטהרה. אמר ר' יוחנן בשם רבי. ישראל ערל, מזין עליו. שכן מצאנו שקיבלו אבותינו במדבר הזייה ערלים. שהרי לא מלו במדבר מחמת הדרך, והיו טמאי מתים לאבותיהם. והיו טעונים הזייה, והיו עליהם בהיותם ערלים שנאמר [יהושע ד, יט] והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון. ובעשרה לחדש לא מלו משום חולשת הדרך, ומלו בי"א בניסן, ואם לא הזו עליהם כשהיו ערלים, לא נמצאו להם ארבעה ימים עד י"ד הדרושים בין הזאת ג' להזאת ז'. אלא ודאי הזו עליהם בהיותם ערלים. אמר רב חסדא, אתיא כמאן דאמר, באחד עשר מלו [דף סג עמוד ב] ברם כמאן דאמר בעשירי מלו, לא קיבלו הזייה ערלים שמלו בעשירי והיו עליהם. אמר רבי אבון, מכל מקום לא מנו להזייה ערלים? שהרי שלושה ימים ראשונים שמנו ודאי היו ערלים. אמר ר' אלעזר בשם ר' חנינה, מעשה בכהן ערל שהיזה, והוכשרו הזיותיו. ותני כן, ר' אליעזר בן יעקב אומר איסרטיטוטות שומרים ישראל ערלים היו שומרי צירין שערם בירושלם, ומלו וטבלו ואכלו פסחיהן לערב. שישראל שמל לא צריך הזיה

הדרן עלך פרק האשה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ט הלכה א

מתני': מי שהיה טמא או בדרך רחוקה ולא עשה את הראשון, יעשה את השני. שגג או נאנס ולא עשה את הראשון, יעשה את השני. א"כ למה נאמר [במדבר ט י] טמא או בדרך רחוקה? שאלו פטורין מן ההכרת, ואלו חייבין בהכרת:

גמ': **כתיב [במדבר ט י] איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה.** אין לי אלא טמא לנפש, אנוסים או שוגגין מניין? ת"ל [במדבר ט י] איש איש ריבה. עד כדון כר"ע **שדורש לשון כפול.** כרבי ישמעאל **שאמר דברה תורה בלשון בני"א מניין?** תני רבי ישמעאל, לא טמא נפש כהרי דרך רחוקה. ולא דרך רחוקה כהרי טמא נפש. הצד השווה שבהן, שלא עשה את הראשון יעשה את השני, אף אני ארבה אנוסין או שוגגין, שלא עשו את הראשון יעשו את השני. מזיד מניין? א"ר זעירא [שם יג] והאיש לרבות את המזיד. אבן תנין, שגג או נאנס. **ותני ר' חיה, שגג או נאנס או הזיד.** א"ר יוסה אף מתניתא אמרה כן, שאפשר לדיק ממשנתנו שאף מזידים עושים פסח שני, **דתנן, שאלו פטורין מן ההכרת ואלו חייבין בהכרת.** מה אית לך חייב בהכרת? לא מזיד? **תני, טמא לנפש.** אין לי אלא טמא לנפש, טמא זיבה וטמא צרעת מניין? תלמוד לומר, **איש איש כי יהיה טמא, ריבה.** אם כך מה תלמוד לומר טמא **לנפש?** אלא איש טמא נפש נדחה לפסח שני, ואין ציבור טמא נפש נדחה לפסח שני. **אבל ציבור טמא זיבה וטמא צרעת נדחין לפסח שני.** טומאת עבודה זרה, עשו אותו כטומאת זיבה וטמא צרעת. ניתן לישראל לבנות בית הבחירה **בן פסח ראשון ושני. אינם עושים פסח שני שיחיד עושה פסח שני,** ואין צבור עושין פסח שני. ר' יודה אומר ציבור עושה פסח שני, שכן מצינו בחזקיה שעשה פסח שני, הדא הוא דכתיב [דברי הימים ב ל יח] כי מרבית העם רבת מאפרים ומנשה **לא הטהרו וגו'.** אית תניי תני [דף סד עמוד א] מעברין את השנה מפני הטומאה, אית תניי תני אין מעברין את השנה מפני הטומאה, מאן דאמר אן מעברין את השנה מפני הטומאה **דכתיב, כי אכלו את הפסח בלא ככתוב שחזקיה הצטער שעיבר את השנה מפני הטומאה ואן עושין כן.** מאן דאמר מעברין, מה מקיים כי אכלו את הפסח בלא ככתוב? שעיברו את ניסן ואינו מעובר אלא אדר. **הא דאמר שחזקיה עיבר מפני הטמאה אתייה כיי דאמר ר' סימון בר' זבדי, גולגולתו של ארנן היבוסה מצאו תחת המזבח.** כתיב [דברי הימים ב כט יז] ויחלו באחד לחדש הראשון לקדש, וביום שמונה לחדש, והלא ביום אחד היו יכולין לבער כל ע"ז שהיה שם? אמר רבי אידי, מפני צלמי כשדים שהיו חקוקים בששר בצבע **והיו טרודים למחקם ולכן עיברו.** כתיב [שם ל יט] כל לבבו הכין לדרוש האלהים ה' אלהי אבותיו **ולא כטהרת הקדש.** רבי סימון בר זבדי ור' שמואל בר נחמני, חד אמר אפילו עשה כמה בטהרת הקדש, לא יצא ידי טהרת הקדש שלא הצליח למגר את כל העבודה זרה אף שהתאמץ מאד. וחורנה אמר, אפילו כל מעשים טובים שעשה, לא יצא ידי טהרת הקדש שאף שהתאמץ מאד בשאר דברים לא התאמץ מספיק למגר את כל העבודה זרה. ששה דברים עשה חזקיה מלך יהודה, על שלשה הודו לו, ועל שלשה לא הודו לו. ואלו שלשה שהודו לו. כיתת נחש הנחושת והודו לו, גירר עצמות אביו על מיטה של חבלים והודו לו, גנז טבלה של רפואות והודו לו, ואלו שלא הודו לו. קיצץ דלתות ההיכל ולא הודו לו, סתם את מוצא מימי גיחון ולא הודו לו, עיבר ניסן בניסן ולא הודו לו. היה הציבור חציין זבים וחציין טמאין, רב אדא בר אבהה אמר, זבין נעשין אצל טמאין, כטמאין אצל טהורין, **וזבין נדחין לפסח שני.** רב חונה אמר, אין תשלומין לפסח הבא בטומאה. היה הציבור רובן טהורין ומיעוטן טמאין, מתו מן הטהורין בין שחיטה לזריקה, אחר מי את מהלך? אחר שחיטה או אחר זריקה? אין תימר אחר שחיטה, אינן עושין בטומאה. אין תימר אחר זריקה, עושים בטומאה. היה ציבור רובן טמאין ומיעוטן טהורין ומת מן הטמאין בין שחיטה לזריקה אחר מי את מהלך? אחר שחיטה או אחר זריקה? אין תימר אחר שחיטה, עושין בטומאה. אין תימר אחר זריקה, אינן עושין בטומאה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ט הלכה ב

מתני': ואיזהו דרך רחוקה? מן המודיעית ולחוץ, וכמידתה לכל רוח דברי ר' עקיבה. ר' אליעזר אומר, מאסקופת עזרה ולחוץ. א"ר יוסי, לפיכך [דף סד עמוד ב] נקוד על האות ה"א של רחוקה, לומר, לא מפני שהיא רחוקה ודאי, אלא מאסקופת העזרה ולחוץ:

גמ': רבי סימון אמר, אתפלגון ר' חייה רבה ובר קפרא. חד אמר, כדי שיבוא יספיק להגיע ויאכל קדם חצות לילה, וחורנא אמר כדי שיבוא עד השקיעה שהוא סוף זמן זריקה ויזרוק, ואפילו כמ"ד כדי שיבוא ויאכל, והוא שיהא בתוך אלפים לתחום עד שלא חשיכה שיש איסור תחומים ביו"ט. אמר רבי זעירה, ותניי תמן, היה נתון מן המודיעית ולפנים ורגליו רעות. יכול יהא חייב? ת"ל [במדבר ט יג] וחדל לעשות הפסח. יצא זה שלא חדל. היה נתון מן המודיעית ולחוץ והסוס בידו, יכול יהא חייב? ת"ל ובדרך לא היה. יצא זה שהיה בדרך. היה נתון מן המודיעית ולפנים קודם לשש שעות. ויצא לו חוץ למודיעין קודם לשש שעות, יכול יהא חייב? ת"ל וחדל לעשות. החדל בשעת עשייה חייב. שלא בשעת עשייה פטור. אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן. רבי עקיבא ורבי אליעזר שניהן מקרא אחד הן דורשין. נאמר בפסח שם תזבח את הפסח בערב. ונאמר במעשר ואכלת שם לפני ה' אלהיך. וכתוב במעשר כי ירחק ממך המקום. חד אמר חוץ לעשייתו. כמו שבמעשר ריחוק מקום זה חוץ למקום עשייתו ועשייתו של מעשר שני זה אכילתו שהיא בירושלים, כך גם בפסח ריחוק מקום זה חוץ לעשייתו ועשייתו זו שחיטתו שהיא בעזרה. וחורנה אמר חוץ למחיצתו היינו חוץ ממקום אכילתו. ובן במעשר שני בן בפסח מקום אכילתו זו ירושלים. חברייא אמרו בשם ר' יוחנן טעמה דר"א דכתיב [במדבר ט יג] והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה, יצא זה שהיה בדרך שלא הגיעה לעזרה. ר' זעירה אמר בשם ר' יוחנן, כשהוא מזזהיר, הוא מזכיר רחוקה דכתיב איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה וגו'. כשהוא עונש, אינו מזכיר רחוקה, דכתיב, והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה וחדל מעשות הפסח ונכרתה וגו'. מכאן שאפילו לא היה רחוק פטור מכרת. ורבנן אמרי, בשעה שהכתב רבה על הנקודות, את דורש את הכתב, ומסלק את האותיות עם הנקודה. ובשעה שהנקודה רבה על הכתב, את דורש את האותיות עם הנקודה ומסלק את הכתב שבלי הנקודות, כגון בפסוק ויאמרו אליו איה שרה אשתך. במילה אליו רק האות ל בלי ניקוד. וכשמסירים אותה נקבל איו. מכאן שגם שרה נשאלה איה אברהם. ה"א שברחוקה נקוד. וכשנסירה נקבל רחוק, איש רחוק ואין דרך רחוקה. שאפילו הוא מחוץ לעזרה פטור מכרת. אמר רבי. אף על פי שאין שם אלא נקודה אחת מלמעלה, את דורש את הנקודה.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ט הלכה ג

מתני': מה בין פסח הראשון לשני? הראשון אסור בבל יראה ובבל ימצא. והשני חמץ ומצה עמו בבית. הראשון טעון הלל באכילתו, והשני אינו טעון הלל באכילתו, וזה וזה טעוין הלל בעשייתו, ונאכלין צלי על מצה ומרורים ודוחין את השבת.

[דף סה עמוד א] גמ': תנן, והשני חמץ ומצה עמו בבית. מ"ט? כתיב [במדבר ט יב] לא ישאירו ממנו עד בקר ועצם לא תשברו בו ככל חקת הפסח יעשו אתו. ממה שכתוב לא ישאירו ממנו עד בקר. נלמד שיש מצוה לאכול את הפסח. שהרי אם יש איסור להותיר, ממילא נלמד שמצוה לאכול. ומכאן נלמד לכל מצות עשה שבו. ומעצם לא תשברו בו נלמד לכל מצות לא תעשה שבו. וכשהוא אומר [במדבר ט יב] ככל חקת הפסח יעשו אתו מה זה בא לרבות? יכול שאני מרבה לביעור חמץ ולאכילת מצה כל שבעה? ת"ל [שם יא] על מצות ומרורים יאכלהו. אין לך דבר חוץ מגופו מעכבו, אלא מצות ומרורים בלבד. וכו' ישמעאל, דר' ישמעאל אמר, פרט וכלל הכל בכלל, יכול יהו כל הדברים מעכבין אותו? ת"ל על מצות ומרורים יאכלהו, אין לך דבר חוץ מגופו מעכבו, אלא מצות ומרורים בלבד. כתיב והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה וחדל לעשות הפסח ונכרתה הנפש ההיא מעמיה כי קרבן ה' לא הקריב במועדו חטאו ישא האיש ההוא. אית תניי תני, על השני הוא ענוש כרת, על הראשון אינו ענוש כרת. אית תניי תני, על הראשון ענוש כרת, על השני אינו ענוש כרת. ואית תניי תני, בין על הראשון בין על השני ענוש כרת. מ"ד על הראשון הוא ענוש כרת, סובר מאי דכתיב [שם יג] כי קרבן ה' לא הקריב במועדו חטאו ישא האיש ההוא. אם לא הקריב בראשון. מ"ד על השני הוא ענוש כרת, סובר מאי דכתיב [שם יג] כי קרבן ה' לא הקריב במועדו חטאו ישא האיש ההוא. אם לא הקריב גם בשני. מ"ד בין על הראשון בין על השני ענוש כרת, סובר מאי דכתיב [שם יג] כי קרבן ה' לא הקריב במועדו חטאו ישא האיש ההוא שביטל בן את הראשון בן את השני. מ"ד על השני אינו ענוש כרת, אא"כ לא עשה את הראשון, דכתיב [שם יג] כי קרבן ה' לא

הקריב במועדו, **שלא הקריב בראשון**. חטאו ישא, **אם לא הקריב גם בשני**. **תנן**, **הראשון טעון הלל באכילתו, והשני אינו טעון הלל באכילתו**. א"ר יוחנן בשם ר"ש בן יהוצדק, כתיב [ישעי' ל כט] השיר יהיה לכם כליל התקדש חג, בא ליל פסח ללמד על מפלתו של סנחריב שהרי מפלת סנחריב הוקשה אליו, ונמצא למד ממנו. מה זה נס ההצלה מסנחריב טעון הלל, אף זה אכילת הפסח טעון הלל. אי מה פסח ראשון טעון הלל באכילתו אף פסח שני טעון הלל באכילתו ת"ל כליל התקדש חג יצא פסח שני שלא התקדש בקדושת יו"ט. אי מה פסח ראשון טעון חגיגה אף פסח שני טעון חגיגה? אמר ר' זעירא, כתיב כליל התקדש חג. את שהוא טעון הלל באכילתו, טעון חגיגה. את שאינו טעון הלל באכילתו, אינו טעון חגיגה. ודוחה את הטומאה? אמרת כל עצמו אינו בא אלא מפני הטומאה, ואת דוחה את הטומאה?

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ט הלכה ד

מתני': הפסח שבא בטומאה, לא יאכלו ממנו זבין וזבות נדות ויולדות. ואם אכלו פטורין בכרת. ור"א פוטר אף על ביאת מקדש:

גמ': **תנן**, **הפסח שבא בטומאה, לא יאכלו ממנו זבין וזבות נדות ויולדות**. ואם אכלו פטורין בכרת. תני, אם אכלו ר"מ מחייב ור"ש פוטר. מאי טעמא דר"ש? **דכתיב** [ויקרא ז יט כ] **והבשר, כל טהור יאכל בשר, והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים וכו'**, את שהוא מותר רק לטהורין, חייבין עליו משום **טומאה**. יצא פסח שבא בטומאה שנאכל אף לטמאים **שאם** יאכלו ממנו זבין וזבות נדות ויולדות פטורים. את שאינו מותר לטהורין, אין חייבין עליו משום טומאה. **לימד על זב שאכל עולה או אכל אימורין**, מאחר שאין מותר לטהורין, אין חייבין עליו כרת. **תנן**, **ור"א פוטר אף על ביאת מקדש** [דף סה עמוד ב] **האם הפטור זה כל יום י"ד או רק בזמן הקרבת קרבן פסח נכנס בלילה האם גם אז פטור?**, נכנס קודם לשש שעות האם גם אז פטור? ונשאר בשאלה, אמר רבי יוסי. אין יסבור רבי אליעזר שאמר שזב שנכנס למקדש פטור כרבי שמעון שפוטר על אכילת פסח הבא בטומאה על ידי זבין. **נוכל לאמר שהמקור שלהם הוא מהפסוק שנאמר גבי יולדת** [ויקרא יב ד] **בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא**. את שהוא חייב על אכילת קודש, חייב על ביאת המקדש. ואת שאינו חייב על אכילת קודש, אינו חייב על ביאת המקדש. **לכן זב שאינו חייב על אכילת פסח הבא בטומאה, אינו חייב על ביאת מקדש**. וכן ההפך. אין יסבור רבי שמעון כרבי אלעזר שפוטר זבין על ביאת מקדש בפסח הבא בטומאה, **נוכל לאמר שהמקור שלהם הוא מהפסוק שנאמר גבי יולדת דכתיב**, **בכל קדש לא תגע**, ואל המקדש לא תבוא, את שהוא חייב על ביאת המקדש, חייב על אכילת קודש, ואת שאינו חייב על ביאת המקדש, אינו חייב על אכילת קודש.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ט הלכה ה

מתני': מה בין פסח מצרים לפסח דורות? פסח מצרים, מקחו מבעשור, וטעון הזייה ואגודות אזוב על משקוף ועל שתי המזוזות, ונאכל בחפזון ולילה אחד, ופסח דורות נוהג כל שבעה:

גמ': **פסח מצרים**, אית תניי תני, דוקים ותבלולים פוסלין בו. אית תניי תני, אין דוקים ותבלולים פוסלין בו. מאן דאמר דוקים ותבלולים פוסלין בו, ניחא. דכתיב [שמות יב ה] **שה תמים**. מאן דאמר אין דוקים ותבלולים פוסלין בו, מה מקיים שה תמים? **אם תאמר שבא לצוות שלא יהיו מחוסרי אבר?** אי אפשר שזה אפילו בקרבנות בני נח אינו כשר. וכי לא כן א"ר יסא **כששאלו אותו מנין שמחוסרי אבר פסולים לקרבן בני נוח? והוא ענה שפשט ר' אלעזר לחברייה מדכתיב** [בראשית ו יט] **מכל החי מכל בשר, שיהו שלמין באיבריהן**. תמן יש מהן למזבח של בני נוח, ברם הכא בפסח מצרים אין מהם למזבח. אמר ר' חונה בשם ר' ירמיה, **כמו שמצאנו שעגלה ערופה אף שאינה קרבה על**

המזבח מומים פוסלים בה אף זו כן. שאני עגלה ערופה דמכיון שכתוב בה כפרה כקדשים, כמי שיש מהם למזבח. א"ד דאף במצרים היה מזבח, ותני כן, שלשה מזבחות היו לאבותינו במצרים, משקוף, ושתי מזוזות. אית תני תני, ארבעה. סף ומשקוף ושתי מזוזות. מאי סף? אית תני תני, סף זה כלי דכתיב [מלכים א ז נ] ואת הספות והמזמרות והמזרקות. מאן דאמר סף אסקופה דכתיב [יחזקאל מג ח] בתתם ספם את ספי. מאן דאמר כלי ניחא, דכתיב [שמות יב כב] וטבלתם בדם אשר בסף והגעת על המשקוף ועל שתי המזוזות מן הדם אשר בסף. מאן דאמר סף אסקופה, מה מקיים את מה שנאמר וטבלתם בסף שבפשוט פירושו שטבל בכלי? מביא כלי ונותן על האסקופה שהוא הסף וטובל ומזה. תני בן בג בג אומר, שה תמים, ואין גיזה תמימה שגיזה אינה פוסלת, והתני [ויקרא א י] מן הצאן, להוציא את החלקים שבהן? קס"ד שה ללא צמר פסול להקרבה, אמר רבי אבון, להוציא מה שחלקה ואסרה לך התורה, רובע ונרבע ומוקצה ונעבד. תנן, ונאכל בחפזון ולילה אחד, ופסח דורות נוהג כל שבעה. אמר רבי יוסה, אף רבי יוסי הגלילי סובר דכוותהון שפסח מצרים נהג יום אחד. דתני רבי יוסי הגלילי אומר. אומר אני, שלא היה פסח מצרים אלא יום אחד בלבד, שנאמר [שמות יג ג] לא יאכל חמץ היום

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ט הלכה ו

[דף סו עמוד א] מתני': א"ר יהושע. שמעתי שתמורת הפסח קריבה, ותמורת הפסח אינה קריבה, ואין לי לפרש. אמר רבי עקיבא אני אפרש. הפסח שנמצא קודם לשחיטת הפסח, ירעה עד שיסתאב, וימכר ויביא בדמיו שלמים, וכן תמורתו. לאחר שחיטת הפסח, קרב שלמים, וכן תמורתו:

גמ': ר' יודן בעי. אף בתמורת אשם כן? שאם הפריש אשם ואבד והפריש אחר תחתיו. אם נמצא קדם שחיטה אינו קרב ואף תמורתו אינה קרבה. ואם נמצא אחר שחיטה קרב ואף תמורתו קרבה? א"ר יוסה. פסח שהקריבה בשחרית אינה פסח. ולכן פסח שאבד באותה שעה לא היה ראוי להקרבה ואין עליו שם פסח. ולכן אף שהפריש והקריב קרבן אחר תחתיו אין זה נחשב דחוי. ואם נמצא אחר ההקרבה ראוי הוא לקרבן שלמים. לעומת זאת עולה או אשם שהקריבה בשחרית, עולה היא. שכל היום זמנו, ולכן אשם שאבד והקריב אחר תחתיו כבר נדחה, ואף אם ימצא אחר הקרבת השני אינו קרב אלא ירעה עד שיסתאב. המיר בו בשלושה עשר, ר' זעירה אמר, תמורתו עצמה קריבה שלמים שהרי אם היו מקריבים את הפסח ב"ג היה קרב כשלמים, והרי זה כתמורת שלמים שקרבה שלמים, ר' שמואל בר רב יצחק אמר, אין תמורתו קריבה שלמים אלא תרעה כמו תמורת פסח שנמצאה קדם הקרבה. חייליה דרב שמואל בר רב יצחק מן הדא דתנן. אמר רבי עקיבא אני אפרש. הפסח שנמצא קודם לשחיטת הפסח, ירעה עד שיסתאב, וימכר ויביא בדמיו שלמים, וכן תמורתו. לאחר שחיטת הפסח, קרב שלמים, וכן תמורתו. אין תימר המיר בו ב"ג תמורתו קריבה שלמים. ויתבניה ר"ע לרבי יהושע, כאן בשלושה עשר כאן בארבע עשר. לא מוטב ללמד את החילוק בין תמורת פסח מתמורת פסח שעד ההקרבה שם פסח על הקרבן ואעפ"כ אם המיר קדם י"ד התמורה קרבה שלמים ואם המיר בי"ד אינה קרבה. ולא ללמד תמורת פסח מתמורת שלמים שהרי בי"ד קדם הקרבה שם פסח עליו ותמורתו היא תמורת פסח. אבל אחר הקרבה שם שלמים עליו ותמורתו היא תמורת שלמים. אמר ר' הילא בשם שמואל מתו בעלים בשלושה עשר, גופו קרב שלמים. ולמה לא אמר בארבעה עשר? דכל שנראה ליקרב בפסח אין גופו קרב שלמים. תמן תנינן, חמש חטאות מתות. וולד חטאת, ותמורת חטאת, וחטאת שמתו בעלים, ושעיברה שנתה, ושאבדה ונמצאת בעלת מום. וולד חטאת, דאיתפלגון. ציבור שהפריש נקבה, וכן נשיא שהפריש שעירה. ר' ירמיה אמר, לא קדשה וולדה קרב שהוא חולין. רבי יוסה אומר, קדשה וולדה מת [דף סו עמוד ב] חייליה דר' יוסי מן הדא דתנן, אין את יכול לומר וולד חטאת בציבור, שאין הציבור מביאין נקבה. לא אמר אלא אין את יכול, הא אם הקדישה, קדשה. אמר רבי יוסי בי ר' בון. יאות א"ר ירמיה שלא קדשה כלל, ולא דר' שמעון היא? שרבי יהודה אמר חטאת ציבור שהתכפרו בעליה תמות. אמר לו רבי שמעון, כמו

שולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה נאמר רק בחטאת יחיד שהרי אין ציבור מביאים נקבה ואין ציבור עושים תמורה ואין ציבור מת, כך התכפרו בעליה יהיה רק בחטאת יחיד. **ורבי שמעון אומר, הקדיש נקבה לעולה**, אפילו בדיעבד לא קדשה אלא הקדיש דמים: ותמורת חטאת. **דתנינן, כל שבחטאת מתה בפסח תרעה. וגבי פסח איתפלגון, המיר בו בשלשה עשר**, ר' זעירא אמר, תמורתו קריבה שלמים, ר' שמואל בר רב יצחק אמר, אין תמורתו קריבה שלמים: וחטאת שמתו בעלים. כ"י דאמר ר' הילא בשם שמואל, מתו בעליו בשלשה עשר, גופו קרב שלמים. ולמה לא אמר בי"ד?, כי כל עמא מודיי כל שנראה לקרב בפסח, אין גופו קרב שלמים: ושעיברה שנתה, כ"י דאמר רב חסדא, בשעיברה שנתו בין פסח ראשון לשני דכיוון שעד פסח שני כבר תעבור שנתו נעקר ממנו שם פסח ואף אם הקריב אותו קדם הרי זה שלמים. ור' הילא אמר בשם רבי יוחנן, בשעיבר זמן כפרתו כגון שאבדה ונמצאת אחר כפרה. כה"י דאמר ר' יסא בשם ר' יוחנן, אין לך פסח שגופו קרב שלמים, אלא שאבד ונמצא מאחר שכיפרו הבעלים: ובעלת מום. ר' זעירא בעא קומי רבי יסא, לא מסתברא ההן בעל מום דתנינן הכא גבי חטאות שמתות, באבוד הוא שאבדה ונמצאה בעלת מום, דאית בה תרתי לגריעותה, אבל נמצאה שלמה קדם שהתכפר באחר תרעה עד שתסתאב?. א"ל, אף אנא סבר כן. אבל שאבדה ונמצאת בריאה הרי זה מותר חטאת ותרעה עד שתסתאב ויביא בדמיו עולה. הפריש פסחו ואבד והפריש אחר תחתיו, לא הספיק להקריב את הב' עד שנמצא הראשון, והרי שניה עומדין. אית תניי תני, מצוה להקריב את הראשון. אית תניי תני, מצוה להקריב את השני. ותני שמואל כן, בורר את היפה שבהן, והשני ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בדמיו שלמים בשישה עשר. ר' אליעזר אמר, הוא עצמו קרב שלמים בשישה עשר. אתיא דרבי שאמר חטאת שאבדה ונמצאת קדם כפרה מתה, וכל שבחטאת מתה בפסח קרב שלמים כר' אלעזר. ושמואל תניתא בשיטת חכמים, דתני, המפריש חטאת ואבדה והפריש אחרת תחתיה ולא הספיק להקריב עד שנמצאת הראשונה והרי שניהם תמימות, אחת תקרב והשניה תמות דברי רבי. וחכמים אומרים, אין חטאת מתה אלא שנמצאת מאחר שכיפרו בה בעלים, אין המעות הולכות לים המלח, אלא שנמצאו מאחר שכיפרו הבעלים

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ט הלכה ז

מתני': המפריש נקיבה לפסחו, או זכר בן שתי שנים, ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה. המפריש פסחו ומת, לא יביאנו בנו אחריו [דף סז עמוד א] לשם פסח, אלא לשם שלמים:

גמ': **תנן, ירעה עד שיסתאב ויפלו דמיו לנדבה**. ולא נאמר שיקח בהם פסח אחר מתניתא לאחר כפרה וכר"ש. דתני, קודם לפסח, תהא רועה עד שתסתאב ותימכר ויביא בדמיה פסח. לאחר הפסח תבוא שלמים. ר"ש אומר. קודם לפסח תימכר שלא במום שאן לך מום גדול מזה. לאחר הפסח תבוא שלמים. שהרי אם היה מפריש זכר לפסחו לאחר הפסח היה קרב שלמים. ונקבה ראויה לשלמים? אלא כיוון שהופרשה קודם פסח, שם פסח עליה. ואינה קרבה, אלא תימכר ויקנו בדמיה שלמים. **תנן, המפריש פסחו ומת, לא יביאנו בנו אחריו לשם פסח, אלא לשם שלמים**. לא כן סברינן מימר, כל שנראה ליקרב בפסח, אין גופו קרב שלמים?. פתר לה בשהפריש מעות.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ט הלכה ח

מתני': הפסח שנתערבה בזבחים, כולן ירעו עד שיסתאבו וימכרו, ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה, ובדמי היפה שבהן ממין זה, ויפסיד המותר מביתו. נתערב בבכורות, ר"ש אומר, אם חבורת כהנים יאכלו:

גמ': תני, אין לוקחים שביעית מכסף מע"ש, שמביא את המעשר לידי פסול. שהרי חייב לבער כשיגיעה שעת הביעור. אמר רבי יוסי במחלוקת. שרבי שמעון שמתיר לקנות תרומה בכסף מעשר מתיר לקנות שביעית בכסף

מעשר אמר רבי יונה, דברי הכל היא. שאפילו לר"ש שאמר שלוקחים תרומה בכסף מע"ש, מודה הוא שאן לוקחים שביעית. דשאני אוכלי תרומה שזריזין הן. שרק לכהנים חברים נתנו תרומה. התיב רבי חוניה קומי רבי מנא. והתנין. נתערבו פסחים בבכורות. רבי שמעון אומר. אם חבורת כהנים, יאכלו. ותני עלה, יאכלו כחמור שבהן? והרי כאן לא מדובר באכילת תרומה. אמר ליה. אוכלי פסחים בשעתן, זריזין הן כאוכלי תרומה. תדע לך שהוא כן, דתנין. אין צולין בשר בצל וביצה, אלא כדי שיצולו מבעוד יום. ותנין משלשין את הפסח לתנור עם חשיכה. ואיתמר עליה, מפני שאכלי פסחים זריזים הם

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ט הלכה ט

[דף סז עמוד ב] מתני': חבורה שאבד פסחה, אמרו לאחד צא ובקש ושחוט עלינו, והלך ומצא ושחט, והם לקחו ושחטו, אם שלו נשחט ראשון, אוכל משלו והן אוכלין עמו. אם שלהן נשחט ראשון, הוא אוכל משלו, והן אוכלין משלהן. אין ידוע אי זה מהן נשחט ראשון או ששחטו שניהן כאחת, הוא אוכל משלו, והם אינן אוכלין עמו. ושלחן יצא לבית השריפה ופטורין מלעשות פסח שני. אמר להן, אם איחרתי צאו ושחטו עלי, הלך ומצא ושחט והן לקחו ושחטו. אם שלהן נשחט ראשון, הן אוכלין משלהן והוא אוכל עמהן. ואם שלו נשחט ראשון, הוא אוכל משלו והן אוכלין משלהן. ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון, או ששחט שניהן כאחת. הן אוכלין משלהן והוא אינו אוכל עמהן. ושלו יצא לבית השריפה ופטור מלעשות פסח שני. אמר להן ואמרו לו, אוכלין כולם מן הראשון. ואם אינו ידוע איזה מהן נשחט ראשון, שניהן יוצאין לבית השריפה. לא אמר להם ולא אמרו לו, אינן אחראין זה בזה. שתי חבורות שנתערבו פסחיהן. אלו מושכין להן אחד ואלו מושכין להן אחד. אחד מאלו בא לו אצל אלו, ואחד מאלו בא לו אצל אלו, וכן הן אומרים. אם שלנו הוא הפסח הזה, ידיך משוכות משלך ונמניתה על שלנו ואם שלך הוא הפסח הזה, ידינו משוכות משלנו ונימנינו על שלך. וכן חמש חבורות של חמשה חמשה ושל עשרה עשרה, מושכין להן אחד מכל חבורה וחבורה, וכך היו אומרים:

גמ': תנן, ושלחן יצא לבית השריפה ופטורין מלעשות פסח שני. א"ר יוחנן, דר' נתן היא, דר' נתן אמר, יוצאין בזריקה בלא אכילה. תנן לא אמר להם ולא אמרו לו, אינן אחראין זה בזה. תני בר קפרא, יפה שתיקה לחכמים קל וחומר לטיפשים, וכן שלמה אומר [משלי יז כח] גם אויל מחריש חכם יחשב. ואין צורך לומר חכם מחריש

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק ט הלכה י

[דף סח עמוד א] מתני': שנים שנתערבו פסחיהן, זה מושך לו אחד וזה מושך לו אחד. זה ממנה עמו אחד מן השוק, וזה ממנה עמו אחד מן השוק. זה בא אצל זה וזה בא אצל זה, וכך הוא אומר. אם שלי הוא הפסח הזה, ידיך משוכות משלך ונמניתה על שלי. ואם שלך הוא הפסח, ידי משוכות משלי ונמניתה על שלך:

גמ': א"ר יוחנן, דר' יודה היא, דתנין תמן. אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי ר' יהודה, ורבי יוסי מתיר. והתנן וכן חמש חבורות של חמש חמש האם אחת החבורות מהחמש של ארבעה לא. לא כן א"ר יוחנן דר' יודה היא שמצריך שאחד מהבעלים הראשונים ישאר. לכן חייב להיות בכל חבורה לפחות חמשה

אנשים כדי שגם אם ילכו ארבעה אנשים ישאר אחד מהבעלים המקורי, **ואך אמר רבי יוחנן שהמשנה כאן כרבי יהודה?** והרי כשאומר **אם שלך הוא הפסח הזה ידי משוכות משלי, לא ישאר אף אחד מהחבורה הראשונה שהרי הוא היה הבעלים היחידי?** א"ר יוסי, כל גרמא אמרה דהיא דרבי יודה. דתנינן תמן, אין שוחטין פסח ליחיד דברי רבי יודה, ורבי יוסי מתיר. וכיוון שלרבי יהודה אין שוחטים על היחיד, כאילו שהחבורה הראשונה לא נקבעה. כך גם אותו שמינה מן השוק נחשב מהחבורה הראשונה.

הדרן עלך פרק מי שהיה טמא

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק י הלכה א

מתני': ערב פסחים סמוך למנחה, לא יאכל אדם עד שתחשך, ואפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב, ולא יפחתו לו מד' כוסות של יין, ואפילו מן התמחוי:

גמ': **תנן, ערב פסחים סמוך למנחה, לא יאכל אדם עד שתחשך.** מתניתא דר' יודה, דתני ערב שבת מן המנחה ולמעלה לא יטעום אדם כלום עד שתחשך כדי שיכנס לשבת בתאווה, דברי ר' יודה. ר' יוסה אומר, אוכל והולך [דף סח עמוד ב] עד שעה שהוא משלים. אם התחילו קדם בהתר מפסיקין לשבת, דברי ר' יודה. ר' יוסה אומר אין מפסיקין. מעשה ברבן שמעון בן גמליאל ורבי יוסי בן חלפתא, שהיו מסובין בערב שבת בעכו, וקדשה עליהן השבת. אמר לו ר' שמעון בן גמליאל לרבי יוסי בן חלפתא. רצונך שנפסוק לשבת? אמר לו, כל יום היית מחבב דברי לפני רבי יהודה, ועכשיו את מחבב דברי ר' יהודה בפני? הגם לכבוש את המלכה עמי בבית? אמר לו, אם כן לא נפסוק, שלא תיקבע הלכה בישראל כר' יהודה. לא זזו משם, עד שקבעו הלכה כר' יוסי. אמר ר' יהודה בשם שמואל, זו דברי ר' יהודה ור' יוסה. אבל לדברי חכמים, פורש מפה ומקדש. מהו לוכל מיני כיסנים עוגיות? מהו לוכל מיני תרגימא פירות ובשר? ר' יודן נשייא סחה רחץ וצחא צמא, שאל לר' מנא, בגין דאנא צחי, מהו נישתי? א"ל, תני ר' חייא אסור לאדם לטעום כלום עד שתחשך. א"ר לוי, האוכל מצה בערב הפסח, כבא על ארוסתו בבית חמיו. והבא על ארוסתו בבית חמיו לוקה. תני, ר' יודה בן בתירה אומר, בין חמץ בין מצה אסור. אמר רבי סימון בשם ר' יהושע בן לוי, רבי לא היה אוכל לא חמץ ולא מצה. לא מצה מן הדא דר' לוי, ולא חמץ מן הדא דר' יודה בן בתירה. ור' תלמידי דר' יודה בן בתירה הוה? לא תלמידיה דר' יעקב בן קודשיי הוה. ולמה לא אכל? אלא בגין דהוה בכור וצם תענית בכורות. אמר רב מנא, רב יונה אבא הוה בכור, והוה אכיל. ואם היה רואה שרבי מקפיד, אף הוא היה מתענה. אמר רב תנחומא, לא מן הדא לא בגלל תענית בכורות **לא אכל רבי** אלא מן הדא, דר' איסתניס הוה, כד אכיל ביממא, לא הוה אכיל ברמשא. ולמה לא הוה אכיל הכא ביממא? כדי שיכנס למצה בתאווה. **תנן, ואפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב. למה מסבים?** אמר רב לוי, ולפי שדרך עבדים להיות אוכלין מעומד. וכאן צריכים להיות אוכלין מסובין, להודיע שיצאו מעבדות לחירות. אמר ר' סימון בשם ר' יהושע בן לוי. אותו כזית שאדם יוצא בו בפסח, צריך לאוכלו מיסב. ר' יוסי בעא קומי ר' סימון, אפי' עבד לפני רבו? אפילו אשה לפני בעלה? א"ל, ברבי. ע"כ שמעתי. **תנן, ולא יפחתו לו מד' כוסות של יין, ואפילו מן התמחוי.** א"ר ר' חייא בר אדא, לפי שאין ערב לאדם לוכל מן הקופה, וכאן חייבו אותו ליטול לצורך ארבע כוסות אפילו מן התמחוי. תני צריך הוא אדם לשמח את אשתו ואת בניו ברגל, במה משמחן? ביין. רבי יודה אומר נשים בראוי להן וקטנים בראוי להם. נשים בראוי להן כגון מסנים נעלים וצוצלין בגדים. וקטנים בראוי להן כגון אגוזין ולוזין. אמרין, הוה רבי טרפון עביד כן. מניין לארבעה כוסות? אמר רבי יוחנן בשם ר' בנייה, כנגד ארבע גאולות דכתיב[שמות ו] לכן אמור לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם וגו', ולקחתי אתכם לי לעם וגומר, והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי. רבי יהושע בן לוי אמר, כנגד ארבעה כוסות של פרעה דכתיב[בראשית מ יא יג] וכוס פרעה בידי, ואשחט אותם אל כוס פרעה, ואתן את הכוס על כף פרעה, ונתת כוס פרעה בידו וגו'. רבי לוי אמר, כנגד ארבעה מלכיות. ורבנן אמרי, כנגד ד' כוסות של פורענות שהקב"ה עתיד להשקות את אומות העולם. **דכתיב**[ירמיה כה טו] כי כה אמר ה' אלהי ישראל אלי. קח את כוס היין החימה וגו' **וכתיב** [שם נא ז]

כוס זהב בבל ביד ה'. **וכתיב** [תהילים עה ט] כי כוס ביד ה', **וכתיב** [שם יא ו] ימטר על רשעים פחים
 אש וגפרית ורוח זלעפות מנת כוסם. מהו מנת כוסם? רבי אבין אמר [דף סט עמוד א] דיפלי פוטירין
 משקה שמקרר את הגוף, כדיפלי פוטירין אחר המרחץ. וכנגדן עתיד הקדוש ברוך הוא להשקות את ישראל,
 ארבעה כוסות של נחמות, **כדכתיב** [תהילים טז ה] ה' מנת חלקי וכוס **וכתיב** [שם כג ה] דשנת בשמן
 ראשי כוסי רויה. והדין **דכתיב** [שם קטז יג] כוס ישועות אשא תריין **הינון**. תמן תנינן, **תנן המוציא יין**
כדי מזיגת הכוס. ר' זעירא שאל לר' יאשיה. כמה שיעורן של כוסות? א"ל, נלמוד סתום מן
 המפורש. דתני ר' חייה. **ארבע** כוסות שאמרו, **יש בכלול יחד** רביעית יין באיטלקי. **ודרך מזיגה**
להוסיף שלשה חלקים מים, נמצא שגודל כל כוס רביעית. תמן תנינן. מפנין ארבע וחמש קופות. ר'
 זעירא שאל לרבי יאשיה. כמה הוא שיעורה של קופה? א"ל, נלמוד סתום מן המפורש. דתנינן תמן.
בשלוש קופות של **שלוש שלוש** סאין תורמין את הלשכה. **אמר** רבי יוסה ב"ר בון בשם ר' יוחנן.
המשנה שאמרה ששיעור יין כדי מזיגת הכוס, דרבי יהודה היא. דתני, מים כדי גמייה. ר' יהודה
 אומר כדי מזיגת הכוס. יין כדי גמייה. ר' יהודה אומר, כדי מזיגת הכוס. מזוג בכמה? נישמענה מן
 הדא דתנן. מים כדי גמייה. ר' יהודה אומר כדי מזיגת הכוס. יין כדי גמייה. רבי יהודה אומר כדי מזיגת
 הכוס. הדא אמרה, אפילו **מזוג שיעורו כדי מזיגת הכוס**. כמה הוא שיעורן של כוסות **מהוא שיעור רביעית**?
אמר ר' אבין, טיטרטון ורביע. מהו **לשתות ארבע כוסות בכרך אחד**? מן מה דא"ר יוחנן. בהלל אם
 שמעה בבה"כ יצא, **ואן צריך לאמרה בבית בן הכוסות**. הדא אמרה אפילו שתין בכרך **אחד** יצא.
 שהרי אם לא אומר הלל, אן הפסק בן כוס שלישי לרביע. מהו לשתות מפוסקין? כלום אמרו שישתה
ארבע כוסות ויקרא ביניהם, לא כדי שלא ישתכרו? אם הוא שותה אותן מפוסקין, אף הוא אינו
 משתכר. מהו לצאת ביין של שביעית? **שהרי ביעור יין חל בערב פסח**. **ואחר הביעור מותר להשאיר**
רק שלוש רביעיות. האם התירו להשאיר **ארבע רביעיות לצורך ארבע כוסות**? תני ר' הושעיה,
 יוצאין ביין של שביעית. מהו לצאת בקונדיטון? מן מה דתני בר קפרא, קונדיטון כיון. הדא אמרה יוצאין
 בקונדיטון. מהו לצאת **במזוגין הרבה**? **מותר** מן מה דתני רבי חייה. **דתני רבי חייה**, ארבעה כוסות
 שאמרו, יוצאין בהן בין חייין בין מזוגין והוא שיהא בהן טעם ומראה יין. א"ר ירמיה מצוה לצאת ביין
 אדום. מה טעמא? **כדכתיב** [משלי כג לא] אל תרא יין כי יתאדם. תני מבושל **כדין מתובל**. [דף נד
 עמוד ב] מהו לצאת ביין מבושל? רבי יונה אמר יוצאין ביין מבושל. רבי יונה כדעתיה. דר' יונה שתי
ארבעת כסוי דלילי פיסחא, וחזק רישיה עד עצרתא. ורבי יודא בי ר' אילעאי שתי ארבעתי כסוי דלילי
 פיסחא, וחזק רישיה עד חגא. וחמתיה חדא מטרונה אפיה נהורין. א"ל. סבא סבא, חדא מן תלת מילין
 אית בך. **אי שתיי** חמר את. או מלוה בריבית את. או מגדל חזירין את. אמר לה. תיפח רוחה דההיא
 איתתא. חדא מן תלת מיליית לית בי. אלא אולפני שכיח לי, וכתיב [קהלת ח א] חכמת אדם תאיר
 פניו. רבי אבהו נחת לטבריא. חמוניה תלמידיו דר' יוחנן אפוי נהירין. אמרון קומי ר' יוחנן, אשכח ר'
 אבהו סימה אוצר. אמר לון למה? אמרין ליה אפוי נהירין. אמר לון. דילמא אורייתא חדתא שמע. סליק
 לגביה, א"ל, מאי אורייתא חדתא שמעת? א"ל תוספתא עתיקתא. וקרא עליו חכמת אדם תאיר פניו.
 א"ר חנינא. לוגא דאורייתא, **כשיעור** תומנתא עתיקתא **שמודדים בה מורייתא** דציפריין. א"ר יונה
 חכים אנא לה, דבית רבי ינאי הוון מכיילין בה דבש. תני, **שיעור לוג**, חצי שמינית טברנית הישנה.
אמר רבי יוחנן. הדא דידן הוות, ולמה אמר עתיקתא? בגין **הרי** דהוות ביומיו? אית דאמרי דהוות
 זעירא ורבת **גדלה** וזערת **ושוב קטנה** ולא זערת כמה דהוות. כמה הוא שיעורו של כוס? **אמר** ר' יוסה בשם
 רבי יודה בר פזי, ורבי יוסי בי רבי בון **אמר** בשם שמואל. אצבעיים על אצבעיים על רום אצבע ומחצה
 ושליש אצבע. תני, יין יבש בכזית דברי רבי נתן. רבנן דקיסרין **אמרו** בשם רבי יוסה, ורבי בון **אמר**
 בשם ר' יוחנן. אתיא דרבי נתן כרבי **יוסי ברבי יהודה**. כמה דרבי יוסי ברבי יהודה אומר ברביעית. כן
 רבי נתן אומר ברביעית. **דתנן, אמר רבי יוסי ברבי יהודה: אף כשטמא בית הלל, לא טמא אלא**
בדם שיש בו רביעית, הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק י הלכה ב

מתני': מזגו לו כוס ראשון, בית שמאי אומרים, מברך על היום ואחר כך מברך על היין, וב"ה אומרים, מברך על היין ואח"כ מברך על היום:

גמ': מה טעמהו דבית שמאי? **שקדושת היום** גרמה ליין שיבוא. וכבר נתחייב **בקידוש היום** עד שלא בא היין. מה טעמהו דבית הלל? שהיין גורם לקדושת היום שתאמר. ד"א. היין תדיר **וקדושת היום** אינה תדירה. **ותדיר ושאינו תדיר תדיר קדם**. א"ר יוסי. מדברי שניהן, יין והבדלה, היין קודם. כלום טעמהו דבית שמאי, אלא **שקדוש היום** גרמה ליין שיבוא. וכאן, הואיל ולא הבדלה גרמה ליין שיבוא. **דעיקר הבדלה בתפילה ואם אין יין יבדיל על שיכר**, היין קודם. כלום טעמהו דבית הלל, אלא שהיין תדיר **וקידוש אינה תדירה**. **אף כאן הואיל והיין תדיר, והבדלה אינה תדירה**, היין קודם. ר' מנא אמר. מדברי שניהן, יין **והבדלה, הבדלה קודמת**. כלום טעמהו דבית שמאי, אלא שכבר נתחייב **בקדוש היום** עד שלא בא היין. **אף כאן הואיל ונתחייב בהבדלה עד שלא בא היין, הבדלה קודמת**. כלום טעמהו דבית הלל, אלא שהיין גורם לקדושת היום שתאמר. וכאן הואיל ואין היין גורם **להבדלה** שתאמר, **הבדלה קודמת**. א"ר זעירא. מדברי שניהן, מבדילין בלא יין. ואין מקדשין אלא ביינ. **והיא דעתיה דר' זעירא**. דר' זעירא אמר, מבדילין על השכר. **אבל לקידוש צריך לחזר אחר יין**. ואזלין מן אתר לאתר משום **קידושה**. א"ר יוסי **ברבי**. נהיגין תמן, במקום שאין יין. שליח ציבור עובר לפני התיבה, ואומר ברכה אחת מעין שבע. וחותרם במקדש ישראל ואת יום השבת. תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק י הלכה ג

מתני' הביאו לפניו ירקות וחזרת, מטבל בחזרת שאן דרך לאכול ירקות קם סעודה והילד ישאל **עד שהוא מגיע לפרפרת הפת למצה**, הביאו לפניו מצה וחזרת וחרוסת, אף על פי [דף ע עמוד א] שאין חרוסת מצוה אלא לבטל שרף המרור. ר' אלעזר בי רבי צדוק אומר, מצוה. ובמקדש מביאין לפניו גופו של פסח:

גמ': **תנן, הביאו לפניו ירקות וחזרת, מטבל בחזרת**. חברייא אמרי בשם רבי יוחנן, אם לקח חזרת לשם כרפס **צריך לטבל בחזרת ב' פעמים**. שאף שכבר טיבל בחזרת לשם כרפס, צריך לטבל בה פעם שניה לשם מרור. לפי שמצוות צריכות כוונה. וכשאכל לשם כרפס, לא כיוון לשם מרור. רבי זעירא אמר בשם רבי יוחנן, אין צריך לטבל בחזרת ב' פעמים שמצוות אינם צריכות כוונה ויצא בטיבול ראשון גם ידי אכילת מרור אף שלא כיוון. ר' שמעון בן לקיש אמר, אם לא טבל חזרת בפעם ראשונה אלא ירק אחר, צריך לטבל פעם שנייה בחזרת. אבל אם כבר בטיבול ראשון טיבל בחזרת אינו צריך לטבל פעם שנייה. מתניתא פליגא על ר' שמעון בן לקיש דתנן. שבכל הלילות אנו מטבילים פעם אחת, והלילה הזה שתי פעמים. סבר רבי שמעון בן לקיש כהדא דבר קפרא שדי בטיבול אחד כדתנן, שבכל הלילות אנו מטבילים אותו עם הפת, וכאן אנו מטבילים אותו בפני עצמו. **מתניתא שאמרה שבכל הלילות אנו מטבילים פעם אחת, והלילה הזה שתי פעמים**. פליגא על בר קפרא. מתניתא פליגא על רבי יוחנן שאמר שמצוות צריכות כוונה ולכן לא יצא ידי מרור בטיבול הראשון של החזרת, **דתנן, יוצאין במצה בין שכיוון בין שלא כיוון**. הכא מכיוון שהסיב, חזקה כיוון. מתיב רבי ירמיה קומי רבי זעירא, מתניתא פליגא על רבי שמעון בן לקיש שאמר שאם טיבל בחזרת לשם כרפס אינו צריך לטבול לשם מרור, **דתנן הביאו לפניו ירקות וחזרת, מטבל בחזרת לשם כרפס**.... הביאו לפניו מצה וחזרת וחרוסת, אף על פי שאין חרוסת מצוה, משמע שרק החרוסת אינה מצוה אבל חזרת מצוה שחייב לטבל פעם נוספת לשם מרור. אמר ליה, המשנה מדברת בשלא אכל חזרת בטיבול ראשון כמו שרב מטבל טיבול ראשון בתירדין במקרה כזה צריך לטבל פעם שנייה בחזרת שהרי לא יוצא ידי חובת מרור בתרדין. אבל אם טבל בחזרת פעם ראשונה אינו צריך לטבל שני. **תנן, שאין חרוסת מצוה** אלא לבטל שרף המרור. ר' אלעזר בי רבי צדוק אומר, מצוה. תגרי ירושלם היו אומרים, בואו וטלו לכם תבלי מצוה. בני בייתיה דאיסי אמרי בשם איסי, **למה נקרא שמה של החרוסת רובה, שהיא רבה** לנחמת עם המרור שהיא מתוקה עמו, ר' יהושע בן לוי אמר, צריכא שתהא עבה. מילתיה אמר **שהיא זכר לטיט**.

אית תניי תני, צבריה מדללה בין שתהא רכה. מילתיה אמר, שהיא זכר לדם. תני, ובגבולין צריכין שני תבשילין, אחד זכר לפסח, ואחד זכר לחגיגה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק י הלכה ד

מתני: מזגו לו כוס שני, וכאן הבן שואל. אם אין דעת בבן לשאול, אביו מלמדו מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות? שבכל הלילות אנו מטבילין פעם אחת, והלילה הזה שתי פעמים. שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה, והלילה הזה כולו מצה. שבכל הלילות אוכלין בשר צלי שלוק ומבושל, והלילה הזה כולו צלי. ולפי דעתו של בן אביו מלמדו. מתחיל בגנות ומסיים בשבח. ודורש מארמי אובד אבי, עד שהוא גומר כל הפרשה. ר"ג היה אומר. כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו. פסח מצה ומרורים. פסח, על שם שפסח המקום על בתי אבותינו במצרים. מצה, על שם שנגאלו אבותינו במצרים. מרור, על שום שמררו המצריים את חיי אבותינו במצרים. בכל דור ודור חייב אדם לראות את [דף ע עמוד ב] עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, שנאמר [שמות יג ח] והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה יי' לי בצאתי ממצרים. לפיכך אנו חייבין, להודות להלל לשבח לפאר לרומם לנצח לגדל למי שעשה לנו את כל הניסים האלו, והוציאנו מעבדות לחרות, ונאמר לפניו הללויה:

גמ': תני, ר' חיייה, כנגד ארבעה בנים דיברה תורה, בן חכם, בן רשע, בן טיפש, בן שאינו יודע לשאול. בן חכם מהו אומר? [דברים ו כ] מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה יי' אלהינו אותנו? אף אתה אמור לו [שמות יג יד] בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים. בן רשע מהו אומר? [שם יב כו] מה העבודה הזאת לכם? מה הטורח הזה שאתם מטריחין עלינו בכל שנה ושנה? מכיון שהוציא את עצמו מן הכלל, אף אתה אמור לו [שם יג ח] בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים. לי עשה, לאותו האיש לא עשה. שאילו היה אותו האיש במצרים, לא היה ראוי להגאל משם לעולם. טיפש מהו אומר? [שמות יג יד] מה זאת? אף את למדו הלכות הפסח. שאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן, שלא יהא עומד מחבורה זו ונכנס לחבורה אחרת. בן שאינו יודע לשאול, את פתח לו תחילה. א"ר יוסה, מתניתא אמרה כן, דתנן, אם אין דעת בבן אביו מלמדו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק י הלכה ה

מתני: עד איכן הוא אומר? בית שמאי אומרים עד אם הבנים שמחה. ובית הלל אומרים עד חלמיש למעינו מים. וחותם בגאולה. רבי טרפון אומר, אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, והגיענו הלילה הזה, ואינו חותם. רבי עקיבה אומר, כן ה' אלהינו יגיענו לרגלים הבאים לקראתנו לשלום. שמחים בבנין עירך, ששים בעבודתך ובחידוש בית מקדשך, ושם נאכל מן הפסחים ומן הזבחים אשר הגיע דמם על קיר מזבחך לרצון. ונודה לך על גאולתינו, ברוך אתה ה' גאל ישראל:

גמ': רב אמר, מתחילה צריך להתחיל [יהושע כד ב ג] בעבר הנהר ישבו אבותיכם וגו'. ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר וגו'. וארבה אותו. אמר רבי אחא וארב כתיב, כמה ריבים עשיתי עמו עד שלא נתתי לו את יצחק. דבר אחר, נעשיתי לו אורב. דאין חטא מיתן ליה עונש, ואין זכה מיתן ליה שכר. אמרו להן בית שמאי, וכי יצאו ישראל ממצרים בלילה שהוא מזכיר יציאת מצרים בהלל בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לוועז? לכן יפסיק באם הבנים שמחה. אמרו להן בית הלל, אפילו אילו ממתין עד קרות הגבר, עדיין לא הגיעו לחצי גאולה, היאך מזכירין גאולה ועדיין לא נגאלו? והלא לא יצאו אלא בחצי היום,

שנאמר [שמות יב נא] ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל וגו'. אלא מכיון שהתחיל במצוה לקרא הלל, אומר לו מרק. התיב רבי אבונא בר סחורא, לא כבר הזכיר **גאולה על הכוס והרי עדיין לא נגאלו ולמה על זה ב"ש לא חלקו?** תניא אין אומרים זמן אלא בשלש רגלים בלבד, אמר רבי מנא, מתניתא אמרה כן, **דתנן**, בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות. תני כל שכתב בן[דף עא עמוד א] מקרא קודש גם ר"ה ויוה"כ, צריך להזכיר בו זמן. א"ר תנחומא, ויאות? מי שראה תאינה בכורה, שמא אינו צריך להזכיר זמן? **קדם שנפסקה הלכה כב"ה. אך אלו עושים כב"ש וקראים עד אם הבנים, ואלו עושים כב"ה וקראים את כל ההלל. והרי עובר על לא תתגודדו?** הרי ראש השנה ויום הכפורים, ביהודה נהגו כרבי עקיבה **שתוקעים במלכויות**, ובגליל נהגו כרבי יוחנן בן נורי? **אמרי, כיון שאם עבר ועשה ביהודה כגליל, ובגליל כיהודה יצא, אן כאן לא תתגודדו.** הרי פורים **שאלו קוראים בארבעה עשר ואלו קוראין בחמשה עשר?** שנייא היא דכתיב משפחה ומשפחה מדינה ומדינה עיר ועיר.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק י הלכה ו

מתני': מזגו לו כוס שלישי, מברך על מזונו. רביעי, גומר עליו את ההלל ואומר עליו ברכת השיר. בין הכוסות הללו אם רצה לשתות ישתה. בין שלישי לרביעי לא ישתה. אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן:

גמ': כתיב [שופטים ה ב] בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו את ה'. התנדבו ראשי עם **לא נאמר, אלא בהתנדב עם. בכל דור ודור** כשהקדוש ברוך הוא עושה לכם ניסים תהיו אומרים שירה. התיבון, הרי גאולת מצרים **למה אמרו שירה** עד קריעת ים סוף? שנייא היא שהיא תחילת גאולתן. הרי מרדכי ואסתר? שנייא היא שהיו בחוץ לארץ, ואית דבעי מימר, מרדכי ואסתר משונאיהם נגאלו, **ולא נגאלו מן המלכות. תנן, בן כוס שלישי לרביעי לא ישתה. מ"ט?** בשביל שלא ישתכר. **והא כבר משוכר הוא מהיין בתוך המזון?** מה בין יין שבתוך המזון מה בין יין של אחר המזון. יין של אחר המזון משכר, שבתוך המזון אינו משכר. מאי אפיקומן? **אמר רבי סימון** בשם רבי איניני בר רבי סייא. מיני זמר. ר"י אמר מיני מתיקה. שמואל אמר כגון ערדילי לי, וגוזליא לחנניא בר שילת

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת פסחים

פרק י הלכה ז

מתני': ישנו מקצתן, יאכלו. כולם, לא יאכלו. ר' יוסי אומר, אם נתנמנמו יאכלו. נרדמו לא יאכלו. הפסח אחר חצות [דף עא עמוד ב] מטמא את הידים. הפיגול והנותר מטמאין את הידים. בירך ברכות הפסח, פטר את של זבח. את של זבח, לא פטר את של פסח, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבה אומר, לא זו פוטרת זו ולא זו פוטרת זו:

גמ': **תנן, הפסח אחר חצות מטמא את הידים. למה?** מפני הסיע דעת שכיון שחכמים אסרו לאכול אחר חצות מסיח דעתו ממנו, או משום שעבר עליו חצות? הגע עצמך הרי **באותה גזרה גזרו טומאה גם במקרה** שיש שם חבורה אחרת והוציא מחבורה לחבורה, הרי לא עבר חצות. הוי לית טעמא דא, אלא מפני הסיע דעת. **אמר רבי סימון** בשם רבי יהושע בן לוי, הפיגול והנותר מצטרפין לטמא את הידים **עד כדי** עונשן בכזית. מהו **שיפסלו בתרומה? ק"ו**, אם מטמאין את הידים לפסול בתרומה, הן עצמן לא **כ"ש?** ההן יוצא מה את עבד ליה? מטמא את הידים, או אינו מטמא את הידים? אין תימר ההן יוצא מטמא את הידים, פיגול ונותר אינן פוסלין בתרומה. אין תימר פיגול ונותר אינן פוסלין בתרומה, ההן יוצא לא גזרו עליו כלום. דאי לא כן, יטמא צד החיצון שיצא את הצד הפנימי. ולמה אמרה המשנה שחותך את מה שיצא והשאר טהור? **א"ר אבין**. מאן אית ליה דבר טמא מחמת מגע עצמו, לא רבי מאיר? ומשנתנו רבנן. אפילו תימא רבנן. וכי לא כן אמר רבי יוחנן, כל הדברים שנטמאו כגון הוציא עובר את ידו ונקרעו טהורין החלק הנשאר בשחתך את רובן. כיון שחיתך רובן לאו

כפרוש הוא? **יהא כנוגע** בו ויהא פסול? **א"ר חנניה** במחתך כל שהוא **שאן בו שיעור לטמא ומשליך**. **תנן, בירך ברכות הפסח, פטר את של זבח. את של זבח, לא פטר את של פסח.** אמר רבי זעירא, **לא כן, אלא כך צריך לגרוס, ברך ברכת הפסח לא פטר של זבח, ושל זבח פטר של פסח.** שהפסח בכלל הזבח. **א"ר מנא גרסת המשנה עיקר. שהפסח עיקר והזבח טפילה ובכל מקום אם ברך על העיקר פטר את הטפלה, בירך על הטפילה לא פטר את העיקר.**

הדרן עלך פרק ערבי פסחים וסליקא לה מסכתא דפסחים